Imam El-Kadi Ebu Bekr el-Arabi el-Maliki

ZAŠTITA OD NESREĆA

Valorizacija stava ashaba poslije Vjerovjesnika ﷺ

EL-AVASIM MINEL-KAVASIM

fi tahkiki mevakifis-sahabeti bade vefati Nebiji, sallallahu alejhi ve selleme

ZAŠTITA OD NESREĆA

Valorizacija stava ashaba poslije Vjerovjesnika ﷺ

Imam El-Kadi Ebu Bekr el-Arabi el-Maliki

Prijevod:	Emsad Pezić, prof.
Redaktor:	Jasmin Nedimović, prof.
Lektor:	Saraj
Korektura i DTP:	Saraj
Dizajn:	Saraj
Izdavač:	Es-Sunne, Rožaje
Štampa:	Bemust, Sarajevo

Tiraž: 300 primjeraka

Rožaje,

ZAŠTITA OD NESREĆA

Valorizacija stava ashaba poslije Vjerovjesnika ﷺ

Autor:

Imam El-Kadi Ebu Bekr el-Arabi el-Maliki

Komentar:

Muhibuddin el-Hatib

(1303-1389 h.g.)

Verifikacija hadisa:

Mahmud Mehdi Istambuli

ZAŠTITA OD NESREĆA

Valorizacija stava ashaba poslije Vjerovjesnika ﷺ

Autor:

Imam El-Kadi Ebu Bekr el-Arabi el-Maliki

Komentar:

Muhibuddin el-Hatib

(1303-1389 h.g.)

Verifikacija hadisa:

Mahmud Mehdi Istambuli

KATASTROFALNI UDARAC

Katastrofalni udarac je došao nakon što je Allah, subhanehu ve teala, uzeo Sebi Poslanika, alejhi selam, i nakon što je njemu i nama upotpunio svoju vjeru i blagodat, kao što to Uzvišeni kaže:

ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا

"Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (El-Maide, 3)

Nema nijedne stvari na dunjaluku koja dosegne potpunost a da joj kad-tad ne dođe nešto što će je okrnjiti, samo zato da bi savršenstvo onoga čime se teži ka Allahovom zadovoljstvu bilo posebno, a to su dobro djelo i onaj svijet, kao Allahova savršena nagrada.

Enes, radijallahu anhu, je rekao: "Nismo otresli kabursku zemlju Poslanika, alejhi selam, sa naših ruku a da se nismo pokolebali u našim srcima."[1]

---

[1] U alžirskom izdanju stoji riječ "*nufusuna*" (našim dušama), dok u hadisu u više oblika, prema onome na šta je ukazao hafiz Ibn Kesir u knjizi *El Bidaje ven Nihaje* (5/273-274), stoji "*kulubuna*" (našim srcima). Jedna od tih predaja je od imama

Stanje je postalo jako teško, pa je Allah ustabilio stanje islama sa polaganjem zakletve Ebu Bekru, radijallahu anhu. Smrt Poslanika, alejhi selam, je bila težak udarac i velika nesreća, a što se tiče Alije, radijallahu anhu, on se povukao[1] u kuću sa Fatimom,

---

Ahmeda koji bilježi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Na dan kada je Poslanik, alejhi selam, stupio u Medinu ona je zasjala, a na dan kada je umro Poslanik, alejhi selam, u Medini se sve zatamnilo." On kaže: "Nismo odvojili ruke od Poslanika, alejhi selam, a da se nismo pokolebali u našim srcima." Ovako prenose i Tirmizi i Ibn Madže. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je *sahih garib.*", dok Ibn Kesir kaže: "Lanac prenosilaca ovoga hadisa je ispravan (sahih) prema uslovima *dva Sahiha* (tj.dvije vjerodostojne zbirke Buharije i Muslima)."

[1] Zato što se Fatima, radijallahu anha, naljutila na Ebu Bekra, radijallahu anhu, koji je ustrajao u radu po riječima Allahovog Poslanika, alejhi selam, koji je rekao: "*Mi se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka*" (Pojašnjenje će uslijediti kasnije)

Fatima, radijallahu anha, je šest mjeseci nakon smrti Poslanika, alejhi selam, zajedno sa Alijom, radijallahu anhu, živjela povučeno u svojoj kući. Hafiz Ibn Kesir u knjizi El-Bidaje ven Nihaje kaže: "Kada je oboljela, došao joj je Ebu Bekr Es-Siddik, radijallahu anhu, i ušao kod nje pokušavajući pridobiti ponovo njenu naklonost i zadovoljstvo, pa je nakon toga ponovo bila zadovoljna njime." Ovu predaju bilježi Bejheki od Ismaila ibn Ebi Halida, a on od Ša'bija, pa kaže: "Ova predaja je *hasen mursel* sa vjerodostojnim lancem prenosilaca."

Buharija prenosi hadis od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Kada je umrla (Fatima, radijallahu anha) njen muž ju je ukopao po noći i klanjao joj dženazu, i nije dozvolio Ebu Bekru da prisustvuje dženazi. Dok je Fatima bila živa, ljudi su prema Aliji, radijallahu anhu, imali poseban odnos, ali kada je ona umrla, ljudi su počeli okretati lica od Alije što ga je navelo na pomirenje sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu, i da mu da prisegu, itd..

Ovo je bila druga Alijina zakletva, jer je prvu dao u Sekifi Beni Sa'd. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven Nihaje* dodaje (5/249) da Alija, radijallahu anhu, nije prekinuo obavljati namaze iza Ebu Bekra, radijallahu anhu, te da je zajedno sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu, koji je krenuo u borbu protiv otpadnika, krenuo na pohod prema Zul Kissi.

radijallahu anha.[1] Što se tiče Osmana, radijallahu anhu, on je šutio, dok je Omer, vidno uzdrman, rekao: "Allahov Poslanik, alejhi

---

Moguće je da je pisac pod Alijinim "povlačenjem" podrazumijevao gotovo istovjetan stav sa Zubejrom, koji su zauzeli na Sekifi beni Sa'd. Na to je ukazao i Omer ibnul Hattab, radijalahu anuhu, u svojoj "velikoj hutbi" koju je održao u Medini pred kraj Zul Hidždžeta, nakon posljednjeg hadža koji je obavio, a ova hutba se može naći u *Musnedu* imama Ahmeda, u hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, (prvo izdanje, 1/55 i drugo izdanje, 1/391).

[1] Navedene riječi se ne slažu sa onime što je maloprije navedeno u vezi toga da Alija, radijallahu anhu, nije prekidao klanjati iza Ebu Bekra, radijallahu anhu, kao i da je zajedno sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu, izašao u pohod protiv odmetnika od islama. Istina, predaje po pitanju stava Alije ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu, u vezi hilafeta Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, su donekle kontradiktorne, jer su podlost i spletkarenje učinili svoje, a izmišljotine i laži u vezi toga su posebno smišljane kako bi se narušilo povjerenje u islam općenito, a u ashabe posebno, pokazujući ih kako se nadmeću i svađaju oko položaja i imetka, pa makar i u situacijama koje se suprotstavljaju Šerijatu.

Stoga ćemo u onome što slijedi prenijeti najispravnije predaje o stavu plemenitog Alije, radijallahu anhu, a zatim ćemo navesti neke druge predaje koje govore kako se on ustegnuo od davanja zakletve Ebu Bekru, radijallahu anhu, sve do smrti Fatime, radijallahu anha, kćerke Poslanika, alejhi selam, kada ćemo pojasniti sve što je izmišljeno i slagano o tim događajima.

Učenjak Muhamed Izet Druzi u svojoj knjizi *El-Džinsul-Arabi* (7/14) kaže: "Taberi prenosi od Abdullaha ibn Seida ez-Zuhrija, a on od svoga amidže Jakuba ibn Seida ibn Omera, a on od Velida ibn Abdulaha, a on od Velida ibn Džemia ez-Zuhrija da je Amr ibn Haris upitao Seida ibn Zejda: "Kada je data prisega Ebu Bekru, radijallahu anhu? Jesi li prisustvovao smrti Poslanika, alejhi selam?" On reče: "Da. Na dan kada je umro Poslanik, alejhi selam, ashabi nisu željeli ostati niti jedan dan a da nisu u džema'atu."

Ovaj reče: "Pa da li mu se iko suprotstavio?" Seid reče: "Niko, osim otpadnika od islama ili onih ensarija koji su skoro izašli iz islama da ih Allah nije spasio."

Amr upita: "Pa da li se iko od muhadžira ustegnuo od davanja prisege?" Seid odgovori: "Dali su mu zakletvu jedan za drugim, a da ih on nije ni pozvao na to." (2/447)

Kada je Seid spomenuo one ensarije, vjerovatno je mislio na stav Sada ibn Ubade i njegovih pomoćnika koji su na dan Sekife željeli da uzmu vlast u svoje ruke, pa ih je Allah spasio toga učinivši da se ustegnu od svojih zahtjeva, te da počnu slijediti Ebu Bekra, radijallahu anhu, bez ikakvog pogovora ili rasprave. Ova predaja pokazuje koliko su ashabi Poslanika, alejhi selam, kako muhadžiri, tako i ensarije, pazili da što prije riješe pitanje vlasti kako bi se osiguralo jedinstvo. Korisno je spomenuti da su i Hašimije, a oni su također bili među muhadžirima, odmah dale zakletvu Ebu Bekru, radijallahu anhu, te se niko od njih nije ustegnuo.

Taberi prenosi predaju da je Alija, radijallahu anhu, odmah dao prisegu Ebu Bekru, radijallahu anhu, na fascinantan način. On prenosi svojim lancem prenosilaca od Habiba ibn Ebi Sabita koji kaže da je Alija, radijallahu anhu, bio u svojoj kući kada je do njega dospjela vijest da Ebu Bekr, radijallahu anhu, sjedi i prima prisege za vjernost. Alija, radijallahu anhu, je istoga trenutka izašao žureći iz kuće samo u košulji, bez ikakvog ogrtača, jer nije volio da ga išta usporava sve dok mu nije dao prisegu, a zatim je sjeo kod njega, poslao kući po odjeću, i ostao sjediti zajedno sa njime izrazivši mu svoje prijateljstvo. (2/447)

U svakom slučaju, ono u čemu se svi slažu jeste da predaje ši'ja i drugih govore kako su Alija, radijallahu anhu, i Hašimije dali prisegu Ebu Bekru, radijallahu anhu, odmah, te da su ga pomagali, kao što to prenosi Taberi, ili nakon kraćeg oklijevanja, kao što se bilježi u ši'itskoj predaji. Ovo neupitno dokazuje da nije bilo nikakve jasne oporuke ili garancije od strane Poslanika, alejhi selam, da vlast pripadne Aliji, radijallahu anhu, nakon njega.

Od predaja koje prenosi Taberi - sa drugim lancima prenosilaca – je, također, i predaja kako su se Alija, radijallahu anhu, i ostale Hašimije ustegnule od davanja prisege Ebu Bekru, radijallahu anhu, tokom života Fatime, radijallahu anha, zato što su Fatima, radijallahu anha, i Abbas, radijallahu anhu, došli kod Ebu Bekra, radijallahu anhu, kako bi tražili nasljedstvo od Poslanika, alejhi selam, tj. zemlju od "*fedka*" i njegov udio u Hajberu, na što im je Ebu Bekr, radijallahu anhu, rekao: "Čuo sam Poslanika, alejhi selam, kako kaže: '*Mi se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka, nego će Muhamedova porodica jesti iz ovoga imetka*', a ja, tako mi Allaha, neću ostaviti nijednu stvar koju je radio Poslanik, alejhi selam, a da je i ja ne uradim." Nakon toga ga Fatima, radijallahu anha, nije posjećivala, niti mu je nešto o tome govorila, sve dok nije umrla šest mjeseci nakon smrti Poslanika, alejhi selam. Alija, radijallahu anhu, je primijetio kako

ljudi okreću lica od njega, a u to vrijeme još uvijek nije dao prisegu Ebu Bekru, radijallahu anhu, kao i sve Hašimije. Priča je duga, a na njenom kraju je Alija, radijallahu anhu, dao prisegu Ebu Bekru, radijallahu anhu, tj. nakon smrti Fatime, radijallahu anha. U predaji koju bilježi Taberi se u prvi mah nameće zaključak kako je razlog zašto su se Alija, radijallahu anhu, i Hašimije ustegnuli od davanja prisege u stvari problem oko nasljeđa, dok činjenica da su tražili nasljeđe od Ebu Bekra, radijallahu anhu, kao halife uslovljava da su ga od prije priznavali kao halifu.

Ovo je samo jedan od dokaza koji čine ovu priču neutemeljena. Ukoliko ova priča i ima nekog osnova to bi moglo biti samo u tome kontestu da su oni, nakon što su dali nakon prisege Ebu Bekru, radijallahu anhu, od njega tražili ono za što su mislili da im pripada kao nasljedstvo od Poslanika, alejhi selam, te da im je Ebu Bekr, radijallahu anhu, naveo hadis od Poslanika, alejhi selam, koji je od njega čuo, na čemu je sve i završeno. Sve ostalo je jednostavno pridodano od strane ši'ja, jer nije moguće da Alija, Fatima i Hašimije, radijallahu anhum, nisu povjerovali Ebu Bekru, radijallahu anhu, u vezi hadisa koji je prenio, kao što nije moguće da su se uzoholili i ustrajali u svojim potraživanja nakon hadisa Poslanika, alejhi selam. (El Džinsu l Arabi 7/17)

Čudno je kako neprijatelji islama optužuju Ebu Bekra, radijallahu anhu, kako je Fatimi, radijallahu anha, uskratio pravo njenog nasljedstva u "*fedku*" i njenom dijelu u Hajberu, kada i sam Alija, radijallahu anhu, nakon što je postao halifa, nije nikome dao to njeno nasljedstvo, niti je dao bilo šta, od onoga što je ostalo iza Poslanika, alejhi selam, nekome od Hašimija upravo zbog hadisa: "*Mi se ne nasljeđujemo...*"

Ako je Ebu Bekr, radijallahu anhu, to zabranio, onda je na isti način to nasljeđe zabranio i vlastitoj kćerci, Aiši, radijallahu anha!!!

Postoje i druge predaje pomiješane sa lažima o nepristajanju Alije, radijallahu anhu, i Hašimija na davanje prisege Ebu Bekru, radijallahu anhu, koje nećemo spominjati zbog njihove natačnosti i brojnosti predaja koje potvrđuju žurnost Alije, radijallahu anhu, kada je u pitanju davanju prisege Ebu Bekru, radijallahu anhu, kao i pomaganju u stvarima vezanim za hilafet, jer je on među najupućenijima u njegovu vrijednost.

selam, nije umro, nego je mu je Allah obećao kao što je obećao i Musa'u, alejhi selam,[1] i zaista će se Allahov Poslanik, alejhi selam, vratiti te će ruke i noge ljudima poodsjecati."[2]

---

[1] Upućujući na govor Alaha, subhanehu ve teala, u suri El Bekare, 51. ajet: " **I kada smo Musa'u četrdeset noći obećanje ispunjavali...**", kao i u suri El A'raf, 142. ajet: **"Mi odredismo da čas susreta sa Musaom bude kad se napuni trideset noći, i dopunismo ih još sa deset, pa se vrijeme koje je odredio Gospodar njegov ispuni za četrdeset noći."**

[2] U Ahmedovom *Musnedu* (prvo izdanje 3/196) se od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, prenosi hadis o danu preseljenja Poslanika, alejhi selam, na Ahiret, u kome se, između ostalog, kaže: "Zatim je pustio zavjesu, i uzeta mu je duša toga dana. Tada ustade Omer i reče: "Allahov Poslanik, alejhi selam, nije umro, nego ga je njegov Gospodar pozvao kao što je pozvao i Musa'a, alejhi selam, koji je bio odsutan od svoga naroda 40 noći. Ja vjerujem da će Poslanik, alejhi selam, živjeti dok ne poodsijeca munafičke ruke i jezike sa kojima tvrde (ili je rekao govore) da je Poslanik, alejhi selam, umro."

U Poglavlju o vrijednosti ashaba, u Buharijinom *Sahihu*, prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "...pa Omer ustade i reče: 'Tako mi Allaha, Poslanik, alejhi selam, nije umro. Tako mi Allaha, ja u svojoj duši ne mislim ništa drugo osim da će ga Allah ponovo poslati kako bi poodsijecao ruke i noge ljudima."

Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven Nihaje* prenosi (5/242) predaju koju bilježi Bejheki od Ibn Lehije, a on od Ebul Esveda, a on od Urve ibn Zubejra da je rekao: "Omer ibnul Hattab je ustao govoreći ljudima i prijeteći onima koji su govorili "umro je" da će ih ubiti i odsjeći im ruke i noge. Rekao je: "Allahov Poslanik je u nesvijesti, a kada ustane ubijaće i odsijecaće noge i ruke.*

U knjizi *El-Bidaje ven Nihaje* (5/241) se navodi i hadis od Aiše, radijallahu anha, u kome ona spominje trenutak smrti Poslanika, alejhi selam, i u kome kaže: "Došli su Omer i Mugire ibn Šuabe, radijallahu anhuma, pa su zatražili dozvolu da uđu, te sam im dozvolila... Zatim su ustali i kada su se približili vratima, Mugire reče: 'Omere, umrije Poslanik, alejhi selam', pa Omer reče: 'Lažeš. Ti si čovjek koji u sebi ima primjese smutnje. Zaista Allahov Poslanik, alejhi selam, neće umrijeti sve dok Allah ne iskorijeni munafike'. Zatim je došao Ebu Bekr... I

U vrijeme dok je Poslanik, alejhi selam, bio bolestan, Abbas i Alija su bili okupirani mislima, pa Abbas reče Aliji: "Ja vidim smrt na licima Abdul Mutalibovih sinova, pa hajdemo upitati Poslanika, alejhi selam, o tome, pa ako je ta stvar među nama, makar da to znamo."

Misli Ibn Abbasa i Alije, radijallahu anhuma, su bile vezane za njihovo nasljeđe u onome što je ostavio Poslanik, alejhi selam, u Fedku, Beni Nadiru i Hajberu.[1]

Ensarije su se uznemirile jer su tražile vlast za sebe, ili makar udio u vlasti sa muhadžirima.

izađe u mesdžid gdje se Omer obraćao ljudima govoreći: 'Zaista Allahov Poslanik, alejhi selam, neće umrijeti sve dok Allah ne iskorijeni munafike'."

Značenje riječi '*ehdžere*' (u gornjem dijelu teksta se koristi: *We emma Omere fe ehdžere ve kale*) je pogriješiti u govoru, buncati, previše govoriti o onome što je suvišno... To se desilo vjerovatno zbog veličine tegobe koja je zadesila Omera zbog tog velikog događaja, tako da on jednostavno nje mogao da povjeruje u njega.

* U senedu je Ebu Lehija koj je slab u pogledu prenošenja.

Napomena: Iz napomene profesora Mahmuda Mehdija el-Istambulija se vidi da on smatra kako je hadis *daif* (slab) ako je u senedu Ibn Lehija. Međutim, postoji pojašnjenje vezano za Ibn Lehiju, za koga se zna da je u starosti počeo miješati prenosioce, tako da su oni hadisi koji su preneseni od njega prije nego je počeo miješati prenosioce hasen, poput hadisa o tri pobožna čovjeka, dok su hadisi koji su preneseni od njega nakon što je počeo miješati prenosioce daif. Vidi *Et-Takribu vet Tehzib*, 1/444

[1] Pojašnjenje će doći prilikom govora o hadisu: "*Mi se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka*"

SPASONOSNO RJEŠENJE

Allah, dželle še'nuhu, je ipak sačuvao islam i ljude kroz postupke Ebu Bekra, radijellahu anhu. Tuga se rasprši baš onako kao što se tmurni oblaci rasprše. Na drugoj strani obistinilo se Allahovo, dželle še'nuhu, obećanje smrću Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i upotpunjavanjem vjere.[1] U momentu Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, smrti Ebu Bekr, radijellahu anhu, se nalazio u mjestu Es-Sunh kod svoje porodice.[2] Čuvši za ovaj događaj odmah je došao kod kuće svoje kćerke Aiše, radijellahu anha, u kojoj je i umro Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Skinuvši ogrtač sa njegova lica nage se nad njega, pa ga

---

[1] Izraz na ar. j. *Iste'serellahu fulanen* znači da je dotična osoba umrla.

[2] Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* 5/24, kaže: Dok je Ebu Bekr predvodio ljude na sabah namazu, u tom momentu Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, se osvijestio nakon teške glavobolje koja ga pogodi u smrtnim mukama. Otkrio je zastor i pogledao u muslimane koji su bili u safovima iza Ebu Bekra. Ovaj prizor mu se dopao tako da je se osmjehnuo a muslimani su pomišljali da napuste namaz zbog velike radosti što se Poslanik sallallahu alejhi ve selleme, pridigao. Ebu Bekr, radijellahu anhu, je htio da se povuče sa pozicije imama kako bi ustupio mjesto Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, ali im je on dao znak da nastave sa namazom. Nakon toga je spustio zavjesu. Bili su to posljednji trenuci Poslanikova života. Po završetku namaza Ebu Bekr je ušao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa se obrati Aiši: "Čini mi se da je Poslanikova glavobolja prestala, ovaj dan me sljeduje kod bint Haridže, (tj jedne od njegove dvije žene)." Ona je stanovala u Es-Sunhi a to je istočni dio Medine. Poslije toga uzjahao je svoga konja i otišao. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je umro nakon što se dobro razdanilo, pa je Salim b. Ubejd otišao da obavjesti Ebu Bekra o njegovoj smrti. Kada je do njega doprla vijest došao je do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i postupio onako kako će to kasnije spomenuti autor. A što se tiče naselja Es-Sunh to je oblast u kojoj se danas nalazi naselje "Avali" a u njemu se živjeli Benu el-Haris b. Hazredž. Ovo je mjesto udaljeno od Poslanikove džamije oko jednu milju.

poljubi govoreći: "Allahov Poslaniče, ti si mi draži od oca i majke, mrtav si lijep kao i kad si živ bio. Tako mi Allaha, On te neće dva puta usmrtiti! Zaista je ovo smrt koju ti je Allah propisao." Zatim je izišao u mesdžid u kome su se ljudi već bili okupili. Kao što smo prije rekli Omer, radijellahu anhu, se zbog veličine tegobe čudno ponašao, pa je govorio kao u bunilu. Ebu Bekr ﷺ se uspe na minber, zahvali Allahu, dželle še'nuhu, i pohvali ga kako to dolikuje, a zatim reče: "Onaj ko je obožavao Muhammeda neka zna da je Muhammed, zaista, umro, a ko je obožavao Allaha, pa Allah je, zaista, živ i ne umire." Zatim je proučio Kur'anski ajet:

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ ۚ أَفَإِي۟ن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ ۚ وَمَن
يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا ۗ وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ ٱلشَّٰكِرِينَ

"Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi." (Ali Imran, 144)

Tako se svijet razišao po sokacima Medine učeći ovaj Kur'anski ajet kao da je po prvi put objavljen toga dana.[1]

Ensarije su se okupile u paviljonu Benu Sa'ide razmatrajući novonastalu situaciju, a nisu znali šta da rade u ovom slučaju. Vijest o njihovom okupljanju dospjela je do muhadžira pa rekoše: "Poslat ćemo im glasnika pa neka nam dođu." Ebu Bekr reče: "Ne, mi ćemo

---

[1] Bilježi ga Buharija u poglavlju "Vrijednost ashaba", 4/193, u hadisu od Aiše, radijellahu anha. Hafiz Ibn Kesir, u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, ga prenosi od Ebu Seleme b. Abdurrahmana b. Avfa ez-Zehrija, jedan od velikih autoriteta u islamu, od svoga oca koji je jedan od desetorice obradovanih dženetom, od Aiše, majke pravovjernih, u čijoj se kući i mesdžidu, koji je bio uz njenu sobu, ovaj događaj i desio. Sve hadiske zbirke zabilježile su ovaj veličanstveni stav Ebu Bekra es-Sidika koji je ujedno i jedan od najvjerodostojnijih hadisa. A predaje koje govore o ovom događaju su veoma slične po svome obliku.

otići kod njih." I uistinu muhadžiri se uputiše k njima a među njima se bili Ebu Bekr, Omer i Ebu Ubejde, radijellahu anhum. Otvoriše temu iznova. Neko od ensarija reče: "Neka bude vođa od nas i vođa od vas."[1] Tom prilikom Ebu Bekr je održao dug i veoma djelotvoran govor. Između ostalog on je rekao: "Od nas su vođe, a od vas namjesnici. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: '*Vođe su od Kurejšija.*'[2] I rekao je: '*Oporučujem vam da ensarijama činite dobro. Primite od njih ono što je lijepo, a pređite preko njihovih loših postupaka*'.[3] Nas je Allah, dželle še'nuhu, oslovio kao iskrene,[1]

[1] Prenosi se da je ovo predložio Habab b. Munzir kao što smo prethodno spomenuli.

[2] Hadis je zabilježen u *Musnedu* od Tajalisija br 926, a prenosi ga Ebu Berza. U istoj zbirci zabilježen je pod brojem 2133, od Enesa, radijellahu anhu. Također, zabilježio ga je i Buharija u poglavlju o propisima, 8/104-105, od Muavije, radijellahu anhu, da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: *Ova stvar pripada Kurejšijama sve dok su u vjeri i neće im se u tome niko suprostaviti a da ga Allah neće okrenuti na njegovo lice* ....??? Od Ibn Omera, radijellahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Ova stvar će neprestano pripadati Kurejšijama, pa makar od njih ostala dvojica.* Ahmed ga bilježi u *Musnedu*, 3/129, (prvo izdanje) od Enesa b. Malika da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, zastao pred vratima kuće a mi smo bili sa njim pa reče: *Vođe su od Kurejšija. To je njihovo pravo kod vas*... U istoj knjizi ga imam Ahmed bilježi, 3/183, od Enesa, radijellahu anhu, da je rekao: Dok smo bili u kući jednog ensarije dođe Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Nakon što zastade uze za ručku vrata, pa reče: *Vođe su od Kurejšija. To je njihovo pravo kod vas*... Na trećem mjestu u istoj knjizi imam Ahmed ga bilježi, 4/421, od Ebu Berze sa spojenim senedom do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: *Vođe su od Kurejšija, kada se zamole za milost oni se smiluju. Kada potpišu ugovor oni ga dosljedno ispunjavaju. U vladavini su pravedni. A onaj od njih ko se ne bude toga pridržavao na njemu je Allahovo proklestvo, Njegovih meleka i svih ljudi.* Mnoštvo drugih predaja kao i lanaca ovaj hadis dižu na stpen tačnosti-*sahiha.*

[3] Zabilježio ga je Buharija u svome *Sahihu,* u poglavlju "Vrline ensarija", knjiga 63, pog. 11 od Hišama b. Zejda b. Enesa da je rekao: Čuo sam Enesa b. Malika kako kaže: Prošli su Ebu Bekr i Abbas, radijellahu anhuma, pored grupe ensarija koji su plakali (iz hadisa se može zaključiti da je ovo bilo za vrijeme Poslanike smrtne bolesti) pa ih on upita: "Šta vas je rasplakalo?" Odgovorili su: "Prisjetili

a vas kao spašene.[2] I kao takvima On vam je naredio da budete sa nama u svakoj prilici. Jer Allah Uzvišeni kaže:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَكُونُوا۟ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ

"O vjernici, bojte se Allah i budite s onima koji su iskreni!" (Et-Tevba, 119)"

Ovo je samo dio njegova govora koji je izrekao tom prilikom pogađajući istinu i navodeći jake dokaze koji su potvđivali

---

smo se Poslanikovog prisustva među nama." Pa je ušao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i obavjestio ga o tome. Izađe Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a na glavi je imao obmotan rubac od ogrtača. Zatim se uspe na minber, i poslije toga dana se više nikada nije uspeo na njega. Zahvali se Allahu, dželle še'nuhu, i pohvali Ga, a zatim reče: "*Oporučujem vam da ensarijama činite dobro.......??? Oni su uzorno obavili svoju obavezu ostaje da im se da ono što zaslužuju. Primite od njih ono što je lijepo, a pređite preko njihovih loših postupaka.*" Dio ovog hadisa prenosi Buharija u svom *Sahihu* u hadisu od Ikrimeta od Ibn Abbasa. A hadis koji prenosi Katade od Enesa je, također, u istom značenju. U tom značenju bilježi ga i Muslim od Ebu Seida el-Hudrija. Tirmizija ga bilježi u svome *Sunenu* od Ibn Abbasa.

[1] Uzvišeni kaže:

لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ
أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ

"I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegova pomognu, - oni su odista iskreni." (El-Hašr, 8)

[2]

وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُوا۟
وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ

"I onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se učuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti." (El-Hašr, 9)

ispravnost njegovog stava. Ensarije su se u tom momentu prisjetili svih ovih stvari, a zatim su se pokorili Ebu Bekru i dadoše mu prisegu (bej'u)[1].

Zatim se Ebu Bekr obrati Usami, radijellahu anhum, rekavši: "Izvrši naređenje Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme." Omer, radijellahu anhu, reče: "Kako ćeš poslati vojsku, a Arapi su ti postali neposlušni?" On odgovori: "Kada bi se psi igrali oko nogu medinskih žena ne bih vratio vojsku koju je opremio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme."[2] Omer i još neki ashabi mu rekoše:

---

[1] Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* 5/247, spominje predaju o hutbi Ebu Bekra u paviljonu Benu Saide koju je zabilježio imam Ahmed od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Avfa Zuhrija (sin sestre vladara pravovjernih Osmana). U njoj se spominje da je rekao: Poznato vam je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Kada bi svi ljudi krenuli kroz jednu dolinu a ensarije kroz drugu dolinu slijedio bih ensarije.* Ovaj hadis bilježi Buharija. A zatim je rekao: "Ti znaš, o Sade, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao dok si bio vojskovođa: *'Kurejšije preuzimaju ovu stvar, nabolji ljudi slijede najboljeg od njih a najgori od njih slijede najgoreg od njih."* Na to Sad reče: "Istinu si kazao. Od nas su namjesnici, a od vas vođe." Prenosioci ove predaje su vjerodostojni osim Humejda b. Abdurrahmana. Ovaj hadis podupiru druge predaje. Pogledaj *El-ehadis daife*, 1156.

[2] Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* 6/305, prenosi od hafiza Ebu Bekra Bejhekija hadis koji prenosi Muhammaed b. Jusuf el-Ferjabi (za kojeg Buharija kaže da je bio najbolji u svome vremenu) od Ubade b. Kesira Rumelija (za njega kaže El-Medini da je vjerodostojan) od Abdurrahmana b. Hermeza el-Ea'redža (jedan od tabi'ina) od Ebu Hurejre, radijellahu anhu, da je rekao: "Tako mi Allaha pored Kojeg nema drugog boga, da Ebu Bekr nije preuzeo hilafet Allah se ne bi obožavao." Zatim je to ponovio po drugi put a zatim i treći. Neko se od prisutnih usprotivi, a on nastavi: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je pripremio vojsku pod zapovjedništvom Usame b. Zejda koja je brojala sedamsto vojnika za borbu protiv rimljana u Šamu. Nakon što se vojska pripremila za polazak preseli Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a Arapi oko Medine se odmetnuše od islama. Poslije toga ashabi se okupiše, te rekoše Ebu Bekru, radijellahu anhu: 'Vrati ovu vojsku, oni odlaze u borbu protiv rimljana a okolna plemena su se odmetnula.' On odgovori: 'Tako mi Onoga pored Kojeg nema drugog božanstva, kada bi se psi primakli do nogu Poslanikovih, sallallahu alejhi

"Ako ti Arapi uskrate zekat strpi se." On reče: "Tako mi Allaha, da mi zabrane povodac koji su davali Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, boriću se protiv njh. I tako mi Allaha, sigurno ću ubiti onoga ko pravi razliku između zekata i namaza."[1] Neko reče: "A sa

---

ve selleme, žena ne bih vratio vojsku koju je uputio Allahov Poslanik, niti bih smotao bajrak koji je on razvio.' Pa je poslao vojsku sa Usaom na čelu. Uvijek kada bi prošli pored nekog plemena koje je namjeravalo da se odmetne rekli bi: 'Da ovi nisu snažni ne bih poslali ovoliku vojsku da se bori protiv rimljana. Sačekat ćemo da se sukobe sa rimljanima.' Nakon što su se sukobili sa rimljanima potukli su ih i pobjedili te se vratiše zdravi. Zbog toga su mnoga plemena ipak ostala u islamu."

[1] Nakon što je Usamina vojska prošla kroz istočni Jordan u Medinu su počele pristizati plemenske delegacije. Priznavali su namaz a odbijali zekat. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* 6/311, kaže: Neki od njih su svoj stav pravdali Kur'anskim ajetom: "**Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih sigurno smiriti.**" (Tevba, 103)

Govorili su nećemo dati zekat osim onome čija dova za nas znači smiraj. Ashabi su ubjeđivali Ebu Bekra, radijellahu anhu, da ih ostavi zajedno sa njihovim stavovima, te da ih nekako pridobije dok se iman ne učvrsti u njihovim srcima pa će vjerovatno davati zekat. Es-Siddik se suprostavio takvom mišljenju i kategorički ga odbi. Bilježi *Džemat* u svojim zbirkama osim Ibn Madže od Ebu Hurejre da je Omer, radijellahu anhu, rekao Ebu Bekru: "Na osnovu čega ćeš se boriti protiv ljudi a Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: *Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne posvjedoče La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah. Pa ako posvjedoče zaštitili su od mene svoje imetke i živote osim sa pravom.*" On odgovori: "Tako mi Allaha, ako mi uskrate devu (u drugoj predaji rekao je povodac) koji su davali Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, borio bih se protiv njih. Zekat je pravo na imetak. Tako mi Allaha, zaista ću se boriti protiv onoga ko pravi razliku između zekata i namaza." Omer prenosi: "Vidio sam da je Allah rasprostranio srce Ebu Bekru i uputio ga na borbu, pa sam i ja spoznao da je na istini." Ovaj hadis se nalazi u *Musnedu* 1/11, 19, 35-36, prvo izdanje. U drugom izdanju br. 67, 117 i 239 u hadisu koji prenosi Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe od Ebu Hurejre. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* 6/312, prenosi da je Kasim b. Muhammed (sin Ebu Bekra es-Siddika, jeda od sedmorice medinskih fekiha) rekao: Sastali su se Esed, Gatafan i Taj' na čelu sa Talhom Esedijem i poslaše delegaciju u Medinu. Svijet se sa njima suglasi te ih

kim ćeš se boriti?" Reče: "Ako ustreba borit ću se sam dok mi ne odsjeku glavu."[1] Zatim je odredio vojskovođe vojnim odredima[2] i odredio službenike u pokrajinama koje su mu bile potčinjene, nakon što je sve podrobno razmotrio. Svi ovi potezi predstavljali su temeljit i odličan početak. Zatim je rekao Fatimi, Aliji i Abbasu: "Zaista je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *'Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka.'* To potvrdiše i ashabi, radijellahu anhum.[3] Zatim nastavi: "Čuo sam

---

primiše, osim Abbasa. Zatim ih sprovedoše do Ebu Bekra sa njihovim zahtjevima da obavljaju namaz a da ne daju zekat. Allah učvrsti Ebu Bekra na istini te im reče: "Tako mi Allaha da mi uskrate povodac borio bih se protiv njih."

[1] Ar. izraz *es-salife* označava jednu od dvije strane čovjekovog vrata.

[2] Najpoznatiji od ovih vojskovođa bili su: Ebu Ubejde Amir b. Abdullah b. el-Džerah el-Fihri, Amr b. el-'As el-Sehmi, Halid b. el-Velid el-Mahzumi, Halid b. Seid b. el-As el-Emevi, Jezid b. Ebi Sufjan, Ikrime b. Ebi Džehl, El-Muhadžir b. Ebi Umejje brat majke pravovjernih Umu Seleme. Šerhabil b. Hasene, Muavija b. Ebi Sufjan, Suhejl b. Amr el-Amiri, vaiz Kurejšija, El-Ka'ka' b. Amr et-Temimi, Ervudže b. Herseme El-Bareki, El-Alau' b. Hadrami saveznik Umejevića, El-Musenna Harise b. eš-Šejbani i Huzejfe b. Muhsin el-Gatafani. Glavni namjesnici su bili: Utab b. Esid el-Emevi, Usman b. el-As es-Sekafi, Zijad b. Lebid el-Ensari, Ebu Musa el-Eš'ari, Muaz b. Džebel, Ja'la b. Senije, Džerir b. Abdullah el-Bedželi, 'Ijad b. Ganem, El-Velid b. 'Ukbe b. Ebi Mu'it, Abdullah b. Ebi Sevr iz Gavsa i Suvejd b. Mukrin el-Muzeni.

[3] Buharija u svom *Sahihu* u knjizi 62, pog. 12, pod naslovom "Vrline ashaba", 4/209-210, bilježi hadis Zuhrija od Erveta b. Zubejra od Aiše, radijellahu anha, da je Fatima, radijellahu anha, tražila od Ebu Bekra nasljedstvo od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Tražila je od *fej'a* (vrsta plijena koji se zadobije bez borbe) koji je Allah, dželle še'nuhu, dodjelio svome Poslaniku, kao i od zekata u Medini i Fedku te od preostale petine sa Hajbera. On reče: "Zaista je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: 'Mi *(poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka. Zaista, porodica Muhammedova ima pravo da jede iz ovoga Allahova imetka, i nemaju pravo da uzmu više nego im je potrebno za prehranu'.* Ja, tako mi Allaha, neću ništa promjeniti u načinu raspodjele zekata i sa njim ću potupiti onako kako je postupao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme...." Zatim Allaja mu reče: "Mi, Ebu Bekre, priznajemo tvoje vrline." A onda mu je spomenuo njihovu rodbinsku vezu sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme.

On odgovori: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, poštivanje Poslanikove rodbine draže mi je od poštivanja moje rodbine." Buharija je o ovome govorio zasebno, knjiga 64, pod naslovom "Bitke" pog. 38, pod naslovom "Bitka na Hajberu, 5/82. Također, o ovome je govorio u knjizi 55, pod naslovom "Oporuke, pog, 32, 3/197. Zatim u knjizi 57, pod naslovom "Obaveza izdvajanja petine", pog 3, 4/45 u hadisu koji prenosi Ebu Zinad od Ebu el-E'aredža od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Neka moji nasljednici ne podjele ni jedan dinar, nakon što se izdvoji opskrba za moje žene i moga službenika, ostatak moje ostavštine je sadaka.*" Kaže Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 2/158, Allah mu se smilovao: Riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: *Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka,* od njega prenosi: Ebu Bekr, Omer, Osman, Aija, Talha, Zubejr, Seid, Abdurrahman b. Avf, Abbas b. Abdul Mutalib, Poslanikove žene i Ebu Hurejre. Tako da je ova predaja potpuno vjerodostojna, a zabilježena je u *Sahih* zbirkama kao i u *Musnedima*. U istoj knjizi, 2/157, kaže: "Allah, dželle še'nuhu, je zaštitio poslanike od potvora da su zgrćali imetak za svoje potomstvo time što je zabranio nasljeđivanje njihove ostavštine. U prilog iskrenosti Ebu Bekra, radijellahu anhu, ide i to što je Aiša, radijellahu anha, bila Poslanikova žena i kao takva imala bi pravo na udio. Pa da je Ebu Bekr slijedio strasti on bi prešutio ovaj hadis. Ali on je čvrsto i radi Allaha branio ovaj stav kao dio vjerskih propisa pa makar i na štetu svoje kćerke. Buharija također u knjizi 57, pod naslovom "Obaveza izdvajanja petine", pog. 1, 4/42, u hadisu koji prenosi b. Šihab od Erveta b. Zubejra da je majka pravovjernih Aiša obavještena da je Fatima, radijellahu anha, tražila od Ebu Bekra nakon Poslanikove smrti, sallallahu alejhi ve selleme, da joj dodjeli miraz od *fej'a*. Pa joj je Ebu Bekr rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: *Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka.*" Pa je zbog toga Ebu Bekr odbio njen zahtjev, te reče: "Neću ništa ostaviti što je Poslanik radio a da i ja tako ne uradim. Bojim se ako ostavim nešto od njegovih naređenja da ću zalutati." U istom poglavlju Buharijinog *Sahiha*, 4/43-44, navodi se hadis od imama Malika b. Enesa od Ibn Šihaba od Malika b. Evsa b. Hadsan Nasrija da kaže: "Dok sam sa porodicom sjedio jednog dana dođe mi izaslanik od Omera b. Hataba i reče: 'Odazovi se vladaru pravovjernih', pa sam otišao sa njim... Nakon što sam sjedio izvjesno vrijeme kod njega, dođe njegov vratar Jerfe' i reče: 'Osman, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebi Vekas i Zubejr traže dozvolu za ulazak. Hoćeš li ih primiti?' Reče: 'Da, neka uđu.' Nakon što Jerfe' malo odsjede ponovo upita: 'Da li ćeš primiti Aliju i Abbasa?' Reče: 'Da.' Pa im Jerfe' i dozvoli. Po ulasku nazvaše selam i sjedoše. Abbas reče: 'O vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovoga (a raspravljali su se oko Poslanikova *fej'a* od Beni Nedir).'

Skupina reče (Osman i oni oko njega): 'O vladaru pravovjernih, presudi im i odmori jednog od drugog.' Omer reče: 'Zaklinjem vas Allahom čijom voljom opstoje nebesa i zemlja da li znate da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka.* Time je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mislio na sebe.' Prisutna skupina odgovori: 'On je to zaista rekao.' Zatim se Omer okrenu Aliji i Abbasu pa reče: 'Zaklinjem vas Allahom da mi odgovorite da li znate da je to Poslanik izrekao?' Rekoše: 'On je to uistinu rekao.' Zatim je rekao: 'A da li svjedočite da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, iz tog imetka izdvajao godišnju opskrbu za svoje žene a ostatak je smatrao kao opšti zajednički Allahov imetak?' Oni mu i to posvjedočiše. On nastavi: 'Zatim je Allah usmrtio svoga Poslanika, pa je Ebu Bekr rekao: Ja sam namjesnik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa je tu stvar preuzeo on. Postupao je sa tim imetkom kao što je postupao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Allah najbolje zna da je on bio iskren, čestit, upućen i da je slijedio istinu. Zatim je preselio Ebu Bekr, pa sam ja postao njegov namjesnik i već dvije godine ta je stvar u mojim rukama. Postupam sa njom kao što je postupao Poslanik i Ebu Bekr. Allah najbolje zna da sam u tome pošten, čestit, iskren i da slijedim istinu. A sada ste mi vi došli i zajedno mi se obraćate po istom pitanju, a u istoj ste poziciji. Ti, Abbase, tražiš udio od svoga bratića. A ovaj traži udio (misli na Aliju) na osnovu svoje žene od njena oca. Ja vam sada obojici ponavljam da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo, naša ostavština je sadaka.* Ako želite dat ću vam taj imetak pod uslovom da preuzmete odgovornost da će te ga trošiti onako kako su ga trošili Allahov Poslanik, Ebu Bekr i kao što sam ga ja trošio u ove dvije godine.' Oni rekoše: 'Preduzimamo odgovornost, predaj ga nama.' Zatim se Omer obrati prisutnima pa reče: 'Zaklinjem vas Allahom da posvjedočite da im ga predajem pod pomenutim uslovima.' Rekoše: 'Da, svjedočimo.' Zatim se okrenu Aliji i Abbasu: 'Zaklinjem vas Allahom da još jednom potvrdite da vam ga predajem pod pomenutim uslovima.' Rekoše: 'Stojimo iza toga.' Omer nastavi: 'Ako od mene tražite drugu presudu pored ove, tako mi Allaha čijom voljom opstoje nebesa i zemlja, drugu presudu nećete dobiti. Ako vidite da ste nemoćni da raspolažete sa tim imetkom vratite ga ponovo meni ja ću se o njemu brinuti.'" Buharija je u *Sahihu* zabilježio ovaj događaj u knjizi 64, pod naslovom "Knjiga o bitkama", pog. 14, 5/23-24, od Šuajba od Zuhrija od Malika b. Evsa. Zatim u knjizi "En-Nefekat" 69, pog. 3, 6/190-192. U knjizi *Itisam bil-Kitabi ves-Sunneti* 69, pog. 5, 8/146-148. I knjizi *Feraid* 85, pog 3, 8/3-5. Imam Ahmed ga bilježi u *Musnedu* 1/3, prvo izdanje, i pod br. 77 i 78, drugo izdanje. Šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/23, po ovom pitanju je skrenuo pažnju. On kaže:

Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: "*Vjerovjesnik se ne ukopaje osim na mjestu njegove smrti.*"[1]

U svim ovim stavovima Ebu Bekr je bio nepokolebljiv, Posjedovao je čvrsto znanje i bio je odlučan u vjerskim pitanjima. Zatim je hilafet preuzeo Omer, radijellahu anhu. Nastavi se berićet islama i ostvari se povjerljivo obećanje o vladavini dvojice halifa.[2]

"Ebu Bekr i Omer su imetak koji je u osnovi pripadao Poslanikovim nasljednicima podjelili među narodom. Uzeo je od njih malo selo, veličine posjeda." Na drugom mjestu, 3/231, kaže: "Nakon što je Alija preuzeo hilafet Fedk i ostala ostavština su došli pod njegovu kontrolu. Od njegova miraza ništa nije davao Fatiminoj djeci, Poslanikovim, sallallahu alejhi ve selleme, ženama niti Abbasovoj djeci... "

[1] U *Muveti'* od Malika u knjizi 16, pod naslovom "Džena'iz", 27/231, se spominje da je do Malika došla predaja da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, umro u ponedjeljak, a ukopan je u utorak. Ljudi su mu klanjali dženazu pjedinačno i niko ih nije predvodio kao imam. Pojedinci su predlagali da se ukopa kod minbera, a drugi u Bekiji. Onda je došao Ebu Bekr i rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: *Nikada nijedan vjerovjesnik nije ukopan osim na onom mjestu gdje je i umro.*" Ibn Abdul Berr je rekao kako je ovaj hadis vjerodostojan jer se prenosi u više različitih predaja. Tirmizija u svome *Džamiu'* u knjizi "Dženaiz" br 8, pog. 33, bilježi hadis od Aiše, radijellahu anha: "Nakon što je preselio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ljudi su se razišli u pogledu njegova ukopa, pa je Ebu Bekr rekao: Čuo sam jednu stvar od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, koju nisam zaboravio: *Allah, dželle še'nuhu, nije usmrtio ni jednog poslanika osim na onom mjestu gdje je obaveza da se ukopa.* Ukopajte ga na mjestu gdje je bila njegova postelja!" Ibn Madže u svome *Sunenu* u knjizi "Dženaiz" br 6, pog. 65, bilježi predaju od Ibn Abbasa u kojoj se kaže: "Ljudi su se razišli u pogledu mjesta njegova ukopa. Jedna skupine reče neka se ukopa u svome mesdžidu. Neki rekoše neka se ukopa sa svojim ashabima. Ebu Bekr reče: Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: "*Nema poslanika koji nije ukopan na mjestu na kome je i umro.*" Prenosi ga i Ibn Ishak u *Siri* Ibn Hišama 3/103, u hadisu koji prenosi 'Ikrime od Ibn Abbasa. Također pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje* od Ibn Kesira, 5/266-268.

[2] Pod ovim obećanjem se misli na riječi Uzvišenog:

Pred svoju smrt Omer je pitanje hilafeta prepustio "šuri" (vijećanju). Na posljetku povuče se Abdurrahman b. Avf, a hilafet preuze Osman, radijellahu anhu.

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ ٱلَّذِى ٱرْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا ۚ وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ

" Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će samo Meni ibadet činiti, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni – oni su pravi grješnici." (En-Nur, 55)

Islamsko društvo pod vođstvom ove dvojice halifa bilo je najsretnije društvo koje je zabilježila istorija. Jer su namjesnici i službenici postupali tako da su svijetu davali prednost nad ličnim potrebama i interesima. Svaki od njih uzima je onoliko koliko mu je bilo potrebno da pokrije svoje osnovne potrepštine. Na drugoj strani maksimalno su se trudili i žrtvovali kako bi zavladala istina na zemlji i kako bi ljudi živjeli u dobru i blagostanju. Dobri ljudi u to vrijeme obasipali bi blagodatima druge, te bi ih tako izvlačili iz mraka i zla sve dok zlobu i zlo u srcima tih ljudi ne bi zamjenili dobrom. Na kraju bi dotični i sami postali dobrotvori. Među onima koji se deklarišu kao muslimani postoje skupine koje mrze Ebu Bekra i Omera sve do danas. Otuda se nije čuditi što mrze njihove vrijedne pomoćnike ako se zna da mrze njih dvojicu. Tako su na njih iznijeli laži i pripisali im djela koja ne pripadaju njihovim ličnostima. Na taj način su željeli da opravdaju svoju mržnju prema njima. Otuda ćemo naći da je istorija islama često krcata lažima. Muslimani neće povratiti svoju snagu dok ne upoznaju svoje dobre prethodnike (selef) u njihovom pravom svijetlu i dok ih ne uzmu za uzore. A neće spoznati *selef* u pravom svijetlu sve dok se istorija islama ne iščisti od onoga što su joj ovakvi prikačili.

[1] O Osmanu su svi znali samo najljepše. Nikada nije prekršio ugovore, nite je uradio nešto ružno, a nije se ni suprostavljao sunnetu Allahova Poslanika.[2] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme,

[1] Buharija u svome *Sahihu* u knjizi 62, pod naslovom "Vrline ashaba", pog. 8, 4/204-207 bilježi hadis koji prenosi Amr b. Mejmun jedan od učenika Mu'aza i Ibn Mes'uda, a ujedno je i šejh Ša'bija, Seida b. Džubejra i njihove generacije. U hadisu se spominje vijest o ubistvu Omera, te kako je on pitanje hilafeta prepustio *šuri* da izaberu jednog od šestorice sa kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio zadovoljan. Također, u njemu se spominje kako se Abdurrahman b. Avf povukao i dao prednost Osmanu, radijellahu anhu. Od svih hadisa na ovu temu ovaj je najvjerodostojniji. Nakon ovoga pročitaj što je napisao Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/168-172. U njemu su precizne informacije o ljubavi, slogi i saradnji Hašimija i Umejevića za vrijeme Poslanika sallallahu alejhi ve selleme, Ebu Bekra, Omera, Osmana i Alije radijellahu anhum. Posebno su Alija i Osman bili međusobno bliži jedan drugome od međusobne bliskosti ostalih. Ibn Tejmije u istom izvoru, 3/233-234, spominje riječi imama Ahmeda: Nikada se ljudi nisu složili kod davanja prisege (bej'e) kao što su to učinili kod davanja prisege Osmanu, nakon što su se oko toga vijećali tri dana. Poslije trećeg dana dogovaranja izabrali su Osmana, a pri tome su ostali čvrsti, jedinstveni, složni, i u međusobnoj ljubavi čvrsto se držeći za Allahovo uže. I Allah ih je uzdigao, kao što je uzdigao vjeru istinitu sa kojom je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Allah ih je pomogao u borbi protiv nevjernika, te osvojiše Šam, Irak, dio Horosana i druge zemlje.

[2] A kako i ne bi o Osmanu mislili sve najljepše kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, potvrdio njegovu svijetlu biografiju i posvjedočio za njega lijep završetak. A Poslanik ne govori po hiru svome, to je objava koja mu se objavljuje. Rekao je hafiz Ibn Hadžer opisujući biografiju Osmana, radijellahu anhu: Predaje u kojima se prenosi da je Poslanik obradovao Osmana sa džennetom su dostigle stepen *tevatura*. Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je obradovao šehadetom. U ovaj *mutevatir* hadis ne sumnja niko i ne okreće se drugim hadisima osim onaj ko sebi želi potpaliti vatru Džehennemsku. Tirmizi bilježi od Harisa b. Abdurrahman a on od Talhe, jednog od desetorice obradovanih Džennetom, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Svaki Poslanik je imao svoga druga, a moj drug u Džennetu je Osman.* "Tirmizi kaže da je ovaj hadis *garib* i da nije jak jer mu je sened prekinut. Rekao je hafiz Ibn Abdul-Berr u knjizi *El-Istiab* u opisu Osmanove biografije: Pouzdano se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Molio sam moga Gospodara da ne uvede u vatru nikoga kome sam zet i ko je moj zet.* " Ovaj hadis je Hakim ocjenio

kao tačan u senedu preko Amara b. Jusufa. A Zehebi se slaže sa njime. Ipak ova ocjena je kritična jer je hafiz rekao da je pomenuti Amar nepouzdan prenosioc. Pogledaj *El-Ehadis daife*. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je okarakterisao drugim, plemenitijim svojstvom, koje bi poželjeli i Ebu Bekr i Omer, radijellahu anhuum. Bilježi imam Muslim u svome *Sahihu*, knjiga 44, pod naslovom "Vrline ashaba", pog. 26, 7/116-117, hadis koji prenosi Aiša da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, o Osmanu izrekao sljedeće: "*Zar da se ne stidim čovjeka kojeg se stide meleki."* Bilježi ga i Buharija u svime *Sahihu*, knjiga 62, pog. 7, 4/203, od Nafia' od Ibn Omera da je rekao: "U vremenu Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, nismo nikoga izjednačavali sa Ebu Bekrom, zatim sa Omerom, pa zatim sa Osmanom. A poslije njih nismo pravili razliku između drugova Allahova Poslanika." Upitan je Muhelleb b. Ebi Sufra zašto je Osman prozvan "Vlasnikom dva svijetla"? Odgovori: "Zato što se ne zna da je iko osim njega oženio dvije poslanikove kćerke." Bilježi Hajseme u pog. "Vrline ashaba" od Nazala b. Sebreta El-Amirija (prenosio je znanje od Ebu Bekr , Osmana i Alije, također je jedan od šejhova Ša'bija, Dahaka i njegove generacije.) kaže: Rekli smo Aliji: "Reci nam nešto o Osmanu." On reče: "Taj čovjek se među melekima oslovljaje kao vlasnik dva svijetla." Ibn Mes'ud je rekao na dan polaganja prisege Osmanu: "Dali smo prisegu najboljem od nas, i nismo mu zavidni." Rekao je Alija na dan Osmanova preseljenja: "Osman je bolji od svih nas, vezivao je rodbinske veze, bio bogobojazan mu'min i dobročinitelj, a Allah voli dobročinitelje." Prenosi se od Salima b. Abdullaha b. Omera da je Njegov otac rekao: "Osmanu su zamjerali neke stvari, a da ih je Omer uradio nebi mu zamjerili." Abdullah b. Omer je bio svjedok Osmananove vladavine od prvog do posljednjeg dana. I bio je poznat kao najdosljedniji čovjek u slijeđenju sunneta. On tvrdi da je se svaka stvar zbog koje su korili Osmana desila u Omerovo vrijeme niko ga ne bi korio. Rekao je Mubarek b. Fudale, štićenik Zejda b. Hataba: Čuo sam Osmana kako na hutbi kaže: "O ljudi, zašo se ljutite na mene? Nema nijednoga dana (za moje vladavine) a da niste osjetili dobrotu i blagodat." Kaže Hasan El-Basri: "Čuo sam glasnika za vrijeme Osmanove vladavine kako se doziva: - O ljudi poranite zbog vaših potrebština! - Pa su ranili i zadovoljavali bi svoje potrebe. - O ljudi, poranite zbog vaše opskrbe! - Pa su ranili i bili bi obilno opskrbljeni. Čak sam tako mi Allaha svojim ušima čuo kako poziva: - O ljudi, poranite za svojom odjećom. - Pa su se ogrtačima odjenuli. Također je dozivao poranite za medom i maslom!" Hasan dalje pripovjeda pa kaže: "Obilna opskrba, veliko dobro i lijepi međusobni odnosi. Na zemlji nije bilo vjernika da je se bojao drugog vjernika. Naprotiv vladala je ljubav, sloga i međusobno pomaganje." Ovo od njega prenosi hafiz Ibn Abdul Berr. Rekao je Ibn Sirin: "Slijedite Hasana

nas je obavjestio da će Omer biti šehid i da će Osman biti šehid,[1] te da je dženetlija uz iskušenje koje će ga snaći.[2] On je suprug

---

Basrija i njegovog kolegu jer je i on bio Osmanov savremenik." Za vrijeme njegove vladavine imetak se toliko povećao da je robinja prodavana prema svojo težini, a konj se prodavao i do sto hiljada dirhema, a palma za hiljadu dirhema. Upitan je Abdullah b. Omer o Aliji i Osmanu, pa reče: "Allah te ponizio, zar da me pitaš o dvojici koji su bolji od mene. Zar želiš da jednog omalovažim a drugog uzdignem?"

[1] Prenosi se od Enesa, radijellahu anhu, da se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, popeo na brdo Uhud, a sa njime su bili Ebu Bekr, Omer i Osman. Brdo se potrese ispod njihovih nogu a Poslanik ga udari nogom, i reče: "*Smiri se, Uhude, na tebi su Poslanik, Es-Siddik i dva šehida.*" Hadis bilježi Buharija. Vjerovatno je ovaj hadis ponukao Osmana da zabrani ashabima da ga odbrane u vremenu smutnje kada je i poginuo. A sve iz straha kako se ne bi nastavilo krvoproliće između muslimana jer je znao da će poginuti kao šehid.

[2] Buharija u svome *Sahihu*, knjiga 62, pod naslovom "Vrline ashaba", pog. 7, 4/202, bilježi hadis od Ebu Musa el-Eš'arija da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je ušao u baštu a mene je postavio kao stražara. Pa je došao jedan čovjek i zatražio dozvolu za ulazak. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: *Dozvoli mu i obraduj ga Džennetom.* Na vrata uđe Ebu Bekr. Zatim dođe drugi i zatraži dozvolu za ulazak. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: *Neka uđe i obraduj ga Džennetom.* Uđe Omer. Zatim dođe još neko i zatraži dozvolu. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, malo zašuti pa reče: *Neka uđe i obraduj ga Džennetom uz iskušenje koje će ga zadesiti.* Kada ono na vrata uđe Osman." Buharija ga bilježi u istoj knjizi, pog. 6, 4/195-197, 201-202. Muslim ga bilježi u *Sahihu*, knjiga 44, pod naslovom "Vrline ashhaba", br. 28, 29, 7/117-119. Također od Musa el-Ešarije. Bilježi ga Ibn Madže u pog. 11, u uvodu *Sunena*, 1/28. Egipatsko izdanje, 1313 h. Hadis prenosi Muhammed b. Sirin (prvak tabi'ina) od Ka'ba b. Udžreta el-Belvija, saveznika ensarija (jedan od učesnika Hudejbije povodom kojeg je spuštan ajet o iskupu. Bekara, 195). Kaže Ka'b b. Udžre: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je jednom govorio o smutnji pa nam je dočara i približi. U tom momentu prođe neki čovjek spuštane glave. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: *Ovaj će tog dana biti na uputi.* Ustao sam i uzeo Osmana za ruke, te sa njim dođoh pred Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa upitah: Je li ovaj? Reče: *Da.*" Imam Ahmed bilježi u *Musnedu* (prvo izdanje 1/84, drugo izdanje br 407) od Ebu Sehleta Osmanovog štićenika (jedan od tabi'ina, pouzdan) da je Osman na dan kada je opkoljena njegova kuća rekao: "Zaista mi je ovo Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obećao i ja ću osaburiti

Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, kćeri Rukaje, radijellahu anha, i prvi muhadžir nakon Ibrahima Halila, sallallahu alejhi ve sellem. Tako da je ušao u poglavlje "Prvi ko je...[1] mnogobrojnih knjiga koje su napisane na tu temu. Njegovo predvodništvo je ispravno, a ubijen je nepravedno[2] da bi Allah obistinio ono što je moralo da se desi. Nikada nije pokrenuo rat[3] niti je mobilisao vojsku protiv muslimana.[4] Nije bio smutljivac,[5] niti je pozivo da mu se da

na tome." Ovu predaju bilježi i Tirmizi, 4/324, preko Vekie', a hadis je *hasenun-sahih.* Ibn Madže ga bilježi u dva hadisa, 1/28. Jedan je preko Sehleta, Osmanova štićenika, a drugi je od Aiše. Također ih je zabilježio Hakim u *Mustedreku*, 3/99, od Aiše.

[1] Dželal Sujuti kao i drugi učenjaci prije i poslije njega pisali su zasebne knjige o osobama koje su po nečemu pretekle i odlikovane nad ostalima kada su u pitanju hajrati. Tako su za Osmana rekli da je on prvi učinio hidžru na Allahovom putu. Riječ je o prvoj hidžri u Abesiniju. Ove knjige su poznate pod nazivom "Prvaci" (*El-Evail*). Pod ovim naslovom na tu temu je pisao: Ebu Hilal el-Askeri, Taberani i Mizi.

[2] Biljerži imam Ahmed u svome *Musnedu* (prvo izdanje 2/115, drugo izdanje br 5953) od Abdullaha b. Omer, radijellahu anhuma, da je rekao: "Jednom prilikom Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je spomenuo smutnju, pa je naišao neki čovjek a on reče: *U njoj će ovaj skromnjak biti nepravedno ubijen."* Zatim nastavlja Abdullah b. Omer, radijellahu anhuma: "Pogledao sam kako bih vidio o kome se radi, kada ono Osman b. Afan." Kaže šejh Ahmed b. Šakir: Ovaj hadis bilježi Tirmizi 4/323, a njegov komentator navodi da je hafiz Ibn Hadžer *sened* ocjenio tačnim. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* 3/102, od Murre b. Ka'ba, te ga je ocjenio tačnim pod šartovima Buharije i Muslima, a Zehebi se složio sa njim.

[3] Osman, radijellahu anhu, nikada nije pokrenuo rat protiv pripadnika naše kible. A što se tiče ratova za uzdizanje Allahove riječi i širenja da've bio je jedan od najaktivnijih koje je zapamtila istorija islama.

[4] On nije mobilisao vojsku kako bi se odbranio protiv onih koji su se digli na njega, što oni iskoristiše i ubiše ga.

[5] Naprotiv bio je od onih koji se najviše trudio da izbjegne smutnju i nered kako bi zaštitio prolivanje nedužne muslimanske krvi, pa makar ga to i života stajalo.

prisega.[1] Nikada mu se niko od pomenutih kandidata za hilafet nije suprostavio.[2] Nije žudio za vlašću. Niko se nije protivio njegovom preuzimanju vlasti. Pa šta nakon svega nabrojang misliti o Osmanu? Biografija buntovnika koji se digoše na njega je poznata, bili su spletkaroši[3] i zlikovci. Oni su još prije ukoravani i savjetovani.[1],

---

[1] Prisegu su mu svi pokorno dali bez izražavanja želje za prevlašćem. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne* 3/164: Ashabi su se složili da hilafet povede Osman jer je to predstavljalo najveću moguću korist sa jedne i najmanju štetu sa druge strane u odnosu na ostale. A na sljedećoj stranici iste knjige kaže: Nema sumnje da je šestorka sa kojom je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio zadovoljan (oni koje je odredio Omer za izbor halife) predstavljala najvrednije ashabe. I ako je svako od njih imao neki nedostatak ostali su imali više od toga. Tako da oni koji su došli poslije Osman nisu bili bolji od njega niti su imali vrijedniju biografiju.

[2] Ar. riječ *adrab* označava rivale. Osmanovi rivali su bili preostali kandidati za hilafet koje je izabrao Omer, radijellahu anhu. A što se tiče onih koje je Abdullah b. Sebe' uspio uvući u smutnju, između njih i predstavnika šure ne postoji nikakva jednakost, kao što ni između podnožja i vrha planine ne postoji jednakost. Ili još upečatljivije razlika između njih je kao razlika između dobra i zla. Zlo koju su potpalili ubice Osmana izazvalo je veliki nered. Koji se odrazilo kroz daljnju istoriju islama. Samo zaustavljenje džihada i širenja da've pune dvije godine van granica islamske zemlje dovoljno je velik grijeh. A sve to zbog njihove glupavosti, nepromišljenosti i zbog ograničenih pogleda. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne* 2/186: Jedan od najprimjernijih muslimana u pogledu zaštite muslimanske krvi bio je Osman, radijellahu anhu. Nikada nije ubio niti tražio da se ubije musliman. Ni jedan od primjerenih i uzornih muslimana nije učestvovao u prolivanju Osamanove krvi, kako u direknom ubijanju tako i u organizovanju ubistva. Ubili su ga smutljivci koji su činili nered po zemlji, a predstavljali su ološ iz pojedinih plemena. Alija, radijellahu anhu, je uobičavao reći: "Allahu moj, prokuni Osmanove ubice bili na kopnu ili moru, u dolini ili na planini."

[3] Oni koji su učestvovali u napadu na islam toga dana kada je ubijen Osman mogu se podijeliti na više skupina: Skupina koja je zastranila u vjeri te počeše uveličavati sitnice a na suprot njih ponesoše velike grijehe. Među njima je bilo Jemenaca, onih koje je nosio nacionalizam naspram ashaba Kurejšija. Niko od ovih nije bio prvak u pogledu primanja islama. Oni su zavidjeli Kurejšijama na velikom ratnom plijenu, koji su zadobili u novoosvojenim zemljama na polju

boraveći u Himsu kod Abdurrahmana b. Halida b. Velida[2] (on ih je korio i nastojao odgojiti) sve dok nisu promjenili stavove.[3] Zatim ih je poslao Osmanu, radijellahu anhu, kao pokajnike, te se zaista pokajaše.[4] Osman, radijellahu anhu, im je dozvolio da idu gdje god

---

džihada. Pa su htjeli da i oni dobiju isti udio bez učešća u džihdu i bez pomenutog prvenstva. Među njima je bilo i onih nad čijim rođacima su izvršene šerijatske kazne pa su u svojim srcima ponijeli mržnju prema Osmanu i htjeli su da se osvete. I skupina lakomislenih čiju je naivnost iskoristio Abdullah b. Sebe' i njegove pristalice. I oni dadoše učešće u velikoj smutnji i zabludjelim stavovima ove povorke. Među ovom skupinom su bili i oni koji su osjetili blagodat i dobročinstvo Osmana, ali nisu dobili željene položaje, pa tako zanijekaše te blagodati iako su stasali pod Osmanovim okriljem. Nekolicinu su predstavljali oni kojima je Osman lično odredio kaznu (*ta'zir*) za određene prekršaje. A da im je Omer po tom pitanju odredio i mnogo žešću kaznu ne bi se protivili. Neki su u svemu tome vidjeli šansu da će se dočepati položaja obmanuti svojim talentom i retorikom. Pa su požurili da iskoriste ovakvo tešku situaciju. Sve u svemu Osmanova milost i dobrota probudili su kod mnogih pohlepu. Ako mi se pruži prilika nadam se da ću prostudirati ličnosti onih koji su se digli protiv Osmana. Kako bi sabrao i uredio vjerodostojne predaje i informacije o tom događaju.

[1] Ovu skupinu su savjetovali i korili prvaci od pobožnjaka, učenih i ugledenih ljudi u njihovim mjestima, kao i učenjaci Basre, Kufe, Fustata i drugih mjesta. Zatim ih je Muavija ukorio i savjetovao u Šamu kada ih je Osman uputio njemu. O ovome će autor posebno govoriti u poglavlju o njihovom nasrtaju na Medinu pod izgovorom da žele obaviti hadždž. Oni to zloupotrebiše i svoj hadždž zamijeniše krvoprolićem pored samog kabura Allahovog odabranog poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.

[2] Abdurrahman b. Halid b. Velid je bio Muavijin namjesnik u Himsu, te djelova koji se za njega vežu od sjevernog Šama do rubnih dijelova Ar. Poluotoka, a Abdullah b. Omer, radijellahu anhuma je bio namjesnik sjevernog Šama do rubnih dijelova Arabijskog Poluotoka. Nešto kasnije spomenut ćemo i taj događaj kako je sa njima postupio ovaj lav od Mahzumija koji je po spretnosti podsjećao na svoga oca.

[3] Oni su se pretvarali kao da su se pokajali. O takvima Allah,dželle še'nuhu, kaže: **"A kada se vrate svojim šejtanima kažu mi smo sa vama..."**

[4] Abdurrahman b. Halid Velid b. im je dao pravo izbora da otiđu kod Osmana. Pa je jedan od njihovih velikana, El-Ešter en-Nehai i otišao. Priču o njemu ćemo, također, posebno spomenuti kada bude riječi o njegovoj ličnosti.

hoće, pa se svako uputi u pravcu u kojem je želio. Nakon što se svako od njih uputio svojim putem ponovo potpališe vatru smutnje, te osnovaše grupu koja se vrati u Medinu.[1] On ih je iz svoga dvorišta opominjao, savjetovao i upozoravao na posljedice njegova ubistva.[2] Talha je izišao plačući i ljude je pozivao na bogobojaznost. Alija posla svoja dva sina.[3] Skupina[4] se obrati: "Vi ste tražili da se vratimo govoreći: - Iziđite protiv onoga ko je promjenio Allahovu vjeru.[5] - Sada kada smo se vratili ti[6] nas dočekuješ plačući, a onaj (Alija), sjedi u svojoj kući. Tako nam Allaha nećemo se smiriti dok ne prolijemo njegovu (Osmanovu) krv. " Ovakav njihov stav predstavljao je veliko nasilje. Iznosile su se laži i potvore na ashabe na očigled njih. A da je Osman samo zatražio pomoć ashaba odazvali bi se istog momenta.[7] U Medinu su došli pod izgovorom da traže zaštitu, te da im je nanijeta nepravda.[8] Došla im je opomena, ali ne poslušaše. Ashabi su namjeravali da im se suprostave, ali im

[1] Tj. vratiše se nazad do vladara pravovjernih Osmana, radijellahu anhu.

[2] Ar. izra *verea an šej'in* znači sprečavati nekoga da nešto uradi tako što se ubjedi sa jasnim i istinitim dokazima.

[3] Alija, radijellahu anhu, je poslao svoje sinove kako bi štitili Osmana, radijellahu anhu, i da ga ako on htjedne sa oružjem brane.

[4] Tj. ova skupina pobunjenika se ovim riječima obrati Talhi i Aliji.

[5] Pobunjenici su dobili lažna obavještenja o tome kako ih Talha, Zubejr i Alija radijellahu anhum, pozivaju na pobunu protiv Osmana, radijellahu anhu, jer je navodno promijenio Allahovu vjeru. Posebno ćemo spomenuti ovaj slučaj, kao i to da su Talha, Zubejr i Alija to negirali. Čini se da su obe strane govorile istine. A u stvari pravi povod smutnje bila su falscfikovana pisma koja su izmislili Sebe'ine pristalice.

[6] Govor se odnosi na Talhu b. Ubejdullaha.

[7] Muavija, radijellahu anhu, je često puta navraćao Osmana da sjedište hilafeta premjesti u Šam. Također mu je ponudio da ga zaštiti vojskom kakva nije zapamćena u istoriji islama.

[8] Buntovnici su pod izgovorom nepravde došli da se žale Osmanu, pa je on vidio da je njihovo pravo kod njega da njima ali i ostalom svijetu iznese dokaze protiv njihovih optužbi, te da im objasni kakvo je njegovo mišljenje po pitanju istih.

Osman zabrani, govoreći da nikada neće dozvoliti da se neko bori radi njega. Pa je se predao i oni ga ostaviše poštujući njegovu odluku. Ovdje se postavlja veliko šeriatsko-pravno pitanje (*mes'ela*) da li je čovjeku dozvoljeno da se preda u ovakvoj situaciji, ili je obavezan da se brani? Pa ako se i preda, a ostalima zabrani da ga brane kako ne bi nekog ubili, da li im je dozvoljeno da ga ipak odbrane ne osvrćući se na njegovo htijenje? Učenjaci su se razišli po ovome pitanju.

Od početka do kraja svoje vladavine Osman nikada nije uradio neko nevaljalo dijelo na kome mu se moglo zamjeriti. Niti je tako nešto preneseno od ashaba. Sve što sam čuo od lažnih vijesti po tom osnovu savjetujem ti da ih se dobro pričuvaš.[1]

[1] Vrijednost istorijskih vijesti svakog naroda mjere se shodno pouzdanosti njenih izvora. Kao i analizom usklađenosti osobina koje se pripisuju istorijskim ličnostima. Istorija islama je prenešena putem ličnosti koje su bili svjedoci određenih događanja. Oni su to prenijeli onima poslije njih, a ovi opet drugima, što je rezultiralo da su neke događaje kasnije prenosili ljudi u svrhu određenih ciljeva. Tako su patvorili vijesti o nekim ličnostim i to zapisivali u svojim knjigama. To bi se obično dešavalo ako je neko htio da se nekome dodvori kako bi ostvario nekakvu dunjalučku dobit. Ili se slijepo povodio za nečijim pravcom i mišljenjem misleći da time hizmeti vjeri. Od specifičnosti istorije islama, normalno koja se razmatra kod hadiskih učenjaka, je i to što se skupina učenjaka specijalizirala na filtriranju predaja i prenosioca. Otuda je ta aktivnost prerasla u posebnu nauku sa naučnim postavkama pomoću koje se mogu razlikovati lažovi od iskrenih. U ovoj oblasti su napisane mnogobrojne knjige, a ova nauka posta vrlo popularna i cijenjena. Napisane su mnogobrojne zbirke koje sadrže informacije iz biografije prenosioca koje obavještavaju o kvalifikacije prenosioca kada je u pitanju iskrenost, preciznost i emanet u pogledu prenošenja predaja. Pa ako je neko bio pristrasan određenom mezhebu ili partiji, što bi ga moglo odvesti na sljeđenje strasti to bi bilo zabilježeno u njegovoj biografiji. Otuda bi svako onaj ko proučava ove vijesti na osnovu podataka o prenosiocu mogao ocjeniti stepen vjerodostojnosti neke predaje. Zato svako onaj ko piše o istoriji islama a nije upućen u ovu nauku neminovno će pogriješiti. A mogao bi to unaprijed spriječiti ako se vrati na mišljenje učenjaka o autentičnosti ili slabosti prenosioca, te se i sam specijalizira u ovoj nauki.

POTVORE NA OSMANA

Oni koji su se poveli za lažnim predajama i potvorama koje su iznijete na Osmana optužili su ga da je za vrijeme svoje vladavine radio loša dijela i nanio mnogo nepravde. Kao npr.:

1. Tukao je Amara tako da mu crijeva popucaše.

2. Tukao je Ibn Mesu'da tako da su mu rebra popucala i nije mu dao od onoga što ga je sljedovalo.

3. Uveo je novinu u vjeru zato što je naredio da se Kur'an sabere i prepisuje a da se stari mushafi popale.

4. Oživio je prakticiranje *hime* (zaokruživanje određeneog dijela zemlje za potrebe muslimana).

5. Progonstvo Ebu Zerra u Rebize.

6. Protjerao je Ebu Derda iz Šama

7. Da je dozvolio je povratak Hakema nakon što ga je Poslanik ﷺ protjerao.

8. To što je za namjesnike postavio: Muaviju, Abdullaha b. Amira b. Keriza[1] i Mervana. Također što je postavio za namjesnika Velida b. 'Ukbetam a on je bio grešnik, nepodoban za upravljanje.

9. Mervanu je dao petinu Afrikije.

---

[1] U alžirskom izdanju izostavljeno je ime Ibn Keriz što je vjerovatno greška prepisivača dijela ili je pak štamparska greška. Inače alžirsko izdanje je štampano na osnovu vrlo lošeg rukopisa, gdje se može uočiti da je prepisivač bio slab. Tako da ju u pogledu potvora i odgovora na njih došlo do brkanja redoslijeda. Također, prilikom ukoričenja ovog rukopisa neki listovi su stavljeni na pogrešno mijesto. Otuda sam ove potvore i odgovore na njih poredao po redoslijedu bez dodavanja ili oduzimanja.

10. Kažu: Omer je udarao sa prutom (*ed-dura*)[1] a on sa štapom.

11. Uzdiga se iznad Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a toga su se sačuvali Ebu Bekr i Omer, radijellahu anhuma.

12. Nije učestvovao u bici na Bedru, a na dan Uhuda bi poražen. Također, nije prisustvovao poznatoj prisegi Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme (*Bej'atu ridvan*).

13. Nije ubio Ubejdullaha b. Omera zbog Hurmuzana (on je dao nož Ebu Lu'lu'u i podsticao ga da ubije Omera, radijellahu anhu,).

14. Sa svojim robom je napisao pismo Ibn Ebi Serhu sa naredbom da ubije onoga ko je spomenut u njemu.

[1] Ar. riječ *ed-dura* označava mali štapić koji je halifa koristio u odgojne svrhe

ODGOVORI NA POTVORE

Svi tekstovi ovih potvora kao i senedi prenosioca su lažni. Što se tiče prve optužbe da je Osman radio loša dijela i činio nepravdu može se slobodno reći da je to potpuno čista izmišljotina.[1] Također optužba o udaranju Amara i Ibn Mesu'da, te uskraćivanje njihovih prava je apsolutna laž i potvora.[2] Da su Amaru popucala

---

[1] Kao što vidiš autor je redoslijedom odgovorio na sve ove potvore.

[2] Već smo spomenuli da je Abdullah b. Mes'ud rekao: "Dali smo prisegu najboljem od nas i nismo mu zavidni." Također se prenosi da je rekao: "Za vođu smo izabrali najpriznatijeg od nas, visokog ugleda i nismo mu zavidni." Kada je Osman preuzeo hilafet Ibn Mes'ud je bio namjesnik Kufe, a Sa'd b. Ebi Vekas je bio njen imam i vojni zapovjednik. Jednom prilikom su se Sa'd i Ibn Mes'ud razišli oko neke pozajmice koju je Ibn Mes'ud pozajmio Sa'du, kao što ćemo spomenuti, pa je Osman smijenio Sa'da a zadržao je Ibn Mes'uda na funkciji. Sve do ovog momenta odnosi između Osmana i Ibn Mes'uda su bili lijepi. Nakon što se Osman odlučio da u islamski svijet zavede mushaf jedinstvenog pisma, sabrao je ashabe kako bi još jednom potvrdili njegovu ispravnost i potpunost, te da potvrde njegovu autentičnost sa objavom koja je spuštana Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, sve do njegove smrti. Ibn Mes'ud je priželjkivao da se usvoji rukopis koji je on posjedovao, kao što je želio da zadrži svoj lični mushaf koji je on napisao u prošlosti. Otuda se Osmanova odluka na dva načina suprostavila njegovim željama. Što se tiče izbora Zejda b. Sabita za prepisivanje pomenutog mushafa to je bilo po uzoru na one prije njega, jer su ga Ebu Bekr i Omer izabrali za isti posao kada je prvobitno sakupljan Kur'an u vrijeme Ebu Bekra. U početku ovog posla Omer i Ebu Bekr su izabrali njega jer je zapamtio zadnje predočavanje Allahove knjige Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pred njegovu smrt. Tako da je i ova Osmanova odluka bila potpuno opravdana. Iako su on i ostali ashabi dobro poznavali vrline, iskrenost, znanje i povjerenje koje je posjedovao Ibn Mes'ud. A što se tiče određivanja jedinstvenog pisma kojim je napian mushaf to predstavlja jedno od najvećih Osmanovih dijela, po tom pitanju postoji konsenzus ashaba. Većina ashaba u ovom slučaju je podržavala Osmanov stav protiv Ibn Mesuda. Pogledaj *Minhadžu Es-Sunne* 3/191-192. U svakom slučaju možemo zaključiti; Osman ga nije tukao, niti mu je zabranio sljedovanje. I dalje ga je poštovao i cijenio njegovu učenost dajući mu pravo koje zaslužuje. A Ibn

crijeva on poslije toga ne bi ni živio.[1] Učenjaci su se ogradili od ovih potvora komentarišući kako je nevrijedno baviti se stvarima koje su

Mes'ud je i dalje ostao pokoran imamu kome je dao prisegu, pri tome je bio čvrsto ubjeđen da je on najbolji musliman u momentu davanja prisege.

[1] Bilježi Taberi 5/99, od Seida b. Musejjeba da se on nalazio između Amara i Abbasa b. Utbeta b. Ebi Leheba kada je Osman htio da ih kazni udarcom. Konstatujem: Ovakvih pojava je bilo i prije i poslije Osmana, radijellahu anhu, i u sličnim situacijama sultan ima na to pravo. Koliko je samo Omer puta tako nešto uradio sa onima koji su na stepenu Amara ili bolji od njega, jer on kao namjesnik muslimana ima pravo na tako nešto. Nakon što su se proširile aktivnosti Sebe'ovaca oni počeše slati pisma u sve islamske pokrajine šireći lažne vijesti. U takvoj situaciji ashabi predložiše Osmanu da u svaku oblast pošalje po jednog pouzdanog čovjeka kako bi ljudi u tom mjestu od njega saznavali pouzdane informacije o stanju ummeta i hilafeta. Osman je prešao preko onoga što se desilo Amaru pa ga posla u Egipat kao pouzdanog ambasadora kako bi odradio pomenuti zadatak. Amar je sporo stigao u Egipat. Po dolasku oko njega se okupiše Sebe'ovci kako bi ga privukli na svoju stranu. Ova vijest je doprla do Osmana te on naredi svojim ljudima u Egiptu da ga s poštovanjem otpreme u Medinu. Nakon što je došao kod Osmana on ga ukori na osnovu onoga što bilježi hafiz Ibn Asakir u "*Istoriji Damaska*" 7/429, rekavši mu: "O Ebu Jakzan, potvorio si Ibn Ebi Leheba jer te je potvorio... ražljutio si se na mene jer sam tebi dao ono što zaslužuješ a njemu ono što je zaslužio." Zatim reče: "O Moj Allahu, ja sam halalio ono što se desilo između mene i moga ummeta od nepravdi. O moj Allahu, ja se tebi približajem sprovođenjem tvojih propisa bez obzira o kome se radilo. A ti, Amare, sada iziđi." Pa je izišao. Nakon toga kad bi se susreo sa običnim svijetom on bi se pravdao i to nijekao. A kada bi naišao na nekoga koga se ne boji to bi pokajnički priznavao. Svijet ga ukori i zamrzi. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu Es-Sunne* 3/192-193: Osman je bolji od svakog onog koji mu nešto pripisuje. On je bolji i od Ibn Mes'uda, Amara, Ebu Zerra, kao i od drugih sa više aspekata. Kao što na to upućuju mnogobrojni dokazi. Ako govor onoga ko je bolji o nekome ko je dobar ne predstavlja iznošenje mahane na njega onda je obrnuto od toga preče da se tako svati. Isto ovo se odnosi na Amarov prigovor Osmanu, kao i Hasanov prigovor Amaru. Prenosi se da je Amar rekao: "Zaista je jasno Osmanovo nevjerstvo." Pa mu je Hasan b. Alija to negirao. Također se prenosi da je Alija rekao Amaru: "O Amare, zar niječeš Gospodara u kojeg vjeruje Osman?" Rekao je Ibn Tejmije: Ponekad Allahov evlija pogrešno stekne ubijeđenje u nevjerstvo drugog Allahovog evlije a da to ne negira iman jednog od njih dvojice, kao i to da je evlija. Sličan primjer

izgrađene na laži, jer istina se ne može na laži izgraditi.[1] Ta kako ne treba skretati pažnju na sve što kažu neznalice jer tome nema kraja, i na taj način beskorisno potrošiti svoje vrijeme.

A što se tiče sakupljanja Kur'ana to se ubraja u njegova najveća dijela i predstavlja nešto po čemu se on posebno odlikuje. Iako je taj proces bio završen prije njega, međutim on ga je ozvaničio i uputio ljude na njega, te je tako spriječio raskol među muslimanima u tom pogledu. Kroz to dijelo realizovalo se Allahovo

---

se navodi u vjerodostojnim hadiskim zbirkama da je Usejd b. Hudajr u prisustvu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, rekao Sa'du b. Ubade: "Ti si munafik jer braniš munafike." Također Omer b. Hatab je rekao Hatibu b. Ebi Belte'i: "Dopusti mi, Allahov Poslaniče, da osječem glavu ovome munafiku." Pa mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Pa on je učesnik Bedra. Šta ti znaš možda je Allah pogledao učesnike Bedra i rekao: Radite šta god hoćete već sam vam oprostio.*" Omer je bolji od Amara, a Osman je mnogostruko bolji od Hatiba b. Ebi Belte'a. Dokaz kojim se poslužio Omer u slučaju Hatiba je jači od dokaza kojim se poslužio Amar, radijellahu anhu. I pored svega navedenog obojica su dženetlije. A kako i ne bi Osman i Amar bili dženetlije pa makar i rekli jedan drugome ono što su rekli. Mada treba uzeti u obzir da je jedna skupina učenjaka negirala da je govor koji se pripisuje Amaru potekao od njega... Zatim nastavlja Šejhul-islam pa kaže: Pa ako bi se reklo da je Osman i udario Ibn Mes'uda i Amara ovo ne predstavlja mahanu ni za jednog od njih. Mi svjedočimo da su svetrojica dženetlije, prvaci od Allahovih evija i mutekija. Ponekad evlija zasluži šerijatsku kaznu (*had*) pa šta reći za ublaženu kaznu -*ta'zir*. Prenosi se da je Omer udario Ubeja b. Ka'ba sa štapićem kada je vidio kako ljudi idu iza njega. On reče: "Ovo je poniženje za one koji te slijede, a iskušenje za onoga ko se slijedi." Pa ako bi smo rekli da je Osman udario njih dvijicu u tom slučaju on je ili potrefio u svojoj presudi jer su to zaslužili. Za njih to predstavlja čišćenje od grijeha, oni su se pokajali ili im je Allah pobrisao to loše dijelo drugim nevoljama ili njihovim dobrim dijelima. A ako bi smo rekli da im je u potpunosti učinjena nepravda. Onda je Osman na stepenu kod Allaha kao i oni ili još većem, te je kao takav preči da mu se Allah smiluje i grijehe oprosti.

[1] Tj na optužbama lažova koji su očiti neprijatelji ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a od njih potječu i potvore na Osmana, u slučaju Ibn Mes'uda i Amara, radijellahu anhum.

obećanje o čuvanju Kur'ana, kao što sam to objasnio u knjigama koje tretiraju ovu tematiku.

U svim hadiskim zbirkama[1] se bilježi da je Zejd b. Sabit rekao: "U vrijeme kada se odigrala bitka na Jemami, koja je odnijela mnogobrojne živote,[2] Ebu Bekr zatraži da mu dođem. Kod njega sam zatekao Omera b. Hataba, radijellahu anhum, pa mi Ebu Bekr reče: 'Omer mi je došao pa me upuzori da je na Jemami stradao veliki broj učača–*karija*. On se boji da bi u narednim bitkama mogao izginuti veliki broj *karija* što bi moglo prouzrokovati

[1] Imam Ahmed u *Musnedu*, prvo izdanje 1/13 i 5/188-189, drugo izdanje br 76. Buharija u svome *Sahihu*, "Knjiga o tefsiru" 65, pog. 9, 5/210-211. Zatim u knjizi "Vrijednosti Kurana" 66, pog. 3 i 4, 6/98-99. Također u knjizi "Propisi" 93, pog. 37, 8/117-119. I knjizi o tevhidu 97, pog. 22, 8/176-177.

[2] Ovo se dogodilo nakon što se pleme Benu Hanife odmetnulo od islama pod zapovjedništvom Musejleme Kezaba. Njih je bodrio Allahov neprijatelj Er-Ridžal b. Unfuve b. Nehšel el-Hanefi. Muslimane je predvodio Allahov mač, Halid b. Velid . U ovom pokolju kao šehid preseli Zejd b. Hattab, brat Omera, radijellahu anhu. Hafizi su se toga dana dozivali: "O vi koji znate suru Bekare, vi ste junaci ovog dana!" Vaiz Ensarija i bajraktar se "balzamira", obuče ćefine, a zatim iskopa rupu za sebe do ispod koljena i nije prestao da se bori pri tom čvrsto držeći bajrak dok nije preseli kao šehid. Muhadžiri rekoše Salimu Mevla Ebi Huzejfe: "Zar se bojiš da idemo prije tebe?" On reče: "Loš bi ja bio hafiz u tom slučaju." Onda se borio dok nije preselio. Ebu Huzejfe uzviknu: "Uljepšajte Kur'an djelima!" I nije prestajao da se boriti dok ne pade pogođen. Toga dana je poginuo i Huzn b. Ebi Vehb Mahzumi, djed Seida b. Musejeba. Njihova parola je bila toga dana: "Oh Muhammede." Osaburiše(Ustrajaše) toga dana u borbi nezapamćenim strpljenjem sve dok se otpadnici ne skloniše u baštu smrti u kojoj nađe utočište Musejlema i njegovi ljudi. Bera' b. Malik reče: "O skupino muslimana, ubacite me unutar bašte da vam otvorim vrata." Staviše ga na štit, a zatim ga digoše kopljima pa ga preko zidina ubaciše unutra. Neprestano se borio sa otpadnicima oko vrata dok ih ne otvori, pa muslimani navališe i pobjeda bi zagarantovana. Jedan od onih koji je u bašti napravio dar-mar, bio je i Ebu Dedžane, učesnik Bedra. On se primače Musejlemi i posječe ga svojom sabljom. U toj bici on slomi nogu, a zatim preseli kao šehid. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje* je spomenuo imena mnogih koji padoše kao šehidi tog veličanstvenog dana. Među njima su (bili) i (mnogi) hafizi Allahove Knjige.

gubljenje dijela Kur'ana. On je mišljenja da bi Kur'an trebalo sabrati u jednu knjigu.' Rekoh Omeru: 'Kako da uradiš nešto što Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nije uradio?' Omer odgovori: 'Tako mi Allaha u tome je hajr.' I nije prestao da me nagovara dok Allah nije učinio moje grudi prostranim pa sam to pojmio kao i on. Zatim nastavlja Zejd b. Sabit: 'Ebu Bekr mi reče, ti si pametan mladić i mi imamo povjerenja u tebe, pisao si objavu kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, sakupi Kur'an.' Tako mi Allaha da su mi naredili da premjestim planinu ne bi mi bilo teže od onoga sa čim su me zadužili. Opet sam rekao kako ćete raditi nešto što Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nije radio? Omer ponovi: 'Tako mi Allaha u tome je dobro.' Neprestano me nagovarao dok Allah nije rasprostranio moje grudi za tim poslom kao što je rasprostranio grudi Ebu Bekra i Omera radijellahu anhum. Zatim sam počeo da sakupljam Kur'an koji bijaše ispisan na širokim palminim granama (*aseb*) i kamenim pločama (*lihaf*)[1] te od onoga što su zapamtili ljudi. Na posljetku mi je preostao zadnji ajet sure Et-Tevba koji je jedino posjedovao Ensarije Ebu Huzejme. (**Došao vam je Poslanik, jedan od vas...**), pa do kraja sure Et-Tevbe. Nakon što je završeno sakupljanje listovi su odloženi kod Ebu Bekra do njegove smrti. Zatim kod Omera, radijellahu anhum. A zatim ih je preuzela Hafsa, Omerova kćer. Jednog dana (za Osmanove vladavine) kod Osmana dođe Huzejfe b. Jeman[2] koji se sa vojskom Šama i Iraka borio u Armeniji i Azerrbejdžanu. Sav uznemiren on spomenu razilaženje koje je zadesilo muslimane u pogledu učenja Kur'ana. Huzejfe se obrati Osmanu: 'O vladaru pravovjernih, spasi ovaj ummet prije nego se raziđu oko Allahove knjige kao što su se razišli kršćani i židovi.' Pa

[1] Ar riječ *aseb*, mn. *asib* je široki dio palmine grane koji nema bodlji i lišća. A *lihaf*, mn. *lahfe* su kamene ploče koje su se upotrebljavale za pisanje u nedostatku papira.

[2] Hadis o tome zabilježio je Buharija u svome *Sahihu*, knjiga 66, pog. 3, 6/99, od Ibn Šihaba Zuhrija od Enesa b. Malika.

je naredio da mu se donese mushaf koji je bio kod Hafse kako bi ga umnožio, uz obećanje da će joj ga ponovo vratiti. Hafsa mu je poslala mushaf, a on naredi Zejd b. Sabitu, Abdullahu b. Ez-Zebij, Seidu b. Asu i Abdurrahmanu b. Harisu b. Hišamu da ga umnože.[1]

[1] Pažnja koju su posvetila dva islamska velikana Ebu Bekr i Omer na projektu sakupljanja Kur'ana i određivanja jedinstvenog pisma a koji je dovršio Osman, radijellahu anhum, predstavlja njihov najveći doprinos islamu. Putem njih Allah, dželle še'nuhu, je ispunio svoje obećanje o čuvanju Svoje knjige: "**Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!**" Nakon što je Alija, radijellahu anhu, naslijedio hilafet poslije ove trojice nastavio je njihovim tragom. Verifikovao je Osmanov mushaf sa njegovim pismom i načinom učenja u svim pokrajinama. Na osnovu toga uspostavljen je konsenzus u prvom periodu islama da ovaj njihov posao oko sakupljanja Kur'ana predstavlja njihovo najveće dijelo. Čak su neke šije ovaj konsenzus prenijele od Alije b. Ebi Taliba, radijellahu anhu. Prenosi se u knjizi "*Istorija Kur'ana*" od Ebu Abdullaha ez-Zendžanija str 46, da je Alija b. Musa poznat kao Ibn Tavus (589-664 h.), a on je jedan od učenjaka tog podneblja, zabilježio u svojoj knjizi "*Sa'dun Es-Su'udu*" od Šeherestanija u uvodu njegova tefsira od Suvejda b. Alkameta da je rekao: Čuo sam Aliju b. Ebi Taliba da je rekao: "O ljudi, opominjem vas Allahom da se pričuvate govorkanja o Osmanu i govorkanja o spaljivanju mushafa. Tako mi Allaha on ih je spalio na očigled mnogih ashaba i oni su stime bili zadovoljni. On nas je sakupio pa reče: 'Šta mislite o ovom kiraetu, oko kojeg učenja se svijet raziđe, čovjek susretne čovjeka pa mu kaže moj kiraet je bolji od tvoga. Ovo vodi u nevjerstvo.' Rekosmo: 'Šta predlažeš?' 'Želim da ljude okupim oko jednog mushafa (jedinstvenog pisma). Kako ste se god vi danas razišli po tom pitanju oni koji će doći poslije vas još će se žešće rasoravljati.' Rekli smo: 'Da, tvoj predlog je na mjestu.'" Zanimljivo je da su pobunjenici, koji su ubili Osmana a koji su poslije bili uz Aliju, radijellahu anhu, priznavali Osmanov mushaf i učili ga, što upućuje na činjenicu da su ashabi bili složni oko ovog Osmanovog postupka, a među njima i Alija, radijellahu anhu. Na ovaj mushaf su napali nitkovi koji su se tek u kasnijim stoljećima pojavili, te sa svojim nevjerstvom i maloumnošću osramotiše sami sebe. Jedan od takvih je Šejtan et-Tak Muhammed b. Dža'fer koji je *rafidija*-šija. Bilježi imam Ibn Hazm u "*Faslu*" 4/ 181, od Džahiza da je rekao: Obavjestio me je Ebu Ishak Ibrahim en-Nazam i Bišr b. Halid da su rekli Muhammedu b. Džaferu, *rafidiji*, poznat pod nadimkom Šejtan et-Tak: "Teško tebi, zar se ne stidiš Allaha da u svojoj knjizi o poglavlju o imametu tvrdiš da Allah nikada nije rekao u Kur'anu:

Osman se obrati trojici kurejšija: Ako se u nečemu raziđete sa Zejd b. Sabitom onda to napišite na kurejšijskom narječju, jer je objavljen na njihovom jeziku. Tako i postupiše. Nakon što su završili sa prepisivanjem Osman je listove prvog mushafa vratio Hafsi. Zatim je naredio da se u svaku pokrajinu odnese po jedan primjerak a da se svi drugi mushafi i ostali predmeti na kojima je bilo nešto od Kur'ana zapale.

Ibn Šihab je rekao:[1] Obavjestio me je Haridže b. Zejd b. Sabit da je čuo Zejda b. Sabita kako kaže: "Prilikom prepisivanja mushafa

---

إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ثَانِيَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي ٱلْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا

"Ako ga vi ne pomognete, pa – pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prislili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini i kada je on rekao drugu svome: "Ne brini se, Allah je s nama!" Oni dalje spominju: "Pa je se, tako nam Allaha, dugo smijao kao da smo mi počinili grijeh a ne on." Ovaj Šejtan et-Tak je bio jedan od najvećih daija, šija, u vrijeme dva imama Zejda i sina njegova brata Džafera Sadika. On je prvi izmislio kako je imamet određen za posebne ljude. Ovo niko prije njega nije tvrdio. Ovo mu je i Zejd negirao u prisustvu Džafera. Šije pozivaju u zamjenu Kurana, iako je Alija jasno rekao da su se svi ashabi složili oko pomenutog Osmanova postupka. Ove tvrdnje šija su iskoristili kršćanski misionari u napadima na islam. A Ibn Hazm im je odgovorio u "*Faslu*", 2/78: "Šije nisu muslimani."

To je skupina koji slijedi metodologiju kršćana i židova u lažima i nevjerstvu. Zadnji od šija koji je ponižen po ovom pitanju i koji je time osramotio sve šije je Husejn b. Muhamed Tekijun-Nuri Tibrisi u svojoj knjizi u izmišljenom prizoru koji je pripisao Aliji, radijellahu anhu. On je ovu knjigu napisao u Nedžefu 1292 h. A oštampana je u Iranu 1297 h. I ja posjedujem njen primjerak. Priroda zastranjenih učenja i sektaštva poput ši'itskog je takva da prvo zamute pamet svojim pristalicama, a onda ih moralno iskvare, pa im onda kreiraju život i vjeru. Na ovo su upozorili učenjaci društvene psihologije, kao što je Gustav Lobon.

[1] Ovu predaju bilježi Buharija u svome *Sahihu* u više knjiga: knjiga 56, pog. 12, 3/205-206, knjiga 64, pog. 17, 5/31, knjiga 65, deveta sura, pog. 20, zatim u suri 33, pog. 3, knjga 66, pog. 3 i 4, knjiga 93, pog. 97, i u knjizi 97, pog. 22.

zagubili smo jedan ajet iz sure El-Ahzab a čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da ga je učio. (**Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...**), pa smo ga potražili i našli smo ga kod Huzejme Ensarija, te ga stavismo na njegovo mjesto."

Što se tiče njegove naredbe o spaljivanju preostalih mushafa to je uradio kako bi se spriječio smutnju, jer je postojala opasnost da se u Kur'an ubaci nešto što nije od njega ili da se izostavi neki njegov dio. Kao što je postojala mogućnost da ti primjerci nisu bili uredni u pogledu rasporeda sureta. U svakom slučaju svi ashabi su se složili sa ovim postupkom,[1] osim što se prenosi da je Ibn Mes'ud na hutbi u Kufi rekao: "Uzvišeni Allah kaže:

وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ

"**A onaj ko nešto utaji – donijeće na Sudnji dan to što je utajio.**" Ja sam utajio moj mushaf. Ko od vas može da utaji svoj mushaf neka to i uradi."

Ibn Mes'ud ﷺ je želio da se preuzme njegov mushaf, te da se potvrdi znanje koje je u njemu. Pošto Osman to nije prihvatio onda je Ibn Mes'ud izrekao ovu izreku. Osmanu se nije svidio ovaj njegov postupak, pa je poslije poništio njegov rukopis mushafa. Otuda nije sačuvan ni jedan kiraet shodno tom mushafu. A Allah je pomogao Osmana na putu istine i učinio da ta verzija mushafa nestane sa lica zemlje.[2]

---

[1] Neki su ljudi pokušali da ukore Osmana, radijellahu anhu, zbog toga što je naredio spaljivanje starih mushafi. Na to im je Aija, radijellahu anhu, rekao: Da to nije uradio Osman uradio bih ja. Allaha molimo da Osmana nagradi najboljom nagradom za njegov doprinos koji je pružio ummetu. Učinio je dobro i radio najbolje što je mogao. Njemu pripada priznanje što su se ljudi vratili na jedan kiraet kao što Omeru i Ebu Bekru pripada priznanje što su sakupili Kur'an. Na ovu temu pogledaj *Itkan* od Sujutija.

[2] Abdullah b. Mes'ud je jedan od najučenijih ashaba i najbolje je učio Kur'an. Jednom prilikom ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pohvali kako lijepo

A što se tiče ograničavanja pašnjaka (hima)[1] ono datira još od davnina. Osman je proširio ovu zemlju sa povećanjem broja

uči Kur'an. Tada su Omer i Ebu Bekr požurili da mu prenesu radosnu vijest o ovoj Poslanikovoj pohvali. Pogledaj *Musned* od Ahmeda, 1/25-26, prvo izdanje ili br 175, drugo izdanje. Međutim Ibn Mes'ud je u svome mushafu zapisivao objavu onako kako je do njega dospijevala. Tako da je se raspored ajeta u njegovom mushafu razlikovao od rasporeda sa kojim se odlikovao Osmanov mushaf, koji je opet bio uređen na osnovu zadnjeg predočavanja Kur'ana Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, oko kojeg su se ashabi složili. Također, postoji mogućnost da je mushaf Ibn Mes'uda imao neke nedostatke, kao što je i Osmanova komisija ustanovila kada su neke ajete pronašli kod ostalih učača od ashaba. Ovome još treba dodati da je Ibn Mes'ud više učio na narječju svoga plemena *Huzejla*. Treba znati da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, olakšao onima kao što je on da uče na narječju svoga plemena. Međutim, bilo je neprihvatljivo da čitav ummet u njegovom vremenu i budućnosti uči na tom narječju. Otuda je ispravno riješenje bilo da se ummet ujedini na narječju *Mudarija* prilikom učenja Allahove knjige, kojem je i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme pripadao. Ibn Kesir je spomenuo u "*Fadailu Kur'an*": Tahavija, Bakalani i Ibn Abdul Berr tvrde da je učenje Kur'ana na sedam narječja bila olakšica u početku islama, te da je to derogirano sa nestankom teškoće oko učenja, lahkoćom hifzanja, uspostavom hareketa i opismenjavanjem uopšte.

[1] Kada bi ugledan čovjek u džahilijetu odsjeo na nekoj zemlji kod svoga naselja razrarao bi psa da laje. Time bi ograničio prostor za svoje deve i stoku koja pase na površini dokle je dopirao lavež psa. Tako je pomenuti prostor ograničavao za sebe i nije dozvoljavao pristup drugima. Kada je došao islam Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je to zabranio hadisom: "*Nema ograničavanja osim Allahova i ograničenja Njegova Poslanika.*" Hadis je zabilježio Buharija u svome *Sahihu* od Sa'ba b. Džesameta, knjiga 42, pod naslovom *Musakat*, pog.11, i knjiga *Džihad* 56, pog. 146. Imam Ahmed ga bilježi u *Musnedu* 4/71 i 73, prvo izdanje, od istog prenosioca. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je zaštitio mjesto koje se naziva En-Nekia' kao što to stoji u *Musnedu* imama Ahmeda, 2/91, 155 i 157, prvo izdanje ili br 5755, 6438 i 6464, drugo izdanje, u hadisu od Ebu Abdurrahmana Abdullaha b. Omera el-Umeri od Nafia' od Ibn Omera da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, zaštitio En-Nekiu' za konje. Upitao je ravija ovog hadisa Hamad b. Halid Abdullaha b. Omera el-Umerija: "Je li njegove konje?" Rekao je: "Konje muslimana." To jest konje koji su bili u pripravnosti za džihad ili konje koji su pripadali *bejtul malu*. Nekia' se nalazi dvadeset *ferseha* (60 milja od Medine a površina joj iznosi jednu sa osam milja. Ove podatke navodi Malik u

podanika. U osnovi ova stvar je dozvoljena u nuždi. Pa kako se povećavala nužda i Osman je proširivao ovu stvar.

Što se tiče protjerivanja Ebu Zerra u Rebize Osman to nije učinio.[1] Ebu Zerr je bio veliki *zahid* i često je korio Osmanove službenike kako su se odali dunjaluku upozoravajući ih Kur'anskim ajetom:

وَٱلَّذِينَ يَكۡنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلۡفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Muveti' u predaji od Ibn Vehba. Poznato je da se stanje ništa nije mijenjalo za hilafeta Ebu Bekra u odnosu na vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. A treba uzeti u obzir da je za džihad sve više trebalo konja i deva. U vrijeme Omera *hima* se još više proširila tako da je obuhvatala Sarf i Rebizu. Omer je imao jednog radnika po imenu Henij, koji je bio njegov štićenik, a bio je zadužen za tu zemlju. Bilježi Buharija u svome *Sahihu*, knjiga 56, pog. 180, hadis od Zejda b. Eslema od njegova oca tekst vasijeta vladara pravovjernih za svoga radnika na toj zemlji. U njemu naređuje da je zabrani bogatašima kao što su Abdurrahman b. Avf i Osman b. Afan, a da dozvoli vlasnicima manjih stada (gunejme i sarime) kako im ne bi uginula stoka koja živi od ispaše. Kao što je Omer po pitanju *hime* proširio ovlaštenja u odnosu na vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i vrijeme Ebu Bekra jer se povećao broj stoke u *bejtul malu* isto tako je Osman proširio ovu stvar jer se islamska država uveliko proširila zbog novih osvajanja. Kako je god Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, dozvolio ovu stvar za stoku *bejtul mala,* koja se prehranjivala od ispaše, a Omer i Ebu Bekr ga u tome slijedili, znači da je to bilo dozvoljeno i Osmanu. Tako da se prigovor po ovom pitanju smatra prigovorom na Šerijat. Nakon što je Osman objasnio skupini ashaba svoj stav po pitanju *hime* on naglasi da se ovo odnosi samo na stoku koja je izdvojena na ime zekata. Ovo radi toga kako ne bi došlo do svađe između onoga ko je odgovoran za čuvanje te stoke i drugih ljudi. I da oni nisu nikoga odstranili niti mu je zabranili. On je naglasio da je još prije preuzimanja hilafeta bio najbogatiji Arap po broju deva i ovaca, a kada je preuzeo hilafet ostao je na dvije deve koje su mu trebale za odlazak na hadždž. Zatim se obrati ashabima koji su bili svjedoci te činjenice: "Zar nije tako?" Rekoše: "Tako nam Allaha, tako je."

[1] Ebu Zerr je po vlastitom izboru izabrao Rebizu za osamljivanje, a Osman se složi sa njegovim izborom, kao što ćemo to spomenuti. Zatim ga je lijepo počastio i opremio svim što mu je bilo potrebno za ugodan život.

"Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju. (Et-Tevba, 34)

Nakon što su ovi radnici stekli mogućnosti priuštili su sebi lijepa odijela i lijepe jahalice zbog čega ih je Ebu Zerr korio želeći da to udjele na Allahovom putu a što nije obaveza. Rekao je Abdullah b. Omer, radijellahu anhuma,: "Ako izdvojiš zekat ne ubrajaš se u one koji gomilaju imetak."[1]

Između Ebu Zerra i Muavije se u Šamu, također, desila diskusija[2] oko muslimanskog imetka. Nakon toga Ebu Zerr je otišao u Medinu pa se oko njega okupiše ljudi. I dalje se držao svojih žestokih stavova kada je u pitanju *zuhd*. Osman mu predloži: "Kada bih se malo izdvojio." Tj. ti zastupaš stav sa kojim ne možeš živjeti među ljudima. Da bi živio sa ljudima čovjek mora ispunjavati određene norme, a isto tako ko se želi izolovati mora ispunjavati neke norme. Onaj ko zastupa stavove i norme na kojima je bio Ebu Zerr za njegov slučaj je najbolje da se pojedinačno izdvoji. A ako se želi miješati sa ljudima onda se mora pomiriti sa onim što je kod ljudi ako se to ne suprostavlja Šerijatu. Nakon toga on je kao

---

[1] Pogledaj fikhsko pojašnjenje ove mes'ele u *Minhadžu Es-Sunne* od šejhul-islama Ibn Tejmije 3/198-199.

[2] Prenosi Teberi, 5/66, i većina islamskih izvora da je Ibn Sevda (Abdullah b. Sebe') po dolasku u Šam susreo Ebu Zerra pa mu je rekao: "O Ebu Zerre, zar se ne čudiš riječima Muavije? On kaže: 'Imetak je Allahov imetak.' Zar nije svaka stvar Allahova? Kao da želi da ga prisvoji a da muslimanima uskrati pravo." Pa mu je Ebu Zar otišao i reče mu: "Šta te je navelo da muslimanski imetak oslovljavaš Allahovim imetkom?" Muavija mu odgovori: "Allah ti se smilovao, Ebu Zerre, zar nismo Allahovi robovi, zar sav imetak nije Njegov imetak, sva stvorenja Njegova stvorenja i zar samo On ne upravlja?" Ebu Zerr reče: "Nemoj ga tako oslovljavati." Muavija reče: "Ne kažem da on nije Allahov imetak, ali ću ga ubuduće zvati imetak muslimana." Zatim je Ibn Sevda otišao Ebu Derdau, pa mu je Ebu Derda rekao: "Ko si ti? Tako mi Allaha, ja mislim da si židov." Zatim je Ibn Sebe' otišao Abdullahu b. Samitu. On ga ščepa, pa ode sa njim kod Muavije i reče mu: "Tako mi Allaha, ovaj ti je poslao Ebu Zerra."

pobožnjak i *zahid* otišao da živi u Rebizu. Ostavio je većinu dobrih ljudi. Svako od njih je na dobru i berićetu. A stepen Ebu Zerra je još veći. Međutim nisu svi ljudi u mogućnosti da žive takvim životom. Da su pokušali tako živjeti mnogi bi umrli.[1] Neka je uzvišen Onaj koji ljudima određuje *deredže*.

Čudno je to što se Osmanu pripisuju neke stvari koje je i sam Omer radio. Prenosi se da je Omer b. Hattab, radijellahu anhu, zatvorio Ibn Mes'uda sa nekolicinom ashaba na godinu dana u Medini. Nakon što je Omer preselio kao šehid Osman ih je

[1] Proučavajući pitanje potrošnje imetka, na osnovu validnih šerijatskih dokaza kao i života *selefa*, došao sam do zaključka da čovjek u imetku ima pravo da troši na sebe i svoje bližnje onoliko koliko će mu pružiti ugodan i dostojan život i olakšati mu ispovjedanje vjere. Što se tiče viškova koji prelaze tu granicu na njemu je obaveza prvo da izdvoji propisani mu zekat shodno njegovoj procjeni ako ga nije predao islamskoj vlasti. Nakon što izdvoji zekat on je na iskušenju od Allaha, dželle še'nuhu, hoće li taj imetak potrošiti u stvari sa kojima je Allah zadovoljan i koje će muslimanima povećati snagu, sreću i ponos. Tako će trgovci islam pomoći putem svoje trgovine, poljoprivrednici putem poljoprivrede i proizvođači sa svojom proizvodnjom. Na putu širenja islama bogati ashabi su dali veliki doprinos što je ojačalo islam i olakšalo njegovu misiju. Tako trgovac musliman ako poštedi muslimane trgovine sa njihovim neprijateljima predstavlja za muslimane snagu shodno njegovom nijetu. Isto se reprezentuje muslimanski poljoprivrednik i proizvođač-fabrikant. Nijet ovde igra veliku ulogu, a on se reprezentuje kroz postupke pomenutih privrednika u situaciji kada muslimani zapadnu u nuždu. Ukratko rečeno muslimanu je dozvoljeno da bude neograničeno bogat ako će imetak steći na halal način, da od njega uzme onoliko koliko mu treba i da nastoji da se oslobodi luksuznog života, a kamoli poroka koje nam nudi savremena civilizacija. Nakon što izdvoji zekat ono što pređe preko toga smatra se emanetom od Allaha koji mu je On dao u ruke. Pa neka ga potroši na ona mjesta koja će koristiti muslimanima i što će im povećati snagu, ponos i priuštiti sreću. A što se tiče Ebu Zerra njegov je stav bio da musliman ne treba imati imetka više nego što mu treba za jedan dan. Ovakvo mišljenje ne ide u prilog muslimanima. A što se tiče današnjih bogataša od muslimana oni žive u izobilju i nažalost ne mare za potrebama islama i muslimana. Ovakvo ponašanje ne dolikuje muslimanu. Islam ne poznaje onoga ko njega ne poznaje.

oslobodio. Pritvoreni su zbog učestalog prenošenja hadisa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.[1] Jedne prilike Ebu Zerr je u razgovoru sa Muavijom spomenuo stvari koje nije smio spominjati za vrijeme Omera. Muavija je o tome obavjestio Osmana, jer se bojao smutnje za obični svijet. Ebu Zerr je ljude podsticao na apsolutni *zuhd,* što obični svijet ne bi mogao izdržati. Ono u što je on pozivao mogli su podnijeti samo posebni pojedinci. Otuda mu je Osman uputio pismo, kao što smo to već spomenuli u kome ga poziva da dođe u Medinu. Po dolasku u Medinu, svijet se okupi oko njega, da bi naposlijetku ipak izabrao da živi u Rebizi.[2] Osman mu to i dozvoli, te se tako izolova od svijeta. Za njega je to bilo najbolje riješenje.[3]

---

[1] U knjizi *Ahkam fi usuli ahkam*, 2/139, Ibn Hazm spominje ovu predaju koja je *mursel.* Prenosi je Šu'be od Sada b. Ibrahima b. Abdurrahmana b. Avfa od njegova oca. On kaže: Omer se obrati Ibn Mes'udu, Ebu Derdau i Ebu Zerru pa reče: "Šta ovo znači pa ovoliko prenosite hadise Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme?" Kaže prenosioc: Mislim da im je zabranio izlazak iz Medine do smrti. Ibn Hazm je napomenuo da je ovaj hadis *mursel* i da ga nije dozvoljeno uzeti za dokaz. Ahmed Šakir dodaje da se Bejheki složio sa Ibn Hazmom da je ova predaja *mursel*, jer Ibrahim b. Abdurrahman b. Avf (umro 65 ili 66 h.) nije slušao od Omera. Ne znam da li se Ibn el-Arabi u ovom poglavlju oslonio na ovu *mursel* predaju ili možda postoji neka druga predaja koju nisam uspio pronaći.

[2] Na ovu potvoru o protjerivanju Ebu Zerra od strane Osmana nasjeo je šejh Muhammed Ebu Zehra. U svojoj knjizi *Mezahibul islamije,* 1/42, kaže: Muavija se potuži Osmanu na Ebi Zerra te ga dovedoše u Medinu. Potom ga Osman protjera u Rebizu.

Kao što smo već dokazali ovo nije tačno.

[3] Spominje kadija Ebu Velid b. Haldun u *Iberu*, 2/139, da je Ebu Zerr tražio dozvolu od Osmana da izađe iz Medine rekavši: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mi je rekao da iziđem iz nje kada se Medina proširi do Sele'a."

*Čini se de je ovo malo pretjerano izrečeno. Islam je došao kako bi popravio i unaprijedio iskvarena društva, a ne da se prilagodi tim društvima. U protivnom bi bio beskoristan kao sistem. Čini se da ovu činjenicu mnogi zanemaruju.

Između Muavije i Ebu Derda'a se, također, desila diskusija. Ebu Derda je bio *zahid*, dobrotvor i *kadija* u Šamu.[1] Bio je strog i žestok poput Omera, radijellahu anhum. Narod među kojim je živio to nije mogao podnijeti. Nakon toga je smijenjen[2] pa se i on vrati u Medinu.

Svi ovi Osmanovi potezi su korisni i sa vjerskog stanovišta ne predstavljaju manjkavost, te ne narušavaju ugled jednog muslimana. Ebu Derda i Ebu Zerr su daleko od iskvarenosti, a Osman još dalje. Osman je nevin kada su u pitanju pomenute potvore. Predaja o progonstvu Ebu Zerra kao i uzroci toga su netačni.

A što se tiče klevete o vraćanju Hakema ona je također neosnovana.[3] Kao odgovor na ovo pitanje učenjaci su rekli: To mu

---

Pa je odselio u Rebizu i tu sagradi mesdžid. Osman mu dodjeli stado deva, dva roba i opskrbu. Ponekad je dolazio u Medinu. Rebiza je udaljena tri milje od Medine. Kaže Jakut: Bilo je to najljepše pristanište na putu za Mekku.

[1] Tj. bio je kadija u Damasku.

[2] Čak je i Muavija nastojao da slijedi Omerov metod u ophođenju sa ljudima kao što to bilježi Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/131, od Muhammeda b. Sada da je rekao: Pričao nam je Arim, pričao nam je Hamad b. Jezid od Ma'mera od Zuhrija: "Muavija se dvije godine koristio metodologijom Omera, radijellahu anhu, i nije odstupao od toga. Zatim je promjenio taktiku. Možda neko ko ne poznaje prirodu naroda i njihove politike pomisli da vladar može da vodi politiku kakvu on hoće. Ovo je očita greška. Sredina više utiče na vladara i na zakone nego što vladar i zakoni utiču na sredinu."

---

*Ebu Zer je rekao: "Tako mi Allaha, nije me Osman protjerao. Ali Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: (Zatim je spomenuo pomenuti hadis) Nakon što se Medina proširila do Sele'a Ebu Zer je odselio u Šam. Hakim je ovu predaju ocjenio tačnom, a sa njim se složio Zehebi. Ovim hadisom optužbe na Osmana padaju u vodu. U tom kontekstu su i riječi Uzvišenog: "**Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni.**"

---

[3] Tj. neosnovana je optužba buntovnika da je Osman u tom slučaju postupio suprotno Šerijatu.

je dozvolio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Pa je Osman to prenio Ebu Bekru i Omeru, radijellahu anhum, a oni rekoše: "Ako imaš svjedoke vratićemo ga." Nakon što je postao halifa donio je presudu o njegovom vraćanju na osnovu njegova znanja o tom slučaju. Osman nikada ne bi uspostavio vezu sa onim s kim je Poslanik raskinuo pa makar to bio njegov otac, niti bi poništio njegovu presudu.[1]

[1] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/196: Mnogo je učenjaka koji su osudili predaju u kojoj se spominje Poslanikovo progonstvo Hakema. Rekli su da je otišao po svome izboru. Priča o tome događaju nije zabilježena u vjerodostojnim hadiskim zbirkama, niti joj se poznaje lanac (sened) prenosioca koji bi objelodanio tu stvar. Zatim je rekao: Talka nije stanovala u Medini. Pa ako ju je protjero onda je to učinio u Mekki a ne u Medini. A da ga je protjerao iz Medine poslao bi ga u Mekku. Pa ako bi smio i predpostavili da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaznio čovjeka protjerivanjem to ne znači da je obaveza da on ostane protjeran čitava života. Jer tako nešto nije propisano za neki grijeh. I Šerijat nije došao sa zakonom koji počinioca nekoga grijeha osuđuje na vječno prognanstvo. Tako je se npr. Osman zauzimao za Abdullaha b. Sada b. Ebi Serha, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, prihvatio njegovo zauzimanje i on mu je položio prisegu. Pa kako da se ne primi njegovo zauzimanje u slučaju Hakema. Prenosi se da ga je Osman zamolio pa mu je dozvolio da ga vrati. A pouzdano znamo da njegov grijeh nije kao grijeh Abdullaha b. Sada b. Ebi Serha. Priča o Abdullahu je pouzdana i poznatog je seneda. A što se tiče predaje o vračanju Hakema ona je *mursel.* Spominju je istoričari koji često navode lažne predaje. Dakle, ne postoji vjerodostojna predaja koja upućuje na ovaj Osmanov grijeh. A poznate su Osmanove vrline i Poslanikova ljubav prema njemu. Također se zna kako ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pohvalio i odlikovao sa udajom svojih kćerki za njega. On mu je posvjedočio Džennet i poslao ga je u Mekku. Poznato je da mu je Osman dao prisegu. Također se zna da su mu ashabi dali prvenstvo pri izboru halife nakon Omerove smrti. Omer je posvjedočio kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, umro a bio je zadovoljan njime. Sve pomenute odlike upućuju na nepobitnu činjenicu da je Osman veliki Allahov *evlija i mutekija* sa kojim je Allah zadovoljan a i on Njime. Otuda su ne može osuđivati Osman na osnovu predaje netačnog seneda. Nejasno je da se Osmanu pripisuje grijeh za stvar nepopznate suštine...itd. U istoj knjizi pogledaj; 3/ 235-236.

Što se tiče neskraćivanja namaza to je njegov idžtihad, jer je čuo da je neke ljude pogodila smutnja pa su počeli skraćivati namaz čak i u svojim kućama. On procjeni kako je praktikovanje sunneta u ovom slučaju dovelo do ostavljanja farza. Zato je ostavio sunnet radi veće koristi (praktikovanja farza) i iz straha da se ne proširi zlo.[1]

Prenosi Ebu Muhamed b. Hazm u knjizi *El-Imametu ve el-mufadale*, koja je umetnuta u četvrti tom knjige, *El-Fasl*, str. 154, govore onih koji brane Osmana od onih koji su ga napali. Između ostalog oni su rekli: Progonstvo u ovom slučaju nije bilo šerijatski strogo definisano (*had*) niti je značilo vječnu šerijatsku odredbu. To je bila kazna za grijeh koji zaslužuje progonstvo a vrata tevbe su uvijek otvorena. Pa ako se pokaje sa njega spada ta kazna oko čega su svi muslimani složni. Time mu boravak na čitavoj zemlji postaje dozvoljen. Bilježi *Zejdijski* mudžtehid Es-Sejid Muhammed b. Ibrahim, El-Vezir el-Jemeni (umro 840 h.), u svojoj knjizi *Er-Revedul-Basim fi zebbi sunneti Ebi Kasim*, 1/ 141-142, govor vladara Muhsina b. Kerameta (bio je ši'ja mu'tezilskog pravca) da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, to dozvolio Osmanu. Rekao je Ibn Vezir: Ši'je i Mu'tezile bi morali prihvatiti ovaj hadis i okaniti se prigovora na Osmana. Zato što je prenosioc ovoga hadisa kod njih vrlo poznat, vjerodostojan i ispravnog vjerovanja shodno njihovim ubjeđenjima. Zatim je Ibn Vezir na tri stranice iznio dokaze braneći Osmana, radijellahu anhu, u slučaju vraćanja Hakema. Ovo su dokazi imama i mudžtehida *Zejdija*, nakon što je prenio hadis od imama mu'tezila i ši'ja koji uz komentar dva ehli-sunnetska imama Ibn Tejmije i kadije Ibn el-Arabija kao i komentar imama *Zahirija* Ibn Hazma ovom pitanju daju poseban značaj u korist Osmana.

[1] Ovaj događaj se zbio na Mini za vrijeme hadža 29 h. godine. Abdurrahman b. Avf je zamjerio Osmanu zbog toga što je upotpunio namaz. Osman se pravdao da su neki ljudi iz Jemena i zabačenih mjesta prošlogodišnjeg hadža rekli: Namaz prisutnog (mukima) je dva rekata, jer je i Osman (na hadžu) klanjao dva rekata. Zatim je Osman rekao Abdurrahmanu b. Avfu: "Dolaskom u Mekku i ja sam postao *mukim* pa sam to iskoristio da klanjam četiri rekata bojeći se za ljude onoga što si već čuo." Zatim je izašao od Osmana te susrete Ibn Mes'uda pa ga obavjesti o tome. Abdullah b. Mes'ud reče: "Zaista je razilaženje zlo. * Već sam čuo da je klanjao četiri pa sam i ja sa svojim prijateljima klanjao četiri rekata." Abdurrahman odgovori: "Kada sam čuo da je klanjao četiri rekata ja sam sa svojim džematom klanjao dva, ali ću ubuduće klanjati četiri." Et-Taberi 5/56-57.

*Neko bi mogao reći: Kako to da Ibn Mes'ud kaže da je razilaženje zlo a Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Razilaženje moga ummeta je milost.*" Kao odgovor na ovo pitanje ja kažem da ovaj hadis ne postoji ni u jednom izvoru. Muhadisi su uložili trud kako bi bar pronašli sened ovog hadisa, ali bezuspješno. Sujuti je rekao u *Džamiu' sagir*: Vjerovatno je zabilježen u knjigama nekog od muhadisa do kojih nismo dospjeli. Po meni ta konstatacija nije ispravna jer iz nje proizilazi da ummet nije zabilježio hadis te je time otišao dio vjere. A poznato je da je cjelokupna vjera sačuvana. Munavi prenosi od Subkija da je rekao: Ovaj hadis nije poznat kod muhadisa. Nisam mu pronašao ni tačan ni slab niti izmišljen sened. Ovo je potvrdio Zekerija Ensari u opaskama na tefsir Bejdavija, 2/92. Zatim značenje ovog hadisa je neispravno i kontradiktorno načelima islama. Rekao je Ibn Hazm u *Ahkam fi usuli ahkam*, 5/64, nakon što je skrenuo pažnju da ovo uopšte nije hadis on kaže: Ovo je najlošiji govor koji se mogao izreći. Ako je razilaženje milost iz toga proizilazi da je sloga mržnja i zlo. Na drugom mjestu on je dodao: Ovo je netačno i lažno. Od negativnih posljedica ovog hadisa je i to što mnogi muslimani podržavaju razilaženje unutar četiri mezheba, pa tako i ne pokušavaju da se vrate dokazima Kur'ana i vjerodostojnog sunneta, a to su im naredili njihovi imami. Otuda mnogi od običnog svijeta misle kako su mezhebi sami po sebi različiti šerijati. Ovo je naglasio Menavi u *Fejdu el-kadir*, 1/209. On kaže: Pozivaju sa na ovu predaju iako znaju da se kod razilaženja mora vratiti na dokaze kako bi se došlo do istine a odbacilo slabije mišljenje. Oslanjajući se na ovu predaju oni Šerijatu pripisuju kontradiktornosti a on je čist od toga. Uzvišeni kaže: "**A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allah, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti.**" Ajet jasno naglašava da razilaženje nije od Allaha, pa kako onda da razilaženje bude sastavni dio Šerijata i na stepenu milosti. Zbog ovoga i njemu sličnih hadisa muslimani su do današnjeg dana razilaze u mnogim stvarima vezanih za ubjeđenja, ali i onih praktičnih. A da su razilaženje vidjeli zlom kao što je to rekao Ibn Mes'ud i drugi ashabi radijellahu anhum, a na to upućuje Kur'an i hadisi, onda bi nastojali da se slože. A to je moguće jer je u većini pitanja Allah spustio jasne dokaze pomoću kojih se raspoznaje greška od ispravnog, i istina od zablude. A tek pošto prouče dokaze onda jedni drugima traže opravdanje. Ali zašto bi težili za slogom ako hadis upućuje na to da je razilaženje milost. Otuda su mezhebske razlike shvaćene kao različiti šerijati. Ako želiš da se istinski uvjeriš u posljedice ovakvog shvaćanja razilaženja pogledaj u mesdžide. U velikom broju njih postoje četiri mihraba gdje klanjaju četiri imama. Svaki od njih ima svoj džemat koji ga čeka kao da su u pitanju različite vjere. To i nije čudno jer alim svakog od njih gleda na mezhebe kao na ratličite šerijate. Tako postupaju iako znaju hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: "*Kada se prouči ikamet nema namaza osim propisanog.*" Bilježi ga Muslim i drugi. Ali oni vide dozvoljenim suprostaviti se ovome hadisu kako bi podržali svoj mezheb. Za njih je, čini se mezheb, poštovaniji i više se njeguje nego hadisi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Otuda se nameće pitanje: Ako se zna da su se ashabi i najbolji ljudi ponekad razilazili, da li se i na njih odnosi ovaj ukor? Na ovo pitanje je odgovorio Ibn Hazm u pomenutom izvoru, 5/67-68: Nikako, to se

Treba znati da je je grupa učenjaka stava da putnik (*musafir*) ima pravo izbora; da skrati ili upotpuni namaz.[1] Ashabi su se razišli po tom pitanju.[1]

---

ne odnosi na njih jer je svako od njih slijedio Allahov put i od istine je dokučio shodno njegovoj spoznaji i znanju. Onaj ko je pogrešio od njih ima jednu nagradu jer je imao lijep nijet s kojim je želio postići dobro. Nisu griješni jer to nisu učinili namjerno niti su bili neodgovorni u traženju znanja i dokaza. A onaj ko je pogodio ima dvije nagrade. Ovo se odnosi na svakog muslimana do Sudnjeg dana kada je u pitanju nešto od vjere što nije doprlo do njega. Ukor i Allahovu prijetnju zaslužuje onaj ko se ne uhvati za Allahovo uže, a to je Njegova knjiga i govor Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, nakon što dopru do njega. Slijepo slijedi nekoga od ljudi namjerno podržavajući razilaženje i tako poziva u džahilijetsku pristrasnost. Cilj mu je da stvori raskol, ustrajan u svome pozivu odbacuja Kur'an i sunnet. Ako se Kur'an poklopi sa njegovim pozivom on to i prihvati, a ako ne vrati se svome džahilijetu ostavljajući Kuran i sunnet. Oni koji se na ovim osnovama raziđu oni zaslužuju spomenuti prijekor.

Druga kategorija su oni koji u slabosti bogobojaznosti od svakoga alima uzimaju olakšice shodno njihovim prohtjevima. Tako su upali u slijepo slijeđenje ne osvrćući se na naredbe Kur'anskih i hadiskih tekstova.

I na kaju on govori o pojavi koju fekihi nazivaju *telfik*. To je uzimanje mišljenja od alima bez dokaza s namjerom slijeđenja strasti i olakšica. Ovdje su su se učenjaci razišli u pogledu dozvole. Ispravnije je mišljenje da to nije dozvoljeno iz više razloga, ali ovo nije prilika da govorimo o tome. Međutim shodno tumačenju, na početku pomenutog hadisa, i ovo je dozvoljeno. Otuda je neko rekao: "Ko bode slijepo slijedio alima, susrest će Allaha spašen." Ovakva razmišljanja su posljedica oslanjanja na slabe hadise. Zato ih se pričuvaj ako se misliš spasiti. Na danu za koji Allah dželle še'nuhu, kaže: "**Na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spašen biti.**" Pogledaj *El-Ehadis ed-daife vel-mevdua, 1/70-72.*

---

[1] Kadija Ebu Bekr je ovo lijepo rekao kada je konstatovao da ovaj Osmanov postupak predstavlja idžtihad. Njegove riječi podupire i hadis: "*Kada vladar uloži trud u pronalaženju riješenja pa pri tome potrefi ima dvije nagrade. A ako pogriješi ima jednu.*" Moramo otvoreno priznati da je Osman u ovoj stvari pogriješio. Ovo kažem jer je istina najpreča da se slijedi. Ali on i kao takav, shodno hadisu, zaslužuje nagradu. Dokaz tome je predaja koju bilježi Abdullah b. Omer, radijellahu anhuma: "Družio sam se sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme, i na putovanju nije klanjao više od dva rekata." Ovako su postupali Ebu Bekr i Omer radijellahu anhum. Hadis je sahih, bilježi ga Buharija i Muslim. Riječi u ovoj predaji "i na putovanju nije klanjao više od dva rekata" Ševkani je

prokomentarisao na sljedeći način: To znači da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obavezno praktikovao skraćivanje na putovanju, i da nije klanjao osim tako. Prenosi Aiša, radijellahu anha, u hadisu koji je *muttefekun alejhi*: "Namaz je propisan sa po dva rekata, pa je taj propis zadržan za putnika a za prisutnog je upotpunjen (sa četiri rekata)" U ovim hadisima je jak dokaz da je skraćivanje obaveza (vadžib) a ne pohvalno (mendub) kako neki misle. Ovakvo mišljenje zastupaju Alija, Omer, većina učenjaka selefa, poznati fekihi, Omer b. Abdul-Aziz, Katade, Hasan i Hanefije. Rekao je Hamad b. Sulejman: Neka ponovi namaz ko na putovanju klanja četiri rekata. Malik kaže: Ponovit će ga ako mu nije isteklo vrijeme.

Oni koji kažu da ja skraćivanje *mendub* a ne *vadžib* nemaju čvrstog dokaza, a hadisi kojima dokazivaju svoje mišljenje su slabi. Ko želi da potpuno analizira ovo pitanje neka pogleda *Nejlul-evtar* od Ševkanija, 3/213. Grupa ashaba je negodovala ovaj Osmanov postupak. Ipak pokušali su da nađu objašnjenje za to. Najbolje od tih objašnjenja je da se oženio na Mini. Kada musafir boravi u nekoj sredini pa se oženi ili je iz te sredine već oženjen ubraja se među stalno naseljene. Tj. prestaje mu status putnika. Prenosi Ahmed da je Osman rekao: "O ljudi, kada sam stigaso u Mekku oženio sam se. Ja sam zaista čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: '*Ako se čovjek oženi u nekom mjestu neka upotpuni namaz.*'" Bejheki je lanac prenosioca ovog hadisa ocjenio prekinutim. U njegovom senedu je Ikrime b. Ibrahim a on je slab prenosioc po ocjeni Bejhekija. U *Fethu* se navodi: Ovaj hadis je netačan jer je *munkati'*-prekinutog seneda. U drugoj predaji se kaže: Tvrdnja da je Osman upotpunio namaz zbog nekih beduina kako ne bi pomislili da je namaz prisutnog dva rekata ne može poslužiti kao dokaz. Ako je tačno da je Aiša klanjala četiri rekata na putovanju za nju važi ono što smo rekli i za Osmana. Ona je u tome (kao mudžtehid) uložila trud i pogriješila kao što je pogriješio i pravedni halifa. A treba znati da nepogrešivost u vjerskim pitanjima pripada samo poslanicima.

[1] Prenosi Muhamed b. Jahja el-Eš'ari Maliki poznat kao Ibn Bekr (674-741 h.) u svojoj knjizi *Et-Temhidu ve el-bejanu fi makteli eš-šehidi Osman,* to je jedan od rukopisa koji se nalazi u biblioteki "Darul-kutubi Misrije" pod brojem 23. On bilježi da je grupa ashaba zastupala stav upotpunjavanja namaza na putovanju. Među njima je Aiša, Selman i četrnaest drugih. Bilježi Buharija u svome *Sahihu,* knjiga 18, pog. 5, 2/36, hadis od Zuhrija od 'Erveta b. Zubejra od Aiše, radijellahu anha, da je rekla: "Namaz je prvobitno bio propisan dva rekata pa je tako i ostao na putovanju a upotpunjen je za onog koji nije putnik." Kaže Zuhri: Rekao sam 'Ervetu: Na osnovu čega Aiša upotpunjuje? Rekao je: Shvatila je kao što je svatio i Osman. U *Musnedu* Ahmeda, 4/94, se prenosi od Ubade b. Abdullaha b. Zubejra da je rekao: Kada je kod nas stigao Muavija na putu za

Što se tiče postavljanja Muavije za namjesnika to je još Omer, radijellahu anhu, uradio. On je pod njegovu upravu stavio cijeli Šam. Osman radijellahu anhu, ga je samo zadržao na tom položaju. Može se reći da ga je čak Ebu Bekr postavio na taj položaj. Jer je Ebu Bekr za namjesnika Šama postavio njegova brata Jezida, pa je on ustoličio Muaviju a Omer je to prihvatio zbog njegove privrženosti Ebu Bekru i zbog toga što ga je na to mjesto postavio njegov (Ebu Bekrov) namjesnik. Osman je bio privržen Omeru pa ga je i on zadržao na toj funkciji. Ako pogledamo u ovaj lanac zaključit ćemo da on predstavlja veliku garanciju Muavijinih kvaliteta. Po ovom osnovu sličnu počast niko poslije njega nije postigao.[1]

hadž zajedno smo se uputili prema Mekki. On nam je predvodio podne klanjajući dva rekata. Zatim je otišao u Daru Nedve. Osman je po dolasku u Mekku uobičavao da podne, ikindiju i jaciju klanja po četiri rekata, pa bi po odlasku na Minu i Arefat (8 i 9 zul-hidže) kratio na dva rekata. Nakon što bi završio hadž i ponovo boravio na Mini (10, 11 i 12 zul-hidže) upotpunjavao je namaz dok ne bi izišao iz Mekke. Nakon što nam je Muavija klanjao podne skraćeno sa dva rekata njemu se obrati Mervan i Omer b. Osman rekavši: "Niko nije osramotio tvoga amidžića kao ti." "A zbog čega to?", upita. Rekoše: "Zar ne znaš da je on u Mekki upotpunjavao namaz?" On im reče da je tako klanjao sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme, Ebu Bekrom i Omerom radijellahu anhum. Rekoše: "Ali tvoj amidžić je upotpunjavao." (Iz ovoga se može zaključiti da je Muavija kraćenje smatrao olakšicom, te da musafir ima pravo izbora.) Nakon toga je ikindiju ipak klanjao četiri rekata.

[1] Zaista je islamska država za vrijeme Omera i Ebu Bekra, radijellahu anhuma, dostigla vrhunac slave i ponosa. Blagostanje i uspjesi toga vremena navode se kao slavni primjeri. Ebu Bekr i Omer rukovođeni Allahovom svijetlošću izabirali su ljude izvanrednih kvaliteta i sposobnosti kada je u pitanju vođstvo. Tako su vodili brigu o sigurnosti ummeta Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, jer su znali da će za to biti pitani pred uzvišenim Allahom. Uočio sam du su Jezid b. Ebu Sufjan i njegov brat Muavija bili od velikana još za hilafeta Ebu Bekra. On ih je izabrao kako bi mobilisali i pripremili ummet u ratu, ali i miru. I zaista su odlično odradili ovaj posao. Nakon što je Jezid kao vojskovođa krenuo u jedan

vojni pohod Ebu Bekr je izašao pješke da ga isprati. Ovaj događaj pernosi Taberi, 4/30.

Muavija se u istorijskim izvorima spominje poslije Jezida jer je mlađi a ne zbog toga što je slabiji vojskovođa ili manje zaslužan. Muavija je prije nego što je postao velikan za vladavine Ebu Bekra i Omera odrađivao neke poslove za Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Prenosi se da je jedne prilike Poslanik tražio da mu dođe a on je jeo. Pa je Poslanik, više puta slao glasnika i požurivao ga. Poslanik je Muaviji povjerio važne poslove prije nego su Ebu Bekr i Omer preuzeli hilafet. Jezidu b. Ebi Sufjanu također. Kao što se to spominje u *Futuhu bildan* od Belazerija str. 48, egipatsko izdanje, 1350 h. g. Oni koji mrze ashabe Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a naročito Umejeviće, ne mogu nikako negirati to što ga je Poslanik uzeo za pisara. Ali oni i za to imaju odgovor. Kažu ako ga je uzeo za pisara nije ga uzeo za pisara objave. Ova njihova tvrdnja nije ništa drugo do šejtanova objava njima. Za ovu tvrdnju ne posjeduju ni šerijatskog ni istorijskog dokaza. Žele da naprave razliku između pisara Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bez dokaza. Da je Poslanik, alejhi selam, razlikovao svoje pisare to bi doprlo do nas *mutevatir* putem kao što su i sitnije stvari od toga doprle i do nas prenešene. Jednom me upita jedan mladić, koji cijeni moje mišljenje, o *ravijama* i istorijskim ličnostima, šta mislim o Muaviji? Rekao sam: Ko sam ja da dajem mišljenje o velikanu ovog ummeta i jednom od najboljih ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme? On je svijetiljka od svijetiljki islama, ali je ta svijetiljka manje zapažena naspram četiri sunca koji su osvijetlili čitav dunjaluk i nadjačali je. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/133, prenosi od Lejsa b. Sada (imam, alim i predsjednik Egipta, umro 175 h. g.) kaže: Govorio nam je Bekr (on je b. Abdullah el-Ešedž, El-Medeni el-Misri, umro 127 h. g. Za njega je Nesai rekao da je vjerodostojan) od Busra b. Seida el-Medeni (umro 100 h. g. Ibn Me'in kaže da je vjerodostojan. Za njega Lejs kaže: Bio je pobožnjak i zahid) da je Sad b. Ebi Vekas (jedan od desetorice obradovanih džennetom) rekao: "Nisam nikoga vidio poslije Osmanove smrti pravednijeg u presudi." Tj. od Muavije. Također Ibn Kesir bilježi, 8/135, od Abdurrezaka b. Hemama Es-San'anija (jedan od poznatih hafiza, neki mu pripisivaju ši'izam) od Ma'mera b. Rašida Ebi 'Erveta Basrija i Jemanija (jedan od velikih ličnosti) od Hamama b. Munebeha es-San'anija (vjerodostojan) da je rekao: Čuo sam Ibn Abbasa kako kaže: "Nisam vidio čovjeka podesnijeg za vladavinu od Muavije." A kako je moguće da bude najpodesniji za vladavinu ako nije blag, pravedan, mudar, da uspješno brani svoju zemlju i da uz Allahovu pomoć širi da'vu u drugim kraljevinama, te da je odgovoran kada je upitanju emanet koji mu je povjerio Allah nad ummetom. Pa ako je on najpodesniji za vladavinu kako neko može koriti Osmana što ga je postavio na taj položaj. Zar

Što se tiče Abdullaha b. Kurejza njega je, zaista, postavio Osman. On je plemić po očevim i majčinim tetkama.[1]

---

ima išta čudnije od toga ako se zna da ga je još prije njega postavio Omer, a još prije njega Ebu Bekr? A obavljao je i neke poslove za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Nema sumnje da je onaj mozak u koji je šejtan ubacio ove *vesvese* pokvaren mozak. Ovakvi ljudima zamute pamet i zdravo rasuđivanje prije nego im zamute vjeru i istoriju. Otuda je obaveza svakome koji voli istinu i hajr da se čuva ovakvih kao što se čuva od zarazne bolesti gubavosti. Bilježi Tirmizi od Od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on je jedan od tabi'ina i najučenijih ljudi Šama poslije Ebu Derda'a, nakon što je Omer smijenio 'Umejra b. Sada el-Ensarija, namjesnika Himsa, na njegovo mjesto postavi Muaviju. Bilježi Begavi u *Mu'džemus-sahabe* da je Umejr znao kazati: On je jedinstven. Ibn Sirin kaže: Tako ga je oslovljavao Omer zadivljen njegovim sposobnostima i to ništa nije čudno . Ibn 'Umejr kaže: "Nemojte Muaviju spominjati osim po dobru. Ja sam čuo Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: "*Allahu moj, sa njim upućuj na Pravi put.* "Također se prenosi da je ovo posvjedočio i Omer. Pa ako je tačno da je Omer prenio ovo svjedočanstvo onda to još dobiva na težini zbog Omerove vrijednosti. A ako je to prenio Umejr na čiji je položaj postavljen Muavija, također, pomenuta svjedodžba ne gubi na vrijednosti. Jer je kao što smo spomenuli Umejr ashab Božijeg Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i veliki zahid od Ensarija. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/189: Muavijino ophođenje sa podanicimi ga svrstava u najbolje namjesnike. Njegovi podanici su ga volili. Prenosi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Najbolji namjesnici su oni koje volite i koji vas vole i za koje vi činite dovu a i oni za vas. A najgore vođe su oni koje mrzite a i oni vas mrze, proklinjete ih a i oni vas.* "Opširnije o Muaviji govorit ćemo u poglavlju njegova hilafeta kako bi obznanili do koje mjere se lagalo na njega od neprijatelja islama u ranom periodu islama.

[1]Njegovi djedovi su iz plemena Abdu-Šems, a dajdže su mu Hašimije. Njegova nene po ocu je Erva bint Kurejz, a njena majka je Bejda' bint Abdul-Mutalib b. Hašim, Poslanikova tetka. Nakon što se rodio donesoše ga Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pa on reče: "Ovaj više liči na nas nego na Abdu-šems." Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mu pljucni u usta, a zatim mu to rastrlja po vilici, pa reče: "*Nadam se da će biti napojen* "U ovom kontekstu Ibn Abdul Berr navodi ova dva hadisa kako je to zabilježio hafiz Ibn Hadžer u *El-Isabi*. I zaista nije obrađivao zemlju a da na njoj ne bi našao vodu. Odrastao je kao plemić, hrabar i poznat po vrlinama. Osvojio je čitav Horosan, dijelove Perzije, Sidžistan, Kereman dok nije došao do Gazne. Dokrajčio je Jezdedžirda b.

A što se tiče postavljanja Velida b. 'Ukbeta, prigovor na njega dolazi od ljudi pokvarenih namjera. Pa umjesto da požure sa dobrim oni požuriše sa lošim djelima. Otuda ovi zlikovci izjaviše da ga je Osman postavio na položaj zbog rodbinske veze. Osman je rekao:

Šehrijara zadnjeg perzijskog kralja. Iranci su ubjeđenja da njihovi kraljevi vode porjeklo od njihovog praoca kojeg nazivaju Džejumert. Neprestano su se smjenjivali Iranski kraljevi dok njihova država nije dokrajčena za vladavine Osmana pod vojnim zapovjedništvom Abdullaha b. Amira b. Keriza. Ova činjenica je bol u srcima za one koji slijede vatropoklonike u borbi protiv islama i koji mrze Osmana i b. Keriza. Oni mrze ovu dvojicu velikana i lažima se bore protiv njih sve do danas. Na tom putu, nošeni mržnjom, služe se intrigama i to će se nastaviti do sudnjeg dana. A što se tiče onih iskrenih koji su rođeni u Iranu, sljedbenika šafijskog mezheba u to vrijeme, alima, fekiha i muhadisa koji vole sunet Muhameda, sallallahu alejhi ve selleme, oni su svoja srca očistili od mržnje prema vjernicima. Borili su se svojim imecima i životima pa Allah njihovim rukama osvoji mnoge zemlje i njihovim *sebebom* uputi narode. Oni ih vole i zahvalni su im na njihovom doprinosu. Mi ne tvrdimo da je neko bezgriješan nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Priznajemo svačije greške, bio ashab, tabi'in ili oni koji ih slijede na putu dobra. Međutim ne dolikuje muslimanu da zabada nos tamo gdje mu ne dolikuje, kao oni koji čine sve, ne libeći se čak ni slagati ili izmisliti ne bili ovima pronašao i prikačili kakvu greškicu na jednoj strani, a da se pravi slijep kada su u pitanju njihova dobra dijela, kao planine velika, s kojima prekriše zemlju. Čast jednog muslimana ne može sebi dozvoliti da istražuje negativnosti ovih velikana niti da se povodi za spletkama i lažima vezanim za njih. Pored toga što je srušio Perziju Amir b. Keriz se odlikuje i drugim dobrim dijelima. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/88, kaže: On je prvi uveo kanale za vodu na Arefatu kako bi se napajale hadžije. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/189-190: On ima toliko dobrih dijela i toliko su ga ljudi volili da to niko ne može zanijekati. Da su ovi velikani slučajno bili prethodnici Engleza ili Fracuza oni bi ovjekovječili njihove ličnosti kroz školske i knjige kulture. Onda bi naša ministarstva obrazovanja to prenijela u naše škole kako bi naše generacije učile o velikanima kolonijalizma. A što se tiče naših prethodnika-*selefa*, šejtan je zaveo pokvarena srca koja o njima izmisliše laži u koje nas većina vjeruje. Tako osvanusmo kao ummet bez slave. A naša slava je toliko velika da čitav svijet o tome može samo sanjati.

"Nisam ga postavio na položaj zbog toga što mi je brat[1] već zbog toga jer je sin Ummi Hakim el-Bejda', a ona je tetka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i bliznakinja njegova oca." O tome ćemo nešto kasnije govoriti, ako Bog da.[2]

---

[1] On je njegov brat po majci 'Ervi bint Keriz, a njena majka je Bejda' kći Abdul Mutaliba b. Hašima.

[2] Možda će onaj ko ne poznaje prvu generaciju muslimana reći da je Osman radijellahu anhu, Velida uzeo sa ulice i postavio ga kao namjesnika Kufe. Međutim oni kojima je Allah podario moć da spoznaju tu generaciju i njene ličnosti uvidjet će da je islamska država još za vrijeme Ebu Bekra zgrabila ovog mladića koji se odlikovao odlučnošću, lijepim ahlakom i čvrstim imanom. Te su iskoristili njegove nadarenosti sve dok nije umro Ebu Bekr. U vrijeme Ebu Bekra on je predstavljao obavještajnu službu, te je prenosio halifina pisma do vojnog zapovjednika Halida b. Velid u bici na Mezaru protiv Perzijanaca. Ova bitka se odigrala 12 h. g. (Taberi, 4/7.) Zatim ga je poslao kao ispomoć vojskovođi Ijadu b. Ganemu Fihriju. (Taberi 4/22.)

U 13 h. godini Ebu Velid je preuzeo funkciju sakupljanja zekata Kudaijskih plemena. Nakon što je Ebu Bekr čvrsto odlučio da zauzme Šam Ebu Velid je kod njega uživao ugled Amra b. Asa u pogledu tačnosti i počasti. Zbog toga je naredio Amru b. Asu i Velidu b. 'Ukbetu pozivajući ih da preuzmu zapovjedništvo i ponesu zastavu džihada. Pa se Amr b. As uputi sa jedinicama prema Palestini, a Velid b. 'Ukbe kao vojskovođa povede svoje jedinice prema istočnom Jordanu. Taberi 4/29-30.

Zatim 15 h. godine bio je emir u zemlji Benu Tagliba, te Arapa sa Arabijskog poluotoka čuvajući pozadinu mudžahidima u sjevernom Šamu, kako im neprijatelj ne bi prišao iza leđea. Taberi 4/155.

Pod njegovim zapovjedništvom je bilo i pleme Rabia' pa su se sa njim borili i kafiri i muslimani od njih. Ebu Velid je iskoristio svoje namjesništvo u toj oblasti, koja je bila krcata arapskim kršćanima, pa je pored vojnih dužnosti preuzeo i one administrativne pozivajući kršćane Tagliba i Ejada da pređu na islam zajedno sa ostalim Arapima. Na tom putu se služio svim mogućim metodama pozivajući mudro i lijepim savjetom. Pleme Ejad pobježe u Anadoliju, koja je bila pod kontrolom Vizantije. Pa je Velid podsticao halifu Omera da pošalje prijeteće pismo vladaru Kostantingrada u kojem bi zahtjevo od njega da ovo pleme vrati na granicu islamske države. Taglib je pokušao da među omladinom i djecom pokrene ustanak protiv Velida kako bi zaustavili napredovanje da've i širenje islama.

Pitanje namjesništva je stvar idžtihada.[1]

Kada je Omer, radijellahu anhu, čuo za njegovu ljutnju on se uplaši da time njegov vojskovođa ne izazove Taglib protiv sebe u momentu kada se Taglib borio na strani muslimana radi arapskog nacionalizma. Zatim je smijenio Velida kao namjesnika te oblasti. Nakon što je Osman preuzeo hilafet postavi ga za namjesnika Kufe zbog njegove slavne prošlosti. Bio je među najboljim namjesnicima Kufe, pravedan, blag i dobročinitelj. Za vrijeme njegova namjesništva islamska vojska je doprla do krajnjeg istoka uspješno napredujući kao što ćemo to spomenuti.

[1] Autor je na kraju knjige posvetio posebno poglavlje u kojem je pojasnio stvari i činjenice koje halifa uzima u obzir pri izboru i pri smjenjivanu namjesnika. Radi značaja ispravnog razumijevanja ove tematike učenjaci su ove stvari spomenuli u zasebnim poglavljima svojih knjiga, koja obrađuju islamsku politiku i vođstvo. Ši'itski *tagut* i smutljivac Hasan b. Mutahir el-Halij u svojoj knjizi *Minhadžul Kerameti* iznosi prljave ocjene o Osmanu tvrdeći da je za namjesnike postavljao nesposobne. Na to mu je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-sune* odgovorio: Alija je za namjesnike postavio Zijada b. Ebi Sufjana, Eštera Neha'ija, Muhameda b. Ebi Bekra i njima slične. Niko pametan ne sumnja da je Muavija bio bolji od svih njih. I kaže: Čudno je to što šije kore Osmana jer je za namjesnike postavljao rođake od Umejevića. A poznato je da je i Alija postavljao rođake za namjesnike, kako sa očeve tako i sa materine strane. Tako je Abdullaha b. Abbasa postavio za namjesnika Jemena. Za namjesnika Mekke i Taifa postavio je Kasema b. Abbasa. Što se tiče Medine spominje se da je za njenog namjesnika postavio Sehla b. Hunejfa, a spominje se da je to bio Semame Rubejbeh Muhamed b. Ebi Bekr, kojeg je odgojio u svojoj kući (jer je oženio njegovu majku nakon što je umro Ebu Bekr, a Muhamed je bio mali). Šije-imamije tvrde da je Alija u pismenoj formi oporučio da hilafet nasljede njegova djeca, a da njih opet naslijede njihva djeca i tako u nedogled. Pa ako bi smo rekli da je uzimanje rođaka na mjesta namjesnika grijeh onda je ostavljanje hilafeta u nasljedstvo sinovima veći grijeh, jer je institucija hilafeta veća od institucije lokalnih namjesnika. Ako bi neko rekao: "Alija ima dokaz za ono što je radio." Odgovorit će mu se: "Osman za svoje postupke ima jače dokaze." Ako napadači Aliji pripisuju nepogrešivost onda ono što se pripisuje Osmanu od idžtihada je bliže zdravoj pameti i šerijatskim tekstovima... Također se može kazati da je se i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pomagao sa Umejevićima za svoga života. A poslije njega su im i Ebu Bekr i Omer povjeravali važne poslove iako im nisu bili rodbina. Nema nijednog plemena od Kurejšija da im je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, više povjeravao poslove od Abduššemsa jer su bili

Tako je Omer smijenio Sada b. Ebi Vekasa, a na njegovo mjesto je postavio manje sposobnog.[1]

Što se tiče kleveta na Mervana i Velida može se reći da je to teška osuda. Onaj ko ih je okarakterisao kao grešnike sam je grešnik. Mervan je bio pravedan. Bio je jedan od velikih imama među ashabima i tabi'inima a bio je i veliki *fekih*. Od ashaba je Sehl

mnogobrojni. Oni su plemenitog roda i uživali su ugled, pa se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, sa njima pomagao kako bi uzdigao islam. U najboljoj zemlji, u Mekki, kao namjesnika je postavio Utaba b. Usejda b. Ebi Asa b. Umeje. Za namjesnika Nedžrana uzeo je Ebu Sufjana b. Harba b. Umeje. Halid b. Seida b. As je bio odgovoran za zekat Benu Mizhadža, a istovremeno je bio namjesnikk San'e i Jemena sve dok nije preselio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Za namjesnika Hajbera, Tima i Arinskih sela postavio je Osmana b. Seida b. Asa. Ebanu b. Seida b. Asa je postavio za vojskovođu u nekim vojnim pohodima. Zatim ga je postavio za namjesnika Bahrejna i na tom položaju je ostao poslije Ala'a b. Hadramija (saveznik Umejevića) sve dok nije preselio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Osman je uobičavao kazati: "Nisam uzimao za namjesnike osim one koji su radili za vrijeme Poslanika, Ebu Bekra i Omera. Kao i one koji vode poijeklo od njih i njihovih plemena." Svaki pametan čovjek će uvidjeti da je predaja (nas) kojim se dokazuje opravdanost uzimanja Umejevića za namjesnike jasnija od predaje na osnovu koje se temelje optužbe kako je hilafet trebao ostati u rukama pojedinca od Benu Hašima. Zato što postoji jednoglasna osuda da je ova druga predaja (nas) lažna. A za onu prvu postoji jednoglasna ocjena da je tačna. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/236-237: Ono što karakteriše život Osmanovih saradnika, njihov džihad i njihove vrline je činjenica da su bili udarna igla islamske države. Nema nikakve sumnje da su oni izgradili čvrste temelje islamske slave, kako na vojničkom tako i na administrativnom planu. Njima pripadaju velike zasluge i nagrada za osvajanja i širenje ideje islama koje je istorija okaraktrisala kao *mu'džizu*-nadnaravnu pojavu.

[1] To se desilo 21 h. godine. Njega je zamjenio Abdullah b. Abdullah b. Utban (za njegove vladavine se dogodila bitka kod Nehevanda). Zatim ga je naslijedio Zijad b. Hanzala (kome je ponuđeno da preuzme namjesništvo, ali se on požalio da to ne želi prihvatiti, pa mu je to uvaženo). Poslije njih dvojice postavljen je Amar b. Jasir. Taberi 4/346.

b. S'ad Es-Sa'idij prenosio od njega.[1] Što se pak tiče tabi'ina oni se tretiraju njegovim suvremenicima. Izraz "suvremenici" u ovoj rečenici je dozvoljen po jednom od dva mišljenja.[2] Svi fekihi u islamskim pokrajinama su ga veličali i uvažavali njegovo mišljenje. Vraćali su se na njegove fetve i prihvaćali njegove predaje. A što se

[1] Njegove pedaje je bilježio Buharija u svome *Sahihu*, ali i drugi.

[2] Od starih tabi'ina koji su najviše prenosili od njega su: Zejnul Abidin Alij b. Husejnn es-Sebt. Ovo je naglasio šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 2/123. Zatim hafiz Ibn Hadžer u *Isabi.* Detaljnije o tome pogledaj *Tabekat eš-šafi'ije el-kubra* od Tadža Subkija, u biografiji jezičara Eš-Šehr Ebi Mensur Muhamed b. Ahmed b. Ezher autor *Tehzibul-lugati,* (282-370). Hafiz Ibn Hadžer je spomenuo sljedeće prenosioce od Mervana: Seid b. Musejjeb, pvak učenjaka među tabi'inima, njegova braća poznata kao sedmorice Medinskih fekiha; Ebu Bekr b. Abdurrahman b. Haris, Ibn Hišam el-Mahzumi, Ubejdullah b. Abdullah b. Abdullah b. 'Utbete b. Mes'ud, Ervete b. Zubejr. Njihovi vršnjaci kao što su: Arak b. Malik Gafai el-Medeni fekih Dehleka, (postio je cijelo vrijeme). Zatim Abdullah b. Šedad b. Had (jedan od onih koji su prenosili od Omera, Alije i Muaza. Predaje Erveta b. Zubejra od Mervana zabilježene su u *Musnedu* imama Ahmeda, prvo izdanje, 4/321, 323, 326 i 328. Zatim 5/189. Rivajete Araka od Mervana prenosi imam Egipta Lejs b. Sad od Jezida b. Habibe u Ahmedovom *Musnedu,* 4/328. Rivajete Abdullaha b. Šedada Hadija od Mervana također bilježi Ahmed u *Musnedu*, 6/317, 323. Onaj ko dobro pogleda hadise koji se prenose od Mervana uvidjet će da su to bili pouzdani imami koji su kroz čitave dvije generacije i više bilježili od njega hadise Svi su oni većeg stepena u islamu od onih koji u svome srcu nose mržnju pema Mervanu, ali i prema onima koji su bolji od njega. U Mervanov prilog ide i to što je jedan od ravija, po imenu Abdurezak a bio je imam Jemena, prenosio od njega, a imao je primjese ši'izma. Bilježi Ahmed u *Musnedu,* 6/312, hadis Abdurrahmana b. Harisa b. Hišama od njega, a bio je Mervanov glasnik kojeg je slao majki pravovjernih Ummu Seleme kako bi riješio neke šeijatske propise. U istoj knjizi, 6/299, je uzvišen primjer kako je Mervan njegovao sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, maksimalno se žrtvujući na tome putu onako kako to dolikuje imamu i vođi.

tiče neprincipijalnih istoričara i pisaca njihov sud je shodan njihovoj pameti.[1]

Što se tiče Velida činjenica je da su neki mufesiri u komentaru Ku'anskog ajeta:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ

" O vjernici, ako vam nekakav razvratnik donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite," (El-Hudžurat, 6), rekli da se to odnosi na njega. Po njihovom navođenju Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je poslao u pleme Beni Mustalak kako bi sakupio zekat. On se ubzo vratio noseći vijest o njihovom odmetništvu. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, posla Halida b. Velida na njih pa se on uvjeri u netačnost vijesti. Mufessiri su se razišli u pogledu povoda objave ovog ajeta. Neki su rekli da je ajet objavljen povodom pomenutog događaja.[2] Drugi su

---

[1] Zaista je čudo kako ovi buntovnici i klevetnici na Mervana iznose različite optužbe od kojih je on čist. A zna da je na dan "Bitke na džemelu" pao kao zarobljenik u ruke Alijinih drugova i da mu se ništa loše nije desilo. Niti je Alija kome naredio da mu učini zlo niti se neko samoinicijativno odlučio na tako nešto.

[2] Pitam se kako je moguće da ovaj ajet bude objavljen povodom Velida b. 'Ukbeta, kao i to da ga je Allah oslovio nepoštenim (fasik) a da je istovemeno zadržao ugled i povjerenje kod prve dvojice halifa, o čemu svjedoči istoija? O njegovoj slavnoj biogafiji smo već govorili kad ga je halifa Osman postavio kao namjesnika Kufe, nakon što je više od deset godina obavljao različite poslove za vijeme Ebu Bekra i Omera. Činjenica da su ga Ebu Bekr i Omer pihvatili kao poštenog i povjerljivog na jednoj strani a da ga je Allah nazvao nepoštenim na drugoj stani navela me je na sumnju u pogledu predaja o povodu objave ajeta. Ne zbog toga što je nemoguće da Velid bude nepošten, već iz razloga što čovjek za kojeg Ku'an govori da je nepošten istovemeno bude povjerljiv kod dvojice Allahovih evlija, od kojih poslije Poslanika niko nema bliži Uzvišenom Allahu. Pošto me obuze sumnja odlučio sam analizirati predaje koje govore o povodu objave ajeta. Nakon što sam ih proučio uvidio sam da su *mevkuf* tj. dopiru do Mudžahida, Katade, Ibn Ebi Lejle ili Jezida b. Revmana. Niko od njih nije spomenuo imena ravija od ovih predaja u peiodu od sto godina ili više od toga u

odnosu na njihovo vrijeme i vrijeme u kom se zbio događaj. Kroz ovih sto godina prohujalo je mnoštvo prenosioca različitih provinencija. Otuda oni koji su imali cilj da ukaljaju Velidov ugled i onih boljih od njega iskoristiše priliku da napune istoriju sumnjivim pedajama koje su sa naučne strane bezvrijedne. Učenjaci nauke o ispravnosti prenosioca (*džerh ve ta'dil*) su većinu prenosioca predaje o povodu objave pomenutog ajeta ocjenili kao nepoznate (*medžhulin*), ako se izuzmu pomenuti tabi'ini. Stručnjaci ove nauke o njima ne znaju ništa, čak ne poznaju ni njihova imena. Otuda je sa šerijatskog, ali i istorijskog stanovišta zabranjeno donijeti ocjenu o vjerodostojnosti ovih predaja čiji su *senedi* prekinuti (*munkati'*) i čije je porijeklo nepoznato. Međutim, postoje dvije predaje koje po ovom pitanju dopiru do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Jedna se pripisuje Ummi Seleme. Naime Musa b. Ubejd je navodno ovu predaju čuo od Sabita, štićenika Ummi Seleme. Nesai, Ibn Medini, Ibn Adij kao i drugi su Musa'a ocjenili kao nepouzdanog (*daif*). A o pomenutom Sabitu, štićeniku Ummi Seleme, nisam ni u jednoj knjizi našao podatke. Nije spomenut u: *Tehzibu et-tehzib, Takribu tehzib, Hulasatu tehzibi el-kemal.* Također ga nisam našao ni u *Mizanul 'itidal* i *Lisanul mizan*. Vratio sam se na grupu hadisa u *Musnedu* imama Ahmeda koje prenosi Ummi Seleme te sam ih iščitao jednog po jednog ali ovu predaju nisam našao. I ne samo da nisam našao ovu predaju, već Ummi Seleme nije ostavila nikakavu vijest u kojoj se spominje osoba poznata kao njen štićenik Sabit. Ako bismo i rekli da je tačno to što se prenosi od Ummi Seleme (mada je to nemoguće), tj. da je ajet spuštan povodom Velida, u tom slučaju možemo konstatovati da ona nije tvdila da se radi o Velidu. Jer predaja koja joj se pripisuje glasi: "*Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je poslao nekoga čovjeka da sakupi zekat od Beni Mustalaka.*"

Drugu predaju čiji sened dopire do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, bilježi Taberi u tefsiru od Ibn Sada od njegova oca od njegovog amidže, ovaj od svoga oca, a on od svoga oca od Ibn Abbasa. Taberi nije susreo Ibn Sada, niti je slušao od njega. U vrijeme kada je Ibn Sad umro u Bagdadu 230 h. godine Taberi je tada bio šestogodišnjak i nije putovao iz svoga mjesta Amul u Taberistanu ni u Bagdad niti u druga mjesta. Što se tiče Ibn Sada, on sam je vjerodostojan i poznat po učenosti. Međutim, imena njegovih prethodnika, u pomenutom lancu, su nepoznata učenjacima *džerha i ta'dila*. Pa ako im se ni imena neznaju kako je moguće znati njihove karakteristike? Na osnovu pomenutih predaja, od prve do posljednje, nije dozvoljeno donositi o nekome sud. Što se tiče Mudžahida on je uživao povjerenje Ebu Bekra i Omera radijellahu anhum. Mnogo je uradio za islam zašto će, ako Bog da, najljepše biti nagrađen. I na kraju treba spomenuti da je za vijeme pomenutog događaja sa Beni Mustalakom Velid bio veoma mlad, kao što ćemo to spomenuti.

rekli kako je spuštan zbog Alije i Velida u drugom događaju. Prenosi se da je Velid sa skupinom dječaka odveden Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, na dan Oslobađenja Mekke. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ih je sve osim njega pomilovao po glavi donoseći na njih blagoslov (berićet). Velid o tome događaju kaže: "Na mojoj glavi se nalazio miris za'ferana (halukun) pa je to spriječilo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da pomiluje moju glavu." Postavlja se pitanje trebali vjerovati djetetu u ovim godinama da govori istinu?[1] Kada se pojavi kontradiktornost u

[1] Ovo je hadis o starosti Velida b. 'Ukbeta na dan oslobođenja Mekke. Bilježi ga imam Ahmed u *Musnedu*, 4/32, prvo izdanje, od svog šejha Fejada b. Muhameda er-Rekij od Džafera b. Burkana Ebu Davud-Rakij od Sabita b. Hudžadža el-Kilabi er-Rakij od Abdullaha Hemedanija (On je Abdullah b. Malik b. Hais) od Velida b. 'Ukbeta da je spominjao ovaj događaj nakon što se izdvojio od svijeta u posljednje vrijeme svoga života. Izabrao je da živi u svome selu Er-Raka. U senedu se primjećuje niz ravija iz Rikke. Imam Ahmed je ovu predaju prenio preko svoga šejha od njih. Abdullah Hemedani je vjerodostojan. Njegovo ime se u jednoj drugoj predaji često mijenja sa drugim Hemedanijem koji nosi nadimak Ebu Musa, a njegovo pravo ime je Malik b. Haris. Ovaj drugi je nepoznat kod učenjaka *džerha i ta'dila*. A što se tiče Hemedanija u pomenutoj predaji imama Ahmeda on je poznat i vjerodostojan. Na njegov rivajet se oslanja Ibn el-Arabi tvrdeći kako je Ibn Velid bio dijete na dan oslobađanja Mekke, te da je pomenuti Kur'anski ajet objavljen povodom drugog čovjeka. Začuđuje činjenica da su oni koji su napali na ugled ovog mladog ashaba, koji je bio: mudžahid, duševan i nadasve posjedovaše lijepu biografiju, htjeli da zataškaju činjenicu o njegovoj malodobnosti sa drugom predajom. U njoj se spominje da je Velid sa svojim bratom Imarom došao u Medinu sedme godine po hidžri s namjerom da zatraže od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da vrati njihovu sestru Ummu Kulsum u Mekku. Ako je ova predaja tačna onda treba naglasit da je u njoj ime njegova brata Imare spomenuto prije Velidovog imena. Ovo nam ukazuje da je Imara poduzeo putovanje, a Velid je bio njegov saputnik. Nema ništa što bi sprečavalo Velida kao dijete da krene sa njim na putovanje, kao što se to dešava u svakom vremenu i na svakom mjestu. To što se u pvoj predaji spominje da je on bio dječak na dan oslobođenja Mekke nije kontradiktorno sa drugom predajom u kojoj se spominje da je sedme hidžretske godine sa bratom dolazio u Medinu. Nakon što smu uvidjeli da sve predaje imaju nedostataka dolazimo do

predajama učenjaci odbacuju jake hadise. Pa kako se može reći da je grešnik[1] čovjek koji je izrekao ovaj govor, a pogotovo ako se radi o ashabu Božijeg Poslanika sallallahu alejhi ve selleme?

Što se tiče sprovođenja šerijatski propisane kazne (*had*) za konzumiranje alkohola treba reći da je Omer prije njega izvršio kaznu nad Kudamom b. Mez'un jer je pio vino, a bio je namjesnik.

---

zaključka da sa naučnog stanovišta nije dozvoljeno donijeti šerijatski ili istorijski sud o Velidu kada je u pitanju povod objave pomenutog ajeta. Ako tome dodamo još predaju imama Ahmeda, u kojoj se nalazi informacija o njegovoj mladosti na dan oslobođenja Mekke, onda ćeš shvatiti zašto su Ebu Bekr i Omer imali povjerenja u njega. A nepobitna činjenica je da su se oslonjali na njega u svojim poslovima iako je bio u cvijetu svoje mladosti.

[1] U tefsiru *Zadul mesir fi ilmit-tefsi*, od imama Ibn Dževzija, 7/491, kojeg je štampao "Mektebul islami", recezenti spominju govor Vahidija u kojem kaže da je povod objave pomenutog ajeta bio Velid b. 'Ukbe. Istina recezent je istakao kako je to naveo u povodima objave, ali bez seneda.

Predaju o tome bilježi Taberi u hadisu od Ummi Seleme. U senedu se nalazi Musa b. Ubejdeh. On je nepouzdan (daif). Bilježi ga i imam Ahmed u *Musnedu* od Harisa b. Dirara Huzaija. Rekao je hafiz Ibn Hadžer u *Tahridžul-kešaf*: Ovu pedaju bilježi Ibn Ishak i Tabarani od Ummu Seleme. U senedu je Musa b. Ubejde, a on je slab (*daif*). Zatim nastavlja hafiz: U istom značenju ga bilježe Ahmed i Taberani, također od Harisa b. Dirara Huzaija. Zabilježio ga je i Ibn Merdevije preko Abdullaha b. Abdulkuddusa od E'ameša od Musa'a b. Musejjeba od Salima b. Dža'da od Džabira.... Ukatko rečeno nema potrebe za odbacivanjem jakih hadisa (kao što to spominje autor) u ovom slučaju zbog razilaženja i kontradiktornosti (*idtirab*).

U slučaju neslaganja dva vjerodostojna hadisa po istom pitanju učenjaci su zauzeli određene stavove. Tako npr analiziraju dali je jedan od njih dvojice derogian. Zatim pokušavaju spojiti značenje hadisa ako je to moguće, tako što se suprostavljajućem hadisu odredi drugo moguće značenje. Također se gleda da li je neki od njih opšti (am) a drugi poseban (has). Zatim dali je jedan od njih neograničavajući (mutlak) a dugi ograničavajući (mukajjed). Po ovom pitanju postoje i duga mišljenja. Ovdje je bitno napomenuti da ovo važi u slučaju ako je hadis sam po sebi tačan.

Nakon toga ga je smijenio. Zatim predložiše Omeru da se nagodi sa njim.[1]

Grijesi ne ugrožavaju pravednost (*adalet*) ako se čovjek za njih pokaje.[2]

---

[1] Kudame b. Mez'un el-Džemuhi je jedan od prvih muslimana. Učinio je dvije hidžre, a bio je i učesnik Bedra. Zet je vladara pavovjernih Omera, radijellahu anhu. Oženio je njegovu sestu. Pripovjeda se da je on ustvari daidža majke pravovjenih Hafse b. Omer i njenog brata Ubejdullaha. Kudame je za vladavine Omera bio namjesnik u Bahrejnu. U to vijeme iz Bahrejna je do Omera došao Džarud, uglednik iz plemena Benu Kajs. On optuži Kudamu za konzumiranje vina. Omer ga upita: "Ko će ti to posvjedočiti?" On reče: "Ebu Hurejre." Zatražiše od Ebu Hurejre da posvjedoči, a on reče: "Nisam ga vidio kako pije, ali sam ga vidio pijanog kako povraća." Omer reče: "Brzopleto si se odlučio na svjedočenje." Zatim je naredio Kudami da dođe iz Bahrejna. Džarud reče Omeru: "Sprovedi nad njim propis Allahove Knjige." Omer ga upita: "Da li si ti tužioc ili svjedok?" Odgovori: "Svjedok." Omer reče: "Već si obavio svjedočenje." Džarud na to ušuti. Sljedeće jutro on ponovo dođe do Omera pa reče: "Izvrši nad ovim Allahovu kaznu." Omer uzvrati: "Ili ćeš povesti računa o svome jeziku ili ću te kazniti." On odgovori: "O Omere, to nije pravedno, tvoj amidžić je pio vino a ti želiš mene ukoriti." Zatim je dovedena Kudamina žena i ona posvjedoči potiv svog čovjeka. Omer je htio da nad njim izvrši kaznu, ali mu ashabi rekoše: "Ne bi bilo primjerno da to uradiš sve dok je bolestan." Zatim ga (nakon nekog vemena) pozva kako bi nad njim izvršio kaznu, a ashabi mu rekoše isto što i prije. Omer im reče: "Draže mi je da on susretne Allaha pod udarcima nego da Ga ja susretnem sa ovim na vratu." Zatim ga izbičeva, a Kudame se zbog toga naljuti. Poslije njihova povratka sa hadža dovedoše ga kod Omera. On sa njima popriča i zamoli Allaha da mu oprosti. Od pozitivnih karakteristika Kudame jeste njegovo kurejšijsko porijeklo. On je iz plemena Beni Džemuh. A da je slučajno bio porijeklom iz plemena Abduššems jezici zla bi se pokrenuli iznoseći sve laži svijeta, potvore i klevete na njega.

[2] Ovo je istina, ali u slučaju kao što je Kudame b. Maz'un, zatim u slučaju onih koji su poznati među svijetom kao što je Ebu Mihdžen es-Sekafi, poznati perzijski pjesnik koji je obilježio dan bitke na Kadisiji. A što se tiče Velida b. 'Ukbeta on je bio mudžahid, osvajač, pravednik kome je učinjen nepravda. On je za ummet dao maksimalni doprinos čineći dobra dijela. Da bi naposljetku bio očevidac kako pokvarenjaci napadaju dobročinitelje i na njima ispoljavaju svoju

pokvaenost. Otuda je Velid poslije Osmanove smrti našao sklonište u mjestu izolovanom od društva. To mjesto je bilo udaljeno petnaest milja od njegova zavičaja Er-Rike. Pripada Arabijskom poluotoku, u predjelu gdje se kao mudžahid borio i kršćane te oblasti pozivao u islam za vijeme Omera, radijellahu anhu. Došlo je vrijeme da se razotkriju laži i potvore lažljivaca. Ovome čovjeku ništa neće naškoditi to što je istina o njemu kasnila trinaest vijekova. Iako se nekada zataška i prekrije istina ipak ne može zastariti. Nakon što je postao namjesnik Kufe Velid b. 'Ukbe je nastojao da bude primjeran vladar kada je u pitanju pravda i lijepo ophođenje sa podanicima. Baš onako kao što je bio primjeran ratnik na polju džihada i u radu za islam. Onako kako to dolikuje vitezovima islama, noseći njegovu zastavu i šireći njegovu poslanicu. Na položaju namjesnika Kufe ostade pet godina. Vrata njegove kuće, sve do dana napuštanja Kufe, bila su otvorena za svakoga, znanog i neznanog. Ko je god htio mogao je u svako doba dana ili noći ući. Velid nije imao razloga da se krije od ljudi.

Trebalo je da svi muslimani iskažu ljubav naspram dobrog vođe jer je zbrinjavao i gostio nevoljnike. U društvu zavlada dobro i napredak, tako da je imetak dijelio novorođenčadima i robovima. Svakom robu je mjesečno udjeljivao od viška prihoda, a ni njihivim vlasnicima nije umanjivao izdatke. I, zaista, velika većina naroda je volila ovako primjernog namjesnika kroz cijelo vijeme njegove uprave. Izuzev jedne gupe zlikovaca i smutljivaca čije sinove stiže zaslužena šerijatska kazna za vrijeme Velidova namjesništva. Oni su zbog toga čekali pogodnu priliku da mu naude. Jedan od njih se zvao Ebu Zejneb b. Avf el-Ezdij. Drugi se zvao Ebu Mevre', a treći Džundub Ebu Zuhejr. Policija je uhvatila njihove sinove koji su jedne noći provalili kuću Ibn Hajsemana, te su ga tom prilikom ubili. U njegovom komšiluku odsjeo je jedan od ashaba Allahova Poslanika, koji bijaše zapovjednik vojske Huza'a na dan oslobođenja Mekke. On i njegov sin došli su iz Medine u Kufu kako bi sa Velidovom voskom nastavili put ka istoku radi novih osvajanja i širenja da'veta islama. Bili su svjedoci napada na Hajsemanovu kuću. On i njegov sin posvjedočiše potiv bezumnih ubica, a Velid izvrši šerijatsku kaznu pred kapijom u dvorištu dvorca. Otuda njihovi očevi dadoše zavjet šejtanu da će ovom dobrom i milostivom namjesniku napraviti zamku. Pripremiše špijune koji su ga uhodili i pratili njegovo kretanje. Njegova kuća, kao što smo već rekli, bijaše uvijek otvorena. Jednog dana kod Velida je boravio jedan kršćanski pjesnik sa sjevera Arabijskog poluotoka iz plemena Tegallub, koji preko Velida primi islam. Nošeni mržnjom za osvetom špijuni pomisliše kako će Velid onog pjesnika, kršćanskog porijekla, počastiti vinom. Ubrzo obavjestiše Ebu Zejneba, Ebu Mevrea' i njihove prijatelje. Oni provališe u Velidovu kuću sa strane mesdžida. Kuća nije imala drugih vrata. On bi iznenađen ovim upadom, te na brzinu nešto skloni pod krevet. Jedan od njih bez

njegove dozvole uturi ruku pod krevet kako bih izvukao onu stvar. Kada ono komadi grožđa na tasni. Onda počeše jedan drugoga koriti zbog sramote koju doživiše. Kada svijet ču za ovaj događaj počeše ih koriti i proklinjati. Velid prekri ovu njihovu sramotu, osaburi na ezijetu i nije o tome obavjestio Osmana. Džundub, Ebu Zejneb i Ebu Merve' nastaviše spletkariti. Svaki događaj koji bi se desio oni bi ga iskrivljeno i lažno tumačili. Velid je smijenio neke funkcionere zbog nedoličnog ponašanja, pa se oni uputiše u Medinu sa žalbama tražeći od vladara pravovjenih Osmana da ga smjeni. Dok su ovi boravili u Medini, Ebu Zejneb i Ebu Mevre' su sa svijetom ušli u zgradu namjesnika, te se u njoj prikriše sve dok Velid ne ode na počinjak. Svijet napusti zgradu, a njih dvojica iskoistiše priliku i ukradoše Velidov pečat. Potom izađoše. Kada je Velid ustao primjeti da je ukaden pečat. On o tome upita svoje dvije žene. Rekoše mu da su iz svoje sobice kroz zastor pratile posjetioce, ta kako su dvojica ljudi zadnji izišli. Zatim spomenuše njihov opis i odjeću koju su nosili. Odmah je zaključio da se radi o Ebu Zejnebu i Ebu Mevrei'. Znao je da se radi o spletki koju su noćima smišljali, zbog toga su i ukrali pečat. On posla ljude da ih uhvate, ali ih ne nađoše u Kufi. Već su bili otputovali za Medinu. U Medini optužiše Velida da je pio vino (skoro sam ubjeđen da su isti ljudi lažno posvjedočili u slučaju Kudame b. Maz'una za Omerove vladavine). Osman ih upita: "Kako ste ga vidjeli?", "Bili smo njegovi gosti", rekoše, "Kada smo ušli kod njega povraćao je vino". Osman reče: "Vino ne povraća osim ko ga je prethodno pio." On posla po Velida te on dođe iz Kufe. Velid se zakle Osmanu i obavjesti ga o njihovoj spletki. On reče: "Izvršit ćemo kaznu, a lažni svjedok neka sebi pripremi džehenemsku vatru." Potvora na Velida desila se 30 h. godine shodno Taberijevoj istoriji. I pored mnoštva istorijskih izvora o tom vemenu ovaj događaj niko nije zabilježio osim njega. U njegovim zabilješkama su podaci o dvojici svjedoka osvetnika koji više puta ispoljiše mržnju pema Velidu. U svjedočanstvu se ne spominje pitanje namaza uopšte. Otuda ne možemo ni znati da li je Velid rekao ono što mu pripisuju o povećanja broja rekata. Predaja u kojoj je vijest o povećanju rekata prenosi se od Hudajna b. Munzirija (jedan od Alijinih sljedbenika). On je sa Alijom prisustvovao izvšenju kazne nad Velidom. Od njega je i potekla ova infomacija koju je Muslim zabilježio u svome *Sahihu*, u knjizi "Hudud", pog. 8, 5/126. Predanje je prenešena u sljedećem obliku: Bio sam svijedok kada je Osmanu b. Afanu doveden Velid b. Ukbe. Nakon što je klanjao dva rekata sabah namaza, Velid je rekao: "Povećat ću vam (broj rekata)." Protiv njega posvjedočiše dvojica ljudi. Jedan od njih se zvao Humran. On posvjedoči da je Velid pio vino, a drugi da ga je vidio kako povraća. Sami svjedoci nisu posvjedočili protiv njega izreku "Povećat ću vam", već samo da je pio vino i da ga je povraćao. Što se tiče rečenice u predanju "Nakon što je klanjao dva rekata sabah, namaza Velid je

rekao: "Povećat ću vam (broj rekata)", to su riječi Hudajna, a on nije bio svijedok. Također nije boravio u Kufi kada se ova izmišljena stvar desila. Nije registrovana osoba od koje potječe ovaj dio potvore vezan za namaz. Što je još čudnije ovo predanje je na isti način zabilježeno na dodatna tri mjesta u *Musnedu* imama Ahmeda, tekođer od Hudajna. Isti prenosioc koji je pomenutu predaju, zabilježenu kod Muslima, čuo od Hudajna registrovan je i u Ahmedov *Musnedu* i to na sva tri mjesta. Prvi i dugi hadis su zabilježeni u 1/82, 140, prvo izdanje. A u drugom izdanju br. 263 i 1184, drugi tom. U ova dva hadisa Hudajn uopšte nije spomenuo slučaj namaza, što znači da oni koji prenose od njega to pogotovo nisu spomenuli. Vjerovatno je neko od ravija poslije Hudajna primjetio da govor o namazu nije govor svjedoka. Zbog toga je iz predanja izostavio govor o namazu, te je samo spomenuo slučaj kažnjavanja (*had*). Što se tiče trećeg hadisa on je zabilježen u 1/144, 145, prvo izdanje. A u dugom izdanju zabilježen je pod brojem 1229, drugi tom. Jezikom Hudajna u ovoj trećoj predaji se spominje kako je Velid klanjao sabah namaz, predvodeći ljude, s četiri rekata. Ova predaja je kontradiktona u odnosu na predanje zabilježeno kod Muslima (kod Muslima se spominju dva rekata). Jedan od ova dva rivajeta je iskrivljen, a Allah najbolje zna iz kojeg razloga. U svakom slučaju u oba izvora govora o namazu potječu od Hudajna a on nije svijedok niti je tako nešto prenešeno od svjedoka. Na kraju možemo konstatovti da je govor o namazu beznačajan. Nakon što sam proučio biogafiju Velidovih osvetnika, a na osnovu onoga što je prenio Taberi od svojih šejhova, želim ti dostaviti neke informacije o Humranu. On je jedan od Osmanovih robova. Prije nego je svjedočio protiv Velida bio je poznat po griješenju. Oženio se rastavljenom ženom u gradu Allahova Poslanika ﷺ, koja je bila u pričeku od prvog muža ('iddetu). Osman se na njega rasrdi, odstrani ga sa svog posjeda i protjera iz Medine. On ode u Kufu čineći po njoj nered. Jednom prilikom je došao kod dobrog pobožnjaka Amira b. Abdul-Kajsa, zatim iznese na njega potvore kod državnih službenika što rezultira njegovim progonstvom u Šam.

Ostavljam čitaocima da donesu sud o ovome i dvojici prethodnih svjedoka. Međutim shodno mome *idžtihadu* mislim da se na osnovu svjedočenja pomenutih svjedoka ne moše izvrišiti šerijatska kazna (*had*) nad običnim svijetom i ološom. Pa šta reći za ashaba, mudžahida, kojem halifa povjeri upavu i zapovjedništvo nad vojskom? Halifa ga je postavio na taj položaj jer se lijepo ophodio sa ljudima, bio je brižan i čuvao je povjerene mu emanete. Glasio je kao povjerljiv kod trojice najboljih halifa. Klevetnici tvrde kako je Osman davao privilegije Velidu zbog rodbinske veze. Naprotiv to je bio razlog zbog kojeg se on oštro ponio prema njima (rođacima), te ih smjeni kako svijet ne bi rekao da su

Osmanu je prigovoreno da je Velida postavio za namjesnika zato što je on njegov brat po majci Ervi bint Kurejz b. Rebia' b. Habib b. Abdu-Šems. Naprotiv, on je to uradio jer je Velid sin Poslanikove tetke, Ummi Hakim el-Bejda koja je Osmanova i Velidova nena po njihovoj majci Ervi. Ummu Hakim je bliznakinja sa Poslanikovim ocem Abdullahom. Uostalom, zar je grijeh ako čovjek kao namjesnika postavi brata ili rođaka?[1]

---

odlikovani nad drugima. U svakom slučaju pomenuti svjedoci nisu Velida optužili za namaz. S tim što treba uzeti u obzir da nisu od bogobojaznih.

A sada želim naglasiti jednu stvar. Da je Velid nekim slučajem ličnost evropske istorije, kao što je to npr. Luis deveti kojeg smo zarobili u Daru-lukman u Mensuri... A Luis nije doprinio za Francusku kao što je Velid doprinio za naš ummet, niti je osvojio za kršćane onoliko koliko Velid osvoji za muslimane. Čudan je narod koji se loše odnosi prema svojim junacima, ruši i u ružnom svijetlu prikazuje svoju slavnu istoriju, kao što to rade zlikovci iz naših redova. I nakon svega njihove spletke se toliko pročuju i proširе tako da i najbolji od nas pomisle kako je to što izmišljaju svojim jezicima istina.

[1] Već smo spomenuli da je vladar pravovjernih Alija b. Ebi Talib za svoje vladavine u većini pokrajina postavio rođake za za namjesnike. Također smo rekli da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, za namjesnike postavljao ljude i omladinu od Umejevića. Tu praksu su nastavili Ebu Bekr i Omer. Osman ništa nije uradio a da ga u tome nije pretekao Poslanik, i njegova dva druga. I ne samo to Osman je kaznio svoga brata po majci oslanjajući se na svjedočnstvo nepoštenih svjedoka, i tako učinio ono što bi malo ko učinio. S obzirom da su svjedoci potiv Velida bili pristrasni, u njegovu korist je u odsutnosti posvjedočio jedan od najpravednijih, najboljih i najučenijih kadija u istoriji islama. Riječ je o imamu Amiru b. Šerahilu Ša'biju. Bilježi Taberi 5/60, da je Ša'bi čuo kako prvaci među ljudima pipovjedaju o izvanrednom junaštvu Velidova unuka Mesleme b. Abdul-Melika. Pa je Ša'bi rekao: "Šta bi tek rekli da ste zapamtili Velidovo upravljanje i vojevanje? Nikada nije posustao niti mu je ko poslušnost otkazao. Sve dok ga ne smijeniše. U isto vrijeme njegova vojska pod zapovjedništvom Abdurrahman el-Bahilija (najistaknutiji Velidov vojskovođa) bila je na pragu Derbenda (to je mjesto u Rusiji iza Hazr mora, jedno od najutvrđenijih mjesta na svijetu). Osman je uz pomoć Velida povećao opskrbu robovima Kufe. Naredio je da se od viška novca tri puta mjesečno udjeljuje robovima, a da se ni

njihovim vlasnicima ne umanjuje opskrba." Ovo svjedočanstvo imama Ša'bija o ogromnom doprinosu Velida na polju džihada kao i njegovo dobročinstvo prema podanicima u pogledu njihovih potrebština, predstavlja udarac pokvarenjacima, a radosnu vijest za dobre. Istinu je izrekao vladar pravovjernih Osman, radijellahu anhu, kada je rekao: "Kaznu ćemo izvršiti, a lažni svjedok neka sebi pripremi vatru u Džehenemu." Time je htio oraspoložiti svoga brata kome bi učinjena nepravda. **Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, ti si, zaista, dobar i milostiv!**

Od onih koji su nasjeli na laži klevetnika je nažalost i šejh Muhamed Ebu Zehra, pofesor na Azharskom univezitetu, odsijek Šerijat. On se poveo za onima koji su za razlog ustanka protiv Osman naveli sljedeće:

"Bio je poznat po ljubavi i naklonjenosti naspram rođaka. To ne predstavlja gijeh niti zaslužuje ukor. Često se sa njima savjetovao o važnim državnim poslovima, a među njima je bilo i nepovjeljivih. Zbog pretjeranog konsultovanja sa njima ashabi smanjiše međusobno savjetovanje sa njim. Kao npr. Alija b. Ebi Talib, Sad b. Ebi Vekas, Talha i drugi. Pogledaj *El-Mezahibul islamije*, str. 43.

Želim se nadovezati na profesorovu konstataciju.

Prvo. Postavljanje rođaka na položaje ne predstavlja grijeh ako su sposobno i iskeni. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je postavio Aliju kao službenika nad "petinama", a istovremeno je bio i kadija u Jemenu. Također je mnoge važne funkcije dodjelio Umejevićima, a oni su rodbinski povezani sa njim. Pogledaj *Dževamiu' es-sire* od Ibn Hazma. Isto tako je postupio i Alija nakon što preuze hilafet. Tako je od njegovih namjesnika bio: Abdullah b. Abbas, Kasem b. Abbas i Sumame b. Abbas...

Drugo. Očekivao sam da nam profesor Ebu Zehra navede nekoga kao pimjer od Osmanovih rođaka koji nisu bili pouzdani, kao što to tvrdi. Predpostavljam da je pod time mislio na Mervana b. Hakema i Abdullaha b. Sada b. Ebi Serha, kojeg spominje na str. 44. On kaže: Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, dozvoli da ga ubiju zbog odmetništva nakon što je vjerovao. Poslije ga je na mjesto Amra b. Asa postavio za namjesnika...

Što se tiče Mervana o njemu je autor već dovoljno rekao. A za Abdullaha b. Sada šejhul islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne* kaže: Osman se zauze za Abdullaha b. Sada, a Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, primi njegovo zauzimanje. On mu položi prisegu. U ratu sa Vizantincima ovaj ashab bi iskušan lijepom kušnjom. Osvojio je Nevbu i nagodio se sa njenim stanovništvom da plaćaju džiziju. Sa Muavijom je učestvovao u izgradnji muslimanske flote. Također je učestvovao u bici "Zatu savari" protiv Vizantinaca sve dok ne osigura

Tvrdnja o dodjeljivanju petine Afrikije jednom čovjeku je netačna.[1] Mada treba napomenuti da su imam Malik sa grupom

muslimanima pobjedu. Flota Ibn Sada dala je i ogroman doprinos u odbrani obale Egipta i Afrike od Vizantijskih napada. Allaha molimo da mu se smiluje i da ga nagradi najljepšom nagradom.

Treće. Profesorova tvdnja o Osmanovom savjetovanju sa rođacima Umejevićima zapostavljajući pri tome stare ashabe je netačna i bez dokaza. Naprotiv postoje mnogobrojni dokazi nasuprot te tvrdnje koje ne treba ni spominjati. Detaljne informacije o tome mogu se naći u istorijskim knjigama koje znaju čak i mlađi studenti.

Osman je znao šta će se dogoditi. Pa kako da zauzme čvrst stav naspram buntovnika žrtvujući muslimanske živote kada je znao da će neminovno biti ubijen?

Od stvari koje mu zamjeri profesor Ebu Zehra i drugi jeste upravo popustljivost prema ustanicima koji napadoše na njegovu kuću, kao što je to naveo u prethodnom izvoru na str. 46. Kažu: Da je prema grešnicima (buntovnicima) postupio strogo, to bi ga spasilo. Velikani od ashabi su bili spremni da ga pomognu. Uvijek kada bi se latili oružja on bi ih spriječio. Osman, radijellahu anha, je zabranio ashabima da se upliću dajući time prednost pogibiji nad međusobnim ubijanjem muslimana. Čini se da je profesor Ebu Zehra zaboravio da je Osman bio upoznat sa svojim završetkom. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je obradovao Dženetom uz iskušenje koje će ga zadesiti, kao što je to prenešeno u Buharijinom *Sahihu*. Također ga je obradovao sa šehadetom. Prenosi se od Enesa, radijellahu anhu, da se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, popeo na brdo Uhud a sa njime su bili Ebu Bekr, Omer i Osman. Tom prilikom se Uhud potrese ispod njihovih nogu a Poslanik ﷺ ga udari nogom i reče: "*Smiri se, Uhude, na tebi su Poslanik, Es-Siddik i dva šehida.*" Hadis bilježi Buharija. Istinska odlučnost u datom momentu značila je postupiti onako kako je to učinio Osman.

[1] Jedino što je vjerodostojno prenešeno po ovom pitanju je davanje petine od petine Abdullahu b. Ebi Serhu, kao nagrada za požrtvovanost u džihadu. Nakon što se vratio iz pohoda to mu bi oduzeto. Bilježi Taberi u svojoj istoriji u događajima vezanim za 28 h. godinu, 5/49, egipatsko izdanje, ili 1/2814-2815, evropsko izdanje, da je Osman nakon što je naredio Abdullahu b. Ebi Sadu b. Ebi Serhu da krene iz Egipta na Tunis rekao: "Ako Allah da pa sutra osvojiš Afrikiju uzmi petinu petine, od onoga što vam Allah podari od ratnog plijena (fej'a), kao nagadu." Pa je izišao sa svojom vojskom. Pređoše Egipat i prodriješe duboko u Afrikiju. I tako zavladaše njenim dolinama i planinama. Abdullah

učenjaka stava da vladar u tom pogledu donosi odluku, te da može postupiti shodno svome idžtihadu i procjeni. Pa ako bi petinu dao jednom čovjeku po njima je to dozvoljeno. Ovo smo objasnili na njegovom mjestu.[1]

---

vojski podijeli ratni plijen, a za sebe zadrža petinu od petine. Preostale četiri petine posla Osmanu po Vesimetu Nasriju. Jedna skupina koja je učestvovala u ovom pohodu požali se Osmanu zbog pomenute nagrade koju je uzeo Abdullah b. Sad. Osman im na to reče: "Ja sam mu to dao. Ako se ljutite to ćemo vratiti." Rekoše: "Ljutimo se." Osman naredi Abdullahu b. Sadu da povrati pomenutio udio što on i učini. Tako se Abdullah vratio nazad u Egipat nakon što je uspješno izvršio zadatak osvajanja Afrikije.

[1] Tj. ovo smo potanko objasnili u drugim dijelima prilikom spomena ove *mes'ele* u fikhskim poglavljima. Rekao je imam Amir b. eš-Šerahil eš-Ša'bi: Nagrade u smislu odlikovanja se dodjeluju iz petine onoga što Allah dodijeli od ratnog plijena (*fej'a*). I rekao je: Iz tog fonda je Omer dodijelio Talhi, Džeriru b. Abdullahu i Rabili b. 'Amru. Također je Omer dao Ebu Mufezerru "Darul fil". Od onih koje je odlikovao Omer je i Nafia', brat Zijada i Ebu Bekreta po majci. Naime njemu je dodjelio zemlju u Basri za potrebe njegovih konja i deva na površini od deset *edžriba*. Pogledaj Nafi'inu biografiju u *Isabi*.

Rekao je kadija Ebu Jusuf u svojoj knjizi *El-Haradž*, str 61: Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je dodijeljivao (posjede) nekim ljudima kako bi ih pridobio za islam. Poslije njega hulefaur-rašidin su, također, dodijeljivali ako bi u tome vidjeli korist, (Ebu Jusuf je za ovu tvrdnju naveo primjere). Pogledaj o dodjeljivanju zemljišnih posjeda (*babul katai'a*) u knjizi *El-Haradž* od Jahje b. Adema el-Kurešija, str 77-78, izdavačka kuća Selefije.

Zatim je imam Ša'bi spomenuo neke kojima je Osman dodjelio zemljišne posjede. On kaže: Dodijelio je Zubejru, Hababu, Abdullahu b. Mes'udu, Amiru b. Jasiru, Ibn Habbaru (Osmanovi savremenici). Pa ako bismo rekli da je Osman po tom pitanju pogriješio onda su i oni koji prihvatiše od njega tu grešku, također, pogriješili, a oni su ti od kojih smo preuzeli vjeru. Taberi, 4/148.

Također je Alija dodijelio Kurdusu b. Haniju Kurdevsiju. Suvejdu b. Gafletu dodijelio je zemlju kod njegovih rođaka.

Postavlja se pitanje kako da u tom pogledu zamjeraju Osmanu a ne zamjeraju Omeru i Aliji? Kadija Ebu Jusuf je po ovom pitanju u knjizi *El-Haradž*, str 60-62, (Selefijsko izdanje, 1352 h. g.) lijepo rekao: Oni koji kažu da je Osman volio i odlikovao svoju rodbinu odgovorit ćemo: - Njegova ljubav prema njegovim rođacima spada u njegove vrline. Alija je pohvalio Osmana rekavši da je on

Što se tiče klevete o udaranju s štapom to ne čudoh od pokornih niti grješnih. To je laž i potvora koja se namjerno širi i prepričava[1]

najbolji ashab u održavanju rodbinskih veza. - Sam Osman po tom pitanju je rekao: "Prigovaraju mi da volim svoju porodicu i da im udjeljujm. Što se tiče moje ljubavi ne želim biti prema njima nepravedan, naprotiv često presudim protiv njih. A što se tiče onoga što im udjelim to je iz moga imetka. A kada je u pitanju imetak muslimana nisam ga ohalalio sebi kao ni bilo kome od ljudi. U vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, Ebu Bekra i Omera udijelio sam veliki dio svoga imetka. Zar da pokvarenjaci, sada kada mi dolaze moji rođaci i kada sam dao mojoj porodici od moga imetaka, govore ono što govore?"

Taberi na, 5/103, kaže: Osman je svoj imetak i zemlju podijelio Umejevićima. Između ostalih i svome je sinu dodijelio dio imetka. Počeo je od sinova Ebu Asa. Muškarcima Iz Hakemove porodice je dao po deset hiljada, što je ukupno iznosilo stotinu hiljada. Osmanovim sinovima je dao isto toliko. Također je dodjelio Asovim, Ajsovim i Harbovim sinovima. Šejhul islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/187-188, je spomenuo nekoliko objašnjenja kada je u pitanju Osmanovo pomaganje njegovih rođaka. On kaže: Neki fekihi su stava da udio od ratnoga plijena koji se dodjeljuje rodbini (*zevil kurba*) shodno odredbi Ku'anskog ajeta se odnosi na vladarevu rodbinu. Ovo mišljenje zastupaju Hasan i Ebu Sevr, te da je i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, davao rodbini zbog toga što je vladar. ovo se odnosi na sve one koji preuzmu vođstvo poslije njega. Šejhul-islam dalje nastavlja: U svakom slučaju većina onih, koji su peuzimali hilafet poslije Omerove smrti, postavljali su neke od rođaka kao namjesnke ili su im davali nešto od imetka. Na drugom mjestu, 3/237, on navodi: Osmanovo postupanje sa imetkom može se trojako tumačiti.

Prvo. On je bio taj koji ga je sakupljao. U tom slučaju on zaslužuje udio pa makar bio i bogat.

Drugo. Pod rođacima (u Kur'anskom ajetu) se misli na rođake vladara.

Treće. Oni su (Osmanovi rođaci) predstavljali mnogobrojno pleme za razliku od plemena Ebu Bekra i Omera. S obzirom na njihovu mnogobrojnost više im je i udjelivao i više položaja dodjelio nego što je to slučaj Ebu Bekra i Omera sa njihovim rođacima. Iz Osmanovih izjava se može zaključiti da je na ovakav način on i opravdavao svoj stav.

[1] Ar. izraz *nesa el-habere vel hadise* znači širiti vijest. *Nesa* ima isto značenje kao i *sena'u* samo što se *nesa* odenosi na dobro i zlo a *sena'u* samo na dobro.

A što se tiče njegova uzdizanja na stepen Poslanika ﷺ ni to nisam čuo od bogobojaznih. To je ružna stvar koja se ciljano protura kako bi je ljudi pripovjedali i spominjali. U tome su donekle i uspjeli pa se neka srca pokolebaše. Po tom osnovu učenjaci kažu: Ako bi smo i rekli da je ova njihova tvrdnja istinita to nije razlog koji bi opravdao njegovo ubistvo. Jer ako kažemo da je se uistinu tako ponio, onda se mora znati da su ashabi to vidjeli. Oni mu se nisu suprostavili što znači da je taj njegov postupak ipak bio dozvoljen i nije izlazio iz okvira Šerijata. A ako to nije istina onda je svaki govor po tom pitanju suvišan.[1]

Što se tiče bježanja sa bojišta na dan Uhuda, izostanka sa Bedra i prisege *Ridvan*, to je pojasnio Abdullah b. Omer. A što se tiče bjegstva na dan Hunejna, poznato je da sa Poslanikom ﷺ nije ostala osim mala grupica ashaba. Međutim nije prenešeno u sahih zbirkama pojašnjenje iz kog se može zaključiti ko je pobjegao a ko ostao uz njega. Uglavnom su to mišljenja. Jedno od njih je npr. da je sa njim ostao samo Abbas i njegovi sinovi Abdullah i Kasem. Ovu stvar iskoristiše klevetnici u napadu na Osmana, iako je poznato da su u tome (bijegu) učestvovali ashabi. Allah, dželle še'nuhu, im je kao i Svome Poslaniku ﷺ to već oprostio. Otuda nije dozvoljeno govoriti o onome preko čega je prešao Allah, Njegov Poslanik i

---

[1] Poslanikova džamija je bila malih dimenzija u Poslanikovo ﷺ, kao i u vrijeme Ebu Bekra. Od Osmanovih vrlina je i to što je, nakon što se povećao broj ashaba za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, iz svoga imetka kupio zemlju i tako proširio džamiju. Nakon toga je ponovo proširena za vrijeme vladavine Omera, radijellahu anhu. Tom prilikom je džamijski prostor zahvatio kuću Abbasa b. Abdul Mutaliba. Povećanjem stanovnika Medine i posjetioca povećavao se i broj klanjača, pa je Osman ponovo proširio džamiju. Njene dimenzije su ovoga puta iznosile: dužina 160 *zira'a*, a širina 150 *zira'a*. Tom prilikom renovirani su i njeni zidovi. Nakon što je džamija proširena klanjači ostadoše udaljeni od minbera. Ovo je zahtijevalo uzdizanje minbera kako bi hatib vidio i čuo klanjače, a i oni njega. Zbog pomenute nužde ova stvar je opravdana.

vjernici. Buharij bilježi[1] da je neki čovjek došao kod Ibn Omera ﷺ, pa ga upita o Osmanu. On spomenu njegove vrline i dobra dijela, a zatim mu reče: "Vjerovatno te ovo pogađa?" Reče: "Uistinu je tako." Zatim ga je pitao o Aliji? On mu spomenu njegova dobra djela. Zatim reče: "Njegova se kuća nalazi u sred Poslanikovih kuća." Zatim ga upita: "Vjerovatno te i ovo žalosti?" Reče: "Istina je." Ibn Omer tada reče: "Allah te ponizio, idi za svojim poslom." Buharija je zabilježio dodatak Ibn Omerova komentara o Aliji i Osmanu[2] u poznatom hadisu *"Islam je sagrađen na pet stvari"*. Buharija, također, bilježi[3] u hadisu preko Osmana b. Abdullaha b. Mevhiba da je rekao: "Iz Egipta je došao jedan čovjek sa željom da obavi hadž. Ugledavši skupinu ljudi kako sjede on upita: 'Ko su ovi?' Rekoše mu da su to Kurejšije. On ponovo upita: 'A ko je onaj šejh među njima?' Odgovoriše: 'Abdullah b. Omer'. Reče: 'O Ibn Omere, želim te pitati o jednoj stvari, pa mi odgovori. Da li ti je poznato da je Osman pobjegao na dan Uhuda?' Odgovori: 'Da'. 'A da li znaš da nije prisustvovao na dan Bedra?' Reče: 'Da'. On uzviknu: 'Allahu ekber!" Ibn Omer ga pozva: 'Dođi da ti objasnim. Što se tiče bjegstva sa Uhuda, ja svjedočim da mu je Allah oprostio. Sa bitke na Bedru je izostao jer je bio zauzet oko Poslanikove kćeri zbog njene bolesti. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mu je rekao: "*Tebi pripada nagrada i dio ratnog plijena kao i svakom učesniku Bedra.*"[4] A što se

---

[1] Bilježi ga Buharija u knjizi 62, pod naslovom "Vrijednost ashaba", pog. 9, 4/208, u hadisu od Seida b. Ubejde.

[2] Vjerovatno autor misli na hadis Ibn Omera u poglavlju tefsira Buharijinog *Sahiha*. Pogledaj knjigu 65, pog. 2, tefsir sure El-Bekara, hadis br. 30, 5/158.

[3] Bilježi ga Buharija u knjizi 26, pod naslovom "Vrijednosti ashaba", pog. 7, 4/203-204.

[4] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je poslao Zejda b. Harisa u Medinu da Osmanu prenese radosnu vijest o pobjedi na Bedru. Usame b. Zejd na osnovu predanja koje je zabilježio Taberi, 2/286, pripovjeda: "Vijest nam je stigla u momentu kad smo završili ukop Rukaje, kćerke Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a Osmanove supruge. Mene je Poslanik, sallallahu alejhi ve

tiče njegova izostanka sa prisege *Ridvan* Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je prije tog događaja poslao u Mekku. A da je iko bio dostojniji u Mekki od Osmana Poslanik bi ga poslao umjesto njega. Zbog toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, upravo njega i poslao.[1] Prisega *Ridvan* se odigrala nakon njegova odlaska.[2]

---

selleme, zajedno sa Osmanom ostavio da se brinem o njoj." Sljedeće godine po Bedru u mjesecu rebiu' el-evvelu Osman oženi Ummu Kulsum koja je, također, bila kćerka Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Prevedena mu je u mjesecu džumadel-ahire.

[1] Prije nego će poslati Osmana Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je pozvao Omera, radijellahu anhu, kako bi ga poslao Kurejšijama da ih obavjesti o Poslanikovoj namjeri. Omer reče: "O Božiji Poslaniče, ja se bojim da me Kurejšije ne ubiju. Niko u Mekki od Beni Adija b. Kaba me neće zaštititi. Ja ću ti ukazati na čovjeka koji je u Mekki ugledniji od mene. To je Osman b. Afan." Zatim ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i zovnuo, te ga posla Ebu Sufjanu i kurejšijskim uglednicima. Od dana kada su islamske zemlje počele da bilježe istoijat svojih ambasada Osman b. Afan je registrovan kao prvi islamski ambasador u istoriji islama.

[2] Osman je nakon predaje poruke bio uhapšen na nekoliko dana, te se zbog toga ne vrati Poslaniku u dogovoreno vrijeme. Do Poslanika je doprla vijest da je njegov izaslanik ubijen. Zbog toga je i pozvao ashabe na prisegu poznatu pod imenom *Ridvan* u znak podrške Osmanu. Namjeravao je ući u Mekku da se obračuna sa mnogobošcima zbog Osmanova ubistva. Otuda je ova prisega bila u znaku počasti Osmana, radijellahu anhu. Pa zar ima veće počasti od toga da se skupi sva muslimanska snaga radi potrage za voljenim čovjekom, koji je uživao veliki ugled kod prvaka svih ljudi (Poslanika ﷺ). Pri samome završetku prisege Poslanik ﷺ je saznao da je Osman živ, ali je ipak priveo prisegu kraju postupajući tako po svome sunnetu kada započne hirli posao da ga privede kraju pa makar prestao razlog zbog kojeg je dotični posao započeo. Osmanova slava se povećala tim više što je Poslanik ﷺ svojom rukom dao prisegu u njegovo ime. *Ridvan* prisega se odigrala zbog podrške Osmanu. Svi ashabi su lično svojim rukama dali prisegu. Najčasnija ruka koja je ikada postojala je u ime Osmana dala prisegu. Da Osman nema nikakve druge počasti i zasluge osim ove to bi mu bilo dovoljno.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je svojom desnicom udario od drugu svoju ruku i rekao: "*Ovo je za Osmana.*"[1]

Onda mu je Ibn Omer rekao: 'Nakon što si ovo saznao sada odlazi.'"[2]

[1] Isti ovaj hadis je zabilježio Buharija u svome *Sahihu*, 7/291.

[2] Da je kojim slučajem Osman, radijellahu anhu, bio učenik Isa'a, alejhi selam, i da ga je Isa, alejhi selam, odlikovao ovakvim odlikovanjem kao što ga je Allah odlikovao preko Njegova Poslanika milosti, kršćani bi ga uzeli za božanstvo. Zaista je čudno da neznalice njegova vremena iz našeg ummeta zamjeraju Osmanu zbog odsustva sa prisege *Ridvan*. Čak neki od njih smatraju kako ubistvo ovog blagog halife predstavlja čin hrabrosti zbog pomenutih mu zamjerki od kojih je i ova. Ovakvo, džahilsko rezonovanje stvari je pomutilo pamet čovjeku koji se uputio na hadž, a onda se okrenuo potiv ashaba Kurejšija na čelu sa Abdullahom b. Omerom, radijellahu anhuma. U vrijeme kadije Ebu Bekra b. el-Arebija se ukazala velika potreba da se objelodani istina po ovom pitanju. Zatim i u našem vremenu još uvijek ima onih koji misle da je potrebno braniti Osmana od kleveta iznešenih na njega. To je sramota za naš ummet. "**Allah neće promjeniti stanje jednog naroda dok oni ne promjene ono što je u njihovim dušama.**" Ovom pilikom želim napomenuti da doba Osmanove vladavine zaslužuje epitet "zlatno doba islama" unatoč prigovorima koje su izmislili zavidnici i zabludjeli lažovi. Allaha molimo da mu se smiluje i poveća mu nagradu. I molima Ga da ga nagradi posebnom nagradom za dobro koje je učinio islamu i muslimanima. Molimo ga da mu podari dostojnu nagradu za njegovo udjeljivanje prije Hudejbije (*fetha*) i poslije Hudejbije, kao i za ono što udjeli za vrijeme svoje vladavine. Za vrijeme ovog halife došlo je do ustrojstva islamske države u što spada ujedinjenje svijeta oko jedinstvenog mushafa. U njegovo vrijeme udjeljivanje (na nivou države) se povećalo na stotine puta. Hasan el-Basri pripovjeda: Čuo sam glasnika za vrijeme Osmanove vladavine kako doziva: "O ljudi, poranite zbog vaših potrebština!" Pa su ranili i zadovoljavali bi svoje potrebe. "O ljudi, poranite zbog vaše opskrbe!" Pa su ranili i bili bi obilno opskrbljeni. Čak sam, tako mi Allaha, svojim ušima čuo kako poziva: "O ljudi, poranite za svojom odjećom." Pa su se odjenuli ogrtačima. Također je dozivao: "Poranite za medom i maslom!" Hasan dalje pripovjeda pa kaže: Obilna opskrba, veliko dobro i lijepi međusobni odnosi. Na zemlji nije bilo vjernika da je se bojao drugog vjernika. Naprotiv, vladala je ljubav, sloga i međusobno pomaganje. U njegovo vrijeme su nastavljena osvajanja u različitim zemljama. U njegovo

Što se tiče sprečavanja ubistva Ubejdullaha b. Omera zbog Hurmuzano to je netačno.[1] Sve da je tako i postupio to je bilo na

---

vrijeme završeno je osvajanje Sjevene Afrike i Aleksandrije po drugi put koju su u međuvremenu bili povratili Vizantinci. Poveo je pohod na Nevbu, osvojio je i uzeo džizju pod vođstvom Abdullaha b. Serha. Za vrijeme Osmana fomirana je prva islamska flota. Ideja o tome je potekla od Muavije, radijellahu anhu. On je bio namjesnik Šama. Uz pomoć ove flote zauzet je Kipar i uzeo džizju od njenih stanovnika. Po uzoru na Muaviju namjesnik Egipta Abdullah b. Sad je osnovao drugu flotu sa ciljem zaštite obala Egipta i Sjevene Afrike.

Bizantinci se zabrinuše zbog napretka u Arapskom moreplovstvu s toga oformiše veliku flotu čiji broj dostiže 600 brodova. Nadali su se da će sa ovom silom dokrajčiti muslimanske pomorske snage koje su ih prvobitno uzdrmale. Ovu flotu je predvodio kralj Kostantin lično na osnovu predanja koje je zabilježio Taberi. Muslimanska flota puna elana i sa hrabrošću suprostavi se ovoj ekspediciji, te dođe do velike pomorske bitke poznate kao "Zatu suvari". Muslimani izvojevaše pobjedu nakon što leševi obje strane prekriše površinu mora a voda zacrveni od krvi.

Za Osmanove vladavine muslimani osvojiše Armeniju i Azerbejdžan, te privedoše kraju osvajanje Perzije. U njegovo vrijeme zavlada blagostanje. Imetak i broj robova se poveća kao nikada do tada a sve zbog pomenutih osvajanja. Osmana je kroz žalosne stihove oplakalo više pjesnika. Od njih je i Lejla el-Ehelije koja u svojim stihovima kaže:

Zar da poslije Osmanove smrti ummet se nada dobru

Pa on bijaše najbolje stvorenje koje hodi

On je Allahov halifa koji im je udjeljivao i koji ih

Zlatom i srebrom obogati.

[1] Ovo svjedoči njegov sin El-Kamazeban. Bilježi Taberi, 5/43-44, egipatsko izdanje, i 1/801, evropsko izdanje od Sejfa b. Omera sa njegovim senedom do Ebu Mensura da je rekao: Čuo sam El-Kamazebana kako govori o ubistvu svoga oca. On kaže: "Nakon što je Osman preuzeo hilafet pozvao me je i predao mi Ubejdullaha b. Omera b. Hataba. Zatim mi je rekao: 'O sinko, ovo je ubica tvoga oca, ti nad njim imaš više prava od nas. Vodi ga sa sobom i ubij ga.' Otišao sam vodeći ga sa sobom i niko me u namjeri nije spriječavao, tako da nikoga nije bilo sa nama. Svi su smatrali da imam pravo na njegovo ubistvo. Rekao sam im: 'Zar ga uistinu mogu ubiti?' Rekli su: 'Da.' Zatim su počeli vređati Ubejdullaha. Upitao sam: 'Imate li pravo da spriječite njegovo pomilovanje?' Odgovoriše: 'Ne.'

očigled ashaba, a konačna odluka pripada njemu.[1] Pripovjeda se da je Hurmuzan težio da ubije Omera, zbog toga je nosio nož koji se nazirao ispod odjeće.[2] On je trebao da odluči o pogubljenju Ubejdullaha. Osman ga poslije toga nije postavio za namjesnika. Vjerovatno je Osman smatrao da nema pravo da tereti Ubejdullaha nakon što se objelodanilo ko je Hurmuzan i šta je uradio.[3] Također

---

Zatim ga ponovo pođoše grditi. Naposlijetku sam ga oslobodio u ime Allaha, dželle še'nuhu, i radi njih, a oni mi se zahvališe. Tako mi Allaha, nisam odsjeo ni u jednom mjestu a da me nisu na ramenima odnijeli do kuće." Ovo je govor Ibn Hurmuzana. Pravedan čovjek je ubijeđen da (vjerovatno je i Ibn Hurmuzan toga ubjeđenja) odgovornost za Omerovu krv snosi Hurmuzan, a da je Ebu Lu'lu bio samo predmet u rukama ovog Perzijanca. Postupak Osmana i njegove braće, ashaba Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, naspram ovog događaja po pitanju pravičnosti nema premca u ljudskoj istoriji.

[1] Odluku po ovom pitanju donio je nakon konsultovanja sa ashabima. Bilježi Taberi, 5/4: Osman je sjedio u dijelu mesdžida, zatim naredi da mu se dovede Ubejdullah koji je bio zatvoren u kući Sada b. Ebi Vekasa. On je i istrgnuo sablju iz njegovih ruku. Osman se obrati grupi ensarija i muhadžira: "Ukažite mi šta da uradim sa ovim koji naudi islamu?" Alija reče: "Mislim da ga treba ubiti." Nekolicina muhadžira reče: "Jučer je pogino Omer, a danas ćete pogubiti njegova sina." Amr b. As reče: "O vladaru pravovjernih, Allah, dželle še'nuhu, te poštedio iskušenja pa se ovaj događaj nije zbio za tvoje vladavine." Osman reče: "Ali ja sam staratelj muslimana. Donosim odluku da se slučaj riješi plaćanjem krvarine (džije). Neka se naplati iz mog imetka."

[2] Bilježi Taberi, 5/42, hadis od Seida b. Musejjeba da je Abdurrahman b. Ebu Bekr onog jutra kada je nastradao Omer rekao: "Prošao sam pored Ebu Lu'lua jučer dok je večerao, a sa njim je bio Džefin (on je kršćanin iz Hajre, koji se sklonio kod Sada b. Ebi Vekasa) i Hurmuzan. Pošto sam ih iznenadio oni se uznemiriše. Ispade mu nož koji je imao dva sječiva sa drškom u sredini. Zato ispitajte s čime ga je ubio." U potragu za njim se uputi jedan čovjek Temimija. Neprestano mu je bio za petama od kako je pobjegao sa mjesta napada sve dok ga ne uhvati. On donese nož koji je opisao Abdurrahman b. Ebu Bekr. Za to sazna Ubejdullah b. Omer. On se strpi dok ne umre Omer. Zatim uze sablju i ode do Hurmuzana, pa ga ubi.

[3] Učenjak ummeta Abdullah b. Abbas je, također, mišljenja da je bilo dozvoljeno ubiti smutljivce perzijskog poijekla u Medini bez izuzetka. Rekao je šejhul-islam Ibn. Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/200: Ovo je rekao Abdullah b. Abbas

treba dodati da ga (Ubejdullaha) niko nije ni potraživao. Nakon svih spomenutih opcija o ovoj stvari nije vrijedno ni raspravljati o tome.

---

nakon što je napadnut Omer. Omer mu reče: "Ti i tvoj otac ste se radovali povećanju nearapa u Medini." On mu odgovoi: "Ako želiš pobićemo ih." Omer uzvrati: "Lažeš. Zar sada nakon što govore vašim jezikom i kada se okreću pema vašo kibli?"

Ibn Tejmije je rekao: Ovo je govor Ibn Abbasa, a on je mnogo učeniji i vredniji od Ubejdullaha b. Omera. On je tražio dozvolu za opšte pogubljenje svih Perzijanaca u Medini nakon što su osumnjičeni za izazivanje nereda. Ubjeđenja sam da je to dozvoljeno u sličnim situacijama... Ako je Hurmuzan pomogao Omerovo ubistvo u tom slučaju on se ubraja u buntovnike koji čine nered na zemlji. Otuda ga je obaveza ubiti. Ako pretpostavimo da krv ubijenog nije dozvoljena, međutim ubica je imao neke po njemu validne dokaze (*te'vil*) o dozvoli ubistva dotičnog, kažemo da je riječ o zabuni (*šubhi*). U tom slučaju zbog pomenute *šubhe* ubica se ne ubija. Upravo je to slučaj i sa Ubejdullahom b. Omerom. Pomenuti princip (da se ubica ne ubija zbog *šubhi*) vjerovatno je bio razlog zbog kojeg je Osman donio odluku da se u pomenutom slučaju plati krvarina a ne odmazda. On još naredi da se krvarina isplati iz njegovog ličnog imetka.

*Ovdje treba napomenuti da je Ubejdullah b. Omer ubio i kćer Ebi Lu'lua. Također je ubio kršćanina Džefinu, jer je i on bio usumnjičen za saučesništvo u Omerovom ubistvu. Osmanovi neprijatelji mu prigovaraju da nije dozvolio izvršenje odmazde nad Ubejdullahom zbog pomenutih ubistava.

---

*Odgovor na ovu klevetu glasi da je kćerka Ebu Lulu'a bila vatropoklonik, a Džefine je bio kršćanin. A Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, u hadisu koji bilježi Buharija kaže: "*Ne ubija se musliman zbog kafira.*" Osman je ipak platio za njih krvarinu, kao što je to učinio i za Hurmuzana nakon što je njegov sin oprostio Ubejdullahu. Ovo je spomenuto i u drugim izvorima.

Da se jedan ovakav događaj, kao što je ubistvo vladara pravovjernih Omera ﷺ, desio u bilo kom mjestu koje je dostiglo najveći stepen civilizacije sigurno ne bi postupili kao što ashabi postupiše u ovom slučaju. Oni su bili spremni da predaju sina ubijenog vladara pravovjernih kako bi se nad njim izvšila odmazda iako je njegov otac mučki i uz pomoć intrige ubijen.

Što se tiče prigovora o pismu koje je upućeno Abdullahu b. Sadu b. Ebi Serhu u kojem mu naređuje pogubljenje buntovnika[1] a koje je nađeno kod njegova izaslanika treba reći da nikad niko nije tvrdio da je to njegov izaslanik.[2]

---

[1] Kako je moguće da ovako nešto napiše Abdullahu b. Sadu b. Ebi Serhu kada mu je dozvolio dolazak u Medinu, a znao je i to da je u međuvremenu napustio Egipat. Taberi, 5/122.

U Fistatu se protiv vlasti digao Muhammed b. Ebi Huzejfe koji je inače bio vođa pobunjenika u tom kraju. *Ravije*-prenosioci su različito prenijeli sadržaj pisma kao što ćemo to spomenuti.

[2] Stoka zekata se brojala na hiljade, a čuvara pomenute stoke je bilo na stotine. Ako je tačna tvrdnja da je pomenuta osoba bila pastir zekatske stoke treba znati da zbog njihove mnogobrojnosti njih ne poznaju ni njihove poslovođe a kamoli vladar pravovjernih ili neko od njegovih visokih funkcionera. Također ako predpostavimo da je pomenuti momak bio pastir onda je bilo lahko da ga neko od pobunjenika angažuje kako bi ostvario njihove planove i ciljeve. Pouzdano se prenosi da su Ešter i Hakim b. Džebele ostali u Medini kada su je napustili pobunjenici zadovoljni Osmanovim odgovorima na njihova pitanja. U tom periodu dok su njih dvojica boravili u Medini upravo je i došlo do pojave lažnog pisma kao i određivanje njegovog pismonoše kako bi se na taj način obnovila smutnja i vratili pobunjenici. Ponovni nered nikome nije išao u prilog osim Ešteru i njegovim drugovima. Oni su veće spletke i lukavstva smišljali nego što je iznajmljivanje pastira deva. Spominje se da je Muhammed b. Ebi Huzejfe Osmanov odbjegli pastorak u to vrijeme bio u Egiptu. Zanijekavši Osmanovo dobročinstvo prema njemu, on je huškao svijet protiv vladara pravovjernih i krivotvorio pisma koja su navodno stizala od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve selleme, žena. Uzimao bi jahaće životinje pa bi ih iscrpljivao. Neke ljude je postavljao na krovove kuća lica okrenutih prema suncu tako da im preplanu kako bi ličili na putnike. Onda bi tako iscpljeni izlazili na put koji je povezivao Egipat sa Hidžazom. Zatim je slao izaslanike da o njima obavjeste svijet kako bi ih dočekali. Kada bi ih ovi dočekali oni bi se predstavljali kao pismonoše Poslanikovih žena koje se navodno žale na Osmanovu vladavinu. Ova pisma bi se iščitavala u Amrovoj džamiji u Fistatu pred okupljenim svijetom. Pisma su bila lažna i patvorena, a pomenuti poštari su bili iz Egipta i uopšte nisu ni putovali u Hidžaz. Pogledaj knjigu profesora, šejha i recezenta Sadika Urdžuna o Osmanu b. Afanu, str. 132-133.

Osman im je rekao: "Na vama je da dovedete dvojicu svjedoka u protivnom na meni je da se zakunem da ja nisam autor tih pisama niti sam naredio ono što u njima stoji.[1] Ponekad neko nešto napiše jezikom nekog čovjeka, sa njegovim rukopisom i to opečati njegovim pečatom."[2]

Rekoše mu: "Isporuči nam Mervana." On im odgovori: "Ja to neću uraditi." A da ga je isporučio bio bi *zalim*-nepravedan.[3] Oni su mogli da traže svoje pravo nad Mervanom ili bilo kim drugim, pa

---

Patvorenje pisama bijaše moćno oružje buntovnika koje su maksimalno i u svakoj prilici koristili u dizanju bune protiv Osmana. Već smo naveli primjer toga, a o ovoj stvari ćemo još govoriti.

[1] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/188: Svako ko poznaje Osmana zna da on nije naredio da se ubije Muhammed b. Ebi Bekr i njemu slični. Niti je poznato da je ikada nekog ubio na ovakav način. Kada su buntovnici htjeli da ubiju Osmana do njega se probiše pojedinci (od ashaba). Među njima je bio i Muhammed. Čak ni u takvoj situaciji on im nije naredio otpočinjanje borbe zbog lične zaštite (kako ne bi došlo do međusobnog krvoprolića) pa kako onda da naredi prosipanje nevine krvi u drugim slučajevima?

[2] Sličan događaj se desio u vrijeme Omera, radijellahu anhu, kako to bilježi El-Belazeri u *Futuhil-bildan*, str. 48, četvrto izdanje "Sunne", 1350 h. g.

Također ga je zabilježio hafiz Ibn Hadžer u *Isabi*, 3/528, izdanje "Sunne", 1328 h. g.

[3] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/189: Ako bi smo rekli da je Osman naredio ubistvo Muhammeda b. Ebi Bekra treba znati da je on preči da mu se bude pokorno od onih koji su tražili ubistvo Mervana. Jer Osman je imam upute, pravedni halifa čija je obaveza da predvodi svoje podanike, pa ako ustreba da na tom putu ubije onoga čijeg se zla nemože zaštiti osim na taj način. A što se tiče onih koji su zahtijevali da se ubije Mervan to su haridžije, smutljivci koji činjaše nered na zemlji. Oni nisu imali pravo na nečije ubojstvo niti da nad nekim izvrše kaznu (*had*). Mervan nije preči (da se okrivi za smutnju) od Muhammeda b. Ebi Bekra niti je ovaj drugi bio privrženiji vjeri niti učeniji od Mervana. Čak su i autori sahih zbirki bilježili hadise koje je prenio Mervan, a bio je poznat i po izdavanjau fetvi. Postoji razilaženje da li se on ubraja u ashabe. Muhammed b. Ebi Bekr nije na njegovom stepenu. Mervan je inače bio savremenik Ibn Zubejra.

tek nakon što se ustanovi (kroz sudski proces) šta je istina da to bude riješenje spora. Postoji i mogućnost isporučenja ali s pravom (shodno šerijatskim propisima).

Međutim shodno onome što smo spomenuli o Mervanovom porijeklu, položaju i ugledu nije dokazano da je išta uradio što za sobom povlači njegovu smjenu a kamoli ubistvo.

Prenosi se da je se zbog prethodne (Osmanove) presude protiv njega udružila skupina nošena mržnjom zbog po njima opravdanih zamjerki. Postavljali su određene zahtjeve koje ne ostvariše. Pokazali su otvorenu zavidnost. Razlog tome bijaše slabost imana i *jekina,* a davaše prednost dunjaluku nad ahiretom.[1]

Ako bolje pogledaš u ovaj opis vidjet ćeš da on jasno ukazuje na bezvrijednost pomenutih ličnosti, kao i na neispravnost njihova stava.[2]

---

[1] Ovakvim osobinama ih je opisao vladar pravovjernih Alija na hutbi koju je održao u El-Garaiu omladini, u svome logoru u Kufi. Tom prilikom je poznati ashab, junak i mudžahid Ka'ka nastojao da riješi vrlo bitno pitanje zbog kojeg su bili došli Aiša, Talha i Zubejr. Bilježi Taberi, 5/194, da je Alija spomenuo Allahove blagodati koje je ummet okusio sa prvim, zatim sa drugim i trećim halifom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Onda je da ga čuju Osmanove ubice rekao: "Zatim se desio ovaj događaj kojeg prouzrokova jedna skupina zbog ovosvjetskih interesa. Bijaše mu zavidni zbog dobrote kojom ga Allah obdari. Htjeli su da unazade vjeru." Zatim je rekao kako će sutra otputovati u Basru da se sastane sa majkom pravovjernih Aišom i svojom braćom Talhom i Zubejrom. Tom prilikom on doda: "Neka sa mnom ne ide niko ko je pomagao ubistvo Osmana, radijellahu anhu, neka se maloumnici pozabave sobom."

[2] Ovo je najljepši opis onih koji izađoše na Osmana, radijellahu anhu. Prvi koji je otkrio njihove intrige i u njihovim licima naslutio zlobu, prosvjetljen Allahovim nurom, bijaše Omer b. Hatab, radijellahu anhu, velikan islama. On je prvi naslutio njihovo zlo. Allah ga je obdario nepogrešivom pronicljivošću. Bilježi Taberi, 4/86: Kada je Omer vršio smotru vojski za džihad 14 h. g. ispred njega su prolazila Jemenska plemena iz Sukne. Prethodnicu vojske predvodio je Husajn b.

Egipćanin El-Gafiki,[1] Kenane b. Bišr, Et-Tedžibi,[2]

Nemir es-Sukuni i Muavija b. Hadidž. On je jedan od ashaba koji učestvovaše u osvajanju Egipta, a bio je i jedan od njegovih namjesnika. Nakon što ih posmotri Omer ugleda skupinu mladića, visokih i crnih. On se u nekoliko navrata zaokrenu od njih. Bi mu rečeno: "Zašto se tako odnosiš prema ovima." Reče: "Kolebam se u pogledu ovih. Nije pored mene prošao niko od Arapa mi mrži od njih." Među tom skupinom je bio Sevdan b. Haman i Halid b. Muldžim. Obojica su izišli na Osmana, radijellahu anhu.

[1] Riječ je o Gafikiju b. Harbu el-Akiju, porijeklom iz Jemena koji se naselio u Egiptu nakon što je osvojen. Pošto je Ibn Sebe' započeo sa svojim aktivnostima nije uspio pronaći potporu u Hidžazu i Šamu za smutnju koju pripremaše. Morao se zadovoljiti sa nekoliko pomagača u Basri i Kufi. Za mjesto svoga boravka izabrao je Fistat. Pomenuti El-Gafiki je bio jedan od njegovih pristalica. Uspjeli su ga privući zbog njegove žudnje za vlašću i slavom. Muhammed b. Ebi Huzejfe b. Utbe El-Emevi, Osmanov odbjegli pastorak, koji zanijeka njegove blagodati, predstavljao je desnu ruku za planove Sebe'ovaca u Egiptu. A Gafiki je bio čelnik koji je izlazio u javnost. U ševalu 35 h. g. pobunjenici se započeše pripreme za pobunu. Iz Egipta za Medinu krenuše četiri grupe koje su ukupni brojale oko šesto ljudi. Na čelu svake grupe je postavljen emir, a vrhovni komandant svih grupa bio je pomenuti Gafiki. Svojom vanjštinom oni se prestaviše kao hadžije. Stigavši u Medinu oni pojačaše svoje aktivnosti. Stvar je kulmunirala kada su Osmanu zabranili da predvodi namaz ljudima u Poslanikovoj džamiji. Onda je pomenuti Gafiki klanjao kao imam, Taberi, 5/107.

Kada ih je šejtan navratio na veliki zločin (ubistvo) ovaj Gafiki bijaše jedan od onih koji ga je udario željezom, a mushaf šutnu nogom tako da se zavrtje, Taberi, 5/130.

*Ova predaja je *garib,* a u njenom senedu se nalazi El-Muvehiš Sejf, pisac istorije. Učenjaci hadiske nauke su ga ocjenili kao lažca. Pogledaj *El-Mizan vel-lisan*.

Nakon što je ubijen Osman Medinom pet dana vladaše El-Gafiki b. Harb. Taberi 5/155.

[2] On je, također, bio jedan od Sebe'inih vođa u Egiptu. Pošto je Osman poslao Amara u Egipat kako bi mu donio izvještaj o situaciji. Njega su pridobili Sebe'ovci.

**Što se tiče predaje koja govori o pridobijanju Amara i predaje o predvođenje namaza od strane Gafikija u Medini treba znati da se u njenom senedu nalazi Sejf b. Amr et-Temimi el-Džeremi. On je vrlo slab prenosioc, a optužiju ga i za izmišljanje hadisa kao i

Sevdan b. Hamran,[1] Abdullah b. Bedil b. Verka el-Huzai[1]

---

za otpadništvo. Pogledaj *Et-Tehzib* od Ibn Hadžera. Veliki je broj izmišljenih predaja koje otpadnici ubaciše u našu istoriju zato budi na oprezu.

Među njima bijaše ovaj Kenane, Taberi, 5/99.

Nakon što sakupiše plemenski ološ zbog pohoda na Medinu, koristeći se pomenutim lukavstvom da žele obaviti hadž u ševalu 35 h., podjelili su se na četiri grupe. Svaka grupa je imala *emira*. Kenane b. Bišr je bio *emir* jednoj od ovih grupa, Taberi, 5/103. Bio je među prvacima koji svojim rukama naftnom bakljom potpali Osmanovu kuću. Ušao je iz kuće Amra b. Hazma, a istim putem je i baklja ubačena, Taberi, 5/123. Zatim ga je dugom i širokom strelicom ubo. Njegova krv poteče po otvorenom mushafu i pokapa po Ku'anskom ajetu: "**I Allah će te sigurno od njih zaštititi.**" Taberi, 5/126. Potom odsječe ruku Osmanove žene Naile, a zatim nasloni sablju na Osmanova prsa i posječe ga, Taberi 5/131. Rekao je Muhammed b. Omer el-Vakidi: Obavjestio me je Abdurrahman b. Ebi Zinad el-Medeni a njega Abdurrahman b. el-Hais b. Hišam El-Mahzumi el-Medeni umro 42 h., Osmana je ubio Kenane b. Bišr b. Atab et-Tedžibi, Taberi, 5/132.

Velid b. Ukbe b. Ebi Mu'it je spjevao:

Najbolje stvorenje poslije trojice je žrtva Et-Tedžibija

koji iz Egipta dođe.

Ovaj Kenane je poginuo u ratu koji se zapodjenuo 38 h. g. u Egiptu između Muhammeda b. Ebi Bekra es-Sidika, Alijinog zamjenika, i Amra b. Asa i onih koji bijaše uz njega od Muavije b. Hadidž es-Sukunija pristalica. Taberi, 6/58-60.

[1] Es-Sukuni potječe iz Jemenskih plemena koja su se doselila u Egipat. Već smo spomenuli da je bio jedan od onih koji su za Omerove vladavine 14 h.g. došli radi džihada sa Jemenskom vojskom na čelu sa Husajnom b. Nemirom i Muavijom b. Hadidžom. Nakon što ih je Omer postrojio, pogled mu se zaustavi na Sevdanu b. Hamranu i na njegovom drugu Halidu b. Muldžimu. On je naslućivao u njima zlo i zbog toga ih je prezreo.

Pošto je Osman poslao Amara u Egipat kako bi provjerio tačnost laži i glasina, Sebe'ovci se okupiše oko njega, a među njima bijaše i pomenuti Sevdan. Taberi, 5/99. Nakon što su Sebe'ovci pokrenuli ološ Jemenskih plemena u pohod na Medinu, ševala, 35 h.g, Sevdan bijaše vođa jedne od četiri grupe. Taberi, 5/103.

Nakon što je pomenuta povorka stigla u Medinu pred njih iziđe Muhammed b. Mesleme kako bi ih upozorio na veličinu Osmanova prava kao i značaj njegova bremena. Tom prilikom on je vidio da se pokoravaju četverici ljudi, a ovaj bijaše jedan od njih. Taberi, 5/118.

Hakim b. Džebele iz Basre[2] i Malik b. Haris el-Ešter[1] su bili predvodnici buntovnika. Informacije o pomenutim ličnostima su ti dovoljne da shvatiš karakter pobunjenika.

Na drugom mjesto Taberijinog *Tariha*, 5/131, opisano je ispinjanje Sevdana i onih koji su bili sa njim iz Amrove kuće na zidove Osmanove kuće.

U istom izvoru, 5/130, spominje se nekoliko detalja o Sevdanovom učešću u velikom zločinu. Nakon što ubiše Osmana, iz njegove kuće iziđe Sevdan dozivajući: "Ubili smo Osmana b. Afana." Taberi, 5/123.

[1] Njegov otac bijaše star. Prihvatio je islam na dan Fetha. Ime Abdullah b. Bedila se, također, spominje u ovoj velikoj smutnji u napadu na Osmana, radijallahu anhu. Bilježi Taberi, 5/124-125, da su Mugire b. Ahnes b. Šerik es-Sekafi, saveznik bemu Zuhre izišao sa Abdullahom b. Zubejrom, Mervanom i drugima kako bi branili vladara pravovjernih Osmana na njegovoj kapiji. Tom prilikom je Abdullah b. Bedil nasrnuo na Ahnesa b. Šerika, te ga ubi.

Bilježi hafiz Ibn Hadžer u *Isabi*, 2/28, od Ibn Ishaka u knjizi *El-Firdevs* da je Ubejdullah b. Omer b. Hatab stigavši u Kufu sa šamskom vojskom susreo Abdullaha b. Bedila. Abdullah b. Bedil ga zamoli da ne proliva njegovu krv u ovoj smutnji. Ubejdullah b. Omer se pravdao kako potražuje pravo na Osmanovu krv, koji je nepravedno ubijen. Onda se i Ibn Bedil počeo pravdati kako i on potražuje pravo na krv svoga brata koji poginu nepravedno.

Kako da mu brat bude ubijen nepavedno ako se zna da je dobrovoljno učestvovao u smutnji za razliku od Osmana koji bijaše vladar pravovjernih i kome je pripadala vlast nad njima, a na njega je izišao Ibn Bedil i njemu slični. I pored toga Osman se protiv njih nije borio niti je se branio, a i drugima zabranio da ga brane od ološa koji dođe u Medinu Božijeg Poslanika iz različitih krajeva kako bi ponijeli grijeh i zlo. Zar da se on poredi sa Osmanom - čija dobra djela preplaviše zemlju, a njihov se miris raširi do samog neba, dok djela Abdurrahmana b. Bedila istorija skoro nije ni zabilježila.

[2] Hakim b. Džebele el-Abedij je iz plemena Abdul-Kajsa. Njihovo porijeklo je iz Omana i obala Arapskog zaliva. Nakon što je izgrađena Basra on se nastani u njoj. Bijaše vrlo hrabar mladić. Islamske vojske koje su napredovale prema istoku na putu širenja islama kretale su iz Basre i Kufe. Hakim je učestvovao u ovim pohodima i više puta je odrađivao opasne zadatke, kao što to u naše vrijeme čine specijalne jedinice komandosa. Osmanova vojska ga angažova u jednoj veoma važnoj operaciju nakon pripremama za pohod na Indiju, kao što se to navodi u *Talai'a el-islam fil-hinnd*. Ove podatke potvrđuju šejhovi Sejfa b.

Omera et-Temimija (jedan od najznanijih istoričara Iraka), kako to navodi Taberija, 5/90.

Hakim b. Džebele se, nakon što se vojska sabrala, sakrio od njih i boravio je u Perziji zadajući tamo nevolje *zimijama* čineći tako nered na zemlji. Radio je šta je htio da bi se naposlijetku vratio (u Irak). I *zimije* i muslimani se požališe Osmanu na njega. Osman je pisao Abdullahu b. Amiru da njega i njemu slične uhapsi (tj. da mu zabrani napuštanje Basre). Nakon što je Abdullah b. Sebe' došao u Basru odsjeo je upravo kod njega. Njima se priključi još nekolicina ljudi, pa ih on zatrova svojim prljavim idejama. Ibn Amir istjera Abdullaha b. Sebe'a iz Basre. On ode u Kufu, ali brzo i iz nje bi protjeran. Nakon toga Sebe' ode u Fistat i otuda se dopisivaše sa ovom skupinom. Bilježi Taberi, 5/104, nakon što je povorka krenula put Medine broj Sebe'inih pistalica iz Basre bio je jednak broju pobunjenika iz Egipta. Oni su, također, bili podjeljeni u četiri skupine. Vođa jedne od njih bijaše Hakim b. Džebele. U Medinu su odsjeli na mjestu zvanom Zu Hašeb. Za vrijeme dok je Osman držao hutbu na minberu Božijeg Poslanika ﷺ, oni započeše bunu potiv njega a Hakim bijaše jedan od njih. Nakon što su buntovnici napustili Medinu poslije prvih pregovora sa Osmanom i pošto ih je zadovoljio u Medini osta El-Ešter i Hakim b. Džebele, Taberi, 5/120.

Pretpostavlja se da su upravo oni imali veze sa patvorenim pismom.

Pošto su Aiša, Talha i Zubejr stiglu u Basru, te nakon što su pregovori sa Alijom skoro uspješno završeni Hakim započe borbu kako bi preduhitrio sklapanje sporazuma i ostvarenje sloge, Taberi, 5/176.

Također je počinio zločin ubistva žene koja ga je čula da psuje majku pravovjernih Aišu, radijellahu anha. On mu je tom prilikom rekla: "Sine pokvarene žene, ti si preči toj uvredi od majke pravovjernih." On je tada ubi. Taberi, 5/179.

Tada ga se njegov narod odreče i odbiše mu pružiti zaštitu osim neukih. Neprekidno se borio sve dok mu ne odsjekoše nogu, zatim bi ubijen. Sa njim bi ubijen svako onaj ko je učestvovao u pobuni protiv Osmana. Zubejrov i Talhin glasnik je u Basri dozivao: "Ako je neko iz vašeg plemena učestvovao u pohodu na Medinu dovedite nam ga!" Zatim ih dovedoše kao što se psi vode, pa i njih pogubiše. Niko se od njih ne spasi osim Harkus b. Zehir es-Sadi iz Beni Temima. Taberi, 5/180.

Prenosi Amir b. Hafs od svojih šejhova da je: Hakimu b. Džebeletu je glavu odsjekao čovjek po imenu Dahim i El-Hadana. Njegova glava se držala na kožici pa se prevrati tako da je njeno lice dospjelo na ramena.

[1] On je iz Nahe. To je jedno jemensko pleme koje se veže za plemena Mezhedža. Bio je jedan od arapskih junaka. Prvi put se u ratu okušao na Jermuku, gdje je

izgubio jedno oko. Zatim njegova sablja osta isukana nad muslimanima u vihoru smutnje. Da kojim slučajem nije bio od onih koji su huškali svijet na Osman te da je nastavio učestvovati u ratnim pohodima na putu islamske da've sigurno bi se drugačije spominjao u istoriji islama. Ono što ga je ponukalo da krene tim putem jeste ljubav prema vlasti i slavi. Nikako mi nije jasno kako su se te dvije strasti spojile kod njega. Ešter je buntovnicima Kufu učinio centrom djelovanja. Za vrijeme namjesništva Velida b. Ukbeta nad Kufom Ešter osjeti da je to šansa da se dočepa vlasti. Onda je sa nekoliko protivnika države otišao halifi u Medinu da se požali na Velida. Pošto su Ebu Zejneb i Ebu Mevre' ukrali Velidov pečat iz njegove kuće oni se, također, uputiše u Medinu i posvjedočiše protiv Velida da je pio vino. O tome smo prethodno govorili. Nakon što je Osman smjenio Velida Seida b. Asa, Ešter se sa Seidom vratio u Kufu. Taberi, 5/63.

Osman je u to vrijeme ozakonio zamjenu zemalja fej'a. Onaj ko je stanovao daleko od svoje zemlje mijenjao bi je za drugu koja je bila u blizini njegova mjesta stanovanja uz obostrano zadovoljstvo. Na ovaj način je Talha b. Ubejdullah zamjenio svoj udio na Hajberu za fej' Medinjana u Iraku. Ta zemlja se zvala En-Nešastedž, Taberi, 5/64.

Jednom prilikom dok se Seid b. As nalazio u zgradi predsjedništva Kufe, a ljudi bijahu oko njega neko pohvali Talhu b. Ubejdullaha kako je darežljiv. Seid b. As reče: "Da ja posjedujem zemlju kao što je En-Nešastedž svi bi ste živjeli u izobilju." Abdurrrahman b. Hanis el-Esedi reče: "Bilo bi mi drago da posjeduješ El-Meletat." El-Meletat je zemlja uz obalu Eufrata koja je pripadala Kisrinoj porodici. Na to se Ešter i njegovi prijatelji ražljutiše i rekoše Esediju: "Zar da mu to želiš sa naše zemlje!" Njegov otac reče: "Želi vam mnogostruko više." Na to Ešter i njegova družina nasrnuše na Esedija i njegova oca, te ih počeše tući u zgradi predsjedništva dok se ne onesvjestiše. Kada to ču Benu Esed oni dojuriše i opkoliše dvorac kako bi odbranili svoja dva čovjeka. Seid b. As je ovaj nered mudro zaustavio i uspio je da odvrati Benu Esed od Eštera i njegove družine. Uglednici i ljudi od reda napisaše Osmanu molbu da protjera ove kavgadžije iz Kufe. On ih je onda izmjestio u Šam kod Muavije, Taberi, 5/85-86.

Zatim ih Muavija protjera i oni se nastaniše na ostrvu Ibn Omera, koje bijaše pod vlašću Abdurrahman b. Halida b. Velida, sve dok ne ispoljiše kajanje za svoje postupke. Zatim je Ešter otišao u Medinu kako bi pred Osmanom obznanio svoju tevbu (pokajanje). Osman je bio zadovoljan njegovim postupkom, te mu dozvoli da ide gdje god želi. On odluči da se vrati svojim pijateljima koji bijahu kod Abdurrahmana b. Halida b. Velida na pomenutom ostrvu. Taberi, 5/87-88.

U isto vijeme dok je Ešter obznanjivao tevbu za sebe i svoje dugove, a to bijaše 24 h. godine, Sebe'ovci su iz Egipta pismeno davali instrukcije svojim

pristalicama u Kufi i Basri da se dignu protiv svojih *emira* i da se pripremaju za konačni ustanak. To im ne pođe za rukom, osim pristalicama Kufe. Pobunu je predvodio Jezid b. Kajs el-Erhabi. Taberi, 5/101.

Nakon što se Ešter vatio svojim drugovima, on kod njih zateče pismo koje je poslao Jezid b. Kajs el-Erhabi u kojem pisaše: *Ne ispuštajte ovo pismo iz ruku dok mi ne dođete.* Oni iz ovog pisma naslutiše zlo i odlučiše da se ne odazovu. Ešter se nije složi sa njima, te se kao grješnik uputi nakon što je bio obznanio tevbu. On se pridruži buntovnicima Kufe koji su se ulogorili u El-Džur'i na uzvišenju iznad Kadisije. Tu su presreli Seida b. Asa, emira Kufe, koji se vraćao iz Medine, te ga vratiše nazad. Ešter je presreo štićenika Seida b. Asa te ga posječe. Do Osmana doprije vijest da Seid želi pregovarati sa Musom Eš'arijem. On udovolji njihovom zahtjevu. Taberi, 5/93-94.

Pošto je pobuna 24 h. godinu neuspje, a smutnja osta oganičena na dešavanja u El-Džur'i Sebe'ovci obnoviše pripreme za ustanak sljedeće, 25 h.godine. Ovaj put plan je bio da iskoriste period hadža, te da se kao hadžije upute sa ostalim hadžijama put Medine. Ešter bijaše vođa jedne od četiri buntovničke grupe Kufe, Taberi, 5/104.

Po njihovom dolasku u Medinu Osman se raspravljao sa njima, te im iznese dokaze na svaki njihov prigovor i zamjerku. Velika većina bi zadovoljna Osmanovim odgovorima, a zadovoljiše i glavešine pobune te napustiše Medinu. Ešter i Hakim b. Džebele ostaše u Medini. Nisu otišli sa ostalima, Taberi, 5/120.

Nakon što stigoše u mjesto El-Bevib presrete ih konjanik koji je glumio pismonošu patvorenog pisma, O tome ćemo govoriti nešto kasnije.

Bilježi Taberi, 5/194, da je Ešter prisustvovao sastanku Sebe'ovaca koji je održan neposredno pred Alijin odlazak iz Kufe za Basru kako bi se sporazumio sa Talhom, Zubejrom i Aišom. Na ovom sastanku Sebe'ovci su se dogovorili da izazovu sukob prije nego se dvije strane dogovore. U Bici na džemelu (bici kod deve) Abdullah b. Zubejr se uhvati u koštac sa Ešterom, te razmjeniše udarce. Tada je Abdullah b. Zubejr rekao svoju poznatu izreku: "Ubijte Malika i mene!" Pa je Malik (El-Ešter) uspio pobjeći od njega. Bilježi Taberi, 5/218, od Šabija da je rekao: Svijet nije poznavao Eštera po imenu Malik. Da je Abdullah b. Zubejr kojim slučajem rekao: "Ubijte Eštera i mene" Ešter se ne bi spasio da je imao i hiljadu života. Nijedan mu ne bi ostao. Na kraju je ipak uspio pobjeći.

Bilježi Taberi, 5/!94: Nakon što se završi prisega poslije događaja na Džemelu, Alija je kao namjesnika Basre postavio Abdullaha b. Abbasa. Pošto ta vijest doprije do Eštera on se ražljuti i reče: "Zašto smo onda ubili starca (Osmana)?" Jemen je pripao Ubejdullahu, Hidžaz Kasemu, Basra Abdullahu a Kufa Aliji. Zatim je uzjahao svoju jahalicu i odjahao. Kada je to čuo Alija on povika: "O ti

Oni su začetnici smutnje. Osman ih je shodno svome idžtihadu protjerao u Šam kod Muavije.[1] On ih podsjeti na Allaha i oporuči im bogobojaznost i da ne čine nered na zemlji i neskrnave svetinje ummeta.[2]

Prenosi[3] se da mu je jednog dana Zejd b. Suhan rekao: "Koliko si nas samo opteretio namjesnicima i Kurejšijama. Arapi su naučili da žive od učinka svojih sablji (plijena), a Kurejšije zagovaraju samo džihad. "[4] Muavija mu reče: "Ne imao majke, ja te

---

koji odlaziš!" Zatim ga je užurbano pratio dok ga ne sustiže. "Šta znači to što si požurio ispred nas?" Zatim su se razišli iz straha od novih pobuna i širenja zla i nereda među ljudima. Nakon toga Ešter je učestvovao u ratu na Sifinu. Nakon toga Alija ga je postavio za namjesnika Egipta nakon što je smjenio Kajsa b. Sada b. Ubade. Stigavši u Kulzum (Suecki kanal) on se napi medovine i umrije. Predpostavlja se da je med bio zatrovan. Ovo se desilo 38 h. godine. Pogledaj *Isabu*, 3/482.

[1] Smutnju su započeli onoga dana Kada su istukli Abdurrahmana b. Hunejsa Esedija i njegova oca u zgradi pedjedništva Kufe.Tom prilikom su uglednici Kufe i ljudi od reda napisali pismi Osmanu tražeći da ih iseli u drugo mjesto. On ih je tada preselio u Šam kod Muavije. Do Muavije su deportovani: El-Ešter en-Nehei, b. el-Keva' el-Ješkeri, Sa'sah b. Suhan el-Abedij, njegov brat Zejd, Kemil b. Zijad en-Nehai, Džundub b. Zuhejr el-Gamidi, Džundub b. Ka'b el-Ezdij, Sabit b. Kajs b. Munkia', Ervete b. el-Dža'd, El-Bariki i Amr b. el-Hamk el-Huzai'.

[2] Prema zabilješkama Taberija Muavijin govor doslovice glasi: "Vi ste narod arapskog porijekla i govorite njihovim jezikom. Prihvatajući islam postali ste slavni i savladali ste druge narode. Zauzeli ste njihove pozicije i ostavštine. Saznao sam da mrzite Kurejšije, a da ne bi Kurejšija ostali bi ste poniženi kao što ste bili. Njihove vođe su sve do danas predstavljale štit zato ne ostavljajte svoju zaštitu. Vaši imami sve do danas stpljivo podnose vaše nasilje i nedaće koje ih od vas snalaze. Tako mi Allaha, ili će te prestati ili će vas Allah iskušati sa nekim ko će vas kazniti tako da to nećete moći otrpjeti. Zatim će te sigurno biti njihovi saučesnici zato što ste nanosili zlo podanicima za vašeg života kao i poslije vaše smrti.

[3] Ovo je izrekao njegov brat Sa'sah.

[4] Takođe je rekao Muaviji: "A što se tiče štita - ako se on sruši tada će ova stvar pripasti nama." Tj. ako se budemo borili protiv naših namjesnika tada će namjesništvo ostati nama. Da je ove riječi izrekao bilo koji pobunjenik u oči

podsjećam na islam a ti me podsjećaš na *džahilijet.* Neka Allah unakazi onoga od vas ko se uzdigne iznad vladara pravovjernih. A vi mu ništa nemožete pomoći ni odmoći. A sad me napustite."[1]

Ibn Keva ga je obavještavao o djelovanjima smutljivaca[2] u svim pokrajinama kao i njihovim podlim namjerama.[1]

---

vladaru, od kako postoje države pa sve do Sudnjeg dana, sigurno ga vladar ne bi poštedio niti bi ljepše prema njemu postupio nego što to učini Muavija, iako je posjedovao potpunu nadmoć nad njim.

[1]Muavijin odgovor Sa'sau u kojem opisuje Kurejšije je dug i vrijedan, bilježi ga Taberi, 5/86.

[2]Neko će možda kazati: 'zar to što se desilo u Osmanovo vrijeme od nedaća i njegova preseljenja ne upućuje na njegovu neinformisanost i nemar, jer nije znao kakve intrige u tajnosti pripremaju spletkaroši'. Istina je drugačija. I pored zauzetosti velikim osvajanjima ovaj halifa nije bio nemaran i neinformisan kada su u pitanju spletke koje su se kovale potiv njega. Naprotiv bio je vrlo upućen u dešavanja i nije bio slabić kako mu to neki pripisuju.

Kaže profesor istoričar Muhammd 'Izet Druzeh: Sin Tamne (Abdullah b. Sebe') i njegova družina su razvili vrlo živu djelatnost u širenju propagande protiv Osmana i njegovih namjesnika. Skoro da su čitavu zemlju poklopili sa svojom kampanjom kako to bilježi Taberi. Pisali su tajna pisma i slali ih ljudima u razne pokajine. Nakon što su te vijesti dospjele do Medinjana oni dođoše kod Osmana i upitaše ga: "Da li su do tebe doprle vijesti iz pokrajina koje su došle do nas?" On reče: "Tako mi Allaha, ne dolaze mi druge vijesti osim vijesti spokoja." Zatim su ga obavjestili šta se desilo. On reče: "Vi ste moji saučesnici i svjedoci od mu'mina, pa mi zato predložite šta da radim." Oni mu posavjetovaše da u pokrajine pošalje izaslanike u koje ima povjerenja kako bi obavjestili svijet da pri Osmanu nema stvari koje mu oni zamjeraju, kako uglednici tako i obični svijet, i da se njegovi namjesnici lijepo odnose prema podanicima. Taberi, 3/279.

Zatim je napisao opšti proglas za narod u svim pokrajinama u kojem je spomenuo propagandu i napade koji se iznose na namjesnike. U njemu stoji: "*Preuzeo sam vođstvo muslimana kako bih naređivao na dobro a odvraćao od zla. Također sam kao namjesnike postavio ljude koji će odgovoriti ovim zahtjevima. Spreman sam da saslušam svaku žalbu na moj ali i na račun mojih radnika i pomagača. I spreman sam da svakom dam njegovo pravo.*" Zatim je odredio period za saslušanje žalbi.

Taberi, 380-381. Ovo je prenio iz istorije *El-Džinsu el-Arabi,* 7/231.

Zatim je sazvao namjesnike iz svih pokrajina i predočio im stvar. On reče: "Bojim se da nije istina ono što vam se pripisuje zato želim da mi još jednom potvrdite da ćete slijediti put istine, reda i da mi potvdite da je ono što se pročulo izmišljotina i potvora koja se tajno proturala." Neki su predložili da se kazne i pobiju kolovođe ove propagande. On im naredi da budu oprezni i tolerantni osim u slučaju da se radi o zapostavljanju prava ummeta. Među njegovim namjesnicima je bio i Muavija b. Ebi Sufjan. *El-Džinsu el-Arabi*, 7/232. Također ga je zabilježio i Taberi.

Istoričari bilježe da je Osman okupio svoje najbliže saradnike, a zatim se posavjetao po pitanju podanika. Nakon što ih je saslušao on reče: "Sve sam čuo što ste mi rekli, svaka stvar ima vrata kroz koja se dolazi do nje. Stvar koje sam se bojao za ummet se desila. Vrata, koja je trebalo čuvati zatvorena, su se otvorila. Nastojmo biti blagi i tolerantni osim kad su u pitanju Allahove granice. Ako se otvore ta vrata niko neće moći meni da prigovori. Allah je svjedok da sam nastojo da ljudima obezbjedim blagostanje. Smutnja je bila pod kontrolom." Blagoli se Osmanu koji je umro u nastojanju da spriječi širenje smutnje. Nastojte da umirite svijet i da im date njihova prava. A ako dođu u pitanje Allahova prava onda im ne udovaljajte. Pogledaj *El-Halifetu el-muftera alejhi*, str. 64. od profesoa Muhameda Sadika 'Urdžuna.

Od najvećih dokaza Osmanove snage i vladanja situacijom jeste njegovo držanje u momentu napada pobunjenika i smutljivaca na njega. Tom prilikom oni mu zapališe kuću kako bi ga ubili. U tim teškim momentim stari ashabi i njihova djeca molili su Osmana da im dozvoli da ga odbrane, kao što smo to već spominjali. I pored svega on je čvrsto zahtjevao od onih koji mu ostaše pokorni da se ne miješaju i da odlože svoje oružje. Cilj toga je bio da zaštiti muslimansku krv, pa makar ga to koštalo života. Kakva je samo to duhovna hrabrost. Pa zar ima većeg strpljenja poslije ovog. Ako hrabrost znači ostati smirena srca u teškim momentima, ako strpljenje znači ne tugovati u teškoćama, ako istrajnost u nevoljama znači ne pokazivati negodovanje i ako tjelesna ustrajnost znači ostati neuzdrman, onda možemo reći da majke nisu rodile hrabijeg čovjeka od Osmana. On se odlikovao samokontolom, čvrstinom *jekina*, i ustrajnošću na svome stavu. Niko se nije susreo sa onim s čim se susreo on i niko se ne strpi kao što se Osman strpi u datim iskušenjima i nevoljama. A kako bi se čovjek i strpio kada zna da ga sabur tog stepena vodi u izravnu smrt. A mogao je, da je bio slabić i da je želio da neosaburi, u datoj situaciji naći izlaz i da nastavi živiti lagodno. Međutim Osman nije bio slabić niti ponižen kao što to misle kratkovidi i neupućeni. Naprotiv posjedovao je visok stepen imana i čvrsto ubjeđenje, veliku dušu i neopisivu hrabrost, veliko stpljenje i dalekovidnost. On se žrtvovao

Zatim je poslao pismo Osmanu u kojem ga obavještava o tome. Osman ih je poslao Muaviji[2] pa ih je i on protjerao. Kada su prolazili pored Abdurrahmana b. Halida b. Velida[3] on ih uhapsi i ukori. Zatim im reče: "Recite mi po čemu spominjete Muaviju?"[4] Onda ih je okružene i ponižene poveo ispred sebe pješke. Oni su se nakon izvjesnog vremena pokajali.[5] On o tome obavijesti Osmana, a

za ummet i tako postavio zakonske osnove u uređenju i izgadnji islamskog društva. Pogledaj *El-Halifetu el-muftera alejhi*, str. 65. od profesoa Muhameda Sadika 'Urdžuna.

[1] Rekao je Ibn El-Keva' (jedan od smutljivaca) prema zabilješkama hafiza Ibn Asakira o njegovoj biogafiji u *Tarihu Dimešk*, 7/299, kao i Ebu Dža'fer Et-Taberi u svojoj istoriji, 5/92, opisujući Muaviji učesnike smutnje: "Što se tiče Medinjana koji su učestvovali u ovim događajima oni od svih najviše teže zlu ali su u tome najnemoćniji. Kufljani razmišljaju kod sitnih stvari a brzopleti su kad su u pitanju velike stvar. Basrani stvarima prilaze složno zatim se brzo raziđu. Egipćani su najdosljedniji u zlu a najprije se pokaju. Stanovnici Šama su najpokorniji svojim vođama a najneposlušniji prema zabludjelim."

[2] On je pisao Osmanu: "Susreo sam se sa ljudima bez pameti i vjere. Umorili su se od islama, i dosadila im je pravda. Ništa ne rade u ime Allaha niti se oslanjaju na dokaze u svojim stavovima. Njihov krajni cilj je da izazovu smutnju i da se dočepaju imetka *zimija*. Allah ih je stavio na iskušenje a zatim ih osramotio i ponizio. Nikoga nisu samostalno pobjedili već bi u to uključivali i druge. Od njih nema većih huškaća i buntovnika." Taberi, 5/87.

[3] On je bio Muavijin namjesnik u Himsu a toj pokrajini je pripadalo i ostrvo Haran i Er-Rekka.

[4] Ovo ih je pitao nakon što im je rekao: "O šejtanove igačke, za vas nema dobrodošlice. Šejtan se vratio rastužen a vi i dalje aktivno spletkarite. Neka Allah ponizi Abdurrahmana ako vam ne očitam lekciju koja će vas učiniti jadnim i žalosnim. O skupino, ne znam da li ste Arapi ili nearapi. Meni nećete govoriti ono što sam čuo da ste govorili Muaviji. Znajte da sam ja sin Halida b. Velida, onoga ko je prodro u zemlje nearapa, sin onoga koji je iskorjenio otpadništvo. Tako mi Allaha o Sa'sa'a bjedniče ako ti neko od mojih ljudi razbije nos ili te ubije neću se žalostiti za tobom."

[5] Svaki put kada bi uzjahali on bi ih natjerao da idu pješke. Kada bi prošao pored njega (Sa'sa'a) rekao bi mu: "O ti koji si greškom roditelja rođen jesi li spoznao

ovaj mu naredi da ih pošalje kod njega. Pred njim iznova izjaviše pokajanje i zakleše se na vjernost i pokajaše se za sve na čemu im se zamjeralo.[1] Osman im ponudi da idu gdje god žele. Svako od njih izabra jedno od mjesta: Kufu, Basru ili Egipat. Pošto ih je uputio oni se nastaniše tamo gdje su htjeli a zatim uzrujaše i nahuškaše svijet te tako oformiše buntovničku skupinu.[2]

Otuda mu se uputiše:[3] Iz Egipta Abdurrahman b. Udejs El-Belvij,[1] iz Basre Hakim b. Džebele,[2] iz Kufe El-Ešter Malik b. Haris

---

da onaj koga ne popravi dobro, da će ga popraviti zlo." Zašto ne govoriš ono što sam čuo da si govorio Seidu i Muaviji," a oni bi samo odgovarali: "Allahu se kajemo, halali nam Allah ti halalio." Taberi, 5/87.

[1] Osmanu je u Medinu jedino došao Ešter En-Nehai. On je zastupao b. Suhana, Ibn Keva'a i ostale kad je u pitanje obnova tevbe koju su još prije obznanili Abdurrahmanu b. Halidu b. Velidu. Međutim, treba znati da izvori smutnje nisu bili ograničeni samo na ove. Naprotiv, nosioc glavnog virusa je bio Ibn Sebe' koji je za prijestonicu svog djelovanja izabrao Fistat, a jedna njegova grupa je djelovala i u Basri. Ešter i njegovi istomišljenici su imali pristalica i u Kufi. Dok je Ešter u Medini obznanjivao svoju i tevbu svojih drugova zato vrijeme su Ibn Sebe'ovi pomagači pisali svojim pristalicama u Bari i Kufi dajući im smjernice o datumu pobune protiv njihovih namjesnika. Nakon što se Ešter vratio iz Medine kod svojih prijatelja, koji su boravili kod Abdurrahmana b. Halida b. Velida, zatekao je pismo koje su im poslala njihova braća iz Kufe u kojem ih pozivaju da im se priključe. Ovaj poziv u zlo i smutnju nije nikoga obradovao osim Eštera koji je malo prije toga obznanio tevbu. On se odazva i požuri u Kufu te se tako uključi u *fitnu* koja je u istoriji poznata kao "Jevmu el-Džur'a". To se odigralo 34 h. g.

[2] Pošto Sebe'ovci nisu uspjeli u pobuni protiv lokalnih namjesnika 34 h. g. U vremenu kada se desila smutnja "Jevmu el-Džur'a oni se pođoše pripemati za drugu smutnju većih razmjera u narednoj tj. 35 h. godini. Oni iskoristiše hadžije iz Egipta, Basre i Kufe koji su putovali radi posjete dva časna hrama pokoravajući se tako Allahu dželle še'nuhu. A kolovođe smutnje krenuše da javno griješe prema Allahu dželle še'nuhu.

Podijelili su se u dvanaest grupa. Iz svake pokajine: Egipta, Basre i Kufe išle su po četiri skupine. U svakoj od tih grupa nalazilo se oko sto i pedeset zabludjelih buntovnika što je ukupno iznosilo oko šest stotina ljudi.

[3] Tj. uputiše se u Medinu vladaru pravovjernih Osmannu, radijellahu anhu.

En-Nehai.[3] U Medinu pristigoše Na početku zul–ka'deta 35 h. g.[4] Pošto ih je Osman primio oni mu rekoše: Uzmi Mushaf i otvori sedmu suru, tj. suru Junus. Onda rekoše : "Čitaj!" On je čitao dok nije došao do riječi Uzvišenog: "Je li vam to Allah dozvolio ili na Allaha iznosite laži?" Rekoše: "Stani! Šta misliš po pitanju ograničavanja (hime tj. pašnjaka), je li ti to Allah dozvolio ili si slagao na Allaha?" On odgovori i nastavi dalje. "Taj ajet je spušten povodom toga i toga. Što se tiče *hime* to je praktikovao još Omer, a pošto se povećao broj (državnih) deva ja sam proširio *himu*."

---

[1] Bio je junak i pjesnik. U Egiptu se nastanio sa prodorom osvajačke vojske. U njegovoj biografiji nema nekih posebnosti osim što je učestvovao u ovoj smutnji, iako je za sebe tvrdio da je bio od onih koji su dali prisegu pod drvetom. Mišljenja sam da on nije bio od kolovođa smutnje. Međutim, glave *fitne* su iskoristile njegovu ljubav za vlašću, kao i viteški ugled koji je posjedovao među Arapskim plemenima u Egiptu. Zbog toga ga postaviše kao emira na čelo buntovničke skupine Egipta, koja je krenula put Medine. Vođe ostale tri skupine bili su: Kenane b. Bišr Et-Tedžibi, Sevdan b. Hamran Es-Sukuni i Kutejre Es-Sukuni. Vrhovni komandant bijaše El-Gafiki b. Harb El-Akij. Abdurrahman b. Udejs je u momentu opsade vršio žestok pritisak na vladara pravovjernih Osmana i njegovu porodicu. Ubijen je na brdu El-Dželil u blizini Himsa. Njega je tom pilikom susreo jedan beduin pa pošto mu prizna da je on jedan od učesnika Osmanova ubistva on ga ubi. Pogledaj *Mu'džemul-bildan*, *El-Dželil* od Jakuta.

Onaj ko je Ibn Udejsa imenovao kao Tedžibija pogriješio je. On je Belvij iz Kuda'e. A što se tiče Et-Tedžib bint Sevban el-Mezhedžije za nju se ne vežu osim njena dva sina Sa'd i Adij b. Ešres b. Šebib es-Sukun iz Kinde. A Kinda je daleko ud Kuda'e.

[2] O njemu smo već govorili. On je bio vođa jedne od četiri Basranske grupe. Preostala trojica su se zvali; Zerih b. Ibad El-Abedij. Bišr b. Šurejh, (El-Hatam) i Ibn El-Mahfeš El-Hanefi. Njihov vođa bijaše Harkus b. Zuhejr es-Sadij.

[3] O njemu smo također govorili. On je bio vođa jedne od četiri Kufljanske grupe. Preostala trojica su: Zejd b. Suhan el-Abedi, Zijad b. en-Nadr el-Haisi i Abdullah Buharija, Ibn el-Esam. Njihov vhovni vođa bijaše Amr b. el-Esam.

[4] Oni su odsjeli izvan Medine na tri mjesta. Zatim su krenuli pobunjenici iz Basre pa su odsjeli u Zu Hašebu. Kufljani u El-E'avesu a preostali u Zu Mervi.

Neprestano su ga ispitivali na ovakav način a on bi im uvijek pobjedonosno odgovarao. Na poslijetku ih upita: Šta želite od mene?

On im je na kraju ipak dao čvrstu obavezu (od pet ili šest tačaka)[1] u sljedećim stvarima: Da će vratiti protjerane i udjeliti kome je uskraćeno. Da će pravedno dijeliti. Da će za radnike uzimati jake i povjerljive. Sve ovo napisaše i na papiru. Oni se obavezaše da će biti pokorni i da neće praviti raskol. Zadovoljni ovim tačkama buntovnici napustiše Medinu.[2] Spominje sa da im je on poslao Aliju, te da su se dogovoili oko pet pomenutih stvari a onda se zadovoljni vratiše. I dok su se oni vraćali[3] presrete ih konjanik[4] koji se više puta odvajao od njih. [5] Oni ga upitaše: "Ko si

---

[1] Oni su mu uslovili pet ili šest stvari oko pomenutih tačaka.

[2] Pokrajinski ustanici na Medinu Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, mogu se podijeliti na dvije skupine: Kolovođe koje su predstavljali varalice različitih stepeni i drugi koji su bili prevareni i obmanjeni i kao takvi učestvovali sa njima. Ovi drugi su predstavljali većinu na koje se planski vršila propaganda, tako da su mislili da ima prognanih kojima je nanešena nepravda i uskraćeno pravo na udjeljivanje i pomaganje. Vidio sam svjedočanstvo najpouzdanijih svjedoka u Iraku: Hasana Basrija i njegova brata Ibn Sirina, koji govore o izobilnom udjeljivanju i obilnoj nafaci kao i drugim raznovrsnim dobrima. Spominje se da je Osmanov telal pozivao ljude i da nikome ne bi bilo uskraćeno. Prethodno si se uvjerio kroz svjedočenje imama Ša'bija o opštem dobru i hajru koje je vladalo u Osmanovo vrijeme, tako da se čak i robinjama i robovima udjelivaljo. Pošto se većina pobunjenika složila sa Osmanovim odgovorima, i nakon što spoznaše stvarnost oni se zadovoljno vratiše. Razišli su se u dva različita pravca shodno pokrajini u koju su se vraćali. Egipćani su se uputili sjeverozapadno putem koji vodi ka Sueckom kanalu i Egiptu. Iračani su se uputili sjeveroistočnim putem ka Basri i Kufi.

[3] Tj. nakon što su se Iračani uputili sjeveroistočno put Iraka i Egipćani sjeverozapadno put Egipta. Razdaljina između dvije skupine se brzo povećavala, zbog različitog pravca odlaska..

[4] Ovaj konjanik je presreo samo Egipćane.

[5] Ukazivanje konjanika pobunjenicima zatim udaljavanje od njih imalo je za cilj skretanje pažnje na njega i pobuđivanje sumnje. Upravo su to i naumili oni koji ga iznajmiše radi ove uloge. Cilj planera ove spletke bijaše obnavljanje fitne,

ti?" On odgovori: "Ja sam izaslanik vladara pravovjernih njegovom namjesniku u Egipat."[1] Oni ga pretresoše i tako pronađoše pismo, koje je navodno napisao i opečatio Osman svome namjesniku u Egiptu. U njemu se naređuje da razapne pobunjenike i da im poodsjeca ruke i noge.[2] Čuvši za to oni se zaokrenuše i ponovo

---

nakon što ju je Allah spriječio i muslimane od njena zla zaštitio. Nepojmljivo je da iza ove scene stoji Osman, Mervan ili bilo ko drugi ko je imao sa njima vezu. To je i logično, jer oni nemaju nikakve koristi u obnavljanju smutnje, nakon što je Allah ugasio. Već je u tome bila korist za vođe pobunjeka, kako bi iznova izazvali nered. Od njih su Ešter i Hakim b. Džebele koji nisu otputovali sa svojim grupama nazad u njihove pokrajine, već ostadoše u Medini. Taberi, 5/120.

Oni nisu imali drugog posla, zbog kojeg bi izostali od svoje družine, osim planiranja pomenutih spletki.

[1] Pobunjenici su izjavili da se radi o Abdullahu b. Sadu b. Ebi Serhu. Taberi, 5/120.

Nelogično je da Osman ili Mervan pišu njemu pismo, ako se zna da je on pred sam odlazak pobunjenika iz Egipta za Medinu napisao pismo Osmanu u kojem ga moli za dozvolu da dođe kod njega. Taberi, 5/122.

I uistinu on se iz Egipta uputio prema Arišu, Palestini i Ejli (El-Akabe). U Egiptu je Allahov nepijatelj, Muhammed b. Ebi Huzejfe, svrgnuo Hakema i time izišao na muslimanskog halifu. Otuda se postavlja pitanje: 'Kako da Osman i Mervan pišu pismo Abdullahu b. Sadu a kod njih bijaše pristiglo njegovo pismo u kojem traži dozvolu da dođe u Medinu?'

[2] Sve predaje u kojima se navodi da je pomenuti konjanik bio Osmanov momak a da je deva koju je jahao bila od deva zekata, te da je to Osman priznao, su ili mursel, sa nepoznatim prenosiocem, ili su lažne koje prenesoše ljudi sumnjivog karaktera i časti.

Također je i sadržaj pisma neusaglašen. U jednoj od predaja taj sadžaj glasi: "Kada ti dođe Abdurrahman b. Udejs izbičuj ga sa stotinu udaraca bičem, obrij mu glavu i bradu te ga na dugo baci u tamnicu dok ti ne dođe moje upustvo. Sa Amrom b. Hamkom uradi isto tako. Sa Sevdanom b. Hamranom i Ervetom b. Tiba' Lejsijem, također."

U dugom rivajetu se kaže: "Kada ti dođe Muhammed b. Ebi Bekr es-Sidik zatim taj i taj, ubij ih i poništi njihova pisma. Ustraj na tom poslu do moje sljedeće naredbe."

dođoše u Medinu.[1] Otišli su kod Alije pa mu rekoše: "Pogledaj šta je Allahov neprijatelj naredio da nam se učini. Ovim njegovim postupkom Allah nam je dozvolio njegovu krv." Onda mu rekoše: "Pođi sa nama do njega." On odgovori: "Tako mi Allaha, ja ne idem." Onda mu rekoše: "Pa zašto si nam onda pisao da dođemo?" On odgovori: "Tako mi Allaha, ja vam to nisam pisao." Oni se iznenađeno pogledaše.[2] Nakon toga Alija napusti Medinu, a oni

U trećoj predaji se navodi da je svome namjesniku naredio da ubije pobunjenike, da im poodsjeca ruke i noge te da ih razapne. Neusaglašenost predaja koje govore o sadržaju patvorenog pisma još više produbljuje sumnju u njegovo porjeklo.

[1] Najčudnije u svemu tome da su se Irački pobunjenici, koji bijahu poodmakli na putu ka istoku, istovremeno vratili kao i oni koji su išli prema zapadu. Drugim riječima Iračani koji su se daleko udalijili od Egipćana istovremeno su saznali za scenu koju je odglumio pismonoša u Buvejbu, tako da su se istovremeno sa Egipćanima vratili, te zajedno po drugi put uđoše u Medinu, kao da su se pethodno dogovorili. Ovo znači, da su oni koji su unajmili konjanika koji je trebao odglumiti ulogu pismonoše, istovremeno unajmili i drugog, koji je trebao sustići Iračke pobunjenike. Njegov zadatak je bio da ih obavjesti kako su Egipćani otkrili pismonušu kojeg je navodno Osman poslao svome namjesniku u Egiptu Abdullahu b. Ebi Sadu da ubije Muhameda b. Ebi Bekra.

Bilježi Taberi, 5/105, da ih je Alija upitao: "O Kufljani i Basrani kako ste saznali šta se dogodilo sa Egipćanima a već ste bili poodmakli? Zatim ste se uputili nama. Tako mi Allaha ova je stvar pripremljene u Medini."(Ovim je htio skrenuti pažnju na Eštera i Hakima, koji su ostali u Medini, te da su oni scenirali ovu dramu). Irački pobunjenici rekoše: "Kanite se tog čovjeka on nas ne zanima. Neka nas napusti." Ovo je priznanje od njih da je priča o pismu bila izmišljena. Njihov prvi i zadnji cilj bijaše uklanjanje vladara pravovjernih Osmana, kao i prosipanje njegove krvi koju je Allah zaštitio šerijatom Njegova Poslanika sallallahu alejhi ve selleme.

[2] Ovu predaju bilježi Taberi, 5/108.

Pomenuti dijalog između Alije i pobunjenika je identičan u svim predajama tog hadisa. Ovo je kategorički tekst koji nas upućuje na spoznaju da je ista ruka napisalo pismo koje se pripisuje Osmanu kao i pismo upućeno Iračanima, a koje se pripisuje Aliji i u kojem se od njih traži da se vrate nazad. Prije smo spomenuli da se pobunjenici mogu podijeliti na prevarante i prevarene. Oni koji su se

dođoše Osmanu pa mu rekoše: "Naredio si da se sa nama uradi tako i tako." On reče: "Na vama je da dovedete dvojicu svjedoka muslimana ili dokaz." O tome smo već govorili. Oni to ne prihvatiše[1] već raskinuše dati mu ugovor, a zatim opkoliše njegovu kuću.[2]

Prenosi se da je tada kod Osmana doveden Ešter i rekao mu: "Ljudi od tebe zahtjevaju jedno od troje: Da podneseš ostavku, da presudiš sam sebi ili će te oni ubiti." On odgovori: "Što se tiče ostavke ne želim ostaviti ummet Muhammeda u međusobnoj zavadi. A što se

zgledali kada se Alija zakleo Allahom da im on nije pisao oni su bili obmanuti. Čudili su se kako to da im on nije pisao a već im je stiglo njegovo pismo. Ko je onda taj ko je u ime njega napisao to pismo? Malo poslije ćemo spomenuti kako je Mesruk b. el-Edžde'a (jedan od velikih i uzoritih imama) ukorio Aišu rekavši da je ona napisala ta pisma pozivajući ljude da iziđu na Osmana. Ona mu se zakle Allahom u Kojeg vjeruju vjernici a nevjeruju kafiri da ona nije ni slova napisala. Sulejman b. Mehran el-Ea'meš (hafiz i istaknuti imam) je rekao: "Za Aišu kažu da je napisala sljedeće: 'O muslimani ovog i svakog drugog vremena! Zaista zločinačke ruke, koje su patvorile lažna pisma na jeziku Aiše, Alije, Talhe i Zubejra, su iscenirale sav ovaj nered i smutnju. Oni zakuhaše ovu smutnju od početka do kraja. Iste ruke su napisale lažno pismo koje je navodno Osman poslao svome namjesniku u Egiptu i to u momentu kada njegov namjesnik više nije bio u Egiptu. Ovo pismo je napisano istim perom kojim je napisano patvoreno Alijino pismo. Sve ovo imalo je za cilj da povrati pobunjenike nakon što su napustili Medinu uvjereni u nevinost svoga halife i lažnost glasina. Također su se uvjerili da su njegovi postupci dobri i ispravni. Nije samo zet Allahova Poslanika, kojeg je on obradovao dženetom i šehadetom, bio pogođen ovom pokvarenom Sebe'inom spletkom. Ova spletka je prije svega značila napad na islam. Ovim događajem su pogođene i sve generacije muslimana, koje su inače svoju čistu i slavnu istoriju prenijeli natrunjenu i po ovom pitanju donekle iskrivljenu. Tako je ovaj židovski pokvarenjak sa svojim sljedbenicima, koji se povedoše za strastima i prohtjevim,a napao na istoriju islama.

[1] Zato što u suštini nisu ni došli radi prihvatanja istine i pronalaska šerijatskog rješenja. Oni su došli kako bi ga smijenili ili ubili.

[2] Prethodno smo spomenuli kako su mu dali prisegu da će biti pokorni i da neće praviti raskol.

tiče samopresude to nisu uradili ni moji prethodnici niti to moje tijelo podnosi."[1]

Također se prenosi da mu je neko od pobunjenika rekao: "Zavjetovao sam se da ću ti krv prosuti." On mu reče: "Uzmi sablju pa me zasjeci i prospi moju krv." Čuvši to onaj čovjek istovremeno uzjaha svoju jahalicu i ode. [2]

U tim kriznim momentima do Osmana se probi Ibn Omer. Osman mu reče: "Jesi li čuo šta oni govore? Zahtjevaju od mene ostavku ili će me ubiti." Na to Ibn Omer upita: "Da li ćeš vječno ostati na ovom svijetu? Hoće li nešto promjeniti (od Allahove odredbe) ako te ubiju?" Reče: "Ne." "Da li će ti oni podariti dženet ili

[1] Ovu vijest bilježi Taberi u svom *Tarihu*, 5/117-118, zatim hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/184, a bilježi je i Belazeri u *Ensabul-ešraf*, 5/92.

[2] Ova vijest bilježi Ebu Bekr el-Bakelani u *Temhidu*, str 216.

Još interesantnije od toga je predaja koju bilježi Taberi, 5/137-138, o Umejru b. Dabi'i el-Berdžemi i Kumejlu b. Zijadu en-Nehai kada su sa svojom družinom iz Kufe stigli u Medinu kako bi realizovali naređenje o pogubljenju Osmana. Nakon što su stigli u Medinu Umejr bi kažnjen. Kumejl je pratio halifu dok u jednom trenutku nije prošao pored njega. Pošto se susretoše Osman se uplaši od njega, te ga udari po licu tako da je pao na stražnicu. On reče Osmanu: "Povrijedio si me vladaru pravovjernih." Osman reče: "A zar nisi ubica?" Odgovori: "Ne tako mi Allaha pored Kojeg nema drugog boga." Ljudi se okupiše te rekoše Osmanu: "Da ga ispitamo, vladaru pravovjernih?" On reče: "Ne. Opraštam mu. Ne želim da o njemu znam više od onoga što mi je sam rekao." Zatim se obrati Kumejlu: "Ako je tako kao što si rekao onda me slijedi! Tako mi Allaha mislio sam da me želiš ubiti. Ako si isken Allah će te nagraditi, a ako lažeš pa Allah će te poniziti", pa je ustao. Kumejl reče: "Povlačim se." Cijenjeni čitaoče, ovakav postupak nije samo postupak jednog halife. Ovako je mogao postupiti samo onaj ko se okitio poslaničkim ahlakom. Nekada Allah dželle še'nuhu, odugovlači stvari ali ih ne zanemaruje i nezaboravlja. Nakon četrdeset godina došao je Hadžadž, te ubi Dabia' i Kumejla. Poginuše jer su u ovom događaju htjeli da ubiju čovjeka čije srce bijaše stvoreno od Allahove milosti. "*Zaista Allah nekada prepusti zalimu ali kada ga ščepa više mu nema spasa.*" Hadis bilježi Buharija i Muslim.

te baciti u džehenem." On mu naposlijetku reče: "Ne skidaj Allahov ogrtač (zaštitu) sa sebe, neka to bude Allahova odredba. Uvijek kada jedan narod zamrzi svoga halifu, oni ga ili svrgnu ili ubiju."[1]

Osman se obrati pobunjenicima navodeći protiv njih sahih hadis o izgradnji mesdžida, kopanju bunara Rume kao i riječi božijeg Poslanika kada se pod njima potresao Uhud.[2] Oni mu priznaše pomenute stvari.[3]

Prenosi se da im je Osman rekao: "Da li se među vama nalaze dvojica predstavnka iz plemena Mahdudž? Zaklinjem vas Allahom da mi odgovorite, jeste li čuli da je Omer rekao: 'Zaista je Rabia' (pleme) iskvareno' ili je rekao da su prevaranti? I ja, tako mi Allaha, neću spojiti njihove obaveze sa obavezama ljudi koji su udaljeni mjesec dana hoda. I pored toga u jednoj bici ja sam im povećao (nagradu) na petsto (dirhema)." Rekoše: "Istinu si rekao."

"Opominjem vas Allahom da mi odgovorite, zar mi niste došli i rekli: Zaista pleme Kinda počinju jelo od glavuše, a Rabia' je

---

[1] Ovu predaju je zabilježio El-Belazeri u *Ensabul-ešraf*, 5/76, od Nafia' od Ibn Omera. Prosvjetljen Allahovim svjetlom Osman je još odprije posjedovao znanje o onome što mu je Ibn Omer rekao kada ga je pozvao na ovu veliku žrtvu. Bilježi Ibn Madže u uvodu svoga Sunena, pog. 11, 1/28, od Nu'mana b. Beširа od Majke pravovjenih Aiše, radijellahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao Osmanu: "*O Osmane ako ti Allah nekada povjeri ovu stvar(hilafet) pa te munafici htjednu smjeniti neskidaj Allahov ogtač sa sebe.*" Ovo je ponovio tri puta. Isti ovaj hadis je zabilježio je Ibn Madže i Tirmizi a Tirmizi ga je ocjenio kao hasen, a recezent "Miškata" ga je ocjenio kao sahih. Ovaj hadis je u različitim oblicima zabilježio i Ahmed, 6/75, 86, 114 i 149, od Erveta b. Zubejra, Nu'mana b. Beširа i drugih od Aiše, radijellahu anha.

[2] Ovaj hadis smo već spomenuli a glasi: "*Smiri se Uhude na tebi je Poslanik, Es-Sidik i dva šehida.*

[3] Pogledaj *Musned* od imama Ahmeda, 1/59, prvo izdanje ili br. 420, drugo izdanje, u hadisu koji prenosi Ebu Seleme b. Abdurrahman. Vidi *Sunen* od Nesaije, 2/124-125, i *Džamiu't-Tirmizi*, 4/319-320.

ta glava. Eš'as b. Kajs ih je savladao. Pa sam ga ja smijenio a vas dvojicu ustoličio." Rekoše: "Istinu si rekao."

Zatim reče: "Allahu moj, oni su zanijekali moje dobročinstvo i moje blagodati. Allahu, učini ih nezadovoljnim sa njihovim vođama i njihove vođe nezadovoljne njima."

Abdullah b. Amir b. Rebia' prenosi: "Bio sam zajedno sa Osmanom u kući. On reče: 'Naređujem svakom ko priznaje moju vlast da ustukne i da ne poteže oružje.'"[1]

Zatim je rekao: "Ustani Ibn Omere", a bio je opasan sabljom, "i obavjesti o tome ljude."[2] Nakon što je Ibn Omer izišao oni provališe u kuću i ubiše ga.[3]

---

[1] Sve vijesti o Osmanovoj odbrani ili samopredaji upućuju na to da je on prezirao fitnu i da se bojao Allaha u pogledu muslimanske krvi. Međutim može se zaključiti da je pred samo ubistvo Osman želio da nadjača buntovnike kroz ovakve dijaloge bez upotrebe oružja. Prije nego je ova stvar kulminirala, Muavija je ponudio Osmanu da mu pošalje vojsku Šama koja bi se i na najmanji Osmanov znak uvijek odazvala. On je to odbio bojeći se da njihovim prisustvom ne stijesni Medinjane. Taberi, 5/101.

On nije očekivao od braće muslimana da će se usuditi da ubiju prvog muhadžira na Božijem putu. Pa pošto se na njega okomiše ustanici i nakon što se uvjeri da bi njegova odbrana mogla izazvati prolivanje krvi on naredi svima koji su mu bili pokorni da ustuknu i povuku oružje i da ne upotebljavaju nikakav oblik sile. Ovu činjenicu potvrđuju izvori njegovih štićenika ali i onih koji ga mrze. Da je na mejdanu uz Osmana bila ozbiljna i organizovana snaga mogli su se suprostaviti pobunjenicima i suzbiti njihovu uobraženost i džahilijet. U tom slučaju Osman bi bio rahat i srećan, unatoč činjenici što je bio siguran da će umrijeti kao šehid.

[2] Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/182, u poglavlju "Vojevanje Ibn Ukbeta", bilježi da Ibn Omer za vrijeme smutnji nije potezao oružje, osim toga dana u Osmanovoj kući i kada je Nedžde Haruri htio ući u Medinu sa haridžijama za vladavine Abdullaha b. Zubejra.

[3] Bilježi Taberi, u svome *Tarihu*, 5/129, da je Abdullah b. Zubejr zadnji napustio Osmana noseći Osmanov vasijet svome ocu koji mu je on napisao u iščekivanju smrti. Također mu je rekao da otiđe do okupljenih branitelja i da im prenese

Osmana prije ubistva posjeti Zejd b. Sabit, te mu reče: "Ispred vrata su se okupile ensarije, ako želiš biće po drugi put Allahovi pomagači (ensarallah)." On odgovori: "Nema potrebe, vratite se!"[1]

---

njegovo naređenje o razlazu. Tako da je Abdullah b. Zubejr zadnji napustio Osmanovu kuću. Nakon toga je neprestano pripovjedao o posljednjim trenucima Osmanova života. Osman je kao nosioca svoga vasijeta izabrao njega jer je bio povjerljiv i stari ashab.

Bilježi hafiz Ibn Asakir, 5/362, da je Abdullahu b. Zubejru šest ashaba povjerilo svoje vasijete a to su: Osman, Abdurrahman b. Avf, Ibn Mes'ud, Mikdad, Mutia' b. Esved i Ebu As b. Rebia'. Shodno tim vasijetima on je od njihova imetka udjeljivao na jetime.

[1] Bilježi El-Belazeri u *Ensabul-ešraf*, 5/73, u hadisu Ibn Sirina, koji također bilježi i hafiz Ibn Asakir, od istoričara prvih generacija Musa'a b. Ukbe es-Sedija (za njega je rekao imam Malik: "Uzimajte predaje o vojevanjima koje prenosi Ibn Ukbe, jer je on povjerljiv i najtačniji u tom pogledu") da je Ebu Habibe et-Tai' (od njega prenosi Ebu Davud, Nesai i Tirmizi) da je rekao: "U momentu kada su pobunjenici došli do Osmanove kuće sinovi Amra b. Avfa dođoše do Zubejra i rekoše: 'O Ebu Abdullahe stavljamo ti se na raspolaganje (tj želimo da branimo vladara pavovjernih)'. Ebu Habibe je rekao: 'Zubejr me je tada poslao do Osmana, naredivši mi da mu prenesem selam'. Prenesi mu sljedeće: 'Tvoj brat ti poručuje da su ovdje sinovi Amra b. Avfa i da ti se stavljaju na raspolaganje. Pa ako želiš da dođem i da se zajedno sa vama žrtvujem ja ću doći. Ili ako želiš da se zajedno sa Amrovim sinovima uključim u tvoju odbranu, ja ću to uraditi.' Ebu Habibe dalje kaže: 'Pošto sam ušao kod Osmana zatekao sam ga kako sjedi na stolici koja je imala naslonjač. Također sam vidio pripremljene ćefine i korito sa vrelom vodom. Kod njega sam zatekao: Hasana b. Alija, Ibn Omera, Ebu Hurejru, Seida b. Asa, Mervana b. Hakema i Abdullaha b. Zubejra. Zatim sam mu prenio Zubejrovu poruku. On reče: 'Allahu ekber. Hvala Allahu koji je sačuvao moga brata. Reci mu ako dođeš do moje kuće bićeš jedan od muhadžira sa pravima koja posjeduje svaki čovjek. Ipak, naređujem ti da sačekaš dolazak sinova Amra b. Avfa. Nadam se ćeš Allahovom dozvolom učestvovati u odbrani.' On dalje pripovjeda: "Tada je ustao Ebu Hureje i reče: 'O ljudi moje su uši čule Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: *Nakon moje smrti pojavit će se smutnja i nered*. Pa smo rekli: Kako da se spasimo od nje Božiji Poslaniče? Reče: *Budite uz svoga emira i njegove pristalice!* Zatim je naišaretio prema

Osmanu.* Ljudi povikaše (Osmanu)nakon ove spoznaje dozvoli nam da se borimo!* *

On još jednom ponovi: 'Naređujem svakom ko mi izražava pokornost da se ne bori.' Međutim pobunjenici su djelovali prije sinova Amra b. Avfa i tako ga ubiše. Benu Amr (sinovi Amra) su veliko pleme koje je ustvari jedan ogranak Hazredža, koji su bili ensarije. Nakon što je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, učinio hidžru u Medinu, kod njih je odsjeo tri dana, a zatim je prešao kod Benu En Nedžar.

---

*Ovu predaju bilježi Bejheki u *Delailun-nubuvve.*

**Ovo su veličanstveni stavovi ashaba, radijellahu anhum, koji negiraju tvrdnje neprijatelja islama kako su svi ashabi bili zadovoljni sa Osmanovim ubistvom, te da su ga se odrekli i napustili. Kako krupne riječi izlaze iz njihovih usta. Oni ne govore osim laži.

Pouzdano se prenesi u *Nehdžul-belaga* da je Alija b. Ebi Talib rekao: "Tako mi Allaha, ja sam ga branio."

Bilježi El-Belazeri u *Ensabul-ešraf*, 5/103, prenosi se od Meda'inija Seleme b. Osman od Alije b. Zejda da je Hasan rekao: "Alija, radijellahu anhu, je ušao kod svojih kćerki pa ih zateče kako brišu suzne oči. 'Šta vam je zašto plačete?' Upita on. Odgovoriše: 'Plačemo zbog Osmana.' Tada i on zaplaka a njima reče: 'S opravdanjem plačete'."

Es-Seman prenosi od Kajsa b. Abada da je rekao: "Čuo sam Aliju na dan *Džemela* kako kaže: 'O moj Allahu ja ti se ograđujem od odgovornosti za Osmanovu krv. Pamet mi se pomutila na dan kada je ubijen Osman, a duša uznemirila i zbog toga samog sebe korim. Poslije su došli i od mene tražili da mi polože prisegu. Rekao sam: Stid me je Allaha da primim prisegu ljudi koji su ubili čovjeka za kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Zar da se ne stidim čovjeka kojeg se stide mleki*?" Ovaj hadis bilježi Muslim.

Došlo je u *El-Akdu el-ferid* od Ibn Abdurabbih kako je Alija doživio taj slučaj. Seid el-Huzai kaže: "Susreo sam Aliju nakon *Džemela* pa ga upitah: 'Želim da ti postavim jedno pitanje koje se odnosi na tvoju vezu sa Osmanom. Ako uspiješ danas uspjećeš i sutra, ako Bog da.' Reče: 'Pitaj šta god želiš.' Rekao sam: 'Šta zaslužuješ što nisi pomogao Osmana?' Reče: 'Osman je bio vođa i zabranjivao je borbu. Govorio je:' 'Ko isuče sablju ne pripada meni'. 'Da smo se borili pored njegove volje bili bi smo mu nepokorni.' Zatim sam upitao: 'Šta zaslužuje Osman zbog predaje?' Zaslužuje ono što i sin Ademov kada je rekao: **"I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da te ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova."** Po ovom pitanju Muhammed b. Sirin je lijepo rekao: "Koliko mi je poznato Alija nije sumnjičen za Osmanovo ubistvo dok nije preuzeo hilafet. Pošto je preuzeo hilafet ljudi si ga osumnjičili, što se moglo i očekivati od običnog svijeta."

Ebu Huejre reče: "Čast mi je boriti se uz tebe." On odgovori: "Naređujem ti da iziđeš."[1] U tim momentima uz njega su bili: Hasan, Husejn, Ibn Omer, Ibn Zubejr i Mervan. On im svima naredi da odlože oružje i da se povuku u svoje kuće. Hasan je zadnji napustio njegovu kuću. Pred izlazak Ibn Zubejr i Mervan rekoše: "Čvrsto smo odlučili da ne idemo." Prema najtačnijem mišljenju Osman je otvorio vrata pobunjenicima.[2] Oni navališe i ubiše ga. Ubio ga je crni čovjek.[3] Kaže se da ga je Ibn Ebi Bekr uzeo za bradu i zaklao. Kaže se i to da ga je ubio čovjek iz Egipta po imenu Himar.[4] Krv pokapa otvoreni mushaf i pade na riječi Uzvišenog: **"Allah će te sigurno od njih zaštiti."** Priča se da je ta krv na njemu i sada.[5] Prenosi se da je Aiša, radijellahu anha, rekala: "Znala sam se zbog vas rasrditi ako vas neko udari bičem, zar da se ne rasrdim zbog Osmana kojeg ste ubili sabljom. Vi ste ga slijedili i koristili se njegovim blagodatima da bi ste ga na kraju napustili, kao što se

---

[1] Ovu predaju bilježi Taberi, u svome *Tarihu*, 5/129.

[2] Glavninu ove predaje bilježi Taberi u *Tarihu*, 5/128, od Sejfa b. Omera En-Nemimija a on od njegovih šejhova.

[3] Ovako stoji i u alžirskom izdanju. U Taberijinom *Tarihu* doslovce stoji "crna smrt". Treba napomenuti da je *Tarih* od Taberija štampan na osnovu tačnijeg rukopisa od rukopisa ove naše knjige koja je štampana u Alžiru. U svakom slučaju pouzdano se zna da je Abdullah b. Sebe' zajedno sa Egipatskim pobunjenicima došao u Medinu. Taberi, 5/103-104.

U svim scenama, koje je iscenirao, on je djelovao iza zastora. Vjerovatno se pod "crna smrt" u prenesenom značenju misli na njega. On se tako nazvao jer je na taj način želio da unese raskol među muslimane i tako sruši islam.

[4] Nisam zapazio ovo ime među onima kojima se pripisuje ovaj veliki zločin. Vjerovatno su prepisivači zamijenili to ime sa imenom Sevdana b. Hamrana ili sa imenom Amra b. Hamka.

[5] Ovaj događaj je zabilježio Taberi sa dobrim senedom. Allah dželle še'nuhu, je poslao onoga ko je smrću kaznio sve Osmanove ubice. Vjerovatno je u ovom ajetu išaret koji govori o Allahovoj osveti.

odbaci iscijeđen grašak. Čistili ste ga kao što se posuda čisti, da bi ste ga odbacili kao prljav veš, a zatim ste ga ubili."[1]

Mesruk[2] je rekao: "Ja sam joj rekao: 'A šta si ti učinila, ljudima si pisala da iziđu na Osmana.' Aiša reče: 'Tako mi Onoga u Koga vjeruju vjernici a nevjeruju nevjernici, nikome nisam ni riječi napisala'."

E'ameš je rekao: "Predpostavlja se da je to neko pisao njenim jezikom."[3]

Prenosi se da ga je ubio egipatski ološ.

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: "Čini se da je ovo najtačnije mišljenje po ovom pitanju."

Možemo zaključiti da niko od ashaba nije učestvovao u napadu na njega, niti su ga se odrekli. A da je zatražio pomoć ne bi hiljadu ni četiri hiljade stranaca pobjedilo dvadeset i više hiljada mještana.[4] On se samovoljno prepustio toj nesreći.[1]

---

[1] Ovo je prvi put izrekla u Medini nakon povratka sa hadža, kada je održala rječitu hutbu. Između ostalog na kraju hutbe je spomenula i gore pomenuti tekst. Taberi, 5/165-166.

Ar. izraz *el-mus*, znači oprati posudu prstima.

[2] On je jedan od prvaka tabi'ina koji se slijedi. Preselio je 63 h. g. On je Amaru rekao u Kufi prije bitke na Džemelu: "O Ebu Jakzane zašto ste ubili Osmana." Reče: "Zbog napada na našu čast i udaraca po našoj koži." Mesruk tada uzvrati: "Tako mi Allaha niste uzvratili shodno vašoj kazni. Da ste osaburili to bi bilo najbolje za strpljive." Taberi, 5/187.

Iščitavajući Taberija naišao sam na njegovu drugu izeku koja se razlikuje od ove. Nakon što je izišao Ebu Musa je susreo Hasana b. Alija... zatim reče Amaru: "O Ebu Jakzane zar si pomogao ubistvo vladara pravovjernih?" On odgovori : "Ja to nisam učinio." 7/35.

[3] Slična pisma pisana su navodno jezikom Alije i Osmana, radijellahu anhuma.

[4] Ovo su časni stavovi ashaba sve do jednog bez izuzetka. Poznato je da im neznalice pripisuju da su ashabi, svi do jednog bili zadovoljni Osmanovim

Učenjaci su se razišli oko postupka u sličnim situacijama. Da li da se dotični prepusti nesreći ili je obavezan tražiti pomoć?[2] Jedni su dozvolili ovakav vid predaje, koji za sobom povlači sigurno ubistvo. To dokazuju Osmanovim postupkom kao i Poslanikovom ﷺ oporukom koja se odnosi na vrijeme smutnje.[3]

Kadija Ebu Bekr pripovjeda: "Bio sam kadija među ljudima. Naređivao sam im da obavljaju namaz, naređuju dobro a odvraćaju od zla, tako da nisi mogao vidjeti nereda na zemlji. Kada se jednom digoše buntovnici i uzeše maha nahuškaše svijet i izađoše na mene. Prepustio sam se Allahovom određenju. Naredio sam svima oko moje kuće da me ne brane. Popeo sam se na krov, a oni mi naniješe

---

ubistvom, te kako su ga se odrekli. Čak su ga, po njihovim tvrdnjama, ostavili tri dana nezakopanog. O tome govori autor djela *Tuhfetu isna ašerije*. Između ostalog on je odgovorio na ove potvore i ušutkao lažljivce. On kaže: "Sve ovo su očite laži i izmišljotine koje mogu razotkriti i djeca a kamoli učeni i znani." Pogledaj *Muhtesar tuhfetu isna ašerije*, str. 266.

[1] Na taj način on je izabrao manje od dva zla. Dao je prednost žrtvi nad sobom kako bi izbjegao širenje smutnje i prolivanje muslimanske krvi. Osman je samovoljno otkupio krv ummeta svojom krvlju, a mnogi od nas mu nisu lijepo zahvalili na tome, a Evropa obožava čovjeka koji je po njihovom vjerovanju ne dobrovoljno žrtvovan kao iskupljenje za njihove grijehe.

[2] Islamska etika vodi računa da u svakoj situaciji izabere manje zlo i manju štetu. Ako su snage dobra jake i u mogućnosti da savladaju zlo islam bez oklijevanja traži da se zlo iskorijeni. A ako prevagne mišljenje da snaga dobra ne posjeduje veću moć u borbi protiv zla, kao što je Osmanov slučaj sa pobunjenicima, onda je veća korist postupiti onako kako je to uradio Osman. Molimo Allaha da mu poveća deredžu u kući vječnosti.

[3] Hadis o tome bilježi Buharija u svome Sahihu, knjiga 61, pod naslovom *Kitabul-Menakib*, pog. 25, 4/177. Također u knjizi 92, pod naslovom *Kitabul-itk*, pog. 9, 8/92, od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Pojaviće se smutnje. Tada će onaj koji sjedi biti bolji od onoga koji stoji. Onaj koji stoji biće bolji od onoga koji ide, a onaj koji ide bolji od onoga koji trči. Ko pokuša da gleda u nju nadvladat će ga, pa će past u nju, a ko nađe izlaz i zaštitu neka se zaštiti.*" Ebu Musa el-Eš'ari je pred bitku *Džemel* izrekao ovaj hadis za koji kaže da ga je čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Taberi, 5/188.

zlo. Omrknuo sam u provaljenoj kući. Da nije bilo Allahova odeđenja, kojim se stvar lijepo završi, ja bih bio ubijen u kući. Tri su me stvari ponukale da ovako postupim.

Prvo. Poslanikova ﷺ oporuka, koju smo spomenuli.[1]

Drugo. Povođenje za Osmanom.

Treće. Negativna govorkanja koja je i Poslanik ﷺ izbjegavao, a što podržava i objava.[2] Tako bi ljudi, koji me ne znaju a i oni koji me znaju od zavidnika, rekli: 'Ljudi (buntovnici) su mu pomogli, pa je zajedno sa njima prosuo muslimansku krv.'

Za Osmanov postupak postoji nagovještaj u prošlosti i to je častan postupak. Njegovu smrt je nagovjestio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obradovavši ga dženetom, uz iskušenje koje će ga snaći, kao i to da će biti šehid.

Prenosi se da mu je Poslanik, rekao u snu: "Ako želiš pomoći ću te ili ako hoćeš iftari se kod nas ove noći."[3]

---

[1] Ovu predaju smo malo prije spomenuli.

[2] Ovdje se misli na događaj koji se desio poslije pohoda na Beni Mustalak, kada je Ibn Selul rekao: 'Kada se vratimo u Medinu iz nje će jači istjerati slabijeg.' Zbog tih riječi ga je Omer htio pogubiti. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mu je to zabranio obrazlažući kako ne želi da svijet u Medini kaže da Poslanik ubija svoje drugove.

[3] Ovaj rivajet bilježi Ibn Ebi Dunja u hadisu Abdullaha b. Selama u *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/182-183. U drugom senedu od njega ga je zabilježio Belazeri u *Ensabul-Ešrafu*, 5/182. Imam Ahmed ga bilježi u *Musnedu*, 1/72, prvo izdanje, i br. 526, drugo izdanje, u hadisu Muslima Ebu Seida, Osmanova štićenika, da je rekao: "Tom prilikom Osman je oslobodio dvadeset robova i naredio je da mu se pripreme šarvale. On ih pričvrsti uza se, a nije ih nikada oblačio, ni u džahilijetu niti islamu. Zatim je rekao: 'Prošle noći sam vidio Poslanika, Ebu Bekra i Omera u snu. Oni mi rekoše: Strpi se kod nas ćeš iftariti narednu noć.' Zatim je naredio da mu se donese mushaf. On ga potom otvori i stavi ispred sebe. Tako je i poginuo sa mushafom ispred sebe." Otprilike isti ovaj hadis bilježi Ahmed od Naile, Osmanove supuge, 1/73 ili br. 536. Također je zabilježen u *El-Bidaje ven-*

Odpadnici i džahili kažu: "Svi dobri ashabi su huškali i bunili svijet protiv Osmana i bili su zadovoljni onim što mu se desilo." Također su izmislili knjigu u kojoj su kroz stihove napisali kako je Osman dozivao Aliju u pomoć. Sve ove izjave su ustvari očite laži s ciljem da se omrzne *selef i hulefaur-rašidin* u srcima muslimana[1].

Rekao je kadija Ebu Bekr Allah mu se smilovao: "Može se zaključiti da je Osmanu učinjena nepravda, te da je osuđen bez dokaza,[2] i da su svi ashabi nevini u pogledu njegove krvi. Oni su se pokorili njegovoj volji i prihvatili njegovo mišljenje o samopredaji."

Povrh svega što smo spomenuli od izjava ashaba ovom prilikom, u vjerodostojnim predajama se još prenosi da je Abdullah b. Zubejr rekao Osmanu: "Ako želiš bićemo ti siguran saveznik u kući. Iako malobrojniji Allah će nas pomoći, zato nam dozvoli da

---

Nihaje, 7/182, u hadisu Ejuba es-Sihtijanija od Nafia' od Ibn Omera kao i drugim mnogobrojnim senedima. Pogledaj Taberijin *Tarih*, 5/125.

* Isti ovaj hadis bilježi Taberi u skraćenom obliku sa dobrim senedom.

[1] Književna i poetska djela obiluju pretjerivanjem ali i lažima u tom pogledu. Postoje dva načina za raspoznavanje istine od laži u tim djelima. Prvi način je metodologija učenjaka hadisa. Oni ove vijesti ne prihvataju osim sa senedom tj. lancem prenosioca uz obavezno poznavanje imena svakog *ravije (prenosioca)* zasebno. Zatim prouče biografiju svakog ravije. Pa ako vijest prenosi iskren prenosioc, prihvataju predaju, a ako se otkrije da je lažac, onda osramote lašca i u tom slučaju vijest se ne prima.

Drugi način je metod istoričara. Oni svaku vijest o nečijim osobinama upoređuju sa dotičnom osobom i njegovom biografijom. Zatim ocjenjuju da li je moguće da se ličnosti čiji je moral, imidž i dosje poznat, pripiše tako nešto. Korekcija islamske istorije upravo zahtjeva upotrebu ove dvije metode koje bi sproveli eksperti iz tih oblasti.

[2] Kao što smo to dokazali u ovoj knjizi sa kategoričkim senedima. Pogledaj *Et-Temhid* od imama Ebu Bekra Bakalanija, str 220-227.

ostanemo." On je odgovorio: "Opomenut ću Allahom onoga ko se usudi proliti moju krv."[1]

Sulejt b. Ebi Sulejt je rekao: "Osman nam je zabranio da se borimo, a da nam je samo dozvolio potukli bi ih i protjeali."[2]

Abdullah b. Amir b. Rabia' je rekao: "Bio sam tad u Osmanovoj kući kada je rekao: 'Naređujem svakome ko mi se pokorava da ustukne i odloži oružje. Najbolji od vas je onaj ko odloži oružje i ustukne od borbe'."[3]

Pouzdano se prenesi da su Hasan, Husejn, Ibn Zubejr, Ibn Omer i Mervan ušli u kuću opasani oružjem. Osman reče:

---

[1] Pošto je počeo povratak hadžija iz Meke za Medinu, Mugire b. Ahnes b. Šerik es-Sekafi, jedan od ashaba, je velikom brzinom prvi stigao u Medinu. Uspio je doći do Osmana prije nego je ubijen. Učestvovao je u okršaju kod vrata njegove kuće. On je sjeo kod kapije s unutrašnje strane pa reče: "Nećemo imati opravdanja kod Allaha ako te napustimo. Možemo se boriti dok ne poginemo." Prvi se suprostavio napadu pobunjenika i borio se dok nije poginuo. Sa njim se zajedno borio Hasan b. Alij b. Ebi Talib. On se kroz stihove podrugljivo obrati pobunjenicima:

" *Njihova vjera nije moja vjera, niti sam ja od njih,*

pa makar me odnijeli na Šimam."

Tj. na brdo Šimam sa kojeg ako padneš nećeš preživjeti. Sa njima se borio i Muhamed b. Ebi Talha b. Ubejdullah. On je bio veliki pobožnjak, a imao je ožiljak na čelu od činjenja sedžde. On je kroz stihove rekao:

"*Ja sam sin onoga koji ga je branio kod Uhuda*

I koji je saveznike, bez obzira na njihovu brojnost, vratio."

Pogledaj *Tarih* od Taberija, 5/128-129.

[2] Bilježi ga hafiz Ibn Abdul Berr u *Istiabu*, 2/118-119, u fusnoti *Isabe* u hadisu Ibn Sirina od Sulejta. Također ga bilježi hafiz Ibn Hadžer skraćeno u *Isabi*, 2/72.

[3] U Taberijinom Tarihu, 5/127, se navodi da je Osman pozvao Abdullaha b. Abbasa pa mu je rekao: Idi i predvodi ljude u obredima hadža. Pa je on odgovorio: Tako mi Allaha, o vladaru pravovjernih, da se borim protiv ovih draže mi je od odlaska na hadž. On ga je zakleo Allahom da ide na hadž pa je Ibn Abbas te godine ipak otišao na hadž.

"Naređujem vam da se vratite, odložite oružje i ne izlazite iz kuće."[1] Nakon što se realizovalo Allahovo određenje i odigralo ono što se odigralo uvidjelo se da ljudi ne mogu ostati na cjedilu i da su preko potrebni halifi o kojem moraju razmisliti. Niko nakon trojice halifa nije bio dostojniji da preuzme hilafet od četvrtog (Alije).

Ljudi mu položiše prisegu. A da nisu požurili da mu dadnu bej'u (prisegu) pobunjenici bi napavili takav nered koji se ne bi mogao suzbiti. Muhadžiri i ensarije su u tom pogledu vršili pritisak na njega. Pošto je došao do zaključka da mu je farz prihvatiti prisegu (zbog obustave nereda) on to i prihvati.[2]

---

[1] Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/181, kaže: "Opsada je trajala od zadnjih dana zul-kadeta do osamnaestog zul-hidžeta. Prezadnji dan opsade Osman reče muhadžirima i ensarijama oko sebe, a bilo ih je oko sedamsto, među njima je bio Ibn Omer, Abdullah b. Zubejr, Hasan, Husejn, Mervan, Ebu Hurejre i mnogi njegovi štićenici: "Zaklinjem svakog ko je pod mojim zapovjedništvom da se povuče svojoj kući." Svome robu reče: "Ko baci sablju taj je slobodan." Borba iznutra zatiša, a sa vana se pojača. Nastupi momenat koji je šejtan dugo očekivao. Kakve je reakcije izazvao ovaj događaj u dušama muslimana dovoljno je spomenuti predaju koju bilježi Belazeri u *Ensabul-ešraf*, 5/103, od Medaina od Seleme b. Osmana od Alije b. Zejda od Hasana da je rekao: Jednog dana je Alija ušao kod svojih kćeri, a one su brisale suzne oči. On ih upita: "Zašto plačete?" Odgovoriše: "Plačemo za Osmanom", pa je i on zaplakao. Zatim reče: "Plačite. "

[2] Bilježi Taberi u *Tarihu*, 5/155, od Sejfa* b. Omera Temimija od njegovih šejhova da su rekli: Medinom je poslije Osmanove smrti pet dana vladao Gafiki b. Harb.

---

*Pomenuti Sejf se optužuje za krivotvorenje hadisa. Pogledaj *El-Lisan vel-mizan.*

Pobunjenici su tražili ko će preuzeti hilafet ali im se niko ne odazva. Egipćani su tražili Aliju, a on je se od njih sakrivao po medinskim baščama. Kada bi ga na koncu pronašli, on bi ih se odricao kao i njihove ponude i okretao bi im leđa. Kufljani su tražili Zubejra, ali ga ne nađoše. Onda su mu poslali izaslanike, ali se on udaljio od njih i također ih se odreče. Basrani su tražili Talhu, pa kada su ga

našli i on postupi isto kao njegovi prethodnici. Zatim su poslali izaslanike do Sad b. Ebi Vekasa. Oni mu rekoše: "Ti si član šure, mislimo da će se svijet okupit oko tebe pa hajde da ti damo prisegu." On im uputi sljedeću poruku: "Ja i Ibn Omer smo napustili šuru i više nemamo potrebu za njom." Zatim su otišli kod Ibn Omera, pa mu rekoše: "Ti si Omerov sin, preuzmi ovu stvar." On im reče: "Preuzimanje ove stvari zahtijeva odmazdu, potražite drugog." Bilježi Taberi, 5/156, od Ša'bija da je rekao: Ljudi su otišli do Alije koji se nalazio na medinskoj pijaci pa mu rekoše: "Pruži ruku da ti damo prisegu." On odgovori: "Nemojte žuriti. Omer je bio mubareći, ali je ipak tu stvar prepustio šuri. Saberite ljude i posavjetujte se." Nakon što se raziđoše od njega ljudi rekoše: "Ako se pobunjenici vrate u svoje krajeve noseći vijest o Osmanovom ubistvu a u međuvremenu niko ne preuzme hilafet, ummet će pogoditi veliki raskol i smutnja." Onda su se vratili do Alije. Ešter uze njegovu ruku. Alija je prihvati i reče: "Zar poslije trojice. Tako mi Allaha, ako je napustiš zažalit ćeš zbog toga." Potom mu je prisegu dao ostali svijet. Kufljani su govorili: "Prvi ko mu je dao prisegi bijaše Ešter." Prenosi Sejf od Hariseta Mahreza Abšemija od Ebu Osmana Jezida b. Usejda el-Gasanija da su rekli: U četvrtak, pet dana nakon Osmanova ubistva, sakupili su Medinjani. Zubejr i Sad su napustili skup, a Talha je bio u svojoj bašti. Pošto su se okupili Medinjani, Egipćani im rekoše: "Vi ste članovi šure i vi određujete vladare. Vaša riječ je presudna za ummet. Izaberite pogodna čovjeka, a mi ćemo se složiti sa vama." Većina izjavi kako su zadovoljni da ih predvodi Alija b. Ebi Talib. Alija reče: "Ostavite me i potražite nekog drugog." Odgovoriše: "Preklinjemo te Allahom, zar ne vidiš da je na pomolu velika smutnja, zar se ne bojiš Allaha?" "Ako vam se odazovem predvodit ću vas onako kako umijem. A ako me ne izaberete ja ću biti jedan od vas. Biću najodaniji i najpokorniji onom koga izaberete", reče Alija. Nakon toga su se razišli da bi se sutradan (tj. u petak) ponovo sakupili. Pošto je osvanuo petak, ljudi su se sakupili u mesdžidu. U to dođe Alija, pope se na minber i reče: "O ljudi, ova se stvar vraća vama. Niko nema pravo da je preuzme osim sa vašim dopuštenjem. Jučer smo dogovorili neke stvari. Ako ste jučerašnjeg mišljenja ja ću prihvatiti tu stvar." Oni odgovoriše: "Mi nismo promijenili naše mišljenje od juče." Razvoj događaja oko Alijine prisege upućuje na činjenicu da je njegova prisega protekla na isti način kao i prisega njegovih prethodnika. Ona je u datom momentu odražavala zadovoljstvo ummeta sa njim. Nije postajala nikakva oporuka niti neki znaci i išareti koji upućuju na njegovu beju' kako neki pogrešno misle.

Talha mu da prisegu, a svijet reče: "Aliji je prisegu položila sakata ruka, tako nam Allaha ova stvar se neće upotpuniti."[1] Ako bi neko rekao: "Njih dvojica[2] su beju' dali prisilno." Odgovorićemo: "Bože sačuvaj, niti su njih dvojica bili prisiljeni niti je on (Alija) bio prisiljen. A da su bili i pod prisilom to ništa ne mijenja propis jer se prisega broji i postaje punovažna ako ju je položio jedan ili dvojica. A onima poslije je obaveza da daju prisegu i na to ga prisiljava Šerijat. A da nisu dali bej'u to ništa ne mijenja kod njih niti u prisegi vladaru."[3]

A što se tiče onih koji su izjavili da je prisegu položila sakata ruka, i koji su rekli: "Tako nam Allaha, ova stvar se neće upotpuniti", to je mišljenje onih koji smatraju da je Talha prvi dao prisegu što nije tačno.[4]

Ako bi neko to argumentovao Talhinim riječima: "Dao sam prisegu, a sablja (ar. ledž) mi bijaše na ramenima.",[5] kažem po ovom pitanju postoji razilaženje u razumijevanju arapskog jezika.[6] Radi se

---

[1] Ovo je izrekao Habib b. Zuejb. Pogladaj Taberija, 5/153, od Ebu Meliha Huzelija.

[2] Misli se na Talhu i Zubejra.

[3] Kadija b. el-Arabi ovdje ponavlja šerijatski propis kod davanja prisege, a ne govori u kontekstu navijanja. Imam Ebu Bekr Bakalani je u *Temhidu* ovo pitanje lijepo obradio.

[4] Poznato je da su Kufljani izjavili kako je Ešter prvi dao prisegu. A da je Talhina ruka prva položila prisegu još bi bio veći berićet. Jer je njegova ruka branila Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a Ešterove ruke su još uvijek bile umazane šehidskom krvlju čovjeka kome je Poslanik obećao dženet.

[5] Ova riječ je stranija Kurejšijama i od Huzejlija. Ibn Esir u *Nihejetu* kaže: Ar. izraz *ledžedž* je narječje Ta'ija koji pojačavaju (izgovaraju ga sa tešdidom) harf "ja".

[6] Pogledaj original na ar jeziku, str 148. (op. p.)

o različitim narječjima Huzejlija i Kurejšija.[1] Tako da je to nenamjerna laž.

Što se tiče riječi "sakata ruka", ako bi smo i rekli da je ova informacija tačna to nije nikakav argument. Naprotiv osakaćena ili paralizovana ruka u odbrani Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve

---

[1] Talha je bio u skupini onih koji su Poslaniku dali prisegu na smrt na Uhudu u momentu kada su muslimani bili poraženi. I doista oni su osaburili i dosljedno ispoštovali dato mu obećanje. Malik b. Zuhejr el-Džešemi je odapeo strijelu na Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a nikada nije mašio. Talha je tu strijelu dočekao svojom rukom štiteći tako Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. To je i bio razlog pa mu se ruka paralizovala.

Tog dana jedan čovjek iz plemena Beni Amr krenu u napad. Kovitlao je svojim kopljem, a bijaše sav u željeznom oklopu naoružan do zuba. On povika: "Ja sam Ebu Zatul-Ved', pokažite mi gdje je Muhamed!" Talha odsječe nogu njegova konja. Zatim je oteo njegovo koplje i pogodi ga tačno u zjenicu. On riknu poput vola. Zatim je nogu stavio na njegovo lice i tako ga pritiskaše sve dok ne izdahnu.

Njegove dvije kćeri, Aiša i Ummu Ishak su znale govoriti:" Naš otac je na dan Uhuda ranjen na dvadeset i četiri mjesta po cijelom tijelu. Padao je u nesvijest noseći Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. U toj bici polomljena su mu dva kutnjaka dok se povlačio sa Poslanikom. Uvijek kada bi ih neko od mušrika sustigao on bi se borio štiteći Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, dok ga ne bi natjerao na bijeg. Poslije je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada bi ugledao Talhu govorio: '*Ko želi da gleda u šehida kako hodi po zemlji neka gleda u Talhu b. Ubejdullaha.* '"Ovu predaju prenosu Ebu Neim el-Esbehani.

---

* Uz pomoć *ševahida* sened ovog lanca je sahih. Pogledaj *El-Ehadisus-sahiha*, 2/32.

Kad god bi spomenuo Bitku na Uhudu, Ebu Bekr bi rekao: "To je Talhin dan." Alija b. Ebi Talib je čuo nekog čovjeka kako poslije sukoba na Džemelu govori: "Ko je Talha?" Alija ga ukori i reče: "Ti nisi prisustvovao na Uhudu. On je se borio da zaštiti Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Sablje su sijevale iznad njegove glave a on je bio njegov štit." Bilježu hafiz Ibn Asakir, 7/78, u lancu od Ibn Mendeta od Talhe da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, me je na dan Uhuda nazvao dobri Talha. U bici na Tebuku nazvao me je velikodušni Talha. A na Hunejnu plemeniti Talha."

selleme, može samo donijeti dobro a udaljiti zlo u svakoj situaciji.[1] Problem oko prisege se priveo kraju i Allah odredi da on preuzme vlast. Novotari su zaboravili ovu stvar, slagaše na njega što je dokaz protiv njih.

Ako bi neko rekao: "Prisegu su mu dali pod uslovom da ubije Osmanove ubice." Odgovorićemo ovaj uslov je neispravan kod davanja prisege. Kažemo oni su mu se prisegli da sudi po istini. A to u ovoj parnici znači da dovede potražioca prava na Osmanovu krv (tužitelja) i onaga ko se traži i okrivljuje (optuženog). U šerijatskoj parnici to znači da se mora podići optužba, a na optužbu optuženi se

[1] Pogledaj *Temhid* od Bakalanija, str. 231, 235, 236. Kada je u pitanju Alijin odnos prema Osmanovim ubicama treba znati da je u momentu davanja prisege stanje na terenu bilo takvo da su u Medini pobunjenici ustvari držali vlast u svojim rukama. S obziom na strah koji je vladao tih dana Alija nije mogao, niti neko drugi da zauzme čvršći stav po tom pitanju kao što su npr. postupili ashabi naspram Ubejdullaha b. Omera nakon što je ubio Hurmuzana. Iako se ovaj medžusijski zarobljenik, za kojeg se kaže da je primio islam nakon što je pao u ropstvo, nemože porediti sa vladarom pravovjernih. Nakon što se Alija preselio iz Medine za Irak, kako bi bio bliže Šamu, sa njim su krenule i Osmanove ubice. Među njima su bili svakako Kufljani i Basrani. Dolazeći u Kufu i Basru oni su ustvari išli ka centru svoje snage i k svojim oholim plemenima. Nema sumnje da je se Alija javno odrekao Osmanovih ubica. Dolaskom u Irak on je nastojao da se sporazumi sa učesnicima "Džemela" oko pitanja vezanih za Osmanovu smrt. Kako bi preduhitrili sporazum Osmanove ubice zapodjenuše borbu između dva tabora. Učesnica "Džemela" su se domogli Osmanovih ubica iz Egipta, te ih sve pogubiše osim jednog. Njega je zaštitilo njegovo pleme Benu Sad b. Zejd Menat b. Temim. Pošto je stvar uzela maha i pošto je došlo do kvoprolića, Alija je došao u situaciju da sredi Osmanove ubice, prvenstveno Eštera i njemu slične. Poslije toga većina njih se okrenula protiv njega. Iziđoše na njega smatrajući da je uznevjerovao. Sunijski učenjaci i istoričari to ovako obrazlažu: "Allah je postavio zasjedu Osmanovim ubicama, zatim se osvetio kažnjavajući i ubijajući jednog po jednog. Neki od njih su poživjeli do vremena Hadžadža kada su i pogubljeni. Bila je to kazna za ono što su činili svojim rukama. Doista je Allah najpravedniji sudija."

treba izjasniti. Zatim se moraju donijeti odgovarajući dokazi da bi se naposlijetku donijela presuda.

A što se tiče napada na Aliju u smislu nedokazanih radnji i govora treba reći da to nije od odlika vjere islama.

Osmanlije govore: "Aliju je napustila grupa ashaba. Među njima su: Sad b. Ebi Vekas, Muhamed b. Mesleme, Ibn Omer, Usame b. Zejd i drugi njihovog ranga." Odgovorit ćemo im: "Što se tiče prisege nisu izostali od davanja prisege. A činjenica je da ga nisu vojno pomogli, jer je to bilo pitanje idžtihada. Svako od njih je postupio po svom mišljenju i djelimično pogodio."[1]

[1] Pogledaj *Temhid* od Bakalanija, str. 233-234.

NOVA KRIZA

Prenosi se da su Talha i Zubejr, nakon što se završila prisega, tražili od Alije da im dozvoli odlazak u Mekku.[1] On im reče: "Vjerovatno namjeravate otići za Šam ili Basru." Oni se zakletoše da to neće učiniti.[2]

Aiša je, također, bila u Mekki.[3]

Abdullah b. Amir, Osmanov namjesnik iz Basre, je pobjegao u Mekku. A to isto učini i namjesnik Jemena Ja'la b. Umeje, njegov namjesnik iz Jemena također. Svi su se okupili u Mekki a sa njima bijaše i Mervan b. Hakem. Umejevići su se također sakupili i potraživali krvarinu za Osmana.

Ja'la je dao Talhi, Zubejru i Aišu četiri stotine hiljada dirhema. Aiši je odredio obezbjeđenje i devu koju je kupio u Jemenu za dvije stotine dinara. Oni su namjeravali da se upute prema Šamu ali ih je spiječio Ibn Amir. On reče: "Sa Muavijom niste ugovorili sastanak, idite u Basru." Kada su došli do vode

---

[1] Među onima koji su tražili dozvolu za odlazak u Meku bio je i Ibn Omer. Nakon što se završila beja'(prisega) Alija je odlučio da se bori protiv Šamljana. To je i bio razlog zbog kojeg je Ibn Omer želio otići u Meku. Pošto se bej'a(prisega) završila Alija je podsticao Medinjane da krenu u boj sa njim što su oni odbili. Zatim je tražio i podsticao Ibn Omera da krene sa njim. On reče: Ja sam Medinjanin, ako oni krenu i ja ću pokorno poći. Ali ove godine ne krećem u borbu. Onda se spremio i otišao za Meku. Pogledaj Ibn Kesira, 7/23)

Hasan b. Alija se također razišao sa ocem po pitanju napuštanja Medine i ratovanja sa Šamljanima kao što ćeš to kasnije zapaziti.

[2] Alijino pitanje njima dvojica kao i njihovo zaklinjanje njemu je dodatak koji su dodali akteri ove krize.

[3] Aiša i ostale majke pravovjernih su otišle za Meku onog momenta kada su pobunjenici zabranili doturanje(snadbjevanje) vode Osmanu. On zatraži od ljudi da mu donesu vode. Umu Habiba mu ponese vodu a oni je poniziše. Njenu mazgu udariše po licu a povodac presjekoše sabljom. Taberi, 5/127. Nakon toga majke vjernika su se spremile, i u bijegu od smutnje, otputovale za Meku.

Hav'eba[1] psi tog mjesta zalajaše. Aiša zapita: "Koje je ovo mjesto?" Rekoše joj da je to voda Hav'eba. Kada to ču ona povuče povodac odvračajući devu od vode. To je uradila jer je čula Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: "*Koja će od vas jahati devu čupava lica[2] kada je poplaše psi Hev'eba?*" Tada Talha, i Zubejr krivo posvjedočiše da to nije voda Hev'eba.[3] To potvrdi još pedeset ljudi.[4] Ovo je prvo lažno svjedočenje u islamu.[5] U međuvremenu

---

[1] Hev'eb je arapska voda na putu prema Basri. Tog mišljenja je Ebu Feth Nasr b. Abdurrahman Eskenderi kako to prenosi Jakut u *Mu'džemul-bildan*. Ebu Ubejd el-Bekri je rekao u *Mu'džem ma ista'džeme*: "Voda koja se nalazi na putu između Mekke i Basre u neposrednoj blizini Basre." Hev'eb se zvala kćer Keleba b. Vebere el-Kudaije.

[2] Ar. *el-edibje* deva koja ima puno dlake na licu. Ovo mišljenje spominje Ibn Esir u *Nihajetu*.

[3] Ova predaja o plemenitom ashabu Zubejru daleko je od tačnosti. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 6/212, bilježi potpuno suprotan Zubejrov govor tom prilikom. On kaže: Bilježi Ebu Neim b. Hamad u *Melahimu*, bilježi ga i Ahmed sa senedom od Ebu Hazima od Aiše da je po dolasku do vode Hav'eba, a nakon što je čula lajanje pasa rekla: "Mislim da bi se trebala vratiti. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nam je rekao: *'Na koju od vas će zalajati psi Hev'eba?'*" Zubejr joj reče: "Zar da se sada vratiš, možda će Allah tvojim sebebom popraviti stanje među ljudima." Ibn Kesir je rekao: Sened ovog hadisa je po šartovima dva *Sahiha*, ali ga oni nisu zabilježili.

[4] Oni to nisu posvjedočili niti je to rekla Aiša niti je to rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. To ćemo objasniti nešto kasnije.

---

* Uskoro ćemo vidjeti da je hadis o vodi Hev'eba ipak tačan.

---

[5] Lažno svjedočenje potiče od ološa, onog koji se ne boji Allaha, dželle še'nuhu, kao što je Ebu Mevre' i Ebu Zejneb kao što smo to već spomenuli. Takvi sebi pripisuju ahlak kojim ih Allah nije okitio. To su oni koji su izmislili ime "Sabit, štićenik Ummi Seleme" kao što smo to spomenuli.

A što se tiče Talhe i Zubejra njima je Poslanik milosti, koji ne govori po hiru svome, obećao Džennet. Oni su bliži Allahu, plemenitiji i daleko od tog karektera da lažno svjedoče. Ovo nije prva potvora i napad onih koji mrze

Alija je otišao prema Kufi.[1] Dvije vojske se susretoše i ulogoriše.[2] Nakon što se približio Aišinoj nosiljki Amar reče: "Šta tražite ovde?" Odgovoriše: "Tražimo krvarinu na Osmana." On reče: "Neka Allah danas ubije buntovnike i one koji bespravno potražuju."[3]

Alija se susreo sa Zubejrom pa ga upita: "Sjećaš li se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obavjestio kako ćeš se boriti protiv mene." On je šutio, a zatim se zaokrenuo.[4] Njegov sin ga je

---

ashabe Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. A najvjerovatnije nije ni posljednja laž koju će izmisliti.

[1] Alija je napustio Medinu na kraju mjeseca rebiul-ahir, 36 h. g., kako bi bio što bliže Šamu. Njegov sin Hasan je želio da ostane u Medini i da je ne napušta što je bila praksa i prve trojice halifa. Taberi, 5/163 i 5/171.

Alija je prema Iraku otišao putem koji je vodio kroz Rebize, Fejd, Sa'lebijju, Esavid i Zu Kar. Dok je bio u Rebizi u Kufu je poslao Muhameda b. Ebi Bekra i Muhameda b. Džafera. Kada su mu se vratili sa vijestima on je već bio stigao u Zu Kar. Oni su mu prenijeli mišljenje Ebu Musa i stanovnika Hidže iz Kufe da zastanu. Zatm je poslao Eštera i Ibn Abbasa. Naposlijetku je poslao svoga sina Hasana i Amara kako bi pridobili svijet na svoju stranu. Dok je on još bio na putu Osman b. Hunejf i Hakim b. Džebele su započeli sukob sa taborom "Džemela". Kad je stigao u Esvad došla mu je vijest o smrti Hakima b. Džebeleta i Osmanovih ubica. U Sa'lebiju je pristigao Osman b. Hunejf pobijeđen i počupane brade. U Zu Karu Alija je podigao logor. Zatim je se sa delegacijom uputio u Basru gdje su ga čekali predstavnici "Džemela".

[2] Nakon što je Alija stigao u Zu Kar i nakon što su napravljeni pomaci u pregovorima sa Ka'ka b. Amrom, Alija je sa delegacijom otišao u Basru. Osmanove ubice to iskoristiše pa požuriše da sruše ono što se dogovorima postiglo te izazvaše rat.

[3] Obje strane su nastojale da se dogovore i ujedine. A što se tiče pobunjenika od Osmanovih ubica Allah ih je sve uništio osim jednog kao što ćemo to kasnije spomenuti.

[4] Ova predaja je netačna.U tom kontekstu Ibn Kesir je spomenuo u *El-Bidaje ven-Nihaje*, 6/213, sličnu predaju. Međutim i ona je također netačna.

Bilježi Bejheki sa senedonm od Ebu Džurre Mazinija da je rekao: Čuo sam Aliju kako govori Zubejru: Opominjem te Allahom o Zubejre zar nisi čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao kako ćeš se nepravedno boriti protiv mene. Čuo sam ali sam bio zaboravio. Bejheki kaže da je ovaj hadis *garib*.

molio da se vrati (odustane od borbe) ali ga on ne posluša. Njega je slijedio Ahnef dok ga ne ubi.[1] Malo poslije sukoba Alija zovnu Talhu: "Šta sada želiš?" On mu odgovori: "Osmanovu krvarinu." "Neka Allah ubije onog ko je preči da pogine od nas. Zar nisi čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: '*Allahu moj zavoli onoga ko ga voli a zamrzi onoga ko mu je neprijatelj, pomozi onoga ko ga pomogne a napusti onoga ko njega napusti.*'[2] Ti si mi prvi dao prisegu, pa si je pogazio."[3]

[1] Zubejra je ubio Umejr b. Džermuz i Fadalete b. Habis i Nefia b. Temimi. Ahnef je puno bogobojazniji i daleko od toga da bi on naredio njegovo ubistvo. Zubejr je u momentu sukoba odvraćao muslimane od borbe. To su čule njegove ubice koje ga sustigoše i ubiše. Taberi, 5/198.

[2] Talha je mnogo iskreniji i na daleko većem stepenu morala da bi nekome dao bej'u, a zatim ga iznevjerio. Naime Talha je težio slogi i rješavanju krize oko Osmanovih ubica, kao što ćemo to vidjeti iz narednih studija. Međutim oni koji su prvi put napali islam i ubili Osmana, oni i po drugi put potpališe rat između dvije skupine.

[3] Ovaj hadis je tačan, kao što ćemo to vidjeti i na drugim mjestima, ali u njemu se ne spominje rečenica "*Allahu pomozi onoga ko ga pomogne a napusti onoga ko ga ostavi*".

ODGOVOR

Što se tiče njihova odlaska u Basru, to je bez sumnje tačno. Međutim, postavlja se pitanje zašto su otišli? U tom pogledu ništa nije vjerodostojno preneseno, niti imamo vijesti od povjerljivih prenosioca. A vijesti pristrasnih (*muteassib*) u tom pogledu se ne primaju. Jer često se među pristrasne ubace oni koji napadaju islam i ponižavaju ashabe. Postoji više razloga zbog kojih su otišli u Basru.

Prvo, možda su tražili da Alija podnese ostavku, zbog nekih stvari koje su uvidjeli.[1] Na tom putu oni su mu dali prisegu kako bi umirili pobunjenike a zatim su tražili zadovoljenje pravde.

Druga mogućnost je da su otišli u Basru kako bi se domogli Osmanovih ubica.[2]

Treća mogućnost je da su izišli kako bi ujedinili razjedinjene muslimane, te da ih vrate na jedan zakon u želji da izbjegnu raskol i međusobno ubijanje. Ova pretpostavka je jedino tačna i u tom pogledu su prenešene vjerodostojne predaje.

Što se tiče prve dvije pretpostavke one se netačne i slabe.

---

[1] Ova predpostavka je najdalje od istine jer se radi o velikanima i dobročiniteljima islama. Oni nisu ništa uradili što bi nam dalo povoda na takvu misao. Naprotiv svi događaji vezani za ovu smutnju idu u prilog njihovoj nevinosti u tom pogledu. Ovog mišljenja je i hafiz Ibn Hadžer. U *Fethul Beriju*, 13/41-43, on prenosi iz *Ahbarul-Basa* od Omera b. Šubeta Mulehebove riječi: "Niko nije prenio da su se Aiša i njena delegacija razišli sa Alijom u pogledu hilafeta niti su zagovarali da neko od njih preuzme hilafet."

[2] Ovo je stvar koju su oni spominjali, ali su htjeli da se dogovore sa Alijom oko načina na koji bi se to izvelo. Ovome je, također, težio plemeniti ashab i mudžahid Ka'ka b. Amr, što su obje stane i prihvatile kao što ćemo to vidjeti poslije.

A što se tiče prigovora da su mu prisegu dali prisilno, to je potpuno netačno kao što smo objasnili.

Što se tiče pretpostavke da su tražili Alijinu ostavku i to je netačno. Jer pitanje ostavke moraju razmatrati svi. A ostavka se ne može zahtijevati bez jasnih dokaza.

Pretpostavka kako su htjeli da se domognu Osmanovih ubica je također poslaba jer je to prethodno zahtjevalo postizanje zajedničke riječi. Međutim nije isključeno da su namjeravali ostvariti obje stvari zajedno.[1]

Neki izvori tvrde da su Medinu napustili[2] isključivo radi dizanja bune. Talha, Zubejr i Aiša su napustili Medinu u želji da se ljudi okupe oko Majke pravovjernih i na taj način iskažu poštovanje spram Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Talha i Zubejr su posticali Aišu na izlazak iz Medine Kur'anskim ajetom:

لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ

"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima." (En.Nisa, 114)[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je također izlazio i mirio ljude, a i druge je slao s tim zadatkom. Za tu stvar Aiša se nadala sevapu zbog toga je i krenula na put. Da bi se naposlijetku desilo ono što se desilo od Allahova određenja. Nakon što su stanovnici Basre saznali za njihov dolazak, pobunjenici koji su

[1] Malo je trebalo pa da se ove dvije stvari ne ostvare. Međutim Sebe'ovci su uspjeli da pokvare taj plan. Činjenica je da je delegacija Džemela radi toga došla. Činjenica je da su namjeravali da se oko toga dogovore sa Alijom jer je taj sporazum predstavljao prvu stopu ka rješenju problema.

[2] Misli se na Talhu, Zubejra i Aišu, radijellahu anhum.

[3] Tj. prilikom ubjeđivanja Aiše da krene u Basru.

učestvovali u napadu na Osmana rekoše svijetu: "Iziđite pred njih kako bi ste saznali razlog njihova dolaska." Pa je Osman b. Hunejf poslao Hakima b. Džebeleta.[1] On je susreo Talhu i Zubejra u mjestiu Ez-Zabuka. Tu ja Hakim i poginuo. A da je došao u miru, [2] a

[1] Osman b. Hunejf je ensarija iz Evsa. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, učinio hidžru u Medinu on se sa skupinom od petnaest mladića Evsa pridružio Abdu Amru b. Sajfiju, koji je iz ljutnje prema Poslaniku otišao za Mekku. Abdu Amra su u džahilijeti zvali pobožnjak (*rahib*) a Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je nazvao grješnikom (*fasikom*). Taberi, 3/16.

Međutim Osman b. Hunejf se vratio iz Mekke prije bitke na Uhudu i to je bila prva bitka u kojoj je učestvovao (kao musliman). *El-Isabe*, 2/459.

Šije mu pogrešno pripisuju da je dizao bunu protiv Ebu Bekra na početku njegove vladavine. Pogledaj *Tenkihul-mekal* od Mamkanija, 1/197. Ubjeđenja sam da je ovo laž koju su izmislile šije. U prilog tome ide činjenica da mu je Omer dodijelio veliki dio Iraka gdje je ubirao *džizju* i *haradž*. Da je tačno ono što mu pripisuju od dizanja buna, ne bi ga Omer uzeo za službenika osim u slučaju da je se pokajao. Nakon što je Aliji data prisega koncem 35 h. g. Alija je već početkom 36 h. g. odredio namjesnike. Osmanu b. Hunejfu je dodijelio Basru. Taberi, 5/161.

Kada je delegacija Džemela stigla u Hufejr, četiri milje od Basre, Osman b. Hunejf im je u susret poslao Imrana b. Husjna Huzaija, jednog od bajraktara Božijeg Poslanika na dan Fetha, kako bi mu donio vijesti o njima. Kada se vratio, on mu saopšti stavove delegacije Džemela. Osman b. Hunejf mu reče: "Posavjetuj me šta da činim, o Imrane." Imran reče: "Ja ću čekati, pa i ti sačekaj." "Ne, već ćemo im zabraniti ulazak u Basru dok ne dođe vladar pravovjernih Alija", reče on. Hišam b. Amir ensarija, mudžahid i osvajač ga posavjetova da ih u miru primi dok ne stigne naređenje od Alije. On to odbi, a zatim pozva ljude na oružje. Tako se Osman b. Hunejf odlučio na spletku. Taberi, 5/174-175.

Ovaj njegov pohod se završio neuspjehom, a dominaciju na terenu preuzeše pripadnici Džemela. Ibn Hunejfov sin je pao u zarobljeništvo, pa mu svjetina počupa bradu. Delegacija Džemela ga zaštiti, da bi mu naposlijetku dozvolili da se priključi Alijinom loguru prvo u Salebiji zatim u Zi Karu. Ovako se Osman b. Hunejf ponio prema delegaciji Džemela i ovako završio. A što se tiče Hakima b. Džebela, već smo analizirali njegovu biografiju i jasno je da je on jedan od Osmanovih ubica.

[2] Zabuka je mjesto na prilazu Basre gdje se dogodio prvi sukob sa delegacijom Džemela, nakon govora Talhe, Zubejra i Aiše, radijellahu anhum, u Merbedu. A

ne navodno radi odbane,[1] ništa mu se ne bi desilo. Postavlja se pitanje kakva je bila korist od odbrane i koga je to ustvari branio. Jer oni nisu došli radi borbe niti kao namjesnici već kao mirovna delegacija u želji da ujedine muslimane i da se slože oko zajedničke im riječi. Oni koji su izišli pred njih i koji su se protiv njih borili, oni su ustvari branili svoje lične ciljeve, kao što su to i prije činili.

Kad je delegacija Džemela stigla u Basru, okupljeni svijet ih je dočekao na uzvišenju Merbeda[2] sa najljepšim počastima, tako da kada bi bacio kamen ne bi pao na zemlju od pustog svijeta. Tada su Talha i Aiša održali govor. Među svijetom se proširi žamor.[3] Talha reče: "Šutite." Oni ga ne poslušaše. On tada reče: "Teško vama vi ste kao pohlepne muhe i insekti koji slijeću na vatru." Oni se okrenuše

---

Hakim b. Džebele je poginuo u prvom okršaju, poslije kojeg je delegacija Dženela preuzela vlast u Basri. U toj situaciji on se odmetnuo sa grupom od tri stotine ljudi i borio se dok ne poginu.

[1] Tj. radi borbe.

[2] Merbed je mjesto koje je prvobitno bilo izvan grada. Služio je kao stočna pijaca za deve. Zatim je pretvoren u pozornicu na kojoj su se okupljali pjesnici i govornici. Da bi sa širenjem Basre ovo mjesto postalo jedno od njenih naselja, a dio je pretvoren u pijacu. Nakon što je Basra propala, a njene zgrade oronule površina grada se smanjila. Tako je Merbed ponovo postao odvojen od grada. Između njega i grada je u vremenu Jakuta bilo tri milje razdaljine, a Merbed je tada izgledao kao samostalno porušeno mjesto u sred pustinje. Basra je u to vrijeme bila blizu mjesta za koje mi danas znamo da je mjesto Zubejrove pogibije.

[3] Skupina sa lijeve strane, na Talhinu i Zubejrovu hutbu je dobacivala: "Grješnici i izdajnici, vi govorite neistinu i k njoj pozivate. Oni su dali prisegu a sada nam govore ove stvari."

Oni koji su bili na desnoj stani rekoše: "Oni su dobročinitelji i istinu govore. Istina je ono što su rekli i k njoj pozivaju." Tada se svijet poče razdvajati, uskovitla se velika prašina, da bi na kraju jedni druge zasuli kamenicama. Kada je Aiša održala svoj govor pristalice Osmana b. Hunejfa se podjeliše na dvije skupine. Jedna od njih je govorila: "Tako nam Allaha, ona je dobročinitelj i poziva na dobro." Drugi rekoše: "Laže, nije nam poznato o čemu govori." Pa se i oni razdvojiše, digoše prašinu i jedni druge zakamenjaše.

ne obraćajući pažnju na njega.[1] Onda se uputiše prema Beni Nehdu, a narod ih gađaše kamenicama sve dok ne pristadoše kod planine.[2] Talha i Zubejr su se susreli sa Osmanom b. Hunejfom, Alijinim namjesnikom u Basri. Oni potpisaše ugovor kojim se garantuje bezbjednost i ustezanje od borbe.[3] Po tom ugovoru Osmanu ostaje da upravlja zgradom namjesništva, mesdžidom i državnom blagajnom. A Talha i Zubejr zadržavaju pravo da odsjednu gdje god žele u Basri. Kao i to da neće nište preduzimati sve dok ne dođe Alija. Prenosi se da se Hakim b. Džebele suprostavio ovom

---

[1] Pošto je uvidjela na šta su sve spremni pristalice Osmana b. Hunejfa, Aiša se udalji sa mjest događanja. Sa njom krenu skupina koja se nalazila na desnoj strani, napuštajući tako Osmana b. Hunejfa. Zaustavili su se tek u drugom dijelu grada. Dio onih koji su bili uz Osmna b. Hunejfa je podržavao Aišu, a dio njih je ostao uz njega. Taberi, 5/175.

[2] Bilježi Taberi, 5/176-177, od Sejfa b. Omera Temimija od njegova šejha Muhameda b. Abdullaha Sevdana b. Nuvejra i Talhe b. el-E'alema Hanefija precizan opis o mirondopskom odnosu delegacije Džemela u ovom događaju s jedne strane, i huškanja na borbu i rat Hakima b. Džebeleta s druge strane. Aiša je tada naredila svojim pristalicama da krenu udesno dok nisu stigli do mezarja Benu Mazina. U međuvremenu je nastupila noć koja je razdvojila dvije strane. Sljedećeg dana pripadnici Džemela su krenuli u pravcu "Darur-rizka". Tada Hakim b. Džebele i Osman b. Hunejf obnoviše sukobe. Hakim je toliko odvezao svoju jezičinu da je čak psovao i majku pavovjenih Aišu, radijellahu anha. I ne samo to već je ubijao ljude i žene koji bi ga upozorili da to ne čini. Aišin glasnik je dozivao svijet da se ustegnu od borbi ali su oni to odbijali. Poslije izvjesnog vremena, a nakon što osjetiše gorčinu ovog zla, oni pristadoše na primirje koje je predložila Aišina delegacija.

[3] Tekst ugovora o primirju zabilježio je Taberi, 5/177.

Pošto je do Alije doprla vijest o tim događanjima, on je Osmanu b. Hunejfu napisao pismo u kojem ga opisuje kao nesposobnog. Talha i Zubejr su okupili svijet sa namjerom da odu u džamiju. Čekali su da dođe Osman b. Hunejf, ali je on okasnio i ne dođe. U džamiji dođe do nove fitne koju izazva ološ Basre od sljedbenika Hakima b. Džebeleta. Kao odgovor na to ljudi koji su otišli da pozovu Osmana b. Hunejfa poniziše ga i počupaše mu bradu. To im je naredio Mudžašia b. Mesud es-Silmi, vođa Hevazina i Beni Sulejma i Eadžaza od basranskih plemena. Taberi, 5/178.

dogovoru, tako da je primirje propalo. Kada je Alija stigao u Basru[1] dvije strane se približiše jedna drugoj tako da su se mogli vidjeti.[2] Smutljivci koji su slijedili svoje strasti krenuše u novo krvoproliće. Zapodjenuše rat između dvije skupine, zavlada opšti metež i haos. Ove se planski provodilo kako se ne bi razotkrili dokazi i obejanila istina. U ratnom vihoru Osmanove ubice su vidjele šansu za skrivanjem. Nekada jedan čovjek može da pokvari plan čitave vojske, pa šta onda reći za hiljadu takvih?

Prenosi se da je Mervan, nakon što su se postrojili, ugledao Talhu na protivničkoj strani, a zatim rekao: "Ovo mi je dovoljno

---

[1] On odsjede u mjestu zvanom Zavije. A predstavnici Džemela u mjestu Ferdah.

[2] Dvije skupine su se ugledale kod dvorca Ubejdullaha b. Zijada. To se dogodilo u četvrtak, polovinom džumadel-ahire 36 h. g. Taberi, 5/199. Veliki ashab Ka'ka b. Amr Temimi nastupi mudro posredujući između dvije skupine. Delegacija Džemela kao i Alija pristadoše na njegovo posredovanje. Alija posla glasnika do Talhe i Zubejra sa porukom: "Ako se još uvijek pridržavate onoga što ste rekli, Ka'kau ustuknite kako bih došao da razmotrimo ovu stvar." Oni mu uzvratiše: "Mi se držimo primirja koje smo potpisali putem Amra." Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/239, kaže: Situacija se smiri, a duše razrahatiše. Poznanici i prijatelji sa obje strane priđoše jedni drugima. Kada se smrklo, Alija je delegaciji Džemela poslao Abdullaha b. Abbasa, a oni su Aliji poslali Muhameda b. Talhu es-Sedžada. Svi su još jednom potvrdili primirje. Bila je to najljepša noć provedena u miru i rahatluku. Na drugoj strani Osmanove ubice su provele najgoru noć u svome životu. Naslućivali su svoju propast. Cijelu noć su proveli u dogovaranju šta da urade. Na kraju su donijeli odluku da tajno zametnu novi rat. Ovaj dogovor je čuvan u strogoj tajnosti, u strahu da neko ne razotkrije njihov zločesti plan. I uistinu oni poraniše, te koristeći jutarnju pomrčinu i nepažnju njihovih komšija započeše svoj prljavi plan. Pogledaj o ovom događaju u istoriji Ibn Kesira, *Tarihu* Taberija, 5/202-203 i *Minhadžus-sunne*, 2/185, 3/225 i 241. Na taj način izazvaše rat između Alije i njegove braće, Talhe i Zubejra. Pripadnici Džemela su mislili da ih je Alija prevario. Alija je također mislio da su ga njegova braća iznevjerila. A svako od njih je bio puno bogobojazniji od toga da tako nešto uradi u džahilijetu a kamoli u islamu nakon što su se okitili kur'anskim ahlakom.

kao dokaz, zatim ga pogodio strelom i usmrti."[1] Što se tiče ove vijesti, njenu istinitost samo Allah Sveznajući zna, međutim do nas nije prenešena vjerodostojnim prenosiocima.

U drugoj predaji se kaže da ga je pogodila strela po Mervanovom naređenju a da on lično nije gađao.

Ka'b b. Sevr je u toku okršaja otvorio Kur'an pozivajući ljude na obustavu krvoprolića,[2] pa ga je tom prilikom pogodila zalutala strela.[3] Postoji mogućnost da je i Talha nastradao na sličan način.

---

[1] Skoro sve predaje imaju svoje prenosioce. Među tim prenosiocima ubacio se ološ koji su došli sa lažima i prljavštinom. Ali u islamskim znanostima postoji lijek i od takvih. Islam traži od svakog prenosioca da obznani sa kojeg izvora potiče njegova predaja, po principu: "Odakle si to čuo"? Ne postoji ni jedan narod koji se specijalizirao u filtriranju predaja kao što je to naš ummet, a pogotovo učenjaci hadisa. Ova predaja o Mervanu i Talhi su kao odbačeno siroče (*lekit*) kojem se ne zna ni otac ni vlasnik. Pošto nigdje ne postoji njegov sened niti se zna da ga je prenio neko pouzdan, to je bio povod pa se kadija El-Arabi izrazio riječima: "Što se tiče ove vijesti to samo Allah Sveznajući zna."

[2] Ka'b b. Sevr el-Ezdij je jedan od prvih kadija Basre kojeg je još Omer postavio na taj položaj. Hafiz Ibn Abdul Berr je rekao: "Primio je islam za života Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, ali ga nije vidio."

[3] Rekao je hafiz Ibn Asakir, 7/85 u opisu Talhine biografije: Aiša je rekla Ka'bu b. Sevru Ezdiju: "Siđi Ka'be sa deve, iziđi na bojno polje sa Allahovom knjigom pa ih pozovi da se vrate njoj." Zatim mu je dala mushaf. U to se pojavi jedna grupa Sebe'ovaca koji se pobojaše da ponovo ne dođe do primirja. Alija se nalazio iza njih odvraćaući ih od napada, ali ga oni ne poslušaše. Kada ih je Ka'b pozvao oni ga ustrijeliše, pa tako poginu. Zatim su gađali Majku pravovjernih...

Kada je uvidjela da odbijaju vratiti se Allahovoj knjizi, ona reče: "O ljudi! Proklinjite Osmanove ubice i njihove pristaše." Zatim je počela doviti protiv njih. Tada Basrani povisiše glas proklinjući Osmanove ubice. Čuvši galamu Alija upita: "Šta to oni dove?" Rekoše: "To Aiša zajedno sa svijetom dovi protiv Osmanovih ubica i njihovih pristaša." Tada i Alija poče doviti: "Allahu moj prokuni Osmanove ubice i njihove pomagače." Na ovaj način se dobročinitelji obje strane ujediniše u proklinjanju Osmanovih ubica, koji je ubijen nepravedno i kao šehid. Za to vrijeme Osmanove ubice su konstantno raspirivale borbu između dobročinitelja obje strane.

Poznata je stvar da smutljivci zadojeni mržnjom koriste ratni vihor kako bi se osvetili i prekinuli date ugovore. Tako i ovaj put smutljivci ostvariše svoje prljave ciljeve, te smrt zadesi onoga kome je bilo određeno da nastrada.[1]

Ako bih neko upitao: "Zašto je Aiša izišla kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao na oprosnom hadžu: '*Nakon ovog putovanja na vama je da boravite u svojim kućama.*'"[2]

---

[1] Hafiz Ibn Asakir bilježi, 7/86-87, riječi imama Ša'bija: Alija b. Ebi Talib je vidio Talhino tijelo u jednoj dolini. Približio mu se, a zatim obrisa prašinu sa njegova lica govoreći: "Bilo bi mi draže, o Ebu Muhamede, da si živ i zdrav u ovoj dolini. Allahu iskazujem tugu i ono što osjećam." I rekao je: "Kamo sreće da sam umro dvadeset godina prije ovog dana." Rekao je Ebu Habiba, štićenik Talhe: "Ja i Imran b. Talha smo ušli kod Alije nakon događaja na Džemelu. On je Imranu poželio dobrodošlicu, pibliži ga sebi, a onda mu reče: 'Molim Allaha da mene i tvog oca učini od onih za koje je rekao: **I istrgnit ćemo što je u grudima njihovim od mržnje, na sofama će biti jedni naspram drugih.** (Hidžr, 47)'"

Haris el'-E'aver* je sjedio po strani pa reče: "Allah je pravedniji od toga da prepusti da ih pobijemo pa da nas kao braću sastavi u Džennetu." Alija uzvrati: "Odlazi što dalje da te ne vidim. A ko bi po tebi trebao ući u Džennet ako ja i Talha to ne zaslužujemo?" Muhamed b. Abdullah dalje nastavlja pa kaže: "Zatim je Alija uzeo tintaricu,i bacio je na njega pa ga je promašio. Ibn Keva'* mu također reče: "Allah je pravedniji od toga." Alija uze štap pa ga udari njime. Onda mu reče: "Ne imao majke, zar ti i tvoji prijatelji to niječete?!"

*Pomenuti Haris je el-Haris b. Abdullah el-Hemedani el-Havsi Ebu Zehir el-Kufi el-E'aver, jedan od prvaka šija. Za njega su Ša'bi i Ibn Medini rekli: On je lažac. Na izmišljanje laži ga je ponukala njegova pristrasnost i ši'itska opredjeljenost. Treba znati da je islam vjera istine i umjerenosti. Partijska, mezhebska i ši'itska pristrasnost su put ka neistini.

*Ibn Keva' je Abdullah b. Ebi Evfa el-Ješkeri, jedan od inicijatora napada na Osmana. Nakon što se desila smutnja na Sifinu i pošto je među muslimanima presudio Kur'an, on je postao jedan od prvaka haridžija koji su izišli na Aliju. Nakon što su Alija i Ibn Abbas raspravljali sa haridžijama, on se pokajao i priključio Alijinom taboru prije događaja na Nehrevanu. (Ove dvije opaske su Hatibove)

[2] Bilježi imam Ahmed u *Musnedu*, 2/446, prvo izdanje, u hadisu Saliha, štićenika Et-Tev'eme od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pošto je

Odgovorićemo: "Ne dolikuje da krivo tumačite hadise i da se služite potvorama. Već smo vam naveli dokaze o ispravnosti Aišinog odlaska.[1] Zašto govorite ono što ne znate i uporno ponavljate nešto što smo već objasnili, kao da ne shvatate? A Uzvišeni kaže:

إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ ٱلصُّمُّ ٱلْبُكْمُ

"Najgora bića kod Allaha su oni koji su gluhi i nijemi, koji neće da shvaćaju." (El-Enfal, 22)

---

obavljao hadž sa svojim ženama rekao: "*Poslije ovog hadža slijedi vrijeme boravka u kući.*" U drugom izdanju, 5/218, u hadisu od Vakida b. Ebi Vakida Lejsija od njegova oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, na oprosnom hadžu rekao svojim ženama: "*Poslije ovog putovanja slijedi boravak u kući.*" Hadis Ebu Vakida bilježi i Ebu Davud u *Sunenu*, knjiga 11, pog. 1. Ar. riječ *hasr* je jednina, a mn. je *hasir*, što znači boraviti u kući. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 5/215, ga bilježi u kontekstu poslaničkog išaret njegovim ženama o blizini njegove smrti i da je ovo njegov posljednji hadž. Iz hadisa se ne može razumjeti da on njima zabranjuje napuštanje kuće poslije njegove smrti kako bi otišle na hadž ili učinile neko korisno dijelo ili pak izmirile ljude. Otuda argumentiranje neprijatelja ashaba sa ovim hadisom Ibn el-Arabi je okarekterisao kao veliku potvoru jer se njime dokazuje nešto suprotno onome na što je Poslanik htio ukazati.

[1] Spominje Ibn Hazm u poglavlju "Vudžuhul-fadli vel-mufadale" koje je umetnuto u knjizi *El-Imametu vel-mufadale*, u četvrtom tomu, str. 134, od svoga šejha Ahmeda b. Muhameda Havzija od Ahmeda b. el-Fadla od Fadla ed-Dinurija od Muhameda b. Džerira Taberrija da je Alija b. Ebi Talib poslao Amara b. Jasira i Hasana b. Alija u Kufu u vremenu kada je i Majka pravovjenih otišla u Basru. Pa kada su stigli oko njih se okupi svijet u mesdžidu. Zatim je Amar održao hutbu u kojoj je između ostalog spomenuo Aišin dolazak u Basru. Zatim reče: "Tako mi Allaha, ja znam da je ona Poslanikova žena u Džennetu, kao što je bila i na dunjaluku. Vas je Allah s njom iskušao da vidi hoćete li nju ili njega (Aliju) slijediti." Pa mu je Mesruk ili Ebu Esved rekao: "O Ebu Jakzane, mi smo sa onim kome si posvjedočio Džennet za razliku od onoga kome to nisi posvjedočio." Na to je Amar ušutio.

A što se tiče vašeg dokaza o vodi Hav'eba, treba te znati da ste ponijeli veliki grijeh.[1] To što ste naveli nikada se nije desilo niti je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, to ikada izgovorio[2] niti je

[1] Ar. riječ *el-hub* znači grijeh.

[2] Naprotiv, hadis o tome je tačan. Bilježi ga Ahmed, 6/52, 96 i drugi u hadisu preko Ismaila b. Ebi Halida od Kajsa b. Ebi Hazima od Aiše. Sened ovog hadisa je tačan i svi njegovoi prenosioci su vjeodostojni. Ibn Hiban ga je ocjenio tačnim, 1831. Također su ga Hakim, Hafiz, Zehebi i Ibn Kesir ocjenili tačnim. Kada već govorimo o hadisu Hav'eba, treba napomenuti da je Aiša u pogledu odlaska postupila po svom idžtihadu kako bi pomogla ostvarenju Talhine i Zubejrove ideje. A istovremeno je sarađivala sa Alijom, radijellahu anhum. Njena namjera je bila da pomogne smirivanju nereda, te hvatanju munafika i smutljivaca koji su ubili Osmana, radijellahu anhu. U knjizi *Et-Tuhfetu isna ašerije* koja uzvraća na napade protiv Majke pravovjernih, kćerke Es-Siddika, i miljenice Božijeg Poslanika se spominje da je Aiša iz Medine otputovala za Mekku, a odatle sa šesnaest hiljada vojnika otišla za Basru. A Uzvišeni Allah u pogledu žena Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "**U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte.**" Allag dželle še'nuhu, u ovom ajetu naređuje ženama Božijeg Poslanika da borave u svojim kućama, a zabranjuje im njihovo napuštanje.

Odgovor na ovu konstataciju glasi: Naredba o boravku u kućama i zabrana o izlasku nije općeg karaktera. Da je općeg karaktera ne bi nakon objavljivanja ajeta odlazile sa Poslanikom na put, hadž, umru i vojne pohode. Nakon što su spuštani ajeti o hadžu, umri i vojnim pohodima. Također da je opšte prirode ne bi im dozvolio obilazak roditelja, posjetu bolesnika i izražavanje saučešća njihovim rođacima. Otuda se ne može iz ajeta razumjeti stroga obaveza, tako da je i tvrdnja koju dokazuju tim ajetom netačna. Ovim ajetom se potvrđuje obaveza pokrivanja (hidžaba), te da ne borave po putevima kao ostale žene. To što su Allahovi neprijatelji napali Aišu zbog njena odlaska u Basru mogli bi smo jedan njihov argumenat uzeti protiv njih. Naime u njihovim knjigama stoji, i to je prenešeno mutevatir predajom, kako kažu da je imam Alija popeo Fatimu na devu, pa je sa njom kružio po medinskim trgovima i naseljima ensarija tražeći od njih pomoć na po njima uzurpirano pravo Fatiminog miraza. (Ako za ajet tvrdite da je opšte prirode, postavlja se pitanje kako je Fatima izišla na ulice Medine shodno ovom vašem predanju? (op. p.)

Pošto je Alija izišao kao pobjednik iz ovih okršaja, on dođe do Majke pravovjernih, pa joj reče: "Allah ti oprostio." Ona uzvrati: "I tebi, namjeravala

sam dobro." Zatim ju je otpremio do kuće Abdullaha b. Halefa. Njegova kuća je bila najveća u Basri. Bila je sa Senijom bint Haris, majkom Talhe et-Talehat. Nakon toga Alija ju je posjećivao a ona ga je lijepo primala. On je sjedio kod nje i razgovarao sa njom, a ona mu je dala prisegu. Jednog dana neki čovjek reče: "O vladaru pravovjernih, kod vrata su dva čovjeka koji žele da se dočepaju Aiše." On naredi Ka'kau b. Amru da ih bičuje sa po stotinu udaraca bičem i da im oduzme odjeću. On je to i uradio. Taberi, 5/223.

Kada je poželjela da napusti Basru, on joj je poslao jahalicu i svu potrebnu opskrbu i opremu za put. Kao pratnju, između ostalog, on joj je odredio četrdeset žena i njenog brata Muhameda. Onoga dana kada je napuštala Basru, dođe Alija i stade pokraj kapije. Nakon što je izišla iz kuće ona se oprosti sa svijetom, a svijet je isprati. Zatim se pope u nosiljku. Tom prilikom ona reče: "O sinovi moji, nemojte jedni druge ogovarati. Tako mi Allaha, između mene i Alije u prošlosti nije bilo ništa. Odnos Alije prema meni je kao odnos čovjeka prema svojim štićenicima. Tako mi Allaha, on je Božiji odabranik." Alija, radijellahu anhu, reče: "Tako mi Allaha, istinu je rekla. Između mene i nje nema ništa osim što je spomenula. Ona je žena vašeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, na ovom i onom svijetu." Onda ju je lično pratio nekoliko milja tako da je taj dan bio odsutan od kuće.

Kao rezime ovih događaja možemo reći da je Aiša u Basru otišla shodno svome idžtihadu u nadi da će ostvariti zamisao Talhe i Zubejra na jednoj strani i da u saradnji sa Alijom na drugoj strani ugasi vatru smutnje, pokori munafike i privede pravdi Osmanove ubice. Neka je Allahovo zadovoljstvo na sve ashabe Božijeg Poslanika.

Pomenuti govor Aiše je argument protiv lažaca koji su Aišin izlazak okarakterisali kao osvetu Aliji jer je on navodno podsticao Poslanika da je razvede u vrijeme poznatog događaja kada je potvorena (*ifk*). Tom prilikom je Aiša potvorena za nemoral što je mnogo zabrinulo i rastužilo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Više učenjaka je ocjenilo ovaj Aišin postupak kao njen idžtihad. Međutim treba reći da je pogriješila. Opšte je poznato da mudžtehid ako pogriješi nije grješan, naprotiv ima jednu nagradu. A nema sumnje da Aiša ima deredžu mudžtehida. Rekao je šejhul islam Ibn Tejmije: Aiša nije ratovala niti je zbog rata otišla. Njeno putovanje je bilo s ciljem pomirenja muslimana. Bila je ubjeđena da je u njenom odlasku korist da bi naposlijetku shvatila da je ustvari bilo bolje da je ostala u Medini. Kada bi god poslije spomenula ovaj događaj dugo bi plakala tako da bi i hidžab nakvasila suzama. Većina dobrih prethodnika su bili takvi. Svi su duboko žalili što je došlo do borbe. Talha i Zubejr su se, također, kajali zbog okršaja koji su se desili. Niko od

neko to posvjedočio. Vi ste sa svojim svjedočanstvom iznijeli još jednu laž i zato će te biti pitani.[1]

njih ustvari nije ni namjeravao ratovati. Do borbe je došlo spontano na način kako smo to objasnili. Na neki način oni su gurnuti u rat bez njihove volje. *El-Munteka*, str. 223.

[1] Već smo objasnili gdje se nalazi mjersto Hav'eba. Mjesto o kojem govori Poslanik ﷺ, kao i mjesto na koje je stigla Aiša nije zabilježeno u priznatim hadiskim zbirkama. Predaju o tome je zabilježio Taberi, 5/170.

Pomenutu Taberijevu predaju prenosi Ismail od Musa Fezaija, (za njega je Ibn Adij rekao: "Okorjeli šija") ovaj šija ga prenosi od Abisa b. El-Erzeka (za njega Nesai kaže da je slab), a on ga prenosi od Ebu Hataba Hidžrija (za njega hafiz Ibn Hadžer kaže u *Takibut-tehzibu* da je nepoznat). Pomenuti Hidžri, koji je nepoznat, ga prenosi od Safvana b. Kubejse el-Ahmesija (za njega je hafiz Ez-Zehebi u *Mizanul-'itidal* rekao da je također nepoznat). To je suština predaje o Hav'ebu. Ova vijest potječe od beduina za kojeg kažu da ga je (Delegacija džemela) susrela u pustinji na svome putovanju. Posjedovao je lijepu devu koja ih zadivi. Oni poželješe da to bude Aišina deva pa je kupiše od njega. Taj čovjek je navodno sa njima išao do vode Hav'eba, gdje je navodno i čuo pomenutu predaju. Međutim treba znati da je beduin, vlasnik pomenute deve, također nepoznat. I nije poznato da li je lažac ili iskren. Lično ne mogu reći da je iskren niti da je lažac jer je u osnovi nepoznat i možda nikad nije ni postojao. A Aišina deva je porijeklom iz Jemena i zvala se Asker. Nju je Aiši doveo Ja'la b. Umeje iz Jemena, i na njoj se Aiša zaputila iz Mekke ka Iraku. Sigurno nije išla pješke dok nisu naišla na ovog beduina i navodno od njega kupili devu. Eto od tog izmišljenog beduina potiče ova podla piča u kojoj je navodno dokaz protiv dvojice velikana, Talhe i Zubejra, za koje je Poslanik posvjedočio Džennet, da su navodno lažno svjedočili. Ako bih smo dozvolili prenošenje netačnih predaja, onda bih smo nasuprot ove predaje mogli navesti još jednu predaju koju je zabilježio Ja'kut u *Mu'džemul-bildan*. Prenosi se od Sejfa b. Amra Temimija da je pasiji lavež izvodila Ummu Zemela Selma, kćer El-Fezarije, koja je predvodila otpadnike kod Hav'eba. Muslimani su je zarobili i poklonili Aiši, a ona je oslobodi. Njoj se pripisuje da je prenijela pomenutu predaju. Ova predaja je, također, slaba. I tako je laž postala roba kojom trguju oni koji se ne boje Allaha. A kao što smo prije spomenuli predaja o Hav'ebu je tačna.

NOVI NAPAD

Započeše borbe između Iračana i Šamljana.[1] Iračani su pozivali na prisegu Aliji i ujedinjenje oko jednog vladara. Šamljani su opet prvo zahtjevali kažnjavanje Osmanovih ubica. Uz to su govorili: "Nećemo dati prisegu onome ko je pružio utočošte ubicama."[2] Alijin stav je glasio: "Nemoguće je ispoštovati taj zahtjev ako ne postoji vlast i vladar." Muavijin odgovor je glasio: "Nećemo dati bej'u onome ko je ubica ili ko je osumnjičen za ubistvo a i sam

---

[1] Bitka se odigrala na Sifinu, u blizini Er-Rike na obali Eufrata. To je otprilike krajnja granica Iraka i početak zemalja Šama. Prema tom mjestu Alija je sa vojskom kenuo krajem zul-ka'deta 36 h. g.

[2] Nakon što se završila bitka na Džemelu Alija je iz Basre otišao za Kufu. U Kufu je ušao u ponedjeljak, dvanaestog redžepa. Nedugo zatim on je poslao Džerira b. Abdullaha el-Bedželija Muaviji u Damask pozivajući ga na pokornost. Muavija je sabrao ugledne ashabe, vojskovođe i uglednike Šama. Zatim se posavjetovao sa njima u pogledu Alijinog poziva. Njihov konačan odgovor je glasio: "Nećemo dati prisegu dok ne ubije Osmanove ubice ili neka ih preda nama." Džerir se vratio sa pomenutim odgovorom Aliji. On kao namjesnika Kufe odredi Ebu Mesuda Ukbeta b. Amira i sa vojskom se uputi k Šamu. Ulogorio se u En-Nehili. To je jedno mjesto na početku puta Iraka prema Šamu. Neki su Aliju savjetovali da on ostane u Kufi a da na čelo vojske postavi drugog, što je on odbio. Kada je do Muavije stigla vijest o vojnim pripremama Alije kao i to da on lično pedvodi vojsku, njemu njegovi visoki funkcioneri predložiše da i on stane na čelo vojske Šama. Šamljani su krenuli ka Eufratu sa strane Sifina. Alija se sa svojom vojskom, također, uputi u tom pravcu. Alijina vojska je brojala sto i dvadeset, a Muavijina devedeset hiljada vojnika. Borbe su započele u zul-hidžetu 36 h. g. s dvobojima i manjim okršajima. U muharremu, 37 h. g. su potpisali primirje da bi se poslije muharrema ponovo nastavile borbe. U tim sukobima je poginulo sedamdeset hiljada boraca u devedeset bitki. Okršaji su trajali sto deset dana. Ovaj rat se odlikuje obostranom hrabrošću, ali i međusobnom saradnjom i komunicianjem za vrijeme primirja i odmora. Zatim je potpisan dokument presude (*et-tahkim*) trinaestog safera 37 h. g. Rezultat tog dogovora je odluka o proglašenju dvije samostalne vlasti od ramazana u Devmetul Džendelu u mjestu Ezreh.

je od onih koje potražujemo, pa kako da mu damo prisegu i vlast a on je halifa neprijatelja koji opkoliše Osmanovu kuću?" Govoreći o ovoj stvari napadači su kao dokaz spomenuli pisma[1] prepuna laži koja su postala predmetom govorkanja i komentarisanja, te pripisivanja *selefu* onoga što im ne dolikuje. Tako zamućenu *siru* o našim dobrim prethodnicima iščitavaju oni koji su dobri, a oni loši je bacaju za leđa.[2]

[1] Tj ova pisma su krcata izmišljotinama i lažima koje nemaju nikakve osnove. Većina tih vijesti potiče od ši'itskih povjesničara. Sami prenosioci tih predaja su ili lašci ili nepoznati (*medžhulin*). Najbolji od njih, ako se tako može reći, je Ebu Mihnef Lut b. Jahja. Za njega je hafiz Ez-Zehebi rekao: Ebu Mihnef je ši'itski povjesničar, pokvarenjak, nepouzdan. Ebu Hatim i drugi ne primaju od njega. Za njega je Ibn Adij rekao: On je pristrasni šija, prenosi ši'itske predaje. Poslije njega su došli drugi mnogo gori i opasniji koji su ukaljali čast ummeta u prošlosti.

[2] Ar. riječ *halfun* sa sukunom na harfu "lam" što znači opak. U to kontekstu je i Ku'anski ajet: "**Pa je poslije njih slijedilo pokoljenje** (onih koji su) **naslijedili knjigu...** "(El-Earaf, 169)

A ista riječ sa fethom na harfu "lam" znači dobročinitelj. U tom kontekstu je i hadis Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme,: "*U svakoj generaciji biće skupina pravednika koji će prenositi ovo znanje negirajući ono što su iskrivili prevaranti, ili mu pripisali pokvarenjaci i koji će negirati iskrivljena značenja (te'vil) koja su izmislile neznalice.* "

ODBRANA

Što se tiče rata koji se desio između ove dvije skupine, to je opšte poznata činjenica. Također što se tiče razloga izbijanja rata i to je poznato. Može se reći i to da je Alija bio u pravu. Jer onaj ko potražuje krvarinu nema pravo da donosi i presudu. To što potražioc sumnjiči kadiju ne daje mu za pavo da iziđe da mu odbije pokornost i da se bori protiv njega. Naprotiv na njemu je da upravo kod kadije potražuje svoje pravo. Pa ako se presudi u njegovu korist a ako ne onda je obavezan da šuti i da se strpi. Koliko je samo prava gdje je Allah objelodanio istinu. Međutim ako je vladar izišao iz vjere tada ima pravo izići i boriti se protiv njega i na taj način bi imao ovodunjalučko opravdanje.[1]

---

[1] Prisustvo Osmanovih ubica u Alijinoj vojski je činjenica koju niko ne poriče. I ne samo to, već se zna da je Ešter kao glava pobunjenika na Osmana bi najveći raspirivač rata između ashaba koji su bili u Alijinom taboru sa jedne i Muavijinom taboru sa druge strane.

Pošto je Alija zatražio od Muavije, ashaba i tabi'ina koji su sa njim da mu dadnu prisegu, oni to usloviše izvršenjem kazne nad Osmanovim ubicama ili da ih preda njima kako bi oni to uradili. Već smo spomenuli razlog zbog kojeg Alija to nije mogao učiniti. Jer kada je Alija krenuo prema Iraku sa njim su kenuli i Osmanove ubice. Bili su veoma snažni i imali su podršku svojih plemena. Alija je znao ako ih ubije da će time otvoriti vrata smutnji koju poslije toga niko neće moći zaustaviti. Poznati ashab Ka'ka b. Amir je posebno bio svjestan realnosti date situacije pa je na to skrenuo pažnju majki pavovjernih, Aiši, i dvojici ashaba, Talhi i Zubejru, tako da su i oni tu činjenicu uvažili kao opravdanje Aliji. Zato su pristali da se dogovore sa Alijom kako bi našli izlaz iz pomenute fitne. Međutim kao što smo spomenuli Osmanove ubice u međuvremenu izazvaše rat.

Što se pak tiče potražioca prava na Osmanovu krv, svejedno da li je u pitanju Delegacija džemela ili Šamljani, oni su, također, opravdani jer potražuju svoje pravo. Alijina greška po ovom pitanju je opravdana jer to što je uradio bilo je iz stvarne i poznate nužde. Međutim treba spomenuti sljedeće; ako se zna da su rat

Ako bi Aliju osumnjičili za Osmanovo ubistvo, onda možemo reći da u Medini nema nijedan ashab a da nije osumnjičen za isto. Skoro da ne postoji nikakva informacija da ga je on ubio. Jer hiljadu ljudi koji su došli da ubiju Osmana nije moglo savladati četrdeset hiljada ljudi.[1] Ako bi i rekli da su se Talha, Zubejr i Alija ujedinili oko Osmanova ubistva, postavlja se pitanje šta je sa ostalim

---

između dvije skupine u Basri započele Osmanove ubice, nije bilo u interesu islama i muslimana da se započne novi rat između druge dvije skupine. Miljenik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, Hasan je bio protiv odlaska njegova oca u Irak jer se bojao da ne dođe do rata sa Šamljnima. I zaista, da se Alija nije pripremao i da nije napustio Kufu ni Muavija se sa svojom vojskom ne bi pokrenuo.

Rekao je šejhul islam Ibn Tejmije u *Minhadžu Es-Sunne*, 2/219: Nije Muavija taj ko je u startu započeo rat.

Unatoč svemu može se reći da je ovo jedan primjeran i poučan rat. Rat koji karakteriše ljudskost i gdje obje zaraćene strane karakteišu vrline koje bi zapadni vladari mogli samo poželjeti da tako postupaju u svojim ratovima pa makar i u dvadeset i prvom vijeku. Mnoga fikhska pavila vezana za ratovanje bila bi bezvrijedna i ne bi se mogla pojmiti da se nije odigrao ovaj rat. Zaista u svakoj stvari koju je Allah odredio krije se mudrost.

[1] Ne postoji nijedan sljedbenik ehli-suneta koji optužuje Aliju za Osmanovo ubistvo, kako u njegovom tako ni u našem vremenu. O tome smo već govorili u ovoj knjizi. To što su Osmanove ubice bile u njegovom taboru, njegov odnos prema njima, te njegovo opravdanje po tom pitanju je stvar između njega i Allaha, dželle še'nuhu.

Svi mi se slažemo se tvrdnjom Ka'ka'a b. Amira da je tako postupio iz nužde.

Treba znati da ši'itski historičari na glup način Aliji pripisuju da on u momentu Osmanove nesreće nije volio Osmana, nije bio njime zadovoljan niti mu je htio pomoći. Ovim su htjeli ocrniti Osman, a ustvari su indirektno ocrnili Aliju.

Što se pak tiče Muavije i onih sa njim oni i ne tvrde da je Alija izišao na Osmana osim u kontekstu da su se Osmanove ubice priključile njegovoj vojski i što se on pomagao njima. Osmanove ubice su te koji su nanijeli veliku štetu islamu, Osmanu ali i Aliji. Allah je taj koji će im račun svesti. Da su svi muslimani bili razboriti kao što je bio Abdurrahman b. Halid b. Velid, prije nego je fitna uzela maha i nakon što je kontrola situacije izmakla iz ruku razumnih ljudi, ne bi ni došlo do čega je došlo.

ashabima, od muhadžira i ensarija,kao i onih kod kojih se sklonio, zašto ga nisu pomogli? Ako bih smo rekli oni su smatrali da ovi traže pravo i pri tome su ispravno postupili, nda je to svjedočanstvo protiv Osmana i u tom slučaju Šamljani nemaju pravo na repriku. Ako bi smo pak rekli da su ga se odrekli zbog ismijavanja sa vjerom, onda se može reći da oni nemaju kod sebe ništa od vjere. Ili ako kažemo da ih vjera ne interesuje niti zauzimanje (Osmanove kuće), onda to više nije samo grijeh već otpadništvo od vjere. Jer omalovažavanje vjerskih propisa kao i dopuštanje da nestanu šerijatske svetinje je nevjerstvo. Ali ako su ga napustili jer nisu htjeli da se suprostave njegovoj volji, onda se postavlja pitanje što su oni grješni? I kakvo bi opravdanje imali Mervan, Abdullah b. Zubejr, Hasan, Husejn, Ibn Omer kao i deseterica uglednika koji su bili sa njim u kući, da su tek tako ulazili i izlazili pod punom ratnom spremom a buntovnici to tek tako posmatraju?

Da su imali istinsku snagu (otpadnici) ili da su se imali na koga osloniti ne bi nikome dozvolili od njih da ga vidi i da mu ulazi, već su samo posmatrali. A da su samo Hasan, Husejn, Abdullah b. Omer i Abdullah b. Zubejr ustali (da se bore) ne bi ni došlo do opsade. A da su ih pri tome ubili (pomenute ashabe) ni od njih se niko ne bi spasio. Međutim Osman je odlučo da se preda, a oni su na kraju to pihvatili pa su ga napustili. Kao što smo već spomenuli to je bio njegov idžtihad. Šta bi drugo Alija mogao reći (da mu je data prisega) da mu je došao velij za Osmanovu krvi npr. rekao: "O halifo, protiv njega se ujedinili hiljadu ljudi i svi su poznati." On je mogao jedino na to odgovoriti: "Daj dokaz i uzmi svoje pravo." Isti dan bi donio dokaz, osim u slučaju da mu oni ne donesu dokaz da je bio zaslužio da bude ubijen.[1] Tako vam Allaha o muslimani, pa i vi

[1] Autor priznaje da je dokaz o kojem je ovde riječ bio pri ruci jer postoje svjedoci pomenutog zločina. Zločinci su javno učinili grijeh ubistva i nisu se sakrivali. Međutim postavlja se pitanje kako izvršiti kaznu nad zločincima ako se zna da je Medinom tih dana vladao strah. I ko bi Aliji garantovao život da je iznio presudu

znate da nikada nije potvrđeno da je Osman činio nepravdu. Da je ikom učinio nepravdu svako je bio u situaciji da zatraži svoje pravo (Zbog pravde koja je vladala, op. p.)[1] Treba znati da ni Muavija, nakon što je postao halifa, nije uspio ubiti nikoga od Osmanovih ubica osim uz pomoć vlasti, ako se izuzmu osumnjičeni koji su pobijeni u ratu i koji su stradali u zasjedama kako se to govorka.[2] Ova stvar se okončala tek za vreme Hadžadža, ali treba napomenuti da su oni ubijali shodno osumnjičenosti a ne realno. I tako se ispostavilo da za svoje vladavine nisu mogli uraditi ono što su prije potraživali i zbog čega su se borili.

Ono što nam umiruje srce jeste predaja Božijeg Poslanika koja govori o smutnjama, gdje je naišaretio i obznanio neke stvari. On je upozorio na haridžije,[3] pa kaže: "*Pobjedit će ih ona skupina*

---

nad zločincima? Zar mu ti isti nisu pipremali zasjedu u Zi Karu kada je Alija na svojoj hutbi u El-Gara'iru obznanio da odlazi u Basru? Taberi, 5/165.

Zar se Ešter nija naljutio na Aliju poslije bitke na Džemelu kada je za namjesnika Basre postavio Abdullaha b. Abbasa a ne njega? Pa ga je Ešter u ljutnji napustio. On ga je sustigao i otklonio zlo koje je moglo doći od njega. Taberi, 5/194.

Također buntovnici na Aliju zar i oni ne potječu iz iste sjemenke? I na koncu zar Alija nije ubijen na isti način i istim oužjem kao i Osman?

[1] Vremena je bilo za potražioca da je u Medini postojala sila koju je priželjkivao Osman. Govori se da je vojska iz Šama bila krenula iz Damaska prema Medini, pa se pošto joj je došla vijest o Osmanovoj pogibiji vratila nazad. Tako da su Medinom upravljale Osmanove ubice čak i poslije Alijine prisege. Iako su pristali dati prisegu Aliji nema sumnje da bi je poništili i divljački se ponijeli da je protiv njih iznesena Allahova presuda (*had*) o izvršenju odmazde zbog odvratnog zločina kojeg su počinili.

[2] Allah je svojom pravednošću uništio većinu Osmanovih ubica tako da za vijeme Muavije niko nije ostao od njih osim raštrkani pojedinci, koji su se bukvalno rečeno krili po jazbinama. Pošto ih je većina nastradala i njihovo zlo se smanjilo Muavija nije imao potrebe da ih uhodi.

[3] Riječ haridžije (havaridž) potječe od skupine koja je izišla da se bori protiv Alije i njegovih drugova jer je prihvatio sud (*et-tahkim*) o kojem ćemo govoriti. Oni su tvrdili da je Allahov sud jasan i da nema potrebe za tom presudom.

koja će biti bliže istini."[1] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nas obavještava da se svaka strana veže za istinu ali je Alijina skupina bliža istini.[2] U tom kontekstu uzvišeni kaže:

Njihova parola je glasila: "Sud pripada samo Allahu." Oni se još nazivaju Hururije, po selu u blizini Kufe koje se zove Harura'. Iz tog sela su se i digli protiv Alije. Alija, radijellahu anhu, se protiv njih borio u poznatoj bici En-Nehrevan. Tom prilikom ih je porazio i mnoge od njih pobio ali ih nije uspio iskorijeniti. Poslije toga haridžijama je pošlo za rukom da Aliji naprave spletku pa ga je Abdurrahman b. Muldžim ubio. Neka mu Allah dodjeli ono što zaslužuje. Konstantnim ratovima haridžije su unosile nemir i stalno se borile protiv emevijske države, tvrdeći kako su Emevije nasilno preuzele vlast. Međutim Emevije su ipak uspjeli potisnuti ali ne i iskorjeniti haridžije.

Haridžije ugone u nevjestvo (*tekfire*) Osmana jer je po njihovom bolesnom rezonovanju promjenio Allahovu vjeru. *Tekfire* Aliju jer je prihvatio presudu (*et-tahkim*). Također napadaju i delegaciju Džemela, a sve zbog svoga džehla i zablude.

Jedan od njihovih stavova je da svaki slobodan musliman može preuzeti hilafet. U tome se razlikuju od šija koji tvrde da je hilafet ograničen na Poslanikovu porodicu. Ehlu-sunnet je stava da institucija hilafeta pripada Kurejšijama, ako postoje i ako su sposobni za to. I to je u ovoj mes'eli ispravno mišljenje. I pored toga što su zalutali i skrenuli sa pravog puta haridžije nisu sklone lažima, kao što je to slučaj sa rafidijama (šijama). Šije niječu vjerodostojne hadise a izmišljaju lažne koje potom pripisuju Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme. Također krivo tumače Kur'an shodno svojoj volji.

[1] Bilježi ga Muslim u svome *Sahihu*, knjiga, 12, 3/113, u hadisu Ebu Seida el-Hudrija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *"Jedna skupina će izići iz vjere brzinom okinute strele. Prva skupina će ih pobiti s pravom."*

[2] Ehlu-sunet po pitanju sukoba Alije i Muavije, kao i onih sa njima, vjeruju da su oni ashabi Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i da su svi na istini i da su bili iskreni u svojim namjerama. Do razilaženja između njih je došlo zbog dva rzličita idžtihada, kao što se i po drugim pitanjima razilaze mudžtehidi. S obziom da su iskreni biće nagrađeni, pogodili ili pogriješili. Onaj ko je pogodio biće mnogostruko više nagrađen od onoga koje pogriješio. I treba znati da poslije Poslanika ne postoji nijedan čovjek a da ne griješi. Pa ako pogriješi u jednoj stvari, u drugoj potrefi. Što se tiče pak pobunjenika koji nisu na istini a koji su izišli na Osmana, oni ne pripadaju ni jednoj od gore pomenute dvije kategorije bez obzira što su se prikačili uz jednu skupinu. Jer oni koji su nepravedno

وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا۟ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَـٰتِلُوا۟
ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن فَآءَتْ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓا۟ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ
ٱلْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista pravedne voli." (El-Hudžurat, 9)

Allah dželle še'nuhu, nije izveo iz kruga imana pobunjenike koji izađu na vladara ako za to imaju po njima opravdan razlog (*te'vil*). U nastavku ajeta on ih je nazvao braćom. Pa kaže Uzvišeni:

---

umazali ruke Osmanovom krvlju zaslužuju da se nad njima sprovede šerijatska kazna (*had*) bez obzira o kome se radi, bez ubzira da li je vladar mogao to izvšiti ili ne. Pošto vladar nije bio u stanju da sprovede šerijatsku kaznu, oni su iskoistili priliku i nastavili sa raspirivanjem rata između dvije dobre skupine. Uvijek kada bi osjetili da može doći do bratskog pomirenja izazvali bi novi sukob kao što se to desilo u bici na Džemelu i poslije. Ovakvo njihovo ponašanje je ustvari povećanje i ustrajnost u zločinu. To što smo rekli da su obje skupine na istini mislimo pvenstveno na ashabe Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kao i one tabi'ine sa njima koji su čvrsto slijedili sunnet Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Znamo da je Alija obradovan džennetom i da je na većem stepenu kod Allaha od Muavije, koji je daidža vjernika i ashab Božijeg Poslanika, također. Obojica su dobri. Ako je u njihovim taborima bilo zlikovaca kažemo ko uradi trun dobra vidjet će ga, a ko uradi trun zla vidjet će ga. Prenosi hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/277, od Abdurrahmana b. Zijada b. En'ama eš-Šabanija, kadije Afrikije, (preselio 156 h. g., bio je dobar čovjek, navraćao je na dobro a odvraćao od zla) da je za učesnike Sifina rekao: "Bili su Arapi koji su se poznavali još iz džahilijeta. Pa su kao muslimani doživjeli da se međusobno bore. Strpljivo su se borili međusobno, a stidjeli su se da pobjegnu sa bojnog polja. Kada bi se borba utihnula i dvije strane razdvojile onda bi jedni drugima odlazili, izvlačili mrtve i pokopavali ih."
Rekao je Ša'bi: "Oni su dženetlije. Kad bi se susreli nisu bježali jedan od drugog."

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazao." (El-Hudžurat, 10)

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao za Amara: "*Ubit će ga buntovnička skupina.*"[1]

A za Hasana je rekao: "*Ovaj moj sin je gospodin. Vjerovatno će Allah pomoću njega izmiriti dvije velike skupine muslimana.*" Hasan je kasnije pohvalno i svojevoljno napustio položaj halife i time doprinio izmirenju muslimana.[2]

---

[1] Ovo je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, izrekao prilikom izgradnje mesdžida. Ljudi su donosili po jednu ciglu a Amar po dvije, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, izrekao ove riječi. Ovu predaju prenosi Ebu Seid el-Hudri od Ikrimeta, Ibn Abbasovog štićenika, od Alije b. Abdullaha b. Abbasa. Nalazi se u Buharijinom *Sahihu*, Kitabul-džihadi ves-sijeri, br. 65, pog. 17, 3/207. Muavija je znao da njegov izlazak na Sifin ne predstavlja pobunu jer on nije ni želio rat niti ga je započeo. On ne bi ni izišao da Alija nije pokrenuo vojsku i ulogorio se u Nehili kako bi dalje nastavio prema Šamu, kao što smo to već spomenuli. Zbog toga je Muavija, kada je poginuo Amar, rekao: "Ubio ga je onaj ko ga je poveo u boj." Lično sam ubjeđenja da za svakog muslimana koji je ubijen rukom muslimana u smutnji koja je nastupila Osmanovim ubistvom grijeh snose Osmanove ubice, jer su oni kreatori te fitne. I jer su oni kostantno raspirivali rat. Oni su ubacili mržnju u prsa muslimana i okrenuli ih jedne protiv drugih. Kao što su ubili Osmana, isto tako su odgovorni za svako ubistvo koje se desili u kasnijim događajima. Kao što je npr. Amar ili još bolji od njega kao Talha i Zubejr, i tako u nedogled ,dok nije ubijen i sam Alija, radijellahu anhu, i ako su bili nekad u njegovoj vojsci. Ovaj hadis je znak i dokaz istinitosti poslanstva. Obje skupine koje su ratovale na Sifinu su vjerničke skupine. Možemo reći da je Alija bolji od Muavije, a i jedan i drugi su ashabi Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i čvrsti stubovi islamske države. Grijeh za sve što je prouzrokovala smutnja nose oni koji su potpalili vatru fitne. Jer su oni njen glavni uzročnik. Sebebom ove buntovničke skupine su poginuli oni na Sifinu, Džemelu, kao i ostali koji se vežu za ove događaje.

[2] O ovome će biti govora kasnije kada budemo obrađivali dogovor između Hasana i Muavije.

Takođe se prenosi da je Osmanu došla dozvola u snu da se preda i da se iftari sa Poslanikom tu noć. Svi ovi događaji i razilaženja imaju svoju osnovu u fikhu i ne izlaze iz okvira idžtihada, gdje onaj ko pogodi istinu može biti nagrađen deseterostruko[1] a onaj ko pogreši ima jednu nagadu.[2] Što se tiče predaja o ovim događajima, a koje prenose istorijske knjige, pored

---

[1] Hadis doslovice glasi: "*Ako vladar (hakim) u presudi uloži trud pa pogodi ima dvije nagrade, a ako presudi uz uloženi trud pa pogriješi ima jednu nagradu.*" Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

[2] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/219-220: Nije Muavija taj koji u startu izabrao ratnu opciju. Naprotin najviše se od svih trudio da ne dođe do borbe. Svi drugi su više željeli rat od njega. O ratu na Sifinu ima više mišljenja. Neki kažu: "Obojica su bili mudžtehidi i obojica su pogodili." To se temelji na mišljenju mnogih muhadisa, fekiha i apologetičara (*mutekellimi*) da je svaki mudžtehi pogodio (*musib*). Oni kažu: "Obojica su bili mudžtehidi." Ovo je mišljenje velikog broja eš'arija, keramija fekiha i drugih. Ovo mišljenje zastupaju mnogi drugovi Ebu Hanife, Šafije, Ahmeda i drugi. Tako Keramije vele: "Obojica su imami i obojica su pogodili. U nuždi je dozvoljeno da postoje dva imama."

Drugi kažu: "Jedan od njih dvijice je pogodio" ali nikoga ne preciziraju. Ovo je mišljenje jednog dijela učenjaka. Neki opet kažu Alija je kao mudžtehid pogodio, a Muavije je isto tako mudžtehid koji je pogrešio. Ovo je mišljenje dijela učenjaka apologetike, kao i dio učenjaka četiri poznata mezheba. Ova tri mišljenja navodi Ebu Abdullah Hamid, Ahmedov sudrug i drugi. Neki kažu: "Ispravno rješenje je bilo da se izbjegne rat i to je bilo bolje za obe skupine. Nije ispavno riješenje u međusobnom ubijanju ali je Alija ipak bio bliži istini od Muavije. Jer voditi rat kao rezultat smutnje nije ni vadžib ni mustehab.

Da su se uzdžali od rata to je bilo najbolje za obje skupine, ali je Alija ipak bio više u pravu." Ovo mišljenje zastupa Ahmed, većina učenjaka hadisa, većina fekiha kao i ugledni ashabi i tabi'ini. Ovo mišljenje zastupa i Imran b. Husajn, radijellahu anhu. On je zabranjivao prodaju oružja u vremenu smutnje. Tog je mišljenja i Usame b. Zejd, Muhamed b. Mesleme, Ibn Omer i Sad b. Ebi Vekas kao i većina onih koji su ostali od prvaka muhadžira i ensarija, radijellahu anhum. Ehlu-sunnet je po pitanju nesuglasica među ashabima suzdržan. Njihove vrijednosti su još prije potvrđene, a ljubav prema njima je obaveza.

spomenutog savjetujem ti da se ne oslanjaš ni na jedno slovo u njima, jer su sve netačne (*batil*).

KRIZA OKO PRESUDE

(*et-tahkim*)

Neki ljudi su događaj *et-tahkim* prokomentarisali riječima s kojima Allah, dželle še'nuhu, nije zadovoljan. Ako bolje pogledate pronicljivo oko će lako uvidjeti, bez obzira na vjeroispovjest, da se radi o maloumnim nebogobojaznim ljudima koji su o tome pisali. Najmanje što se može reći za te ljude je da su džahili. Imam Halifa b. Hajat[1] i Darekutni[2] bilježe vjerodostojnu predaju: Nakon što su Iračani izašli sa sto hiljada vojnika i Šamljani sa sedamdeset ili devedeset hiljada ulogorili su se na Sifinu kod rijeke Fufrata. Prva bitka se odigrala utorkom kod vode koju osvojiše Iračani.[3] Zatim su se ponovo sukobili sedmog safera 37 h. g., sve do dana dok dva čovjeka nisu pravedno donijela sud između dvije optužbe. Sa Alijine

---

[1] On je imam i hafiz Ebu Omer Halifa b. Hajat el-Asferi el-Basri, veliki alim. Jedan je od Buharijinih šejhova. Za njega je Ibn Adij rekao: On je *saduk*, tačno prenosi hadise i jedan od "budnih" opreznijih prenosioca sunneta.

[2] On je imam i hafiz Ebu Hasan Alija b. Omer ed-Darekutni. Živio je u vremenu od 306-385 h. g. Pored toga što je bio velikan u hadisu bio je i vrstan fekih šafijskog mezheba. Također je među prvacima književnosti i prenosiocima poezije (ši'ra). Iz Bagdada je otišao u Egipata kako bi pomogao Hanzabetu Veziru Kafuru u pisanju njegova Musneda. Pa ga je Vezir posebno isticao i hvalio. Rekao je hafiz Abdulganij b. Seid: "Trojica ljudi najljepše govore o hadisu Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme; Alij b. el-Medini u svom vremenu, Musa b. Harun el-Kajsi u svom vremenu i Darekutni u svom."

[3] Borba oko vode nije bila velika. Amr b. el-As je tog dana rekao: "Nije pravedno da mi pijemo a da oni budu žedni." Šamljani koji su zabranjivali vodu Iračanima htjeli su na taj način da ih podsjete na njihovu zabranu doturanja vode Osmanu za vrijeme opsade u Medini. A on je od svojih para kupio bunar Rume kako bi se s njega napajali njegova braća muslimani. Nakon što su zajednički koristili vodu došlo je do manjih okršaje u mjesecu zul-hidžetu 36 h. g., da bi u mjesecu muharemu 37 h. g. potpisali primirje. Onda je došlo do novih borbi u mjesecu saferu o kojima će govoriti autor.

strane (napadi su otpočeli i trajali) u četvrtak, petak i subotu navečer.[1] Šamljani su podigli svoje mushafe i pozvali na primirje. Razdvojili su se uz dogovor da svaka strana izabere po jednog čovjeka koji će je zastupati. Ispred Alijinog tabora izabran je Ebu Musa, a ispred Muaviojinog Amr b. el-As. Ebu Musa je bio bogobojazan, kulturan i učen kao što smo to objasnili u *Siradžul-muridin.*[2] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je poslao sa Muazom u Jemen. Omer ga je isticao i pohvalio njegovo rezonovanje.[3] Jedna grupa istoričara iz Rakike tvdi da je bio glup, slabog mišljenja i da je govorom obmanjen igrom riječi. A na drugoj strani kažu da je Amr b. el-As bio lukav i pametan, tako da su čak navođeni i primjeri njegove lukavosti. Na taj način htjeli su pojačati nered. To su džahili prepičavali jedni drugima tako da su i priče napisane o tome. Treba znati tvrdili su da su drugi ashabi bili vještiji i lukaviji od njega. Proširivanjem priča o Amrovoj lukavosti i

---

[1] Ova noć se naziva "*lejletul-herir*". U toj noći borbe su trajale sve do svanuća.

[2] Bilo je to pred kraj Ebu Musaovog namjesništva u Kufi. Alijine pristalice su došle u Kufu i pozivali ljude na oružje, te da se priključe Alijinoj vojski. Posmatrajući ekstremiste kako huškaju svijet i kako se odvijaju pripreme za rat sa delegacijom Džemela, a zatim i Muavijom u Šamu Ebu Musa se rastužio zbog prolivanja muslimanske krvi. Zato je on svijet opominjao riječima Božijeg Poslanika sallallahu alejhi ve selleme, koje se odnose na vrijeme smutnje: "*Onaj koji sjedi u njoj (smutnji) bolji je od onoga koji stoji.*" Dok je on citirao ljudima hadise Božijeg Poslanika u mesdžidu Ešter je iskoristio priliku i otišao do zgrade namjesništva i zauzeo je. Kada se Ebu Musa vratio Ešter mu zabrani ulazak u zgradu namjesništva, pa reče: "Odmakni se od naše zgrade!" Ebu Musa se izolova od njih, pa je izabrao selo po imenu Irdun i na taj način se distancirao od smutnji i proljevanja krvi. Nakon što su se ljudi zasitili ratovanja i proljevanja krvi pristali su da Ebu Musa bude taj koji će posavjetovati muslimane u pogledu zabrane ratovanja, pa su zatražili od Alije da on bude Irački diplomata koji će donijeti odluku u pogledu *et-tahkima*(presude). Jer ono u što je on pozivao jedino je vodilo ka razrješenju krize. Pa su potražili Ebu Musa i naposlijetku ga doveli.

[3] On ga je odlikovao sa poznatom knjigom oko sudstva (kada') pravila i edeba po tom pitanju.

pronicljivosti željelo se dokazati kako je on kao takav prevario Ebu Musa u slučaju presude (*et-tahkim*).

Oni dalje kažu: Kada su se sastali u Ezrehu kod Devmetul-Džendela[1] dogovorili su se da će smijeniti dvojicu ljudi.[2] Amr je

[1] Ezreh je jedno selo koje pripada okrugu Eš-Šurata. Nalazi se između istočnog Jordana i Saudijske Arabije u pograničnim djelovima Šama.

[2] Negativno izražavanje o Ebu Musau ima za cilj bacanje ljage na njega i da navede čitaoca na pomisao kako je obmanjen. To bi ga opet trebalo navesti da promjeni mišljenje o njemu. U tom smislu oni i tumače događaj presude. Obmanjivaći spominju kako su se Ebu Musa i Amr dogovorili oko smjene dva čovjeka, pa je Ebu Musa to i uradio, a Amr b. el-As je smjenio Aliju ali ne i Muaviju. Osnova ove obmane je u pretvaranju njenih autora da neznaju da Muavija uopšte tada nije ni bio halifa niti je ikada prizivao hilafet kako bi ga Amr sada mogao smjenuti s tog položaja. Treba znati da su se Ebu Musa i Amr b. el-As dogovorili da hilafet ostane u rukama uglednih ashaba, sa kojima je Poslanik bio zadovoljan, do kraja njegova života. To oko čega su se dvije vlasti dogovorile uopšte ne obuhvata Muaviju jer on ustvari nije ni bio halifa niti se borio za tu funkciju. On je samo potraživao izvršenje šerijatske kazne nad onima koji su ubili Osmana. Pošto je došlo do presude po pitanju vođstava, dvije strane su se dogovorile da prvaci starih ashaba razmotre to pitanje. Tako je dokumenat *et-tahkim* ograničen na samo jednu stvar, a to je vođstvo. Što se tiče administracijskih poslova njih je nastavio voditi Muavija u onim zemljama koje su bile pod njegovom vlašću. Presuda (*et-tahkim*) ne predstavlja nikakvu prevaru niti spletku i ne predstavlja glup i bezvezan čin. Ovaj dokumenat bi se mogao okarakterisati tako da je Amr b. el-As proglasio Muaviju halifom muslimana, ali kao što je poznato Amr to nije uradio niti je Muavija to prizivao. Treba napomenuti da to niko nije ni tvrdio u prošlih trinaest vijekova. Muavija je preuzeo hilafet tek nakon sporazuma sa Hasanom b. Alijem kad je Hasan dao prisegu Muaviji. Od tog dana Muavija se naziva vladarom pravovjenih (*emirul-mu'minin*). Amr nije obmanu niti pevario Ebu Musa'a, jer Muavija nije dobio ništa novo tom presudom. U pomenutom dokumentu Amr i Ebu Musa su zauzeli isti stav. Amr ništa nije odstupio od onoga šta su se dogovorili. Tako su Irak, Hidžaz i druge zemlje koje se vežu za njih ostale pod upravom onih ko je i prije njima vladao. Šam isto tako. A o vođstvu su se trebali dogovoriti ugledni ashabi. Na kraju se možemo zapitati kakav je grijeh učinio Amr i u vezi čega? Ebu Musa se također nije ponio glupo i nepromišljeno. Međutim nekome je bilo u cilju da

rekao Ebu Musau: "Iznesi svoje mišljenje." "Razmotrio sam ovo pitanje pa sam udaljio Aliju od ove stvari, kao što ću ovu sablju udaljiti sa mojih ramena, neka muslimani sami odluče šta će." Zatim je skinuo sablju sa vrata i stavio je na zemlju. Amr ustade, stavi svoju sablju na zemlju i reče: "Ja sam također razmislio i podržajem Muaviju u ovoj stvari,[1] kao što zadržajem moju sablju na mojim

---

se priroda srvari drugačije razumije od njihove stvarnosti. Pa neka je razumije kako god ko želi. A ova stvar je potpuno jasna za svakoga ko je posmatra realno.

[1] Koja je to stva? Ako žele reći da potvrđuje njegovu upravu nad zemljama koju su bile pod njegovom vlašću to nije ništa novo ni za Aliju ni za Muaviju. Svaki od njih zadržava upravu nad zemljama koje su bile pod njegovom kontrolom i prije. A ako misli na opšte vođstvo nad muslimanima pa Muavija nije ni bio vođa tj halifa pa da mu to- *et-tahkim* potvrdi. Ovu činjenicu smo objasnili u prethodnoj fus noti.

U ovoj tački se nalazi suština obmane koju su izveli istoričari lašci i tako obmanuli svoje čitaoce i naveli ih na zaključak da je rezultat presude bio imenovanje(postojanje) dvojice halifa ili dvojice vladara pravovjernih. Dakle rezime njihove zamjerke je da su se Ebu Musa i Amr b. As dogovorili da smjene obojicu halifa pa je Ebu Musa smjenio obojicu i tako ispoštovo dogovor a Amr samo jednoga što je suprotno dogovoru. Sve ovo je laž i potvora. Ono što je uradio Ebu Musa isto to je uadio i Amr b. As i ništa nije promjenio. Pitanje hilafeta i vođstva muslimana prepušteno je velikanima od ashaba da to riješe kada hoće i kako hoće. To što se ova druga tačka dogovora nije realizovala to nije greška Ebu Musa niti Amra. Oni su svoj zadatak obavili shodno njihovom idžtihadu i viđenju. Da im obje strane nisu povjerile ovaj zadatak oni ga nebi ni obavljali niti bi iznijeli svoje mišljenje po tom pitanju. Da je Ebu Musaovo ponašanje u ovom velikom istorijskom događaju shvaćeno kao maloumnost i neuspjeh, istorija bi sigurno zabilježila grdnju na njega. Međutim generacije poslije njega su to shvatile kao veliku čast koju mu je Allah dodjelio a koja je rezultirala uspjehom.

Rekao je imam Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, nakon što je prenio ovu priču: Ovaj hadis je *munker*, lanac koji doseže do Poslanika je lažan (mevdu'), a Allah najbolje zna. Jer da je *et-tahkim* značio ovo što mu oni pripisuju Alija ne bi prihvatio sud njih dvojice kako to ne bi bio uzrok zabluđivanja ljudi kao što na to upućuje pomenuti hadis. Uglavnom ovaj hadis prenosi Zekerija b. Jahja a on je Kindi el-Humeji el-E'ama. Za njega Ibn Me'in kaže: "Nije niko i ništa." Pogledaj *El-Bidaje*, 7/385.

ramenima." Zatim je opasao svoju sablju, a Ebu Musa se tome usprotivi. Amr reče: "Tako smo se dogovorili." Uz pomenutu nesuglasicu skup se raziđe.

OBJAŠNJENJE

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: Sve ovo je čista laž. O tome nije prenešeno ni jedno slovo. Ovo su izmišljotine novotara i laži istoričara koje su govorili vladarima. Pa su iste međusobno nasljeđivali maloumnici i oni koji su javno grijehe i novotarije činili.[1] Povjerljivi imami prenose potvrde da su njih

[1] Sabiranje islamske istorije počelo je tek nakom nestanka Emevijske vladavine sa jedne stane, i nastankom novih država, čije velikani nisu volili da se o tom periodu i onima koji su ga ozvaničili sa ponosom govori. Otuda su istoriju islama sakupljale i bilježile tri skupine ljudi. Gupa koja je hvalila život u novoj državi, dodvoravajući se tako onima koji su mrzili Umejeviće. Te su u tom kontekstu pisali i istoriju. Druga skupina je smatrala da vjera nije upotpunjena pa su iskrivljivali sliku i napadali na Ebu Bekra, Omer i Osmana kao i sve koji su pripadali Abdu-Šemsu. Treća skupina su ljudi od vjere i pravde kao što su: Taberi, Ibn Asakir, Ibn Esir i Ibn Kesir. Njihov princip je bio da sakupe sve vijesti od prenosioca svake grupacije. Kao što je npr. Lut b. Jahja, koji je šija, Sejf b. Omer Iraki, koji je umjeren. Možda su neki od njih bili prisiljeni na to kako bi udovoljili određenim elementima sredine u kojoj su živjeli. Većina ovih imena su potvrđena kod ravija vijesti koji su ih spomenuli kako bi istraživači imali potpune infomacije o tim vijestima pilikom provjeravanja stepena vjerodostojnosti prenosioca. Do nas je dospjela ova ostavština, ne kao čista istorija već kao dragocjen materija za proučavanje iz koje treba filtrirati našu istoriju. Ovo je ostvarljivo i lagano ako bi se tog posla pihvatio onaj ko raspoznaje *daif* od *sahih* mjesta u ovim knjigama. I ko ima sposobnost da razvrsta događaje koji su se dogodili za razliku od onih koji se nisu desili i da se zadovolji sa vjerodostojnim predajama bez dodataka koji su prikačeni na to. Oslanjanje na hadiske zbirke kao i konstatacije imama ummeta bi uveliko olakšali ovaj značajan posao. Došlo je vrijeme da izvršimo ovaj veliki vadžib u kojem smo maksimalno okasnili. Prvi u našem vemenu ko se probudio u pogledu tih podvala kad je u pitanju istorija Umejevića je cjenjeni šejh El-Hindi Kebir Šiblij en-Nu'mani u kritiziranju knjiga Džudžija Zejdana. Zatim su pravedni stručnjaci uzeli da proučavaju suštinu stvari. Pa se njima i svijetu počelo ukazivati blistavo svijetlo. Nije daleko dan, ako se nastavi ovaj džihad na putu istine, kada će doći

dvojica nakon što su se sastali da razmotre dati problem, a za taj čin imali su podršku časnih i plemenitih ljudi kao što je Ibn Omer i njemu slični, Amr b. el-As je smijenio Muaviju.[1]

Darekutni bilježi sa senedom do Husajna b. Munzira:[2] Pošto je Amr smjenio Muaviju, došao je (Husajn b. Minzir) i razapeo šator u blizini Muavijinog šatora. Do Muavije je doprla vijest o njegovoj smjeni (senahu),[3] pa je poslao glasnika po mene, te mi reče: "Došla mi je takva i takva[4] vijest o njemu (Amru b. Asu). Idi do njega i provjeri to što sam čuo!" Otišao sam do njega i upitao ga: "Obavjesti me o ovoj stvari koju ste preuzeli ti i Ebu Musa, kako ste postupili?" On reče: "Čuo sam da svijet svašta o tome govori. Tako mi Allaha, nije tačno ono što se govori.Rekao sam Ebu Musau: "Šta misliš o ovoj stvari?" On reče: "Mislim da je to problem koji treba riješiti skupina ashaba s kojom je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio zadovoljan do svoje smrti." Rekoh: "Gdje svrstavaš mene i Muaviju?" "Ako se zadovolji sa vama dvojicom, pa u vama je dobro i pomoć. A ako vas odbaci, pa to je Allahova odredba prema vama." Muaviju je dirnuo ovaj govor.

Pa sam mu otišao i obavjestio ga (tj. Husajn je otišao Muaviji) da je ono što je čuo istina. Zatim je naredio da se prenese naredba

---

do preokreta u razumijevanju njihove istorije. Te da dokuče tajne čuda koja su se desila u našoj prošlosti.

[1] Shodno dogovoru sa Ebu Musaom da će pitanje vođstva muslimana riješiti ugledni ashabi.

[2] Kaže Darekutni: Pričao nam je Ibrahim b. Hemam, pričao nam je Ebu Jusuf el-Felusi a on je Ja'kub b. Abdurrahman b. Džerir, pričao nam je Esved b. Šejban od Abdullaha b. Mudariba od Husajna b. Munzira (Husajn je jedan od bliskih Alijinih ljudi koji su ratovali sa njim)

[3] Tj. njegova smjena Alije i Muavije, te prepuštanje te stvari starim ashabima.

[4] Tj. da oni nisu ni smjenili ni postavili već da su stvar prepustili uglednim ashabima.

Ebu el-E'averu Zekvaniju[1] da ide prema konjima. Pa je otišao jureći konja i govoreći: "Gdje je Allahov neprijatelj, gdje je taj grješnik?"

Ebu Jusuf[2] je rekao: "Mislim da je se odnosio na svoje grijehe." Zatim je Amr otišao do svoga konja koji je bio pod šatorom, pa ga onako bez sedla uzjaha. Zatim je pojurio do Muavijinog šatora govoreći: "Deva je napunila posudu sa mlijekom, deva je napunila posudu sa mlijekom."[3] Muavija reče: "I ja mislim da je tako." Time je mislio na muzara, pa mu je razbio nos i prosuo posudu.

[1] On je Ebu el-Ea'ver es-Silmi (Zekvan je pleme od Sulejma). Ime mu je Amr b. Sufjan. Jedan je od velikih Muavijinih vojskovođa. U ratu na Sifinu Ešter je potraživao da sa njim iziđe na dvoboj, pa je odbio jer nije smatrao da mu je dostojan.

[2] Tj. El-Felusi koji prenosi ovu predaju od Esveda b. Šejbana od Abdullaha b. Mudariba od Hudajna.

[3] Ed-Dudžur je deva koja riče kad se muze. Rečenica: "Deva je napunila posudu sa mlijekom" se koristi kao poslovica: A to znači da deva koja zariče da je dala mlijeka koliko se može napuniti posuda. Ova se poslovica odnosi na čovjeka lošeg ahlaka, od kojeg se ponekad pojavi blagost i nježnost, kao što škrtac ponekad udjeli nešto od imetka.

Kaže Darekutni, pa je spomenuo dobar sened,[1] a zatim citira hadis od Rubeja od Ebu Musa'a od Amra b. Asa da je rekao: "Tako mi Allaha, ako su Ebu Bekr i Omer ostavili ovaj imetak, a on im je bio halal, onda smo mi prevareni a njihovo mišljenje je manjkavo. Ali tako mi Allaha, nisu bili prevareni niti manjkavog mišljenja. A ako su bili ljudi kojima je ovaj imetak bio zabranjen, koji smo mi nakon njih zadobili, onda smo propali. Tako mi Allaha, greška nije došla osim s naše strane."

Ovo je početak i kraj priče o toj stvari. Zato se klonite grješnika. Upozorite one koji su skrenuli s Pravog puta. Ostavite put onih koji su prekinuli ugovor i držite se puta upućenih. Čuvajte svoje jezike od napada na prve muslimane. Čuvaj se da ne propadneš na Sudnjem danu zato što si raspravljao o ashabima Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Propao je onaj ko se bude parničio sa ashabima. Kani se onoga što je prošlo. Allah je odredio ono što se desilo. Povedite računa o svojoj akidi i djelima. Ne govorite svojim jezicima zajedno sa grješnicima o stvarima koje vas se ne tiču jer oni ne brinu o svojoj vjeri. Allah neće uskratiti

---

[1] Ovu predaju autor je naveo kao dokaz Amrove pobožnosti i kao dokaz njegova samoobračuna, te podsjećanja na život *selefa*.*

*U pohvali Amra b. el-Asa Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Ljudi prihvatiše islam, a Amr b. el-As povjerova.*" Ovaj hadis je hasen kao što se to navodi u "Silsili ehadisus-sahiha", 2/64.

Rekao je naš šejh, muhadis Šama, u prethodnom izvoru: Ovaj hadis nam govori o velikoj vrlini Amra b. Asa, radijellahu, anhu jer je Poslanik u drugom hadisu posvjedočio: "*U dženet neće ući osim vjernička duša.*" (muttefekun alejhi)

A Uzvišeni kaže: **"Allah obećaje onima koji vjeuju i dobra djela rade dženetske bašće ispod kojih će rijeke teći."**

Na osnovu ovoga nije dozvoljeno napadati Amra b. Asa kao što to rade neki savremeni pisci i drugi neistomišljenici zbog toga što je se borio i bio nasuprot Alije, radijellahu anhu. To ne negira stepen imana kod njega. Stepen imana ne podrazumijeva bezgrešnost kao što je poznato. Pogotovo ne ako se zna da je to bila neka vrsta idžtihada a ne slijeđenje strasti.

nagradu onome ko bude radio dobra djela. Neka se Allah smiluje Rabi'i ibn Husejmu.[1] Kada mu bi saopšteno: "Poginu Husejn!" Reče: "Zar su ga ubili?" Rekoše: "Da." On uzvrati Kur'anskim ajetom:

قُلِ ٱللَّهُمَّ فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ عَٰلِمَ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِى مَا كَانُوا۟ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

"Reci: "Allahu, stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti koji znaš nevidljivi i vidljivi svijet, Ti ćeš robovima Svojim presuditi u onome oko čega su se razilazili!" (Ez-Zumer, 46)

Ništa drugo nije dodao na ovo. Ovako postupa pametan i pobožan čovjek. Ne istražuje mahane muslimana na jednoj strani, a na drugoj strani predan je Gospodaru svijetova.

[1] On je učenik Abdullaha b. Mesuda, Ebu Ejuba Ensarije i Amra b. Mejmuna. Od njega je uzimao znanje imam Ša'bi, Ibrahim Nehai i Ebu Burde. Ibn Mesud mu je rekao: "Da je te vidio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, on bi te zavolio." Umro je 64 h.g.

NAPAD

Kažu: To se odnosi na problematična značenja, a što se tiče ovih stvari nijedna od njih nije nejasna. Jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, hadisom odredio da hilafet naslijedi Alija poslije njegove smrti. On mu je rekao: "*Ti si u odnosu na mene kao što je stepen Haruna kod Musa'a, osim što poslije mene nema poslanika.*"[1] I rekao je: "*Allahu moj*[2] *zavoli onoga ko ga voli a budi neprijatelj*

[1] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, u knjizi "El-Megazi", br. 64, pog. 78, 5/129. Također ga bilježi Muslim u svome *Sahihu* u knjizi *Fadailus-sahabe*, br. 44, 8/120, u hadisu Sada b. Ebi Vekasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, izišao na Tebuk, pa je kao zamjenika u Medini postavio Aliju. On mu reče: "Zar da me ostaviš sa ženama i djecom?" Pa mu je rekao: *"Zar nisi zadovoljan da budeš na stepenu kod mene kao što je stepen Haruna kod Musa'a, osim što poslije mene nema poslanika.*" Pogledaj raspravu oko ovog hadisa između Es-Sejida Abdullaha b. Hisejna es-Suvejdija i Mula Paša, jednog od najvećijh ši'itskih šejhova i mudžtehida u vremenu Nadira Šaha (1156 h.g.) u knjizi *Mu'temerun-Nedžef*, str. 25-28, selefijsko izdanje. *

*Vratio sam se na ovu knjigu koju je spomenuo Muhibbuddin. U njoj sam našao da se pripisuje Es-Suvejdiju da je navodno Dževzi rekao: Ovaj hadis je lažan (mevdu') iako ga bilježi Buharija i Muslim.

Inače u hadisu se ne nalazi dokaz da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, odredio Aliju da preuzme hilafet nakon Poslanikove smrti. Kaže šejh Es-Suvejdi: Ako bi smo rekli da ovaj hadis upućuje na Alijino preuzimanje hilafeta onda se može tvrditi da je i Ummu Maktum trebao biti halifa poslije Poslanikove smrti, jer je i njega Poslanik ﷺ postavljao kao zamjenika u Medini. Također je postavljao i druge. Tako da Alija nije jedini koji je odlikovan pomenutom funkcijom već je ta funkcija povjeravana i drugima.

Drugo. Da ovaj hadis upućuje na Alijinu vrlinu i odliku onda mu to ne bi teško palo, ako se zna da je Poslanikovu naredbu popratio riječima: "Zar da me ostaviš sa ženama, djecom i slabima?" Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, da bi olakšao njegovoj duši rekao: *"Zar nisi zadovoljan da budeš na stepenu kod mene kao što je stepen Haruna kod Musa'a*?"

[2] Hadis je zabilježio Nesai u poglavlju "Odlike Alije". Također ga bilježe Ahmed i Hakim. On kaže da je vjerodostojan po šartovima Buharije i Muslima. Prenešen je i drugim senedima (*turuk*) i svi su vjerodostojni. Međutim u svim predajama se

onome ko je njemu neprijatelj, pomozi onoga ko ga pomogne, a napusti onoga ko njega napusti."[1] Poslije ovih riječi svaki komentar bi bio suvišan za onoga ko misli drugačije. Ebu Bekr je prema njemu pokazao neprijateljstvo i zauzeo mjesto koje mu ne pripada. Zatim je Omer produžio to neprijateljstvo. Potom je Allah uputio Omera na istinu. On je tu stvar zamutio pa je pitanje hilafeta ostavio šuri na razmatranje kako bi izbjegao razilaženje zbog onoga što je čuo od Poslanika sallallahu alejhi ve selleme. Zatim se Ibn Avf ponio lukavo i hilafet prepustio Osmanu. Zatim je ubijen Osman zbog nepravednog preuzimanja hilafeta i zbog uzdizanja iznad granica Šerijata.[2] Tako je ova stvar prešla u ruke Alije s pravom koje mu je zagarantavao Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Pa mu se suprostavio onaj s kim je imao ugovor, onaj ko mu je dao prisegu i obećanje. Pa su se Šamljani na čelu sa Muavijom odlučili na nepokornost i ne samo to već i na nevjerstvo.[3]

---

ne spominje rečenica: "*Allahu moj pomozi onoga ko ga pomogne, a napusti onoga ko ga napusti.*"

Kaže Ibn Tejmije u kontekstu objašnjenja ovog hadisa: ... Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je uporedio Ebu Bekra sa Ibrahimom i Isaom, alejhima selam. Također je poistovjetio Omera sa Nuhom i Ibrahimom nakon što je dao prijedlog po pitanju zarobljenika. Ovo je na većem stepenu od poređenja sa Harunom i to ne povlači zaključak da su ovi na stepenu poslanika. Uspoređivanje nekoga sa nekim u nekim njegovim osobinama je rasprostranjeno u Kur'anu, sunnetu i jeziku Arapa. Pogledaj *Medžmu' el-fetava*, 4/419.

[1] Bilježi ga Ahmed u *Musnedu*, 1/84, 88, 118, 119, 152, prvo izdanje. Br. 641, 670, 950, 961, 131 i 1310. U četvrtom tomu: 4/281, 368, 370, 372, prvo izdanje. U petom tomu: 5/347, 366, 370, 419, prvo izdanje. Pogledaj tumačenje ovog hadisa Hasana el-Musena b. Hasana es-Sebt b. Alij b. Ebi Talib. O tome će autor nešto kasnije govoriti.

[2] Kako krupne riječi izlaze iz njihovih usta, a oni ne govore osim laž. U ovoj knjizi su navedeni argumenti koji pobijaju njihove laži.

[3] Sve ovo je ši'itsko trabunjanje koje su iznijeli u ovom napadu (*kasime*).

U odbrani (*asime*) autor je oborio ove apsurdne tvrdnje. Međutim, autor je proširio govor pa nije spomenuo stav Šamljana u ovoj smutnji koja je pogodila

islam. Prethodno si vidio govor Ibn Keva', jednog od kolovođa smutnje, kako opisuje one poput njega iz velikih pokrajina. On kaže: "Što se tiče Šamljna koji su učestvovali u smutnji, mogu reći da su najpokorniji ljudi svome vođi a najnepokorniji prema svijim grješnicima." Ako je ovakav sud prema Šamljanima iznio jedan od vođa smutnje, onda je jasno da pravedni i mu'mini pema njima imaju još bolje mišljenje. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/20, bilježi šta je vladar pravovjernih Alija o njima rekao. Prenosi se od Abdurrezaka b. Hemama Sananija (hafiz i poznati imam) od njegovog šejha Ma'mera b. Rašida Basrija (također poznati imam) od Zuhrija (Sakupljač sunneta i šejh imama) da je Abdullah b. Safvan el-Džumehi rekao: "Jedan od učesnika Sifina je rekao: 'Allahu moj prokuni Šamljane.' Alija mu na to reče: 'Zar da grdiš Šamljanje a među njima će se pojaviti *ebdal*', pa je to ponovio tri puta."* Ova predaja u nešto izmjenjenoj formi se diže do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.** Prenosi Ebu Idris el-Havlani (jedan od velikih poznavaoca sunneta i Šerijata, (šejh Hasana Basrija, Ibn Mekhula i njihovih vrsnika) od Ebu Derda'a da je rekao: Rekao je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: "*Jednom dok sam spavao donešena mi je knjiga (El-Kitab), vidjevši da će biti odnešena pratio sam je pogledom, a odnešen je u pravcu Šama. Kada se proširi smutnja vjera (iman) će biti u Šamu.**** Ovaj hadis pored Ebu Derda'a prenose i drugi ashabi, kao što su Ebu Umamete i Abdullah b. Amr b. el-As. Radi usporedbe Šamljana sa njihovim protivnicima ovdje ćemo spomenuti predaju koju spominje Ibn Kesir, 7/325, od E'ameša od Amra b. Murreta od Abdullaha b. Harisa od Zuhejra b. Erkama da je rekao: Alija nam je održao hutbu petkom, pa je tom prilikom rekao: "Obavješten sam da je čovjek stigao u Jemen. Tako mi Allaha, ja mislim da će ova skupina biti iznad vas. Uzdići će se iznad vas zbog vaše nepokornosti vašem vođi, a oni su pokorni svome vođi. Vi varate a oni su povjerljivi. Vi činite nered na zemlji a oni uspostavljaju red. Poslao sam tog i tog (fulana) pa je prevario i iznevjerio. Pa sam poslao tog i tog (fulana) pa je odnio imetak Muaviji. Kada bih nekome od vas povjerio strijelu, on bi razvezao njen konopac. Allahu moj, Ti si ih učinio odvratnim pa sam i ja njima odvratan, zamrzio si ih pa su i oni mene zamrzili. Allahu moj, odmori me od njih i odmori njih od mene." Ovako je opisao svoju vojsku i one uz njega, a suprotno tome spomenuo je vrline Šamljana, koji su bili prisiljeni da uđu u rat. Ovaj Alijin opis Šamljana kao povjerljivih, pokornih i disciplinovanih predstavlja šamar u lice onima koji su ih opisali kao nevjernike i grješnike.

---

*Hadis o *ebdalima* koji je spomenuo Alija je daif jer mu je sened prekinut. Šurejh b. Ubejd Himsi nije susreo Aliju. Kada već spominjemo hadis o *ebdalima* ovdje ću

spomenuti mišljenje šejhul-islama Ibn Tejmije s obzirom da je ova tematika opasna. On kaže: ...što se tiče imena o kojima govore askete i obični svijet kao što je *"El-Gavs"* u Mekki, *"El-Evtadul-Erbe'a"*, *"El-Aktabus-Seb'a"*, *"El-Ebdalul-Erbei'in"* i *"En-Nedžba'u selasu mi'etin"*. Ova imena nisu spomenuta u Allahovoj Knjizi, a od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, se ne prenose ni tačnim ni slabim senedom...

Što se tiče *"Gavsa"* i *"Gijasa"* (pomagač) ovo ime ne zaslužuje niko osim Allah, dželle še'nuhu. Jer On je taj koji pomaže onima koji ga u nevolji mole za pomoć. Nikome nije dozvoljeno da traži pomoć mimo Allaha, dželle še'nuhu. Tako nije dozvoljeno dozivati u pomoć časne meleke i poslanika (tj. poslije njegove smrti kao i za života u stvarima nad kojima samo Allah ima moć). Svako onaj ko diže svoje ruke tražeći pomoć i riješenje za svoji probleme od bilo kaga drugog mimo Allaha, dželleŠanuhu, (predočavaju *Gavsu)* taj je lažac, zalutao i mušrik. Mušrici su kao što nas Allah dželle še'nuhu, obavještava:" **I kada vas nevolja dotakne u moru iščezne onaj kojeg molite mimo Njega.**" (El-Isra, 67)

I u drugom ajetu: "**A ko se odaziva nevoljniku kada ga pozove?**" (En-Neml, 62) Kako je onda moguće da vjernici kod njega traže udovoljenje svojih potreba uzimajući posrednike, a Allah Uzvišeni kaže: "**A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu.**" (El-Bekara, 186)

Nema niko od Allahovih evlija i pobožnih i iskrenih robova niti poslanika čije je tijelo uvijek bilo nevidljivo ljudima. Ovo se spominje u kontekstu kad neko npr. kaže: Zaista je Alija u oblacima, zaista je Muhamed el-Hanefije u planinama Radva, ili zaista je Muhamed b. Husejn u Samirijskoj pećini, Zaista je Hakim na planini u Egiptu, zaista je četrdeset nasljednika *(ebdalu erbeine)* u planinama Libanona. Sve ove i njima slične priče su izmislili lažljivci koji su skloni izmišljotinama i potvorama... Pogledaj *El-Fetava*, 11/433.

Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije, Allah mu se smilovao: Po pitanju nasljednika (*ebdala*) prenosi se hadis u kojem se spominje da ih ima četrdeset i da se nalaze u Šamu. Hadis je zabilježen u *Musnedu* od Alije, radijellahu anhu. To je netačan hadis prekinutog (*munkati'*) seneda. Poznato je da su Alija i ashabi koji su bili uz njega bolji od Muavije i onih koji su bili sa njim. Oni koji su bili u Muavijinoj vojsci nisu bolji od onih koji su bili u Alijinoj vojsci. Pogledaj *El-Furkan bejne evlijairrahman ve evlijaiš-šejtan*, izdanje "El-Mektebul-islami", čiji je vlasnik profesor Zehir eš-Šaviš.

Šejh Šakir Ahmed u komentaru *Musneda* je rekao: "Ovo je slab hadis zbog prekida. Šurejh b. Ubejd el-Hadrami el-Himsi nije susreo Aliju. U stvari on nije susre osim nekoliko ashaba koji su među zadnjima umrli."

Ibn Tejmije je o tome lijepo rekao: Učenjaci su za muhadise rekli da su oni zamjenici (*ebdal*) tj. zamjenici Božijih poslanika jer su zaista nadomjestili njihovo mjesto, a ne neko ko ne postoji i o kom se ništa ne zna. Svaki od njih je zauzeo posalničko mjesto shodno

Ovo je suština njihovog pravca (mezheba).[1] Oni tvrde da su svi od njih (ashabi) uznevjerovali,[2] jer grješnike ugone u

svom angažmanu i resoru u kojem ga je zamjenio. Neki u oblasti znanja i nauke, a drugi u području ibadeta i ponašanja, a neki u obije stvari. Za njih kažu da su oni pobjedonosna skupina do Sudnjeg dana koji će biti istrajni na istini. Zato što slijede uputu i pravu vjeru s kojom su došli poslanici. To je vjera za koju je Allah obećao da će je uzdići iznad svih dugih vjera. A Allah je dovoljan kao svjedok. Oni koji kritikuju muhadise i koji se okreću od pravca učenjaka hadisa su džahili, odmetnici (*zenadika*) i munafici bez sumnje.

Kada je do imama Ahmeda doprla vijest da je Ebu Kutejle u Mekki, nakon što su mu spomenuli učenjake hadisa, rekao: "Oni su loša skupina", Ahmed je ustao, otresao svoju odjeću i tri puta rekao: "On je otpadnik (zindik)". Zatim je ušao u svoju kuću. Pogledaj *El-Fetava*, 4/96-97

---

[1] Tj. ovo je suština mezheba rafidija i neprijatelja ashaba.

[2] Osim Alije izuzimaju još nekoliko njegovih rođaka, a to su: Selman el-Farisi, Ebu Zer, Mikdad b. Esved, Amar b. Jasir, Huzejfe b. Jeman, Ebu Hejsem b. et-Tejhan, Sehl b. Hunejf, Ubade b. Samit, Ebu Ejub Ensari, Huzejme b. Sabit i Ebu Seid el-Hudrij. Neke od šija vjeruju da je broj ashaba koji su po njima ostali dobri manji od pomenutog. Rafidije kao dokaz otpadništva ashaba poslije Poslanikove smrti navode hadis Ibn Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Neki od mojih ashaba biće odvedeni na lijevu stranu.*" Tj. prema džehenemu. Pa ću reći: "*To su moji ashabi, to su moji ashabi* (ar. *usajhabi*)." U hadisu je upotrebljen oblik "*fuajl*". Ovaj oblik u ar. jeziku označava malobrojnost i deminutiv. Poslanik, se tako izrazio jer je mali broj onih koji će biti tada kažnjeni. Pa će se reći: "Oni su se odmetnuli nakon tvoje smrti." *Pa ću reći kao što je rekao dobri Allahov rob, Isa alejhi selam kada se ograđivao:* ***"A kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.*** " (El-Maida, 117-118) U *Eši'atu el-lem'at*, u odgovoru Rafidijama (šijama) stoji: Ovaj hadis se ne odnosi na većinu poznatih ashaba, jer pouzdano znamo da se niko od njih nije odmetnuo poslije Poslanikove smrti, osim nekih beduina koji su bili u redovima Musejleme Kezaba i Esveda Anesija, kao i neki koje je Poslanik, pridobio davajući im dio zekata (mu'elefetil-kulub) koji nisu poznavali vjeru niti su imali imana. Pošto epitet ashaba zaslužuje svako ko je Poslanika vidio barem trenutak i na tome umro, tako je ovaj hadis obuhvatio i one ashabe koji nisu čvrsto prihvatili islam. Upravo se na njih odnosi pomenuti hadis. Iz pomenutog možemo vidjeti kako rafidije s ovim hadisom dokazuju otpadništvo velikih ashaba, o čijoj su slavi i

pohvali objavljeni ajeti i preneseni mnogobrojni hadisi. Neke od ovih hadisa i ajeta naveli smo na početku knjige. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nas je podsticao da se držimo njegova sunneta i sunneta njegovih ashaba. U vjerodostojnom hadisu se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Čvrsto se držite moga sunneta i sunneta pravednih i upućenih halifa poslije mene. To čvsto prihvatite kutnim zubima.*" Hadis je zabilježio Ahmed Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže.

Ibn Mesud je rekao: Ko želi da nekoga slijedi neka slijedi one koji su umrli. To su drugovi Muhameda sallallahu alejhi ve selleme, oni su najbolji dio našeg ummeta. Nisu pretjerivali. Allah ih je izabrao kao prijatelje Svome Poslaniku kako bi pomogli njegovu vjeru. Zato cijenite njihovu vrijednost i slijedite ih. Uzmite od njihova ahlaka i životopisa, zaista su oni bili na čvrstoj uputi. Napadajući na ashabe šije napadaju na sunnet koji su nam oni prenijeli i tako negiraju pola Šerijata što ih čini odmetnicima. Šije također vjeruju da imaju poseban Kur'an koji se razlikuje od našeg Kur'ana. Pogledaj knjigu *Kafi* od Kulejnija, Iransko izdanje, str. 54, 5, 57, 1378 h.g. Pomenuta knjiga *Kafi* je na stepenu kod njih kao što je Buharija kod nas. Također pogledaj *Faslul-hitab fi isbat tahrifi kitab rabbil-erbab*. Ova knjiga je krcata lažima i izmišljotinama.

Proglašavajući ashabe otpadnicima, rafidije imaju za cilj uzdrmati povjerenje kod novih generacija spram *selefa* i ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i da ih tako odvoje od prve i najbolje generacije muslimana koja je stasala u medresi Božijeg Poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme. Ne imati slavnu istoriju i uzorite prethodnike znači gubljenje identiteta. Rafidije su uveliko uspjele da ostvare svoje ciljeve pa su u istorijat ashaba ubacili laži, što je stotinama godina bio uzrok zabluđivanja. U ovoj knjizi smo vidjeli na koji način su sve širili laži i zabluđivali svijet i kako je na to odgovorio kadija Ibn el-Arabi i Muhibbudin el-Hatib. Žalosna je činjenica da knjiga *Minhadžus-Sune* od Ibn Tejmije, koja sadrži sve odgovore na pomenute *šubhe* i potvore ostaje samo slovo na papiru a nije uvedena kao udžbenik u naše škole. I nije stavljena pred pisce, profesore i studente koji su žrtve te smutnje i koji još uvijek lutaju u očitoj zabludi. Razgovarao sam sa mnogim piscima i profesorima o lažima kojima podučavaju a oni bi se pravdali kako su te informacije preuzeli iz Taberijinog *Tariha*. Čini se da ne znaju da taj izvor objedinjava tačne i netačne predaje, kao i lažne predaje koje ne može ocjeniti osim istoričar koji dobro poznaje istorijske ličnosti, kao i vjerodostojnost ravija (prenosioca) u senedima (lancima) pojedinih vijesti. Sve to može se naći u knjigama kao što su *Mizanul-'itidal, Lisanul-mizan, Tehzibut-tehzib* i druge. Jedna od ši'itskih podlosti i lukavosti, koje mnogi ne znaju, je kupovanje i spaljivanje knjiga koje ih sramote i razotkrivaju

nevjerstvo.[1] Ovo su stavovi sekte čiji pripadnici sebe nazivaju *imamije*. Počinioc velikog grijeha po njima je nevjernik,[2] isto tvrde *kaderije*.[3] I nema niko grješniji od pomenutih halifa,[4] kao i onih koji su ih pomagali. Ashabi Božijeg Poslanika ﷺ su najpohleopniji ljudi prema dunjaluku,[5] najmanje vode računa o vjeri i najviše su doprinijeli rušenju Šerijata.[1]

---

njihove spletke. Čuo sam od pouzdane osobe da jedan veliki lažov koji se bavi medicinom ljudima obavezno propiše da kupe knjigu *Minhadžus-sune* ili *Avasim minel-kavasim* te da ih potom spali i da se nakadi njihovim dimom kako bi se izliječio. Bolesnik tada požuri sa kupovinom ovih knjiga, pa makar bile i preskupe, da bi ih na kraju zapalio shodno propisanoj terapiji. Ovo su činjenice koje nam ukazuju na obavezu da što prije izvšimo recenziju naše istorije i da je očistimo od ubačenih stvari koje vode u zabludu. Upravo to nas je ponukalo da izdamo ovu knjigu, nakon što smo uradili njene recenziju i da je izbacimo na izlog. Odlučilo smo da se prodaje po vrlo skromnim cijenama kako bi što veći broj ljudi mogao da je sebi priušti.

[1] U njihovom mezhebu smatraju da su Alija i jedanaest članova njegove porodice nepogrešivi, te da je njihov govor izvor Šerijata. Ono što se pripiše tim imamima od govora to se smatra Šerijatom uz uslov da su to prenijele ravije poznate po ši'itskoj opredjeljenosti i koji im ispoljavaju ljubavi pa makar isti među svijetom nebili poznati po iskrenošću ili se pak njihova predaja suprostavljala opšte poznatim stvarima u vjeri.

[2] Oni veliki grijeh ne poimaju kao što ga poimaju muslimani.

[3] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu Es-Sunne*, 2/24: Šije su prvobitno priznavale kader i Božije sifate. Akida nijekanja kadera kod njih se proširila nakon što su došli u kontakt sa mu'tezilama u državi Beni Bujeh.

[4] Tj. Ebu Bekr, Omer i Osman.

[5] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije uzvraćajući Ibn Mutahhiru, šiji, na njegove riječi: "Neki od njih su tvrdili da stvar (hilafet) pripada njemu. Pa mu je većina svijeta dala beju' zbog ovosvjetskih interesa." On kaže: Ove riječi se odnose na Ebu Bekra, jer je on taj kome je većina svijeta dala prisegu. Poznato je da Ebu Bekr nije tražio stvar hilafeta, kako s pravom tako ni bespravno. Naprotiv on je rekao: "Zadovoljan sam da vam jedan od ove dvojice bude halifa, ili Omer b. Hatab ili Ebu Ubejde." Pa je Omer rekao: "Tako mi Allaha, da me zakolješ meni je draže i manji je grijeh nego da predvodim ljude među kojima se nalazi Ebu Bekr." Ovako se prenosi u dva *Sahiha* (Buharija i Muslim).

Prenosi se, također, da je rekao: "Kutarišite me ove stvari, kutarišite me ove stvari." Muslimani su ga svjesno izabrali jer je bio najbolji od njih. Dokaz tome su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u hadisu koji se oprenosi od Aiše da je rekao: "*Pozovi svoga oca...*" Ovaj hadis smo u potpunosti citirali na drugom mjestu. Zatim je dodao Ibn Tejmije: "Ako bih smo i rekli da je on tražio vlast, te da mu je svijet dao prisegu, vaše riječi da mu je prisega data zbog dunjalučkih interesa je očita laž jer im Ebu Bekr sigurno nije dao ovosvjetska dobra (dunjaluk). Oni koji su mu dali prisegu bijeiše najveće askete (*zahidi*) na ovome svijetu. To su oni koje je Allah pohvalio u Svojoj knjizi. A kako bi im i dao kad je sav svoj imetak potrošio za života Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a da nije uzeo neku nadoknadu za to. A u svom vasijetu je ostavio da se u bejtul-mal vrati stari komad kadife, deva, crna robinja i drugo." Pogledaj *Minhadžu Es-Sunne*, 2/25-40.

[1] I pored svega navedenog postoje neki članovi univerziteta Azhara koji se deklarišu kao sunije a koji podržavaju instituciju "Darut-takrib bejnel-mezahib" (institucija koja poziva na zbližavanje sunija i šija) koja je osnovana u Kairu poslije drugog svjetskog rata, razmjenjujući *tukju* sa njima i polemišući o razlikama.

ODGOVOR

Kaže kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao: Da samo saslušaš ovaj govor dovoljno ti je zla. A šta tek reći za onoga ko brblja o tome i kome je to preukupacija. Petsto godina se čekalo na ovaj moj govor. Ni dan više ni dan manje. Sada je početak mjesec ša'ban 536 h. g. Šta očekivati nakon savršenstva osim manjkavost. Ni kršćani ni židovi se ne odnose prema ashabima Musa'a i Isa'a kao što su se rafidije ponijele prema ashabima Muhameda, sallallahu alejhi ve selleme, kada su ih proglasili nevjernicima.[1] Šta reći za ovakve i šta još od njih očekivati? A Uzvišeni Allah je rekao:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ
ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ ٱلَّذِى ٱرْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ

"Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah bezbjednošću zamijeniti." (En-Nur, 55)

Ovo je doista istinit govor i istinito obećanje. I zaista njihovo vrijeme (šija) je prošlo i iščezlo, a nikada nisu imali halifu niti im je

---

[1] Bilježi hafiz Ibn Asakir, 4/165, od Hasana Musene b. Hasana es-Sebta b. Alije b. Ebi Taliba da je rekao nekom rafidiji: "Tako mi Allaha, ako nam Allah omogući da vas se dočepamo poodsjecat ćemo vam ruke i noge i nećemo uvažiti vaše pokajanje." Pa ga je drugi čovjek upitao: "Zašto nećeš primiti od njih tevbu?" On reče: "Mi njih bolje poznajemo od vas. Ako im je volja vjeruju vam, a ako ne ugone vas u laž i vjeruju da im je to dozvoljeno zbog *tukje* kojom se služe. Teško tebi, *tukja* je olakšica za muslimana u nuždi i ako se boji onoga ko je jači od njega i ne predstavlja fadilet. Fadilet je u tome da se pridržavaš Allahovih naredbi i da govoriš istinu. Tako mi Allaha, *tukjom* se koriste oni koji odvode Allahove robove u zabludu."

Allah učvrstio vjeru. (Jer je to vjera s kojom Allah nije zadovoljan. op. p.)

U njihovim mjestima nema sigurnosti i mira, naprotiv vlada nepravda, neprijateljstvo, mržnja, nered i raskol. Postoji konsenzus (idžma')[1] ummeta da Poslanik ﷺ nije nikoga precizno odredio za

---

[1] Po ovom pitanju ne postoji idžma. Kaže komentator *Tahavijske akide*: Ehlusunnet se razilazi da li je hilafet Ebu Bekra preciziran šerijatskim tekstovima (*nasom*) ili je pak na taj položaj došao putem izbora. Hasan Basri i grupa muhadisa zastupaju mišljenje da na njegov hilafet upućuje indirektan (hafij) *nas*, te da je postojala naznaka-išaret Poslanika u tom pogledu. Drugi su mišljenja da po tom pitanju postoji jasan i direktan (dželij) *nas*.

Treća skupina je mišljenja da je izborom preuzeo hilafet. Ovakvo mišljenje zastupa grupa muhadisa, mu'tezile i ešarije. Oni koji tvrde da je njegov hilafet određen *nasom* to argumentuju sljedećim predajama: Bilježi Ebu Davud od Džabira, radijellahu anhu, da je znao govoriti kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: Dobar čovjek je jedne noći vidio da je Ebu Bekr povezan sa Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, zatim je se Omer povezao sa Ebu Bekrom, a za Omer se vezao Osman. Džabir dalje kaže: Kada smo otišli od Božijeg Poslanika rekli smo: "Što se tiče dobrog čovjeka to je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a što se tiče onih koji su se jedan za drugim bili povezani to su namjesnici ove stvari sa kojom je Allah poslao svoga Poslanika." Recezent (muhakik) Tahavijske poslanice kaže da je ovaj hadis tačan, str 473.

I rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: "*Slijedite poslije mene Ebu Bekra i Omera.*" Sened ovog hadisa je tačan kako to navodi recezent Tahavijske poslanice. Zatim poznati hadis o kojem govori više predaja da je Poslanik dao prednost Ebu Bekru da predvodi ljude kao imam u džamiji. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Naredite Ebu Bekru neka predvodi ljudima namaz.*" Ovaj hadis bilježe Buharija i Muslim. Ovdje neću spominjati ostale hadise jer će ih autor spomenuti na narednim stranicama.

Onaj ko tvrdi da ne postoji precizna predaja o njegovom hilafetu to argumentuje predajom od Abdullaha b. Omera da je Omer, radijellahu anhu, (u smrtnom času) rekao: "Ako imenujem halifu pa tako je uradio onaj ko je bolji od mene tj. Ebu Bekr, a ako ga i ne imenujem pa tako je postupio onaj ko je bolji od mene tj. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme." Primjećuješ iz onoga što je spomenuo Abdullah da Poslanik nije imenovao halifu poslije svoje smrti. Zatim predaja u

halifu poslije njegove smrti.[1] Prenosi se od Abdullaha b. Abbasa dijalog između njegova oca Abbasa i Alije, radijellahu anhum. On pripovjeda: Pošto je Alija izišao od Poslanika, u njegovoj smrtnoj bolesti, svijet ga upita: "Kako je danas Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme?" "Hvala Allahu osvanuo je izliječen." Abbas b. Abdul Mutaliba ga uze za ruku, a onda reče: "Tako mi Allaha, mislim da

kojoj se prenosi da je Aiša upitana: "Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, odredio halifu ko bi to bio?"

Kao rezime ove teme može se reći da nije postojao pisani dokumenat koji precizira Ebu Bekrov hilafet, a da ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, napisao to bi bio Ebu Bekr. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je namjeravao da to napiše ali je naposlijetku ipak odustao a zatim rekao: "*Allah i mu'mini ne žele osim Ebu Bekra.*" Hadis bilježi Muslim.

Ovaj hadis je jasniji i od eventualnog dokumenta. On je bio ubjeđen da će se muslimani složiti oko njega zbog toga i nije ostavio pisanu riječ u tom pogledu. Niko od ashaba nikada nije tvrdio da je Poslanik, nekome oporučio hilafet mimo Ebu Bekra ni Aliji ni Ibn Abbasu niti bilo kome drugom, a što spominju i tvrde novotari.

Prenosi Ibn Ebi Beta sa svojim senedom da je Omer b. Abdulaziz poslao Muhameda b. Zubejra Hanzalija do Hasana pa mu reče: "Da li je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, odredio Ebu Bekra za halifu?" "Pa je odgovario: "Je li te zavarao tvoj sahibija? Da, tako mi Allaha pored kojeg nema drugog boga on ga je odredio. On je bio bogobojazniji od toga da bespravno preuzme hilafet."

[1] Bilježi hafiz Ibn Asakir, 4/166, od hafiza Bejhekija hadis od Fudajla b Merzuka da je Hasan Musena b. Hasan es-Sebt b. Alij b. Ebi Talib upitan: Zar nije Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Kome sam ja štićenik i Alija mu je štićenik.*" "Naravno", reče, "Ali se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nije odnosio na vođstvo i na vlast. Da je to podrazumjevao on bi se jasno izrazio po tom pitanju, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, najbolji savjetnik muslimana. A da je time mislio reći ono što se tvrdi rekao bi: O ljudi ovo je vođa poslije moje smrti, slušajte ga i pokoravajte mu se. Tako mi Allaha, da su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, odredili da Alija povede muslimane poslije njegove smrti, a da je Alija i pored tog saznanja ustukno od vlasti u tom slučaju Alija je prvi odgovoran što je ostavio zapovjed Allaha i Poslanika." Predaju o tome bilježi Bejheki sa mnogobrojnim senedima. U nekima od njih postoje određeni dodaci a u nekima ne, ali se sve predaje svode na isto značenje.

griješiš. Tako mi Allaha, ubijeđen sam da će Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, preseliti usljed ove glavobolje. Ja, zaista, prepoznajem smt na licima Abdul Mutalibovih potomaka. Hajdemo do Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pa da ga upitamo kome će ova stvar pripasti poslije njega. Ako pripada nama da znamo. A ako pripada nekome drugome neka nam to oporuči." Alija reče: "Tako mi Allaha, ako to upitamo Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa nam uskrati (vlast) svijet nam poslije njegove smrti neće predati hilafet.[1] Tako mi Allaha, ja ga (hilafet) neću tražiti od Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme."[2]

Kaže kadija Ebu Bekr: Abbasovo mišljenje je po meni tačnije. Iz Abbasovog govora se može zaključiti da nije postojao išaret, a pogotovo ne izjava Božijeg Poslanika o Alijinom preuzimanju hilafeta.

A kad je u pitanju hilafet Ebu Bekra treba znati da postoji išaret Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, po tom pitanju. Prenosi se de je neka žena došla kod Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pa joj je naredio da mu dođe drugi put. Ona mu na to reče:

[1] Već smo spomenuli Alijinu prisegu Ebu Bekru. Ovde ćemo spomenuti lijepu opasku imama El-Mazirija koju prenosi hafiz u *Fethu*, 7/378, a koja se odnosi na predaju koja upućuje na kašnjenje Alijine prisege Ebu Bekru. On kaže: Pored pomenutog opravdanja treba znati da je prilikom polaganja bej'e dovoljno da to učine učeni i uvaženi ljudi u državi (ehlul-halli vel-akdi), i nije potrebno da to učine svi podanici u državi. Niti je potrebno da svaki pojedinac stavi svoju ruku u imamovu ruku. Dovoljno je da ostali podanici iskažu svoju pokornost i odanost vladaru i da se nesuprostavljaju i ne bore protiv njega. Upravo je ovo slučaj sa Alijiom. Tj.on je okasnio u formalnom činu prisege,a iskazo je svoje zadovoljstvo i pokornost.

[2] Bilježi ga Buharija u svome Sahihu, knjiga 64, pod naslovom "Vojevanje", pog. 83, 5/140-141. Također ga je prenio Ibn Kesir u *El-Bidaje ven-nihaje*, 5/227 i 251, u hadisu od Zuhrija od Abdullaha b. Malika od Ibn Abbasa. Bilježi ga i imam Ahmed u svom Musnedu, 1/253, 325, ili br. 2374 i 2999.

"A šta ako te ne zateknem (tj šta ako umreš)?" *"Naći ćeš Ebu Bekra", odgovori on.*[1]

Između Omera i Ebu Bekra se desila neka rasprava, pa se lice Božijeg Poslanika zacrvenjelo,[2] tako da se Ebu Bekr ražalio na njega, a zatim reče: "*Hoćete li mi ostaviti mog prijatelja.*" To je ponovio dva puta. Zatim reče: "*Kada sam vam došao sa poslanicom vi ste me ugonili u laž a Ebu Bekr mi je povjerovao. Zar da ne poštujem svoga prisnog prijatelja?!*"[3]

I rekao je: "*Da sam u islamu uzeo halila (najveći stepen prijateljstva) uzeo bih Ebu Bekra. Ali on je moj brat i prijatelj. Zaista je Allah uzeo vašeg prijatelja (Poslanika) za halila.*"[4]

Također od odlika Ebu Bekra je i to da je Poslanik, naredio da se zatvore sva vrata na džamiji osim vrata Ebu Bekra.[5] I rekao je

[1] Hadis je zabilježio Buharija u poglavlju "Fadailus-sahabe", knjiga 62, pog. 5, 4/191, u hadisu Džubejra b. Mut'ima da je rekao: Došla je Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, neka žena pa joj je naredio da mu ponovo dođe. Ona reče: "Šta da uradim ako te ne nađem?" Kao da je mislila na smrt. Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, odgovorio: "*Ako ne zatekneš mene otiđi Ebu Bekru.*"

[2] Ar. izraz *tme'ara veđhuhu* znači promjena i nestanak osmijeha i svjetlosti na licu.

[3] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga "Vrline ashaba" br 62, pog. 5, 4/192. Hadis je poduži a prenosi ga Ebu Derda'.

[4] Ovaj hadis se nalazi u Buharijinom *Sahihu* u istom poglavlju. 4/192, u hadisu Ikrimeta od Abdullaha b. Abbasa.

[5] Tekst hadisa na arapskom jeziku, kako ga je naveo autor, ima nepreciznosti i nedostataka. Pogledaj hadis u ovom značenju koji prenosi Seid el-Hudrij na tu temu u Buharijinom *Sahihu*, 4/190-191, kao i hadis Ibn Abbasa u *Musnedu* imama Ahmeda, 1/270, ili br. 2432, i *El-Bidaje ven-Nihaje*, 5/329 i 230.*

* Pogledao sam *El-Bidaje ven-Nihaje* i pronašao sam da tekst hadisa glasi: "...u mesdžidu su sva vrata (bab) zazidana osim vrata Ebu Bekra." Ovako ga bilježi i Buharija i Ahmed. Muslim ga bilježi u sljedećem obliku: "...u mesdžidu nije ostao ni jedan prolaz (havha) a da nije zazidan osim ulaza Ebu Bekra."

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: "*Jedne noći sam u snu vidio sebe nad bunarom*[1] *u kome je bila kofa. Pa sam zagrabio iz njega koliko je Allah htio da zagrabim. Zatim je kofu preuzeo Ibn Ebi Kuhafe, pa je iz njega zagrabio kantu ili dvije.*[2] *Vodu je zagrabio slabo, Allah mu oprostio. Zatim se bunar proširio.*[3] *Poslije njega je preuzeo Omer b. Hattab. Nisam vidio nikoga vještijeg od njega pri grabljenju vode tako da ljudi napraviše pojilište za deve.*"[4]

Zatim hadis o uspinjanju Poslanik, Ebu Bekra, Omera i Osmana na Uhud koji smo ranije spomenuli.[5]

Za Omera je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Prije vas su među Israelićanima bili ljudi kojima je govoreno* (vjerovatno od strane meleka op. p.) *a nisu poslanici. Ako u mom ummetu postoji takav onda je to Omer.*"[6]

U smrtnoj bolesti Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao Aiši: "*Pozovi mi Ebu Bekra i tvoga brata da napišem pismo. Bojim se da se nekome ne posladi (vlast) pa da kaže: 'Ja sam preči', a Allah i vjernici ne žele osim Ebu Bekra.*"[7]

---

[1] Ar. izraz *el-kalib* označava otkriven bunar.

[2] Ar. izraz *ez-zenub* označava veliku kantu napunjenu vodom a Ibn Ebi Kuhafe je Ebu Bekr.

[3] Zatim se uveličala veličine mješine koja se napravi od kože vola.

[4] Tj ljudi su od obilne vode napravili pojilište za deve. Ovaj hadis se nalazi u pomenutim poglavljima Buharijinog Sahiha, 4/193, a hadis prenosi Seid b. Musejeb od Ebi Hurejre.

[5] *Tahridž* ovog hadisa smo već spominjali.

[6] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga 62, pog. 6, 4/200, u hadisu od Ebi Seleme od Ebi Hurejre.

[7] Bilježi ga Ahmed u *Musnedu*, prvo izdanje, 6/144 od Zuhrija od Urveta b. Zubejra od Aiše. Pogledaj *Musned* i na 6/47 i 106. Vidi *Tabekat* od Ibn Sada, 3/127 i *Musned* Ebu Davuda Tajalisija, br.1508.*

Jednom je neki čovjek došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa mu reče: "O Allahov Poslaniče, ove noći sam u snu vido kako iz oblaka kapa med i maslo. Pa su ljudi punili svoje pregršti, neki više a neki manje. Vidio sam i uže koje se protezalo od nebesa do zemlje, ti si ga uzeo i uspeo se. Zatim ga je uzeo drugi čovjek pa se i on uspeo. Poslije njega je došao još jedan pa se i on uspeo. Potom ga je uzeo treći pa se prekinulo, zatim se ponovo sastavilo pa se i on popeo."[1] Zatim je Ebu Bekr protumačio hadis: "Što se tiče užeta koje se proteže od neba do zemlje, to je istina na kojoj se nalaziš. Prihvatio si je pa te je Allah uzdigao. Zatim je to poslije tebe prihvatio drugi čovjek, pa se i on uzdigao s tom istinom. Isti je slučaj i sa drugim čovjekom. Zatim je došao treći kome se prekinulo uže zatim je ponovo sastavljeno pa se popeo."

U vjerodostojnoj predaji se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, jednog dana upitao: "*Ko je od vas nešto sanjao?*" Pa je neki čovjek rekao: "Ja sam vidio kao da terezija silazi sa nebesa. Pa si izvagan ti i Ebu Bekr, pa si ti prevagnuo. Zatim je izvagan Ebu Bekr i Omer, pa je prevagnuo Ebu Bekr. Potom je izvagan Omer i Osman, pa je prevagnuo Omer. Zatim je terezija podignuta."

Kada smo pogledali u Poslanika, na njegovom licu se vidjela neugodnost.[2]

---

*Ovaj hadis bilježi i Muslim također.

---

[1] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga "Et-Ta'bir", br. 91, pog 47, 8/83-84, od Abdullaha b. Abbasa. Muslim ga bilježi u svome *Sahihu* u poglavlju "Ru'ja" br. 47, 7/55-56, od Ibn Abbasa. Imam Ahmed u *Musnedu*, 1/237, prvo izdanje, ili pod br. 2113, drugo izdanje, od Ibn Abbasa također.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u knjizi *Es-sune*, br. 39, pog. 8, br. 4634, od Ebi Bekreta. Bilježi ga i Tirmizi u svome *Sunenu*, pog. 10, također od Ebi Bekreta. Pogledaj *Musned* imama Ahmeda, 5/259, prvo izdanje.Hadis od Ebu Umame o prevagi Ebu Bekrova tasa nad tasom cijelog ummeta.... itd.

Svi ovi hadisi su veliki kao brda kada je u pitanju argumentovanje za onoga ko traži uzroke koji vode istini i koga Allah uputi. Da sunnije nemaju drugog argumenta osim riječi Uzvišenog:

إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ

"Ako ga vi ne pomognete, pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prislili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini.[1] (Et-Tevba, 40)

to bi im bilo dovoljno. Kada bi se iman čitavog ummeta stavio na jedan tas a iman Ebu Bekra na drugi prevagnuo bi iman Ebu Bekra.

Ako analiziraš činjenice o fadiletima hulefai-rašidina onda ti neće biti nejasno kako su i zašto pomenutim redom nasljeđivali hilafet.

Uzvišeni Allah je rekao:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ
ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ ٱلَّذِى ٱرْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا
يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا

"Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru

Kaže recezent (muhakik) Tahavijske poslanice: Ovaj hadis je tačan sa oba seneda u kojima je prenešen s tim da u jednoj od te dvije predaje ima dodatak ..."*hilafet po uzoru na poslanike a zatim će Allah dati da bude kraljevstvo koliko On htjedne*". U senedu te predaje se nalazi Alija b. Zejd, on je sin Džed'ana. Ocjenjen je kao slab prenosioc.

[1] I pored toga što ovaj ajet pohvaljuje Ebu Bekra neki Allahovi neprijatelji ga na jedan smiješan način iskrivljeno tumače tvrdeći da ga ustvari Allah time omalovažio. Molimo Allaha da ih zasluženo kazni.

njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah bezbjednošću zamijeniti oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati." (En-Nur, 55)

Ako se ovo obećanje nije obistinilo u vremenu pravednih halifa onda se postavlja pitanje, a ko je to od njih dosljedniji da se na njemu obistini ovo obećanje? I, ako oni nisu bili pravedni Allahovi namjesnici, pa ko je onda bio? Dokaz njihove vrijednosti je konsenzus (idžma) učenjaka da ih niko do današnjeg dana nije pretekao u činjenju dobra. Oko fadileta onih koji su došli poslije njih ima razilaženja, međutim po pitanju (hulefaur-rašidina) svi su kategorički slažu. Svi su bili pravi imami nad kojim se obistinilo Allahovo obećanje u pomenutom ajetu. Oni su istinski radili za islamsku državu, štitili je i promicali islamsku da'vu.

Islamski učenjaci kažu: Njih su naslijedili imami koji su bili kičma ummeta i oslonac u sprovođenja Šerijata. Oni su iskreno savjetovali ummet i upućivali one koji su tražili put do Allaha. A što se tiče nepravednih namjesnika njihova nepravda je vezana za ovosvjetske stvari i što je u tom domenu.

Što se tiče čuvara-hafiza vjere oni se mogu podijeliti u četiri kategorije.

Prva skupina su oni koji su zapamtili predaje od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Oni su poput riznica u kojima se čuvaju prehrambene namirnice.

Druga skupina su učenjaci usuli-dina. Oni su čuvali[1] Allahovu vjeru od novotara i inadžija. Oni su junaci islama koji ga odbraniše od tjeskobe (ar. *me'azik*) i mraka zabluda.

Treća skupina su učenjaci koju su precizirali osnove ibadeta, zakone u međuljudskim odnosima, razlučili dozvoljene od

[1] Ar. izraz *el-muda'ase* znači braniti.

zabranjenih stvari, precizirali propise krvarine i tjelesnih povreda, pojasnili značenja vjerovanja (imana) i onoga na šta je upozoreno i utvrdili pravila oko tužbi (u sudstvu). Njihov doprinos i značaj za vjeru je kao značaj opunomoćenika nad imetkom.

Četvrta skupina su oni koju su se isključivo posvetili hizmetu (vjeri) i pokazali ustrajnost u činjenju ibadeta i zbog toga se odvojili od ljudi. Njihov položaj na onom svijetu je kao položaj kraljevih miljenika na ovom svijetu.

U knjizi *Siradžul-muridin* smo objasnili koja je od ovih kategorija najbolja, te smo sve kategorije razvrstali po vrijednosti.

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: U onome što smo spomenuli se nalaze: išareti, dokazi, jasni iskazi i napomene što sve zajedno upućuje na ispravnost onoga što se desilo kao i potvrda ispravnosti od strane pametnih.

S druge strane, nakon što sam objasnio pomenutu problematiku, kežem: Da je postojao šerijatski tekst (nas) koji upućuje na hilafet Ebi Bekra[1] ili Alije, ne bi bilo potrebno da ga Alija spominje kao argument niti da neko od muhadžira i ensarija to argumentira umjesto njega. A što se tiče hadisa "Gadir hum", on ne može poslužiti kao argument po ovome pitanju. U njemu se spominje da ga je on postavio za namjesnika Medine[2] za svoga

[1] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u komentaru prethodnog hadisa, koji je inače ocjenio kao ispravan, (*Pozovi mi tvoga oca i brata pa da napišem dokument Ebu Bekru oko kojeg se poslije neće razilaziti ljudi...*): "Allah i njegovi vjernici nisu željeli drugog halifu osim Ebu Bekra. Allah ga je ustoličio sudbinski i šerijatski tako što je naredio vjernicima da ga ustoliče kao halifu. Allah je uputio mu'mine da mu povjere hilafet a da ga on nije ni tražio." Pogledaj *Fetava* od Ibn Tejmije. Sličnu konstataciju po ovom pitanju je iznio i imam Ibn Hazm.

[2] Vjerovatno ova rečenica nije potpuna. Hadis *Gadir hum* je različit hadis u odnosu na hadis u kojem se spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, postavio Aliju za namjesnika kada je krenuo u pohod na Tebuk.

života, kao što je Musa postavio Haruna za svoga života kao namjesnika nad Izraelićanima, kada je otišao da doziva Allaha. Kako mogu Aliju porediti sa Harunom ako se zna, a oko toga se slažu njihova braća židovi, da je Musa umro poslije Haruna, što znači da ga Harun nije naslijedio? (Otuda ovaj hadis može biti dokazom protiv njih op. p.)

A što se tiče hadisa: "*Allahu moj zavoli onoga ko ga voli...*" to je tačno.[1] I ta dova je zaista uslišana. Nije poznato da mu je iko bio neprijatelj osim rafidija. Oni su ga spustili na položaj koji mu ne pripada i pripisali mu ono što mu ne dolikuje. Pretjerivanje i prelaženje granice u nečijim pravima znači pripisati manjkavost dotičnoj osobi.

Ako bi smo rekli da mu je Ebu Bekr nanijeo nepravdu onda on nije jedini, već svi ashabi. Jer bi to značilo da su ga pomogli u činjenju nepravde. I zato se nakon svega nemoj iznenaditi što šije govore: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je bio okružen i iskušan[2] sa njima zbog njihovog nifaka i *tukje*."

Zatim, sjeti se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, u smrtnim mukama rekao: "*Naredite Ebu Bekru da klanja kao imam ljudima." Aiša, radijellahu anha, reče: "Neka klanja Omer jer je Ebu Bekr previše osjećajan." Onda ju je Poslanik, ukorio riječima:*

---

[1] Sened hadisa je tačan. Vidjet ćemo objašnjenje ove predaje na drugom mjestu. Rekao je Ibn Kutejbe u *Te'vil muhtelefil hadis*: Poslanik je htio reći kako je štićeništvo između njega i mu'mina ljepše od štićeništva mu'mina međusobno. Zato je to pripisao Aliji. Mnogo je ajeta i hadisa koji se prenose u tom kontekstu, tj. da su Allah i Poslanik, zaštitnici vjernika.

[2] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga 10. pog. 39, 46, 67, 68 i 70, 1/161-162, 165 i 174-176, od Aiše i Ebi Musa Ešarije.

"Zaista ste vi kao Jusufove žene, naredite Ebu Bekru neka predvodi ljude." Kao i drugi hadisi koje smo spomenuli na ovu temu.[1]

Oni zaista govore velike stvari i izmišljaju izmišljotine. Omer je pitanje hilafeta prepustio šuri povodeći se za Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme, i Ebu Bekrom. Zbog toga je i rekao: "Ako ja imenujem halifu pa to je prije mene uradio onaj ko je bolji od mene, a ako ga ne odredim pa ni Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nije imenovao halifu."[2] Niko nije odbacio ove riječi. Zatim je rekao: "Prepustit ću šuri da izabere halifu iz grupe s kojom je Poslanik, bio zadovoljan do svoje smrti."[3] I zaista je sa većinom njih Allah bio zadovoljan. Svi su bili odabranici i sposobni da povedu hilafet.

Što se tiče njihovog napada: "Abdurrahman se poslužio lukavstvom tako da je prepustio hilafet Osmanu", kažemo Abdurrahman je to uradio savjesno bez upotrebe lukavstva jer on ustvari nije posjedovao snagu i moć za takvo nešto, a sva snaga i moć pripadaju Allahu, dželle'šenuhu. Svako od njih je znao da hilafet ne može naslijediti osim jedan. Abdurrahman se samovoljno povukao i ostavio muslimanima da se potrude oko izbora najsposobnijeg. Tako se i desilo pa je vlast preuzeo onaj ko je

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim u knjizi "Imara, br. 33, 6/4-5, od Urveta b. Zubejra od Ibn Omera. Zatim u hadisu Salima od Ibn Omera. Imam Ahmed ga bilježi u *Musnedu*, 1/42, ili br. 299, od Urveta od Ibn Omera, i u drugom hadisu od Humejda b. Abdurrahmana od Ibn Abbasa, 1/47, ili br. 322, i u trećem hadisu od Zuhrija od Salima od Ibn Omera, 1/47, ili br. 332.

[2] Hadis je dug a prenosi ga Amr b. Mejmun. Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu* u poglavlju "Odlike ashaba", knjiga 62, pog. 8, 4/204 i 207.

[3] Može se reći da je Omer tu stvar prepustio Allahu, dželle še'nuhu. Jer je Allah taj koji je uputio Abdurrahmana b. Avfa i ostale kandidate za hilafet, očistio i učinio njihova srca iskrenim pa su u tom poslu tražili Allahovo zadovoljstvo. Omerov postupak je uzvišen primjer jedne velike duše. On je želio da se prebacivanjem pitanja hilafeta na *šuru* sačuva od opasnosti samovolje i svojih prohtjeva.

dostojan i zaslužan. Niko drugi nije bio preči u tome od njega kao što smo to objasnili u poglavlju "Stepeni hilafeta" u knjizi *Envarul-fedžr*[1] kao i u drugim hadiskim knjigama.

Pošto je ubijen Osman, niko nije bio preči od Alije da preuzme hilafet, pa ga je Allahovim kaderom i preuzeo u odgovarajućem vremenu i situaciji. Za njegova hilafeta Allah je obznanio ono što je htio da obznani od propisa i nauke. Omer, radijellahu anhu, je rekao: "Da nije Alije propao bi Omer."[2]

U pomenutim ratovima, Alije i njegovih protivnika, došao je do izražaja Alijin fikh i razumijevanje prirode rata među muslimanima, kao i strategija nastupanja, rasprava, razmatranje zahtjeva, preduhitrenje i traženje kompromisa prije izbijanja rata. Zatim njegov poziv: "Ne započinjite borbu I ne slijedite one koji pobjegnu sa bojnog polja, ne ubijajte ranjenike, ne uznemiravajte žene i ne plijenite njihov imetak." On je također naredio da se od njih primi svjedočenje i da se klanja za njima. Otuda je ulema rekla: "Da se nisu desili pomenuti događaji ne bi smo znali propise ratovanja protiv buntovnika."

A što se tiče Talhinog i Zubejrovog učešća u pomenutoj smutnji, to smo već objasnili.[3]

---

[1] Riječ je o tefsirskom djelu Ibn el-Arabija koji ima osamdeset tomova.

[2] Nisam pronašao ovaj hadis u priznatim i poznatim hadiskim zbirkama do kojih sam uspio doći. I pored toga što priznajemo Alijinu učenost i fadilet mislim da ovaj hadis nije tačan.

Ovako je govorio Omer iako je za njega Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Prvi sa kime se rukuje istina je Omer.*"** I rekao je: "*Allah je istinu stavio na Omerov jezik da njome govori.*" *** I rekao je: "*Kada bi poslije mene bilo poslanika bio bi to Omer.*" ***

[3] Kao što smo već objasnili oni su izišli s ciljem da sarađuju i da se dogovore oko izvršenja šerijatske kazne nad Osmanovim ubicama.

Što se tiče njihovog stava da *tekfire* počinioca velikog grijeha, kažemo za njih da su oni kafiri, a ovo pitanje smo objasnili u više knjiga u različitim poglavljima.

Ako bi neko prigovorio, pa rekao: Abbas je za Aliju rekao ono što prenose imami hadisa da su se Alija i Abbas požalili Omeru u vezi Poslanikova vakufa. Tom prilikom Abbas je rekao Omeru: "O vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovog zalima, lašca, prevaranta, izdajnika i grješnika."[1] Pa su prisutni rekli Omeru: "O vladaru pravovjernih, presudi između njih i odmori jednog od drugog." Omer tada reče: "Zaklinjem vas Allahom, s čijom dozvolom opstoje nebesa i zemlja, da mi odgovorite da li znate da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: '*Mi se ne nasljeđujemo, što ostavimo to je sadaka.*' Time je mislio na sebe." Rekoše: "Zaista je

---

**Ovaj hadis nisam pronašao u pomenutom obliku. Našao sam drugi hadis u kom se kaže: "*Prvi kome će se dati knjiga u desnu ruku od ovog ummeta je Omer b. Hatab...*" Bilježi ga Hatib od Zejda b. Sabita do Poslanika (merfu'). U senedu je Omer b. Ibrahim b. Halid el-Kurdi koji se optužuje za patvorenje hadisa.

*** Ova dva hadisa Tirmizi je ocjenio kao hasen hadis, a sa njim se složio recezent (muhakik) *Miškatul-misbah*.

---

[1] Prije smo spominjali ovu parnicu između Alije i Abbasa pred vladarom pravovjernih Omerom, radijellahu anhu. Hadis o tome bilježi Buharija od Malika b. Evs b. Hadsan Nasrija. Hafiz Ibn Hadžer u *Fethul-bariju*, knjiga 57, pog. 1, 6/125, kaže: Šuajb i Junus su još dodali: "Pa se se Alija i Abbas međusobno grdili." U predaji koju bilježi Ukajl od Ibn Šihaba u poglavlju "Faraid" se kaže: "Presudi između mene i ovog nepravednika (zalima)."Pa su se međusobno izgrdili. U predaji od Džuvejrije stoji: "Objasni ovome lašcu, grješniku, prevarantu i izdajniku." U komentaru ovih predaja Ibn Hadžer kaže: "Proučavajući ove predaje uvidio sam da Alija nije grdio Abbasa kao što se to na prvi pogled može zaključiti iz Ukajlove predaje." Maziri kaže: "Vjerovatno su neki prenosioci pogriješili kada su tako prenijeli predaju." Najljepši spoj svih tih predaje je kod Buharije u *Sahihu* gdje je Abbas izgrdio Aliju jer on kod njega na stepenu njegova djeteta. Time je htio da ga odvrati od onoga za što je bio ubjeđen da griješi.

to rekao." Zatim se okrenu prema Aliji i Abbasu, pa reče: "Zaklinjem vas Allahom, da li znate da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, to rekao?" Odgovoriše: "Znamo." Omer nastavi: "Zaista je Allah Poslanika odlikovao u ovom *fej'u* kao nikog drugog. Pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, koristio za svoga života. Zatim je umro Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pa je Ebu Bekr rekao: 'Ja sam namjesnik Božijeg Poslanika.' Za dvije godine svoje vladavine on je njime raspolagao na način kao što je to činio i Poslanik. Vi mislite da je Ebu Bekr prevarant, izdajnik i lažov.[1] Allah je svjedok da je bio iskren, pošten, na Pravom putu, te da je slijedio istinu..." Zatim je citirao hadis.

Što se tiče Abbasova ukora Alije, on se može shvatiti kao očev ukor sina, i to je pojmljivo. To je nešto što se može oprostiti. Često puta stariji tako naruže mlađe, pa šta reći ako tako nešto otac rekne sinu. A što se tiče Omerovovih riječi da tvrde da je Ebu Bekr nepravedan i prevarant. To je vijest o razilaženju koje se desilo u kome su dvije strane različito presudile. On je u tome imao svoje a oni svoje mišljenje. Ebu Bekr i Omer su presudili shodno svom idžtihadu, a Alija i Abbas shodno svom mišljenju. Međutim nakon što su donijeli tu presudu (Ebu Bekr i Omer) njih dvojica su se pokorili kao što se parničar pokori kadijinoj presudi oko neke sporne stvari. Iako onaj protiv koga je presuđeno misli da je kadija pogrešio on ipak prihvata presudu i šuti.

Ako bi neko rekao: To se odnosi na prvobitno stanje kada stvar još nije bila jasna a propis je donešen na osnovu idžtihada. A što se tiče propisa o zabrani Fatiminog i Abbasovog miraza, on se temelji na hadisu Božijeg Poslanika sallallahu alejhi ve selleme, "*Mi*

[1] Kaže hafiz Ibn Hadžer, 6/125: Spominjući ovu predaju Zuhri je ponekad imenovao a ponekad oslovljavao s nadimkom. Isto tako je postupao i Malik. To je izbrisao u predaji Bišra b. Omera od njega kod Ismailija i drugih. A to je slično onome što smo spomenuli od Abbasova govora Aliji.

se ne nasljeđujemo naša ostavština je sadaka." To su znale Poslanikove žene i deset ashaba koji su to i posvjedočili što pobija vašu tvrdnju.

Odgovorit ćemo: Postoji mogućnost da se to odnosi na prvobitno stanje, a stvar se nije razjasnila ni poslije. Možda su hadis tretirali kao usamljenu predaju (*haber ahad*) koji se suprotavlja Kur'anu, usulu i poznatom propisu (*hukmul-mešhur*) u tom vremenu, te zbob toga nisu prihvatili rad po njemu dok se ta stvar nije ponovila i utvrdila. Pošto se stvar ponovila (tj. i Ebu Bekr i Omer su donijeli istu presudu) onda su se pokorili i prihvatili propis oslanjajući se na pomenuti hadis. Ovakvo mišljenje se, također, ne temelji na osnovu *nasa* u mes'eli.[1] Jer postoji mogućnost različitog svatanja hadisa. Tako postoji mogučnost da se riječi Božijeg poslanika: "*Mi se ne nasljeđujemo naša ostavština je sadaka*", shvate u značenju: Nije ispravno uzeti od nas miraz, ja ne raspolažem njime niti je on moje vlasništvo, ne posjedujem ništa od dunjaluka što bi moglo pripasti nekome od mene. A postoji i mogućnost drugog značenja. Tako npr. riječi *"Mi se ne nasljeđujemo"* mogu predstavljati odvojen propis, a riječi *"Naša ostavština je sadaka"* drugi zaseban propis koji se odnosi na njegov udio od onoga što mu je Allah dao od *fej'a* s kojim ga je Allah odlikovao a koji su muslimani zadobili bez bez borbe i učešća konjice. A Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je imao i udio (*sehm*) od ratnog plijena kojeg bi muslimani osvojili u borbi. Također postoji mogućnost da je riječ sadaka *dolazi kao akuzativ stanja riječi* ostavština. Ovo je mišljenje Ebu Hanife i ono je slabo mišljenje kao što smo to objasnili na njegovom mjestu.

[1] Vjerovatno autor pod izrazom *nas* ovdje misli na terminološko značenje te riječi u usuli-fikhu. *Nas* u tom kontekstu znači vanjsko, nedvosmisleno značenje dokaza (op. p.)

Kao rezime svega pomenutog možemo konstatovati da u *mes'eli* postoji razilaženje, jer ima prostora za idžtihad[1] i da pomenuti hadis nije *nas* (precizan tekst) pa otuda postoji mogućnost da su mudžtehidi pogodili ali i pogrešili. A Allah najbolje zna.

[1] Vjerovatno su Fatima, Alija i Abbas, radijellahu anhum, bili pobornici ovakvog idžtihada. U svakom slučaju oni za to imaju nagradu. Nema sumnje da je Alija promjenio svoje mišljenje iako se prvobitno držao pomenutog stava jer za vrijeme svoga hilafeta to nije sproveo u praksi.

NAPAD

Zatim je ubijen Alija. Rafidije govore: "Hilafet je oporučio Hasanu." Hasan je hilafet predao Muaviji, pa mu je rečeno: "Onaj ko je ocrnio lica mu'mina."[1] Pa ga je grupa rafidija oslovila kao grješnika, a druga skupina ga je zbog toga *protekfirila.*

---

[1] Od osnova rafidijskog vjerovanja, ustvari to je prvi temelj imana kod njih, je ubjeđenje da su Hasan, njegov otac i brat nepogrešivi, kao i deveterica imama iz porodice njegova brata. Vjeruju da Hasan i njegov otac prednjače u nepogrešivosti, a ono što urade ili izgovore je istina. Treba znati da istina nije kontradiktorna. A najvažnije što je uradio Hasan b. Alija je prosljeđivanje svoje prisege vladaru pravovjernih Muaviji, radijellahu anhu. Shodno tome oni su trebali priznati ovu prisegu i vjerovati kako je to dio nepogrešive istine, jer je ona djelo čovjeka koji je po njima nepogrešiv. Međutim, očigledno je da oni niječu i ne priznaju tu prisegu i tako se suprostavljaju svome nepogrešivom imamu. Ova stvar ne izlazi iz okvira dvije mogućnosti. Prva je: ili niječu nepogrešivost svojih dvanaest imama, što bi značilo rušenje njihove vjere jer je akida nepogrešivost imama osnov njihove vjere. Druga mogućnost je da i dalje vjeruju u nepogrešivost Hasana, iz čega proizilazi da je i pomenuta bej'a Muaviji u tom okviru, ali su se oni usprotivili vjeri i svome Imamu zbog njegova postupka u tom pogledu sa kojim je htio da sretne Allaha, dželle še'nuhu. Shodno toj soluciji oni su potonjim generacijama oporučivali nepokornost, što za sobom povlači zaključak da su bili ustrajni u inadu, oholosti i nevjerstvu. Svaka od ove dvije solucije ih podjednako gura na rub propasti, a treća solucija ne postoji. Oni koji od njih govore: "Hasan je ocrnio lica vjernika sa *tagutom*", kažemo: "Što se tiče onih koji vjeruju u poslanstvo Hasanovog djeda, sallallahu alejhi ve selleme, oni u ovom pomirenju muslimana i davanju prisege Muaviji vide dokaz poslanstva jer je ovim događajem potvrđeno ono o čemu je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obavjestio svoga miljenika, prvaka mladića u Džennetu, Hasana. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao kako se nada da će njegovim sebebom Allah, dželle še'nuhu, izmiriti dvije velike skupine muslimana, kao što ćemo to spomenuti. Zato svi oni koje je obradovao Hasanov postupak izmirenja muslimana smatraju da je on ustvari osvijetlio lica mu'mina a ne ocrnio."

ODBRANA

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: Tvrdnja rafidija de ja Alija oporučio hilafet Hasanu je netačna. Nije ga oporučio nikome,[1] a tačno je da je došlo do davanja prisege. On je bio preči bej'i od Muavije i mnogih drugih. On je izišao u isti pohod kao što je i njegov otac da pozove buntovničku skupinu (fi'etul-bagije) na pokornost. Sa njim su pregovarali posrednici, da bi se na kraju odrekao hilafeta s ciljem očuvanja muslimanske krvi[2] sjedne

---

[1] Bilježi imam Ahmed u svom *Musnedu*, 1/130 ili br. 1078, od Veki'a od E'ameša od Salima b. Ebi Dž'ada od Abdullaha b. Sebu'a da je rekao: Čuo sam Aliju da kaže, prije nego je ubijen, rekli su mu: "Odredi nam halifu." On reče: "Ne. Ostavit ću vas na način kako je to postupio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme." Rekoše mu: "Šta ćeš na to odgovoriti Gospodaru kada ga susretneš?" Reče: "Allahu moji ostavio si me među njima koliko si htio, zatim si me uzeo Sebi, a Ti si ostao bditi nad njima. Ako želiš možeš ih popraviti, a ako želiš možeš ih pokvariti." Isto bilježi Ahmed, 1/156 ili br. 1339, od Esveda b. Amira od E'ameša od Seleme b. Kuhejla od Abdullaha b. Sebu'a. Obje predaje imaju tačne senede. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 5/250-251, bilježi od imama Bejhekija predaju od Husajna b. Abdurrahmana od imama Š'abija od Ebi Vaila, brata Semele Esedija (jedan od prvaka tabi'ina) bi rečeno Aliji: "Zar nam nećeš odrediti halifu?" On reče: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nije odredio halifu pa je ipak imenovan. Ako Allah bude ovim ljudima želio dobro okupit će ih oko najboljeg od njih kao što ih je poslije Poslanikove smrti okupio oko najboljeg od njih." Sened ovog hadisa je dobar.

Ibn Kesir prenosi od imama Bejhekija, 7/323, hadis od Hubejba b. Ebi Sabita Kahilija, Kufija od Sa'lebeta b. Jezida Hamanija (kufljanski šija, Nesai ga je ocjenio vjerodostojnim) da je rečeno Aliji: "Zar nećeš imenovati halifu?" Reče: "Ne, ostavit ću vas onako kako vas je i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ostavio." Pogledaj *Sunen El-Bejheki el-kubra*, 8/149.

[2] Priču o posredovanju između Hasana i Muavije i primirju između njih bilježi imam Buharija u knjizi *Sulh*, br. 53, pog. 9, 3/169, od Hasana Basrija da je rekao: "Hasan je, tako mi Allaha, krenuo Muaviji sa jedinicama jakim kao planina. Pa je Amr b. As rekao: 'Vidim jedinice koje se ne mogu savladati dok na obje strane

strane i da bi se obistinilo obećanje Poslanika *melhameta* (nadahnuća) s druge strane.[1] Jedne prilike Poslanik, je na minberu izrekao: "*Ovaj moj sin je gospodin. Nadam se da će Allah njegovim sebebom izmiriti dvije velike skupine muslimana.*"[2] I zaista se Poslanikovo obećanje obistinilo, a hilafet je pravosnažno prešao u ruke Muavije, radijellahu anhu. Na taj način se obistinila Poslanikova želja.

---

ne pogine veliki broj ljudi.' Pa mu je Muavija rekao, a tako mi Allaha bio je bolji (tj. Amr) od drugog: 'Ako ovi pobiju one, a oni ove ko će preuzeti brigu o ljudima i ženama? Ko će preuzeti njihova imanja?' Pa mu je poslao dvojicu Kurejšija iz Abdušemsa; Abdurrahmana b. Semureta i Abdullaha b. Amira b. Kurejza. On im reče: 'Idite tom čovjeku (tj. Hasanu b. Aliji)! Upitajte ga šta želi i razgovarajte sa njim na način koji će ga zadovoljiti. Zamolite ga (tj. postupite kako mislite da je najbolje, vi ste povjerenici.' Pa su otišli do njega, pregovaraše sa njim i zamolišе ga. Hasan b. Alija im reče: 'Ja sam predstavnik Benu Abdul Mutaliba, zadobili smo ovaj imetak. Ovaj ummet zbunjen i okrvavljen (tj. potrebno je mnogo imetka za zadovoljenje njegove krvi).' Rekoše mu on ti predlaže to i to, i moli te. On reče ko mi to garantuje. Odgovoriše mi ćemo se za to pobrinuti. I nije ih ništa upitao a da mi nisu rekli mi ćemo se za to pobrinuti. Zatim je došlo do izmirenja."

[1] Hadis o Poslanikovim imenima u potpunosti glasi: Ja sam Muhamed, Ahmed, *El-Mukfi*, *El-Hašir*, Poslanik tevbe, Poslanik milosti i Poslanik *melhameta*. Bilježi ga Tajalisi i Ahmed u svome Musnedu i drugi. Sened hadisa je tačan kako to tvrdi recezent *Džami'u sagira* kao i dododaci na ovaj hadis.

[2] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu* kao i prethodni hadis od Hasana Basrija da ga je čuo Ebu Bekreta. Ebu Bekrete je vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, na minberu a Hasan b. Alija je bio pored njega kada je to izrekao. Takođe ga bilježi Buharija u poglavlju o vrlinama Hasana i Husejna, knjiga "Vrline ashaba", br 62, pog. 22, 4/216. Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/17-19 i Ibn Asakira, 4/211-212.

MUAVIJA JE HALIFA A NE KRALJ

Ako bih neko rekao: Zar nije preneseno od Sefine da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Hilafet će biti trideset godina, zatim će prerasti u kraljevstvo.*" Ako izbrojimo godine od hilafeta Ebu Bekra do Hasanove predaje hilafeta Muaviji vidjet ćemo da ima ni više ni manje nego trideset godinia.

Na ovo pitanje možemo odgovoriti sdljedećim stihom:

Uzmi ono što vidiš a kloni se onoga što si čuo
Vidljivost u noći uštapa je bolja od sjaja Jupitera

Ovaj hadis[1] predstavlja radosnu vijest za Hasana, kao i pohvalu na njega jer se pomenuto izmirenje realizovalo na njegovim rukama tako što je Muaviji predao hilafet, i svoju prisegu.[2]

---

[1] Tj hadis "*Ovaj moj sin je gospodin...*" kojeg bilježi Buharija od Hasana Basrija od Ebu Bekreta.

[2] Pa je svoju prisegu predao Muaviji. To se desilo na mjestu koje se zove Mesken na obali rijeke Dedžil, u mjesecu rebiul-evvel, 41 h. g. Ta godina je nazvana Godinom ujedinjenja (am džema'a), jer su se te godine ujedinili muslimani nakon raskola i zbog toga što su ponovo pokrenuli vanjske ratove u cilju širenja islamske da've. Taj proces je bio obustavljen pet godina zbog smutnje koju su izazvale Osmanove ubice. U tih pet godina muslimani su mogli steći toliko slave što drugi ne bih ni za pet stoljeća. Međutim Allah je svakoj stvari odredio mudrost pa i ovoj.

Hadis Sefine nije tačan.[1] I kada bi smo predpostavili da je

[1] Jer ga od Sefine prenosi Seid b. Džehman. Učenjaci su se razišli u pogledu njega. Neki su rekli da se od njega mogu uzimati (la be'se bihi) predaje, a drugi kažu da je tačan. Ebu Hatim je za njega rekao: " On je učen ali od njega se ne može uzeti." U senedu tog hadisa se nalazi i Hašredž b. Nebate Vasiti. Neki učenjaci su rekli da je tačan. Nesai tvrdi da nije dovoljno pouzdan (lejse bikavij). Abdullah b. Ahmed b. Hanbel prenosi ovu predaju od Suvejda Tahana, za kojeg je hafiz Ibn Hadžer u *Takribut-tehzibu* rekao da je *lejinul-* hadis. Vidimo da je ovaj hadis upitne vjerodostojnosti a suprostavlja se vjerodostojnom, jasnom i nedvosmislenom hadisu koji bilježi Muslim u knjizi *Imara*, br. 33, br. 5, 6, 7, 8, 9 i 10, 6/3-4, od Džabira b. Semureta da je rekao: "Došao sam sa mojim ocem kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa sam ga čuo kako govori: '*Ova stvar neće prestati dok se ne smijeni dvanaest halifa*.' On dalje nastavlja: Zatim je nešto tiho rekao što ja nisam mogao čuti (Aliji), pa sam upitao oca: 'Šta kaže?' Reče: 'Rekao je da će svi biti od Kurejšija.'" Pogledaj u Buharijinom *Sahihu* knjigu "Ahkam", br. 93, pog. 51, 8/125-127. Pogledaj *Fethul-bari*, 13/162, pa nadalje. Također vidi *Sunen Ebu Davuda*, knjiga 35, br. 1, i *Džamiu'* Tirmizi, knjiga 31, pog. 46. Također *Musned* imama Ahmeda, 1/398 i 406 ili br. 3781 i 3859, u hadisu Ša'bija od Mesruka b. Edžde'a el-Hemedanija, uglednog imama, da je rekao: "Sjedili smo kod Abdullaha b. Mesuda a on nam je učio Kur'an, pa mu je neki čovjek rekao: 'O Ebu Abdurrahmane, da li ste pitali Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, koliko će ovaj ummet imati halifa?' 'Otkako sam došao u Irak niko me to nije prije tebe upitao.' Zatim reče: 'Da. Postavili smo to pitanje Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pa nam je odgovorio da će ih biti dvanaest kao što je broj vođa Benu Israila.'"*

Hadis se nalazi u *Džami'u zevaid*, 5/190, zatim ga bilježui Ahmed u *Musnedu*, 5/86 i 87 u tri rivajeta, zatim 88, 89 i 90 u tri rivajeta, 92 u tri rivajeta, 93 u dva rivajeta, zatim 94, 95 i 96 po dva rivajeta, pod 97 u dva rivajeta u 98 tri rivajeta, 99 tri rivajeta i 100 i 101 u dva rivajeta, 106 u dva rivajeta, 107 i 108 u dva rivajeta. Također se nalazi u *Musnedu* od Tajalisija br. 967 i 1278. Šejh Ibn Tejmijje hadis je ocjenio vjerodostojnim u *El-Kaide*.

---

*Ovaj hadis nije kontradiktoran primirju Hasana sa Muavijom kao što to tvrdi kadija Ebu Bekr b. el-Arabi. Također nije oprečan hadisu *"Ova stvar neće prestati dok se ne smijeni dvanaest halifa"*, kao što to tvrdi Muhibuddin el-Hatib. U predaji od Ebu Davuda hadis je prenešen u sljedećem obliku: "*Hilafet po uzoru na poslanstvo biće trideset godina*." Iz toga se može razumjeti da će biti i drugih halifa ali ne po uzoru na poslanstvo, što nije razlog da se ne nazivaju halifama.

tačan, on se suprostavlja primirju oko kojeg se svi slažu tako da je obaveza prihvatiti predaje koje potvrđuju pomenuto primirje. [1] Ako bi neko rekao zar među ashabima nije bio neko sposobniji za tu stvar od Muavije? Odgovorit ćemo: Da, bilo ih je mnogo,[2] ali je

---

Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje: Dozvoljno je vladare koji su došli poslije četverice pravednih halifa nazivati halifama pa makar oni bili kraljevi a ne halife. Dokaz tome je predaja koju bilježi Buharija i Muslim od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: '*Israelićane su predvodili njihovi poslanici, i svaki put kada bi neko od njih umro naslijedio (halefehu) bi ga drugi poslanik, a poslije mene nema poslanika. Biće mnoštvo halifa (teksuru).' Ashabi upitaše: 'Šta nam oporučuješ tada.' 'Čuvajte prisegu datu prvom, dajite im njihovo pravo. Allahu će odgovarati za ono što im je povjerio.'*"

Ar. izraz *teksuru* označava mnoštvo i nije moguće halife ograničiti na četvoricu pravednih halifa (hulefaurrašidin).

---

[1] Tj. obaveza je prihvatiti ugovor kojim je hilafet prešao iz Hasanovih ruku u ruke Muavije. To je *muttefek alejhi*. Poslanik je unaprijed obavjestio o ovom događaju kao radosnoj vijesti, pohvalio njegova aktera i izrazio svoje zadovoljstvo. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje u *Minhadžu es-Sunne*, 2/242: "Ovaj hadis upućuje na to da je čin izmirenja ove dvije skupine pohvalna stvar koju voli Allah i Njegov Poslanik, te da taj Hasanov postupak predstavlja njegovu najveću vrlinu i fadilet koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, lično pohvalio. A da je rat između Hasana i Muavije bio obavezan (vadžib) ili mustehab u tom slučaju Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ne bi pohvalio ovaj Hasanov postupak... itd"

[2] Kao što je Sad b. Ebi Vekas, mudžahid i osvajač jedan od deseterice obradovanih Džennetom, Abdullah b. Omer, učenjak i ashaba koje se čvrsto i do u detalje pridržavao sunneta Božijeg odabranika, sallallahu alejhi ve selleme, kao i mnogi drugi ovog ranga ili blizu ovog ranga. Ovoj dvojici je povjereno da riješe pitanje vlasti od strane Ebu Musa i Amra poslije rata na Sifinu. Pošto su se složili oko ponovnog ujedinjenja ummeta sa Muavijom na čelu, svi su prihvatili ovu odluku i položili mu prisegu. Treba znati da su se njih dvojica prije toga distancirali od smutnje još od Osmanove smrti. Pogledaj *Fethul-bari,* 13/50. Muavija je lično znao vrijednost pojedinih ljudi. Bilježi se u *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/134, od Ibn Durejda od Ebi Hatima od Atebija da je Muavija odražao hutbu pa je tom prilikom rekao: "O ljudi, ja nisam najbolji od vas, među vama su oni koji su bolji od mene kao što su Abdullah b. Omer, Amr b. As i drugi velikani. Nadam se da ću biti najkorisniji od vas, najžešći prema vašem neprijatelju i da ću vam najviše donijeti plijena." Bilježi ga Ibn Seid od Muhameda b. Musaba od

Muavija posjedovao neke specifičnosti. Tako je Omer ujedinio Šam i u cijelosti ga stavio pod njegovu upravu[1] jer se uvjerio u njegove kvalitete,[2] čuvanje interesa vjere, zaštitu granica,[3] unapređenje i

Ebu Bekra b. Ebi Merjema od Sabita, Muavijinog štićenika, da je on čuo Muaviju kako to govori.

[1] I zaista pod njegovim vođstvom Šam je predstavljao najveću islamsku silu koja je bila udarna igla islamske vojske na putu džihada, velikih osvajanja i islamskog da'veta uz ljepotu islamskog ahlaka i ophođenja kao i mudrošću i iskrenišću njenog rukovodstva.

[2] Već smo spomenuli hadis Lejsa b. Sada, imama Egipta, sa vjerodostojnim senedom do Sada ibn Ebi Vekasa, osvajača Iraka i Irana, vojskovođe koji je zbrisao Perzijsko carstvo, da je rekao: "Nisam poslije Osmana vidio da iko sudi pravednije od Muavije." Zatim hadis Abdurezaka San'anija sa senedom do učenjaka ummeta Abdullaha b. Abbasa da je rekao da nije vidio podesnijeg čovjeka za vladavinu od Muavije. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje: "Od svih namjesnika Muavija se najljepše odnosio prema svojim podanicima. Njegovi podanici su ga voljeli." Bilježi Muslim u svome *Sahihu*, knjiga 33, br. 65 i 66, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: '*Najbolji od vaših vođa su oni koje volite i koji vas vole, blagosivaju vas i vi njih blagosivate*.' Bilježi Taberi, 6/188, predaju Mudžalida od Ša'bija da je Kubejsa b. Džabir Esedij rekao: "Hoćete li da vas obavjestim sa kim sam se sve susreo? Bio sam sa Omerom b. Hatabom. Nisam vidio boljeg poznavaoca fikha od njega niti čovjeka da ljepše podučava od njega. Zatim sam bio sa Talhom b. Ubejdullahom. Nisam vidio čovjeka da više daje bez traženja. Zatim sam bio sa Muavijom. Nisam vidio čovjeka druželjubivijeg od njega niti čovjeka čija se tajnost više poklapa sa njegovim javnim životom."

[3] U tom kontestu se prenosi da je poslao poruku Vizantijskom vladaru u vrijeme dok su trajali okršaji između njega i Alije na Sifinu. Do njega je doprla vijest o gomilanju ogromne bizantijske vojske prema granicama Šama. Muavija mu je poručio: "Tako mi Allaha, ako ne prestaneš sa pokretima vojske i ne vratiš se u svoju zemlju, ja i moj amidžić ćemo se ujediniti protiv tebe i oduzet ćemo ti cijelu zemlju i učinit ćemo ti zemlju tijesnom ma koliko bila prostrana." Vizantijski kralj se uplašio i povukao. Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/119.

modernizaciju vojske, nadmoć nad neprijateljem[1] te političku zrelost u ophođenju sa svijetom.[2] [1]

[1] Ova nadmoć se ogledala kako na kopnu tako i na moru. Bajraci islama su se vijorili na svim horizontima zahvaljujući njegovoj slavnoj vojsci koju je Allah odredio da učvrsti vjeru i pomogne poslanicu Njegova Poslanika a vjernicima donese slavu. Kao što se osvajanje Egipta i njegovo pripajanje arapskom svijetu može pripisati Amru b. Aasu samom, tako se osnivanje islamske flote i prva osvajanja morskim putem mogu pripisati samom Muaviji. Svako onaj ko proučava istoriju islama i Arapa trebao bi znati da je Muavija stvoren za upravljanje i rukovođenje. Ibn Kesir bilježi u *Tarihu*, 8/135, od Hušejma od Avama b. Hušiba od Džebeleta b. Sehima da je Abdullah b. Amr b. As rekao: "Nisam vidio nikoga odvažnijeg od Muavije." Tad je Džebelete b. Sehim rekao: "Čak i od Omera?" On odgovori: "Omer je bio bolji od njega, ali je Muavija bio odvažniji." Sličnu pohvalu je dobio i od Abdullaha b. Omera. Već smo spomenuli govor Ibn Abbasa: "Nisam vidio podesnijeg čovjeka za vladavinu od Muavije."

[2] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje u *Minhadžu es-Sunne*, 3/185: Nije bilo boljeg vladara od Muavije niti su ljudi u vremenu nekog vladara bili bolji od podanika Muavije ako se usporede sa onima poslije njega, međutim ako bi smo ih usporedili sa vremenom Ebu Bekra i Omera onda se može primjetiti razlika u korist onih prvih. Prenosi Ebu Bekr Esrem, a bilježi ga i Ibn Beta sa svojim senedom: "Govorio nam je Amr b. Džebele, govorio nam je Muhamed b. Mervan od Junusa od Katade da je rekao: 'Kada biste vidjeli šta je Muavija postigao većina bi rekla da je on Mehdija.'" Također bilježi Ibn Beta sa vjerodostojnim senedom iz dva pravca od E'ameša od Mudžahida da je rekao: "Da ste živjeli u vremenu Muavije rekli bi ste da je Mehdija." Bilježi Esrem: Govorio nam je Muhamed b. Havaš, govorio nam je Ebu Hurejre Muktib:" Bili smo kod E'ameša pu su spomenuli pravednost Omera b. Abdulaziza. E'ameš reče: 'A šta bi ste tek rekli da ste vidjeli Muaviju.' Oni rekoše: 'Da li misliš na njegovu blagost.' Odgovori: 'Ne, tako mi Allaha, već na njegovu pravednost.'" I rekao je Abdullah b. Ahmed b. Hanbel: "Obavjestio nas je Seid Ešedž, govorio nam je Ebu Usame Sekafi od Ebu Ishaka Sebiija da je spomnuo Muaviju i rekao: 'Da ste ga zapamtili ili da ste živjeli za njegove vladavine rekli bih ste da je Mehdi.'" Veliki imami i učenjaci u pomenutim predajama svjedoče o vrijednosti vladara pravovjernih Muavije. Ovo svjedočanstvo je plod kabul Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, dove. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je za

ovog dobrog halifu dovio: *"Allahu moj učini ga upućenim upućivačem i upućuj njime."*** Ovaj hadis je dokaz poslanstva.

**Dovoljno je reći da je Muavija bio pisar objave kod Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Hafiz Ibn Kesir u knjizi *El-Bidaje ven-Nihaje*, 7/133, kaže: Rekao je plemeniti ashab Sad b. Ebi Vekas, radijellahu anhu: "Nisam vidio poslije Osmana da iko pravednije sudi od vlasnika ovih vrata." Tj. Muavije. Prenosi se da je Alija, radijellahu anhu, poslije primirja 40 h. g., kojim je Alija priznao Muavijinu vlast u Šamu a Muavija Alijinu u Iraku, rekao: "Nemojte prezirati vladavinu Muavije. Ako ga izgubite vidjet ćete odvojene nemoćne glave kao divlje tikvice."

Rekao je Ibn Abbas: "Nisam vidio čovjeka odanijeg vladavini od Muavije." Umejr b. Seid Ensari Evsi, kojeg je Omer skinuo sa položaja namjesnika Himsa a na njegovo mjesto postavio Muaviju, je rekao: "Ne spominjite Muaviju osim po dobru. Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kako kaže: '*Allahu moj upućuj njime...*'" Ova izreka svjedoči o savršenoj Umejrovoj pravednosti.

Cijenjeni ashab Ebu Derda je rekao Šamljanima: "Nisam vidio da nečiji namaz više sliči Poslanikovom od Muavijinog namaza."

Bilježi Ibn Kutejbe od Utbeta b. Mesuda da je rekao: "Kada je pored nas prošao (Muavija) ustali smo i otišli do Ibn Abbasa. Zatekli smo ga kako sjedi pored postavljenog stola a kod njega je bila grupa ljudi. Mi smo mu prenijeli vijest. On reče: 'O dječače, digni sto.' Zatim je šutio neko vrijeme, a onda reče: P'lanina se uzdrmala i pokrenuli se njeni vrhovi. Tako mi Allaha, nije kao oni prije njega ali poslije njega neće doći bolji od njega. Njegov sin je najbolji iz njegove porodice.'"

E'ameš je rekao onima koji su u njegovom prisustvu spomenuli vrijednost Omera b. Abdulaziza i njegovu pravdu: "Šta bi tek rekli da ste susreli Muaviju." Rekoše: "Da li misliš na njegovu blagost?" "Ne, tako mi Allaha, već u pogledu njegove prevednosti", reče. Kao što smo već spomenuli.

Kubejse je rekao svojoj družini: "Hoćete li da vas obavjestim sa kim sam se sve susreo? Bio sam sa Omerom b. Hattabom. Nisam vidio boljeg poznavaoca fikha od njega niti čovjeka da ljepše podučava od njega. Zatim sam bio sa Talhom b. Ubejdullahom. Nisam vidio čovjeka da više daje bez traženja. Zatim sam bio sa Muavijom. Nisam vidio druželjubljivijeg niti čovjeka čija se tajnost poklapa sa njegovim javnim životom."

Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije u *Minhadžu es-Sunne*, 3/189, Muavijin odnos prema podanicima ga svrstava među najbolje namjesnike. Njegovi podanici su ga voljeli. Prenosi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Najbolji od vaših vođa su oni koje volite i koji vas vole, blagosivajte ih a i oni vas blagosivaju. A najgori su oni koje prezirete a i oni vas preziru, proklinjete ih a i oni vas proklinju.*"

U vjerodostojnom hadisu Muavija je okarakterisan kao fekih,[2] a u hadisu Ummi Haram se prenosi vijest o njegovom hilafetu.

Ovo su neka od mišljenja ashaba, tabi'ina i istoričara, a vidjeli smo šta je za njega rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Onaj ko mrzi Muaviju taj se suprostavlja onome što je za njega rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kao ashabi i tabi'ini.

Bilježi Ibn Asakir od imama Ibn Zur'e Razija da mu je neki čovjek rekao: "Ja mrzim Muaviju." On ga upita: "Zašto?" Reče: "Jer se borio protiv Alije." Ebu Zur'a mu tada reče: "Teško tebi, Muavijin Gospodar je milostiv a Muavijin protivnik je plemenit. Kakva je korist da se miješaš u ono što se desilo među njima?" Prije nego završim sa svjedočanstvima ashaba i tabi'ina o Muavijinoj vrijednosti želim spomenuti izjavu cijenjenog istoričara Ibn Halduna. Naime on kaže: "Trebalo bi da se doba Muavijine vladavine pripoji periodu hulefur-rašidina, jer je on išao njihovim stopama u pogledu pravednosti, dobrote i suhbeta (ashabstva)." Pogledaj *Tarih* Ibn Halduna, 2/458. Spominjemo sve pohvale na račun Muavije mada ne niječemo Alijinu vrijednost, naprotiv tvrdimo da je Alija bolji od njega i da je većinski bio u pravu. Međutim, obojica se tretiraju kao mudžtehidi, a Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Ako sudija uloži napor pa pogodi ima dvije nagrade, a ako pogriješi ima jednu nagradu.*" Hadis bilježi Buharija i Muslim.

Prenosi se od Ibn Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, poslao po Muaviju kako bi mu nešto napisao, pa je Muavija izaslaniku rekao da jede. Zatim ga je poslao po drugi put pa Muavija opet reče da jede. Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: "*Da Bog da se nezasitio.*" Hadis je sahih a zabilježio ga je Ebu Davud.

Neke sekte su zloupotrebile ovaj hadis i protumačile ga u kontekstu napada na njega. Kako je moguće izvući takav zaključak ako se u istom hadisu spominje da je on bio njegov pisar. Iz hadisa se može zaključiti da se radi o uzrečici Arapa koja se upotrebljavala pri govoru bez stvarnog nijeta proklinjanja. Slično tome se prenosi da je jednoj od svojih žena Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Da Bog da osiromašila (teribet jeminuke).*" Odgovor na ovo pitanje se nalazi u mutevatir hadisu koji prenosi Aiša, radijellahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*... Moj Allahu ja sam samo čovjek pa kojeg god sam muslimana prokleo ili izgrdio učini da to bude čišćenje i nagrada za njega.*" Hadis je zabilježio Muslim. Pogledaj El-*Ehadisus-sahiha*, 1/95.

[1] Predaju o tome bilježi Tirmizi i kaže da je *hasen*. U recenziji *Miškatul-mesabih* se navodi da je sened ove predaje *sahih*.

[2] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu* u poglavlju "Vrline ashaba", knjiga 62, pog. 28, 4/219, u hadisu Ibn Ebi Mulejke da je rečeno Ibn Abbasu: "Da li zamjeraš vladaru pravovjernih jer on ne klanja vitir namaz osim jedan rekat?" Na to on

reče: "Zaista je on fekih." Bilježi Tirmizi u svome *Džamiu*, u knjizi "Menakib", br. 46, pog. 4, u hadisu Abdurrahmana b. Ebi Umejra Muzenija od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao Muaviji: "*Allahu moj učini ga upućenim upućivaćem i upućuj njime.*"*

*Tirmizi kaže da je hasen. Recezent *El-Miškata* kaže da je sened ovog hadisa tačan.

Bilježi ga i Taberani, u senedu preko Seida b. Abdulaziza et-Tenuhija (on je za Šam predstavljao ono što i Malika za Medinu) od Rabie b. Jezida el-Ejadi (jedan od velikih imama) od Abdurrahmana b. Ebi Emejreh da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao Muaviji: "*Alahu moj poduči ga Knjizi i računanju i sačuvaj ga kazne.*"Hadis jer zabilježio imam Buharija u *Tarihu* preko Ebu Mishera. Sened je naveden riječicom "od" ('an'ane).**

** To bi moglo značiti da hadis nije tačan. Međutim ovo pravilo se ne može generalizirati jer nije uvijek tako. Čak i u dva *Sahiha* ima puno hadisa u kojima prenosioci jedan od drugog prenose riječicom "od" ('an). U knjigama koje tretiraju hadisku terminologiju (*mustalahul-hadis*) ako vjerodostojan ravija prenosi koristeći rječicu "od" ('an) takav sened se smatra spojenim osim u slučaju ako se radi *o mudellisu.*

Već smo spomenuli događaj smjenjivanja Umejra b. Sada Ensarija u vrijeme Omera i njegovo svjedočanstvo o pohvali Muavije. Predaju o tome bilježi Ahmed od Irbada b. Sarije Silmija. Bilježi ga Ibn Džerir od Ibn Mehdija. Prenosi ga i Esed b. Musa i Bišr b. Sirij i Abdullah b. Salih od Muavije b. Saliha sa njegovim senedom. U rivajetu Bišra b. Sirja se nalazi dodatak: "*I uvedi ga u Džennet.*" Prenosi ga Ibn Adij i drugi od Ibn Abbasa. Prenosi ga Muhamed sa svojim senedom do Mesleme b. Muhaleda (Jedan od osvajača Egipta i njegov namjesnik). Prenosioci ove dove od ashaba su mnogobrojni. Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/120-121. Pogledaj biografiju Muavije pod slovom "m" u *Tarihu Dimešk* od Ibn Asakira. Onaj ko ne vjeruje u ovaj hadis on niječe cjelokupan Šerijat s kojim je došao sunnet Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Šije, koje mrze i proklinju Muaviju, za sebe tvrde kako se vežu za Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Čini se da indirekto iskazuju mržnju prema svome djedu, sallallahu alejhi ve selleme, zbog toga što se pomagao Muavijom i dovio za njega. Ako se ne stide nek rade šta god hoće. (Aludira se na Poslanikov hadis, op. p.).

U hadisu koji prenosi Ummi Haram se navodi kako će ljudi iz Poslanikova ummeta ploviti pučinom Zelenog mora kao kraljevi na divanima. To se desilo za njegove vladavine.[1]

Postoji mogućnost da se vlast stepenuje, hilafet a zatim kraljevstvo.[2] U tom slučaju period hilafeta je ograničen četvericom

---

[1] Ummu Haram bint Melhan je ashabijka od Ensarija. Živjela je u Kuba'u, naselju nadomak Medine. Kada bi odlazio u Kuba' Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bi se odmarao kod nje. Ona je bila tetka Poslanikovog sluge Enesa. Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga o džihadu, br. 56, pog. 3, 3/201. Muslim ga bilježi u knjizi *Imara*, br. 33, br. 160, od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kod nje odspavao poslije podne (ar. kajlula). Kada se probudio on se nasmiješio jer je vidio ljude od njegovog ummeta, borce na Božijem putu, kako plove morskom pučinom kao kraljevi na divanima. Zatim je ponovo zaspao pa je sanjao isto. Ummu Haram mu je rekla: "Zamoli Allaha da me učini od njih." On joj reče: "Ti ćeš biti u prvoj ekspediciji."

Rekao je Ibn Kesir: Ovaj pohod se odnosi na Muavijinu vojsku koja je osvojila Kipar 28 h. g. za vladavine Osmana, radijellahu anhu. Muavija je u to vrijeme osnovao prvi islamsku flotu. U tom pohodu je učestvovala i Ummu Haram sa svojim mužem Ubadom b. Samitom, kao i drugi ashabi kao što su Ebu Derda, Ebu Zer itd.

A što se tiče drugog pohoda iz Poslanikova sna to je pohod Jezida b. Muavije na Carigrad. Ovaj hadis predstavlja najveći dokaz poslanstva.**

**U vjerodostojnom hadisu, koji bilježi Buharija od Ummi Haram, je radosna vijest za Jezida. Naime Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem kaže: *"Prvoj vojsci koja zaplovi morem je obavezan (Džennet). I prvoj vojsci iz mog ummeta koja napadne Carigrad je oprošteno."* Postavlja se pitanje kako su cjenjeni ashabi Ebu Ejub Ensari i drugi prihvatili zapovjedništvo Jezida ako je zaista imao onako crnu biografiju kako to opisuju neprijatelji islama. Zaista krupne riječi izlaze iz njihovih usta i oni ne govore osim laži. (Aludira na Kur'anski ajet, op. p.)"

---

[2] Prenosi se od Seida b. Džemhana od Sefine da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *"Hilafet po uzoru na poslanstvo će trajati trideset godina, zatim će Allah vlast prepustiti kome On htjedne."* Recezent *Miškatul mesabih* je hadis ocjenio kao hasen.

halifa, a kraljevanje je započelo s Muavijom.[1] Allah, dželle še'nuhu, je rekao za Davuda, alejhi selam, a on je bio bolji od Muavije:

[1] Hilafet, kraljevstvo (*mulk*) i uprava (*imara*) su terminološki izrazi koji su kroz istoriju korišteni shodno tome kako se nečija vlast s praktične strane mogla okarakterisati. Dakle ključ definisanja nečije vladavine je bio shodno radu i biografiji nekog vladara. Muavija je vladao Šamom dvadeset godina za vrijeme *hulefai-rašidina*. Zatim je predano radio u korist islama narednih dvadeset godina nakon što mu je Hasan ustupuo svoju bej'u (prisegu) i hilafet. U oba ta perioda bio je pravedan i lijepo se ophodio sa ljudima svih kategorija. Znao je počastiti nadarene i pomoći ih u njihovim dostignućima. Svojom blagošću opraštao je neznalicama i tako liječio njihove nedostatke. Bio je ustrajan u izvršavanju svih šerijatskih propisa, čvrst, i odlučan. Predvodio je ljude kao imam u namazu i društvu. Također ih je predvodio u ratovima.

U *Minhadžu es-Sunne* se bilježi kako je plemeniti ashab Ebu Derda rekao Šamljanima: "Nisam vidio da iko sličnije klanja Poslaniku od ovog vašeg imama," tj. Muavije. Također već smo spomenuli riječi E'ameša onima koji su u njegovom prisustvu spominjali Omera b. Abdulaziza pa im je rekao: "A šta bi ste tek rekli da ste vidjeli Muaviju?" Oni rekoše: "Da li se to odnosi na njegovu blagost?" Reče: "Ne, već na njegovu pravičnost."

Njegova ustrajnost na putu islama je motivisala Katadu, Mudžahida, Ishaka Sebi'ija (svi su bili veliki imami) i njima slične da kažu: "Muavija je bio kao Mehdi upućen." Svako ko prouči njegovu vladavinu uvidjet će da je to bila primjerna vlast u pogledo pravednosti, milosrđa i potpomaganja. Nije nikada birao između lijepog i ljepšeg a da nije izabrao ono što je ljepše. Ako znamo da je ovako vladao četrdeset godina i da su njegovi podanici bili sretni i zadooljni njime onda je s opravdanjem nazvan halifom. A ako ga je neko nazvao i kraljem onda nećemo pretjerati ako kažemo da je on najmilostiviji i najbolji islamsli kralj.

Jednog dana dok sam boravio na jednom sastanku studenata u Istanbulu povede se rasprava o Muaviji i njegovom hilafetu. Bilo je to za vladavine sultana Abdulhamida. Moj drug šehid Seid Abdulkerim Kasim Halil, inače šija, reče: "Vi našeg sultana nazivate halifom. Ja sam vaš brat i kao šija izjavljujem da je Jezid b. Muavija, shodno svojoj svijetloj biografiji, preči da se naziva halifom od našeg halife." Pa šta onda reći za njegovog oca Muaviju? Prenosi se od Hajseme od Haruna b. Marufa od Damireta od Ibn Ševzeba da je Muavija za sebe znao kazati: "Ja sam prvi kralj i posljednji halifa." Već smo spomenuli hadis Ma'mera

od Zuhrija u kojem stoji: "Muavija je dvije godine postupao kao Omer bez ispoljavanja raskoši."

Već smo spomenuli utjecaj različitih sredina na vlast. Čak je Muavija o tome lično razgovarao sa Omerom kada je došao u Šam. On je Omeru tom prilikom obezbjedio raskošan prevoz što je Omer svakako ukorio. Muavija se opravda: "Mi živimo u zemlji u kojoj je mnoštvo neprijateljskih špijuna. Zbog toga želim ukazati počast našem sultanu kako bi time zastrašili naše neprijatelje a pribavili ponos muslimanima." "Kako je to domišljato, o vladaru pravovjernih", reče Abdurrahman b. Avf. "Zbog toga smo mu i povjerili ono što smo povjerili", reče Omer. Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/124-125.

Omerov životopis je služio kao uzor u Muavijinoj kući. Jednom prilikom je Jezid izjavio da će postupati kao što je Omer postupao. Prenosi Ibn Ebi Dunja od Ebu Kurejba Muhameda b. Ala'a Hemedanija hafiza od Rušdina Misrija od Amra b. Harisa Ensarija Misrija od Bukejra b. Ešedža Mahzumija Misrija i Medinija da je Muavija upitao Jezida: "Ako te postavim za namjesnika, kako ćeš postupiti?" Tako mi Allaha, o oče, postupat ću kao što je postupao Omer b. Hattab." Muavija na to odgovori: "Subhanallah, tako mi Allaha, ja sam sine prema njima postupao poput Osmana pa nisam izdržo, pa kako ćeš ti ako postupiš po uzoru na Omera." Pogledaj Ibn Kesira, 8/229.

Oni koji ne poznaju Muavijin životopis začude se kada čuju da je on bio veliki zahid i pravi dobričina. Bilježi imam Ahmed u knjizi *Zuhd*, str. 172, mekkansko izdanje, od Ebi Šibla Muhameda b. Haruna od Hasana b. Vaki'a od Damireta b. Rabie' Kurešija od Alije b. Ebi Hamleta od njegova oca da je rekao: "Vidio sam Muaviju u Damasku kako drži hutbu, a na njemu je bila pocjepana odjeća." Bilježi Ibn Kesir, 8/134, od Junusa b. Mejsira Humejrija, zahida (on je učitelj imama Evzaija) da je rekao: "Vidio sam Muaviju na pijaci Damaska kako jaše sa slugom iza njega, a na njemu je bila košulja poderanog džepa." Velike vojskovođe i njegovi bliski prijatelji su tražili za poklon njegovu odjeću radi *teberuka*. Kada bi neko od njih došao u Medinu u toj odjeći ljudi bi to prepoznali i nadmećali se u cijeni iste.

Bilježi Darekutni od Muhameda b. Jahja b. Gasana kada je poznati vojskovođa Dahak b. Kajs Fihri stigao u Medinu otišao je u Poslanikovu džamiju u predio Revde Mutahere da klanja dva rekata. Na sebi je nosio poderani Muavijin ogrtač. Njega je vidio Ebu Hasan, trgovac ogrtačima, pa je prepoznao Muavijin ogrtač. Zatim se počeo cjenkati sa njim, tražeći da mu ga proda misleći da se radi o nekom beduinu. Na kraju mu je ponudio tristo dinara za njega. Vidjevš to Dahak ga povede do kuće Huvejtiba b. Abduliza. Tu obuče drugi ogrtač a njemu dade onaj džabe i reče: "Ružno bi bilo da čovjek proda svoj ogrtač, uzmi ga i

وَءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ وَٱلْحِكْمَةَ

"**I Allah mu je dao kraljevstvo** (el-mulk) **i mudrost.**" (El-Bekara, 251)[1]

Ovdje je Allah, dželle še'nuhu, poslanstvo nazvao kraljevstvom. Zato ne obraćaj pažnju na hadise slabih seneda i netačnog značenja.

Da je stvar iziskivala razmatranje, Allah najbolje zna, svijet bi u toj situaciji drugačije reagovao. Međutim bej'a je bez problema prešla u Muavijine ruke na način kako je to Allah htio i upravo onako kako je to Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nagovjestio hvaleći Hasana i izražavajući zadovoljstvo njegovim postupkom u nadi de će se spor riješiti mirnim putem. Naime Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Ovaj moj sin je gospodin, nadam se da će Allah preko njega izmiriti dvije velike skupine muslimana.*"[2]

---

obuci." Zatim ga je uzeo Ebu Hasan i prodao. Bijaše to prvi imetak koji je stekao. Pogledaj Ibn Asakira, 7/6.

Ove primjere smo naveli iz razloga kako bi ljudi stekli pravu sliku o Muaviji koja se potpuno razlikuje od one lažne, kako ga opisaše njegovi neprijatelji. Pa ko hoće poslije svega ovog neka Muaviju naziva halifom i vladarom pravovjernih.

Sulejman b. Mehran E'ameš (imam i hafiz kojeg su zvali "Mushaf "zbog njegove iskrenosti) uzdizao je Muaviju iznad Omera b. Abdulaziza čak i po pitanju pravednosti. Što se tiče onih u čijim očima Muavija nije halifa i ko škratari da Muavija pripiše taj naziv, pa Muavija još za svoga života nije mario da li ga zovu kralj ili halifa a na onom svijetu je još neovisniji od te titule. On je preselio na onaj svijet sa mnogo dobrih dijela, pravde, blagosti i džihada i to mu je dovoljno.

[1] Poslanik Davud, shodno islamskom učenju, je bolji od Muavije. A što se tiče Davuda shodno opisu današnjeg Tevrata može se reći da je Muavija bolji od njega. Kur'an i islam brane čast poslanika Beni Israila za razliku od židova koji ih nažalost blate u svojim knjigama.

[2] Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmije, Allah mu se smilovao,: "Činjenica da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pohvalio Hasana u ovome hadisu zbog toga što je pristao na primirje i napuštanje rata nam govori da je izmirenje ove dvije

Učenjaci su elaborirali *mes'elu* u slučaju ako vlast preuzme manje sposoban a među svijetom postoji sposobniji od njega. Ovo pitanje ne treba shvatiti onako kako to obični svijet misli. O tome sam već govorio u drugim knjigama.[1]

Ako bi neko prigovorio: "Hidžr b. Adij je zarobljen i umoren glađu, a bio je ashab poznat po dobročinstvu, zbog Zijadove pritužbe. Aiša je poslala predstavnika da razmorti tu stvar ali već je

---

skupine bilo draže Allahu od međusobnog ratovanja. To također znači da u datoj situaciji nije bilo obaveza voditi rat. Da je Muavija bio nevjernik, Poslanik ne bi pohvalio ovaj njegov čin. Naprotiv hadis upućuje na činjenicu da su Muavija i njegove pristalice bili mu'mini i da je Hasanov postupak pohvalan i drag Allahu i Njegovom Poslaniku."

Prenosi se u dva *Sahiha* od ebu Seida Hudrija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Pojavit će se buntovnička skupina pa će ih prva skupina pravedno pobijediti,* a u drugoj predaji stoji: *Pa će pobijediti skupina koja je bliže istini.* Ovaj hadis upućuje na konstataciju da su obje skupine; Alija i njegove pristalice i Muavija i njegove pristalice bile na istini ali je Alija bio bliži istini od Muavije. Pogledaj "Fetava", 4/466-467.

[1] Ovo je izuzetno razrađena *mese'la* u fikhskim knjigama čiji se propisi temelje na šerijatskim tekstovima, kao i na šerijatskim pravilima s kojima je došao Šerijat kao što je pravilo "Pribavljanje koristi i otklanjanje štete" i "Nužda se primjenjuje shodno potrebi". Kadija Ebu Hadan el-Maverdi u svojoj knjizi *Ahkamus-sultanije* nije spomenuo da iko zabranjuje vladavinu manje sposobnog u slučaju ako ima sposobniji od njega osim Džahiza. To što je Džahiz nasuprot velikih imama ništa ne mijenja. Jesu li abbasijski vladari, kojima se Džahiz dodvoravao, bili najbolji u svome vremenu?

Što se tiče mišljenja džumhura (većina) učenjaka fikha i apolegetičara (mutekellima), oni su stava da je vladavina takvog ispravna i da je prisega njemu punovažna. To što postoji sposobniji od njega ne poništava njegovu prisegu, osim u slučaju ako ne isunjava uslove koji se postavljaju pred islamskog vladara. Isto tako je u sudstvo dozvoljeno slijediti manje sposobnog od onoga ko je sposobniji. Jer nečija sposobnost i kvalitet ima odraza kod izbora ali to nije uslov ispravnosti vladavine. Ovom prilikom savjetujem čitaocima da pročitaju knjigu *Imame vel-mufadale* od Ebu Muhameda b. Hazma, koja je umetnuta u četvrti tom njegove knjige *Fasl*. U *Faslu* se, također, govori o vladavini manje sposobnog, 163-168, egipatsko izdanje, 1320. h. g.

bio ubijen." Odgovorit ćemo: "Svi smo čuli za Hidžrovo ubistvo. Mišljenja o tom slučaju su podjeljena. Jedni govore da je ubijen nepravedno a drugi da je s pravom ubijen."[1]

Ako bi dalje prigovorio: "Osnova je da je on ubijen nepravedno dok se ne dokaže nešto što za sobom povlači smrtnu kaznu."

Odgovorit ćemo: "Osnova u imamovoj naredbi da se neko pogubi je pravda, ko tvrdi drugačije na njemu je da donese dokaz. A

[1] Riječ je o Hidžru b. Adiju Kindiju. Buharija i drugi ga svrstavaju među tabi'ine. Drugi ga opet svrstavaju u ashabe. Za vrijeme događaja na Džemelu i Sifinu bio je na Alijinoj strani. Prenosi Ibn Sirin da je Zijad, namjesnik Kufe, držao hutbu pa je oduljio. Tada je Hidžr b. Adij uzviknuo: "Vrijeme je za namaz." Zijad je nastavio sa hutbom, a Hidžr ga je zajedno sa prisutnim počeo gađati kamenčićima. Zijad je tada napisao Muaviji žalbu u kojoj se požalio na Hidžrovu pobunu u Allahovoj kući. On je to ubrajao u činjenje nereda po zemlji. Muavija je zatim napisao Zijadu da mu ga isporuči. Kada je doveden do Muavije, on naredi da se ubije. Oni koji tvrde da ga je Muavija ubio s opravdanim razlogom kažu: "Ne postoji ni jedna vlast na svijetu koja bi blaže kaznila onoga ko svoga namjesnika zakamenja dok drži hutbu u džamiji." Njemu se pripisuje da ga je zanijela pristrasnost i ši'izam. Oni koji se protive tome navode Hidžrove zasluge i misle kako je Muavija trebao da upotrebi svoju blagost i širokogrudnost. Ovi drugi opet odgovaraju: Muavija posjeduje blagost kada je u pitanju pobuna protiv njega lično, ali u ovom se slučaju radi o izlasku na džemat muslimana jer se ovaj digao na vladara dok je držao hutbu sa minbere. U tom slučaju pošto se ne radi o njemu lično već o zajednici Muavija nije imao pravo da oprosti pogotovo ako se uzme u obzir da je se događaj desio u Kufi koja je iznjedrila većinu smutljivaca koji su se digli na Osmana. Upravo tolerisanje i opraštanje takvima je ohrabrilo iste pa su uradili to što su uradili. Zbog toga je ovaj ummet platio visoku cijenu kupajući se u vlastitoj krvi, srca se razjediniše a džihad obustavi. Sve to se moglo izbjeći da je se država na vrijeme potrudili da jedan mali broj ološa dotjera u red. I Aiša i Abdullah b. Omer su željeli da se Muavija smiluje Hidžru. Činjenica je da je Muavija posjedovao Osmanovu blagost, međutim kod donošenja presude on se prisjećao Osmanova završetka kao i posljedica popustljivosti prema onima koji su izišli na njega.

da je to bila jasna nepravda ne bi ostala ni jedna kuća a da ne bi proklela Muaviju."

I pored svega što se dešavalo između Umejevića i Abbasija, u Bagdadu, prijestonici Abbasijskog hilafeta, stoji napisano iznad vrata džamija: "Najbolji ljudi poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, su: Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija a zatim Muavija, daidža vjernika, radijellahu anhum."[1]

Govori se kako je Hidžr kod Zijada primjetio određene pogreške.[2] To je bi razlog zbog kojeg ga je zakamenjao u namjeri da ga stjera s minbera. Muavija je to ocjenio kao širenje nereda među svijetom i svrstao ga u kategoriju onih koji šire nered na zemlji. Kada je Muavija obavljao hadž Aiša je sa njim razgovarala o Hidžrovom slučaju, a on joj reče: "Ostavi tu stvar dok se ja i Hidžr ne susretnemo pred Allahom." O muslimani, vi također ostavite tu stvar do Sudnjeg dana kada će stati pred Uzvišenog Allaha zajedno sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme. Jer možete upasti u grijeh a da to i ne osjetite, pa hoćete li se odozvati.[3]

---

[1] Autor je boravio u Bagdadu za vladavine Abbasija, kao što smo to spomenuli u njegovoj biografiji. On je svojim očima vidio bagdadske džamije. Muavija je *daidža mu'mina jer je on brat majke pravovjernih* Remle bint Ebi Sufjan, *poznata kao Ummu Habiba.*

[2] Za Alijine vladavine Zijad je bio jedan od njegovih namjesnika. U to vrijeme Hidžr ga je štitio i pomagao i nije mu ništa zamjerao. Kada je Zijad postao Muavijin namjesnik prevladala je pristrasnost i ši'itski uticaj na njega. Isto tako je Hidžr postupao sa prijašnjim namjesnicima Kufe. Muavija je opravdan ako je ocjenio da je Hidžr od onih koji čine nered na zemlji.

[3] Od stvari koje pripisuju Muaviji je navodno proklinjanje Alije sa minbera. Spominje istoričar Abdulvehab Nedžar u svojoj knjizi *Hulefaurašidin*, str 438, da je Alija nakon što je saznao rezultat presude (*tahkima*) na Sifinu, poslije namaza na kuni dovi učio: "Allahu moj prokuni Muaviju i Amra." Na ovaj način Alija je dao povoda svojim protivnicima da mu uzvrate na isti način. Tako su oni kao dio ibadeta na kraju namaza proklinjali. Pa je i Muavija prilikom držanja hutbe psovao Aliju. To je bila kasnije praksa Umejevića sve do vladavine Omera b.

Ako bi rekao: "On je otrovao Hasana."

Odgovorit ćemo: "To je nemoguće iz dva razloga. Prvo: on se nije bojao da će mu Hasan nauditi jer mu je već bio predao hilafet. Drugo: to je stvar koju ne zna niko osim Uzvišenog Allaha, pa kako onda tvrdite nešto bez dokaza? I kako pripisujete nekome nešto što se desilo davno a što nije preneseno pouzdanim prenosiocima. Ako se tome doda pristrasnost, smutnja koja je vladala, te da je svako svome protivniku pripisivao ono što mu ne dolikuje onda je to razlog više da u tom pogledu ne primamo osim tačne i predaje povjerljivih prenosioca."[1]

Ako bi rekao: "Vlast je predao Jezidu, a on nije bio podoban za tu funkciju.[2] Između njega na jednoj strani i Abdullaha b.

Abdulaziza. O prenosiocu ove predaje ne posjedujemo znanje. Ne mislim da je vjerodostojan, a Allah najbolje zna.

[1] Rekao je šejhul islam Ibn Tejmije u Minhadžu Es-Sunne, 2/225, po pitanju šiitskih optužbi da je Muavija otrovao Hasana: Ta stvar nije potvrđena šeriatski ispravnim dokazom niti je došlo priznanje po tom osnovu. Niti je po tom pitanju prenešena vjerodostojna predaja. To je stvar koju nije moguće saznati. Svaki govor o tome je govor bez znanja. I rekao je: Uvjeili smo se u našem vremenu za onoga ko je provikan da je otrovan od Turaka i drugih, ljudi se razilaze u pogledu mjesta i utvrđenja u kojem je umro. Tako ćeš naći da jedan govori ono što se suprostavlja drugom. Nakon što je spomenuo da je Hasan umro u Medini a da je Muavija tada bio u Šamu on je spomenuo moguće solucije vezane za taj slučaj a sve to uz predpostavku da je vijest o njegovom trovanju tačna...

[2] Ako bi smo kao mjerilo sposobnosti uzeli poređenje sa osobinama Ebu Bekra i Omera onda treba znati da to niko nije postigao u istoriji islama pa čak ni Omer b. Abdulaziz. Ako bi smo uslovljavali nešto što je nemoguće kao npr da imamo vladara kao što je Omer ili Ebu Bekr onda treba reći da ni okolnosti u kojima je se on nalazio nisu bile kao okolnosti koje je Allah odredio u doba Omera i Ebu Bekra.

Međutim ako bi za mjerilo uzeli primjernost biografije, pridržavanje i sprovođenje šeriata, uspostavljanje pravde među ljudima i postupanje u njihovu korist, džihad protiv njihovih neprijatelja, proširenje da'vetskih mogućnosti, blagost u postupanju sa pojedincima i zajednicom onda možemo, nakon analize

Omera, Ibn Zubejra i Husejna na drugoj strani se vodila diskusija po tom pitanju. Predaju o tome je zabilježio Vehb b. Džerir b. Hazim od svoga oca, ali i od drugih. On kaže: Pošto je odlučio dati prisegu svome sinu, Muavija je otišao na hadž. U Mekku je ušao sa oko hiljadu ljudi. Kada se približavao Medini, Ibn Omer, Ibn Zubejr i Abdurrahman b. Bekr su napustili grad. Po Po dolasku u Medinu Muavija se uspe na minber, zahvali Allahu a onda je spomenuo svoga sina Jezida. On tom prilikom reče: "Zar ima neko preči da preuzme ovu stvar od njega?"[1] Potom se zaputio ka Mekki. Kada je

---

predaja o Jezidu i utvrđivanjem prave istine o njemu, reći da on nije zaostojao u kvalitetu za mnogim od onih o čijim pohvalama govori istorija islama.

U novije vrijeme ljudi sve više brane Jezida. Tako doktor Ibrahim, svršenik univerziteta Liferbul u svojoj knjizi *Umejevići i Bizantinci* pod naslovom "Sredozemno more-islamsko more" pobija *mutevatir* laži koje su zaslijepile i još uvijek zasljepljuju mnoge mozgove. Između ostalog on kaže: "Muavija je uložio ogroman napor za pripremanje vojske koju je namjeravao poslati u pohod na Carigrad. On je vlast predao Jezidu i postavio ga za emira te vojske. Muavija je želio pružiti sinu priliku za sticanje slave, te da se njegovo ime pročuje u džihadu protiv Bizantinaca. To je istovremeno predstavljalo odgovor onima koji su pokazivali nezadovoljstvo sa Jezidom, kao i Muavijinim pokušajima da mu se da prisega još za njegova života. Umejevićima su o Jezidu stizale vijesti o njegovoj razuzdanosti, bestidnosti i nesposobnosti da upravlja muslimanima. Pohod na Carigrad je bio prava prilika da Jezid pokaže svojim rivalima, ali i neprijateljima, vojničku sposobnost, vještinu i hrabrost. Jezid je sa svojim jedinicama prešao moreuz Bosfor i iskrcao se sa evropske strane. On i njegova vojska su prva muslimanska vojska koja je ugledala Carigrad i došla pred njega. Oni su katapultima kršili njegove zidine i radili na potkopavanju i probijanju prolaza u njima. Jezid je u opsadi Carigrada pokazao veliku hrabrost i smjelost tako da je prozvan najboljim arapskim mladićem (ar. feta arab) Mnoge knjige spominju njegov životopis, njegova dijela i pomenutu bitku za Carigrad."

Veličajući Muaviju dr Ibrahim kaže: "Zauzimanjem Šama i Egipta muslimani su okrenuli novu stranicu u istoriji Sredozemlja, koja se uveliko razlikovala od prijašnje. Muavija je prvi koji je vrlo rano džihadom učvrstio uticaj muslimana u Sredozemnom moru. Tako je uspio riješiti probleme koji su dolazili sa te strane. "

[1] Mnogo je kurejšijskih mladića, Jezidovih vršnjaka, koji su sebe smatrali dostojnim da preuzmu hilafet. Između njih je i Seid b. Osman b. Afan, ali i drugi

obavio tavaf, otišao je u svoje prebivalište, a zatim naredi da mu se dovede Ibn Omer. Nakon što je spomenuo uvod (zahvala Allahu, salavat i selam na Poslanika) on reče: "O Ibn Omere, sjećam se kada si mi govorio da ne bih volio prenoćiti jednu noć bez emira. Ja te sada opominjem da ne cijepaš jedinstvo muslimana i da ne unosiš nered među njih." Kada je završio Muavija, Ibn Omer se zahvali Allahu, dželle še'nuhu, a zatim reče: "Halife prije tebe su također imali sinove, a tvoj sin nije ništa bolji od njihovih sinova. Oni u

---

su pokazivali indicije da preuzmu vlast poslije Muavije. Jasno je da je izabiranje halife putem *šure* bolje od nasljeđivanja ali Muavija je u sebi znao da će, ako stvar prepusti šuri, doći do krvoprolića koje bi trajalo dok ne bi iščezli svi Kurejševići koji su vidjeli svoj udio u vlasti. Muavijinoj oštroumnosti nisu promakle osobine tih Kurejševićkih mladića. Svako od njih se nečim odlikovao. Ako se jedan od njih odlikovao u nekoj stvari nad ostalim rivalima drugi se opet odlikovao u nekoj drugoj stvari. U jednoj stvari Jezid se odlikovao iznad svih njih, a to je vojnička sposobnost koja mu je pomogla u vođenju hilafeta. Upravo je to bila garancija jačanja islama. To je bila prednost koja bi mu pomogla u slučaju da dođe do smutnje i rata zbog predsjedničke stolice, što bi svakako prouzrokovalo ono što nijedan musliman ne bi želio da se desi. Da Jezid nema druge počasti osim te što su mu daidže iz plemena Kuda'a a njihovi saveznici iz jemenskih plemena dovoljno je da niko i ne pomisli da ga skine sa spiska kandidata za vlast. Tome još dodaj ono što je spomenuo Ibn Haldun u uvodu svoje istoriji u poglavlju "Vilajetul ahd". On kaže: "Što se tiče upotrebe sile, to je greška, Allaha molim da mu se smiluje. Jer su Kurejšije od Mudarija, Abdu Menaf je od Kurejša, a Umejevići su od Abdu Menafa. Tu vezu su priznavali Kurejšije, ali i ostali. Ta činjenica je zanemarena u početku islama jer su ljudi bili zauzeti objavom i nadnaravnim pojavama... Kada su prekinuti poslanstvo i mu'džize, u formiranju vlasti djelimično je došlo do oživljavanja običaja. Pa je se oživila plemenska povezanost u pogledu vlasti kao što je i prija bilo i kome je prija pripadala tako da su Mudarije bili poslušniji Umejevićima od ostalih."*

---

*Ovaj dokaz koji je naveo Ibn Haldun je neosnovan i netačan jer je islam za vrijeme Muavije još uvijek bio jak i u usponu. Kao dokaz neispravnosti pomenute tvrdnje možemo navesti primjer Abbasija- Hašimija koji su pet stoljeća držali vlast za razliku od Umejevića koji se nisu uspjeli održati na vlasti ni jedno stoljeće.

---

svojim sinovima nisu vidjeli ono što ti vidiš u svom. Po tom pitanju oni su muslimanima iznalazili druga riješenja. Ti me sada opominješ da ne cijepam jedinstvo muslimana. Ja to neću raditi, ja sam samo jedan od njih pa ako se slože oko neke stvari i ja sam dio njih." Zatim je Ibn Omer izišao.[1]

Zatim je naredio da mu pozovu Abdurrahmana b. Ebi Bekra. Nakon što se zahvalio Allahu, dželle še'nuhu, on pođe govoriti. Abdurrahman ga presječe riječima: "Tako mi Allaha ti bi želio da pitanje Jezidove prisege prepustimo tebi, tako mi Allaha mi to nećemo učiniti. Tako mi Allaha, ili ćeš ovu stvar povjeriti šuri ili će ti pobjeći deva (džeze'a)."[2] Zatim žurno ustade. Muavija tada reče: "Alahu moj ti me zaštiti od njega kako hoćeš." Zatim reče: "Polahko, čovječe, a poslije toga postupi kako hoćeš." Zatim je poslao po Ibn Zubejra pa mu reče: "Zaista si ti lukav kao lisica, napusti jednu rupu a zatim uđe u drugu. Ti su bio kod ove dvojice i podgovorio ih." Ibn Zubejr reče: "Ako si se umorio od vladavine napusti taj položaj, zatim dovedi sina i mi ćemo mu dati prisegu. Samo ne znam ako damo prisegu tvome sinu kojem da se od vas dvojice pokoravamo. Ljudi se nikada neće složiti oko prisege vama dvojici." Zatim je ustao i otišao.[3] Zatim je Muavija izišao i popeo se na minber pa reče: "Čuo sam neosnovane glasine kako svijet priča da Ibn Omer, Ibn Zubejr i Ibn Ebi Bekr nisu dali prisegi Jezidu. Ja vas obavještavam

[1] Ova predaja se suprostavlja predaji koju bilježi Buharija u svome *Sahihu*, knjiga “Megazi”, br. 64, pog 29, 5/48, od Ibn Omera da je njegova sestra, majka pravovjernih, Hafsa rekla: "Oni te očekuju, bojim se ako se ne pojaviš među njima da će doći do raskola."

[2] Tj. izazvat ćeš protiv sebe veliku smutnju sa teškim posljedicama. Ovdje se može uočiti da oni koji spominju navodno Muavijinu uobraženost ovdje ne napadaju na Jezidovu sposobnost jer je to drugo pitanje u koje nemaju sumnje.

[3] Ibn Zubejr je pametniji od toga da ne skonta kako će Jezidova prisega stupiti na snagu tek poslije Muavije, a ne da istovremeno važi za obojicu. Oni koji su izmislili ove predaje i pripisali ih Vehbu b. Džeriru b. Hazimu ustvari su iznijeli veliku sramotu i laž na njega.

da su se pokorili i dali mu prisegu." Tada Šamljani uzviknuše: "Tako nam Allaha nećemo se zadovoljiti sve dok javno pred svijetom to ne potvrde ili ćemo im poodsjecati glave." On reče: "Subhanallah, kako ljudi žure da Kurejšijama nanesu zlo. Od ovog dana ne želim čuti sličnu izreku." Zatim je sišao. Svijet govoraše: "Dali su prisegu", a oni rekoše: "Nismo dali prisegu", a svijet je i dalje ponavljao da su dali prisegu. Prenosi Vehb drugim senedom da je Muavija u svojoj hutbi između ostalog rekao: "Tako mi Allaha ili će Ibn Omer dati prisegu ili ću ga ubiti." Pa je izišao Abdullah b. Abdullah b. Omer put Mekke, pa kada je sustigao oca obavijesti ga o onome što je čuo[1] pa je Ibn Omer zaplakao. Kada je to čuo Abdullah b. Safvan, on ode kod Ibn Omera i upita ga: "Da li je on zaista to rekao na hutbi?" "Da", odgovori. On mu tada reče: "Ako želiš da se borimo protiv njega?" On reče: "O Ibn Safvane, strpljenje je bolje od toga." Ibn Safvan reče: "Tako mi Allah, ako to želiš borit ćemo se protiv njega."[2] Kada je Muavija došao kod Mekke, on odsjede u mjestu Zu

---

[1] Čini se da ova predaja koju prenosi Vehb b. Džerir b. Hazim upućuje na to da je Muavija održao ovu hutbu odmah po dolasku iz Damaska u Medinu, a prije odlaska u Mekku, a da je se Ibn Omer tada nalazio u Mekki, pa je njegov sin odjahao za Mekku i obavjestio ga o onome šta je Muavija izrekao. Dok se u predaji prije ove, a koju prenosi isti ravija, spominje da je Ibn Omer bio u Medini kada je u nju stigao Muavija iz Damaska i da je sa uglednim ljudima izišao da ga dočeka. Ove dvije predaje su kontradiktorne i jedna drugu pobijaju iako ih prenosi isti ravija. Nije mi poznato odakle ih je prenio autor jer nisu zabilježene kod Taberija, iako je poznato da je Taberi bilježio predaje od Vehba b. Džerira jer je on pouzdan ravija. Vehb je inače umro 206 h. g. a otac mu je umro 170 h. g., nakon što je počeo miješati (ihtilat) predaje. Između njih dvojice i ovih događaja se nalaze drugi prenosioci. Također između njih dvojice i Taberija i drugih istiričara je mnogo prenosioca. Sve ovo pojačava sumnju u tačnost ovih predja. Otuda sam ubjeđen da su ove predaje netačne zbog pomenutih kontradiktornosti. A da znamo ravije prije Vehba i poslije Vehba onda bi smo i tačno locirali odakle potječe laž.

[2] Abdullah b. Safvan je unuk Umeja b. Halefa Džumehija. Poginuo je zajedno sa Ibn Zubejrom 73 h. g.

Tuva. Pred njega iziđe Abdullah b. Safvan i reče mu: "Zar ćeš ubiti Ibn Omera ako ne dadne prisegu tvome sinu?" On odgovori: "Da ubijem Ibn Omera? Tako mi Allaha ja ga neću ubiti."

Bilježi Vehb sa trećim[1] senedom: Kada se Muavija iz Batni Murra uputio ka Mekki reče svojim čuvarima: "Neka mi se niko ne približava osim meni bliskih." Zatim se izdvojio sam. Kada je stigao na pola El-Eraka susrete ga Husejn b. Alija. On zastade i reče: "Dobro nam došao prvače muslimanske omladine i sine Poslanikove kćerke." Zatim je zatražio jahalicu za njega. Dovedoše mu konja, pa se on premjesti na njega. Zatim se pojavi Abdurrahman b. Ebu Bekr.[2] On i njemu izrazi dobrodošlicu i reče: "Dobro nam došao sine Kurejšijskog šejha, gospodina i sine Iskrenog." Zatim je zatražio jahalicu za njega, pa ju je uzjahao. Zatim se pojavi Ibn Omer, on i njemu poželi dobrodošlicu i reče: "Dobro došao prijatelju Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, sine Faruka i gospodina muslimanskog." Zatim je naredio da se i njemu pripremi jahalica, pa ju je uzjahao. Zatim je došao Ibn Zubejr. On reče: "Dobro došao sine Poslanikova sljedbenika (havarij), sine Sidikov i sine Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, tetke." Zatim je zatražio da mu se pribavi jahalica, pa ju je uzjahao. Tako su sami jahali sve do Mekke. Prvi su ušli a zadnji izišli iz nje. Kraj koga su god naišli svijetu su dijelili poklone i ukazivali im poštovanje. Nikome ništa nije govorio od onoga što je imao na umu sve dok nije završio obrede hadža i dok članovi njegove ekspedicije nisu stigli skoro do Šama. Onda su

[1]Ovu predaju također ne spominje Taberi. Mislim da je proizvedena u istoj fabriki u kojoj su izmišljene i prethodne dvije.

[2] U prvoj predaji Vehb nas obavještava da je Abdurrahman b. Bekr bio u Medini kada je Muavija došao iz Damaska i da je bio od onih koji su ga pri ulasku u Medinu dočekali. Postavlja se pitanje kako je odletio u Meku kako bi tamo ponovo učestvovao u dočeku Muavije? Zaista su oni koji izmišljaju laži na Muaviju glupi, čak neznaju ni vješto lagati.

se ljudi jedni drugima okrenuli pa povikaše: "O narode, nemojte se zavaravati, tako nam Allaha, on ovako nije postupio što vas voli i iz počasti prema vama. On je tako postupio kako bi ostvario ono što želi. Zato mu pripremite odgovor." Dođoše do Husejna i rekoše mu: "Ti si dostojan toga." On reče: "Među vama je Kurejšijski šejh i gospodin, on je preči." Pa su došli do Abdurrahmana b. Ebu Bekra i rekoše mu: "Ti Ebu Muhamede." On reče: "Nisam dostojan toga, među vama je ashab Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i sin prvaka muslimana (tj. Alijin sin)." Oni se potom obratiše Ibn Omeru: "Ti si pogodna ličnost za to." On reče: "Nisam od vaše skupine. Preporučujem vam da riječ prepustite Ibn Zubejru." Zatim su otišli do Ibn Zubejra, pa rekoše: "Ti si prava ličnost za to." On odgovori: "Da, ako mi se čvrsto obavežete na pokornost i da mi se nećete suprostavljati ja ću vas predvoditi." Rekoše: "Imaš naše obećanje." Zatim je došao Muavija.

Zatim je Muavija održao govor. On se zahvali Allahu, dželle'šenuhu, a onda reče: "Vi dobro znate kako sam se odnosio prema vama, koliko sam poštivao rodbinske veze i kako sam lijepo postupao prema vama. Jezid je sin vladara pravovjernih, vaš brat, sin vašeg amidže i čovjek koji o vama ima lijepo mišljenje. Želim da mu date prednost u preuzimanju hilafeta, a vi budite ti koji će postavljati i skidati namjesnike, skupljati poreze i dijeliti ih. On vas neće u tome ometati."

Ljudi zaćutaše. "Zar mi nećete odgovoriti", upita on? Svijet je i dalje šutio. On ponovi: "Zar mi nećete odgovoriti?" Svijet je šutio. Onda se okrenu prema Ibn Zubejru, pa reče: "Tako mi Allaha, mislim da ti zastupaš ljude, reci šta imaš reći." On reče: "Tako je vladaru pravovjernih. Ja ti dajem da izabereš jedno od troje. Izaberi šta želiš." "Tako ti Allaha iznesi svoj prijedlog." "Ako hoćeš postupi kao što je postupio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a ako hoćeš postupi kao što je postupio Ebu Bekr, on je najbolji pripadnik ovog ummeta

poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Ili postupi kao što je postupio Omer, on je najbolji od ovog ummeta poslije Ebu Bekra." "Reci mi tako ti Allaha kako su postupili?" On reče: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je umro a nije odredio halifu pa su se muslimani zadovoljili sa Ebu Bekrom. Zato ako hoćeš možeš ovu stvar prepustiti ummetu pa neka muslimani uz Allahovo određenje izaberu sebi halifu." On odgovori: "Danas ne postoji među vama čovjek kao što je Ebu Bekr. Nisam siguran de se među vama neće desiti raskol." "Onda postupi kako je postupio Ebu Bekr, izaberi jednog Kurejšiju osim tvojih sinova", reče. "A šta je treće", upita? "Uradi kako je uradio Omer. Predaj stvar šesterici Kurejšija mimo tvoga sina, pa neka dogovaranjem odrede koji će preuzet hilafet." "Da li imaš drugi predlog pored spomenutih?" Reče: "Ne." Onda on upita prisutne: "A vi (imate li drugi prijedlog)?" Odgovoriše: "Ne." On zatim reče: "Želio sam da ovu stvar unaprijed riješim, izostali su oni koji su obećavali. Neki od vas su me utjerivali u laž pred svijetom a ja sam to sve podnosio. Ostajem na onome što sam rekao, ako sam istinu rekao to je u moju korist a ako sam lagao to će biti dokaz protiv mene. Kunem se Allahom ako mi neko odbije poslušnost i suprostavi se svojim jezikom to će ga koštati glave."

Zatim je pozvao zapovjednika straže i naredio mu: "Nad svakim od njih postavi po dva stražara. Ako bi se neko od njih usudio da mi se suprostavi govoreći laž ili istinu udarite ga sabljama."[1] Zatim je izišao a i oni su izišli sa njim. Zatim se popeo na minber, zahvalio Allahu, dželle'šenuhu, a onda reče: "Ova skupina predstavlja prvake među vama, nijedna se stvar ne rješava bez njihova učešća i bez njihova mišljenja. Oni su zadovoljni i

[1] Autor je naveo ove lažne predaje kako bi na prethodnim stranicama naveo vjerodostojnu predaju koju bilježi Buharija a koja pobija ove predaje. Kao što ćemo vidjeti Ibn Omer je zauzeo miroljubiv stav kada su u pitanju ovi događaji. Vjerovatno je autor imao za cilj omogućiti čitaocu poređenje tih predaja, te da se uvjeri u laži što su ih prenijele ravije pomenutih predaja.

položili su prisegu Jezidu, sinu vladara pravovjernih, da preuzme vlast poslije njega. Zato u ima Allaha i vi položite prisegu." Poslije toga su stavili svoju ruku u njegovu. Kada je završio uzjahao je svoju jahalicu i otišao. Kada ih susretoše ljudi rekoše im: "Vi ste pogrješili, potkupljeni ste zato ste i pristali." Oni odgovoriše: "Tako mi Allaha mi to nismo učinili." "Zašto se niste suprostavili kada je lagao", upitali su? Zatim su prisegu položili Medinjani i ostali svijet da bi poslije toga otišao prema Šamu.

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: Ne niječemo istinu, nismo ni neznalice, nismo opterećeni džahilijetskom pristrasnošću, niti mrzimo ashabe Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Već kažemo ono što je Allah rekao:

رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

"Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koji su nas u vjeri pretekli i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe **prema vjernicima. Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv."** (El-Hašr, 10)

Međutim, kažem da je Muavija propustio bolje rješenje, a to je da stvar prepusti šuri i da nikoga ne odlikuje od svoje rodbine, a pogotovo ne sina,[1] i da postupi onako kako mu je predlagao

[1] Rekao je imam Ibn Haldun: "Muavija je u izboru svoga sina vidio veću korist kada je u pitanju jedinstvo muslimana, a imao je i podršku učenih i uglednih (ehlu-halli vel akdi) ljudi od Umejevića. U tome vremenu Umejevići nebi prihvatili nekog drugog na mjesto vladara. Oni su ogranak Kurejšija i u tom momentu su posjedovali snagu i slogu. Zbog toga mu je dao prednost nad onima za koje bi se moglo reći da su bili preči od njega. Otuda je hilafet prepustio manje zaslužnom kako bi sačuvao jedinstvo muslimana, što je u skladu sa ciljevima Šerijata. Znajući Muavijinu pravednost, ovo je jedino ispravno obrazloženje po tom pitanju. Činjenica de je Muavija ashab, te da su stari ashabi šutnjom odobrili njegov izbor ne daje nam za pravo da sumnjamo u njega, jer

Abdullah b. Zubejr.[1] Međutim, on je ipak namjesništvo prepustio sinu i svijet mu je dao prisegu. Od prisege je izostao ko je izostao.[2] Međutim *bej'a* je šerijatski punovažna jer *bej'a* može biti punovažno prisegom jednog, a po drugom mišljenju prisegom dvojice ljudi.

Ako bi neko prigovorio: "Na vođstvo posjeduje pravo onaj ko ispunjava uslove." Kažemo: "Starost nije od tih uslova, a nije dokazano da je Jezid bio premlad."

Pa ako bi rekao: "Od tih uslova je pravednost (*adalet*) i učenost (*'ilm*), a Jezid nije bio pravedan niti učen."

Kažemo: "Čime dokazujete tvrdnju da nije bio pravedan i učen?"[3]

---

ashabi nisu nikome popuštali kada je u pitanju istina. Muavija nije od onih koji bahato odbijaju istinu. Svi ashabi su daleko uzvišeniji od toga. Njihova pravednost je iznad toga." Nakon što je oduljio govor Ibn Haldun dalje kaže: "Kao pouka može nam poslužiti primjer Me'muna koji je odredio da hilafet naslijedi Alij b. Musa b. Džafer b. Sadik. On ga je nazvao Er-Rida. Abbasije se nisu složili s tim izborom pa su poništili bej'u, a novu prisegu su dali Ibrahimu b. Mehdiju. To je izazvalo veliki nered i smutnju, čak je došlo do prekida komunikacija i umnožavanja pobunjenika. Situacija se nije smirivala tako da je Me'mun bio prinuđen da napusti Horosan i dođe u Bagdad da bi potom uspostavio primirje." Pogledaj *Mukaddimu*, poglavlje "Vilajetul ahd".

[1] Muavija je bolje poznavao Ibn Zubejra nego on sam sebe. Bilježi Belazeri u *Ensabul-Ešrafu*, 4/53-54, od Medainija od Mesleme b. Alkameta od Halida od Ebi Kalabe da je Muavija rekao Ibn Zubejru: "Tvoja pohlepa te neće napuštati sve dok te ne dovede u ćorsokak, volio bih da toga dana budem uz tebe pa da te spasim." Kada je Ibn Zubejr bio opkoljen rekao je: "Ovo je ono na što me upozoravao Muavija, volio bih da je on sada živ."

[2] Kao što smo rekli razlog zbog kojeg nije preporučio vlast šuri koja bi izabrala najzaslužnijeg je izbjegavanje smutnje i međusobnog krvoprolića. Uvidio je da ako preda vlast svome sinu među podanicima postoji spremnost na pokornost kao i stabilnost sutuacije.

[3] Kada je u pitanju pravednost (*adalet*) to mu je posvjedočio Muhamed b. Alij b. Ebi Talib raspravljajući se sa Ibn Muti'om nakon što su se Medinjani digli protiv Jezidove vlasti u Medini. On je za njega rekao: "Nisam pri njemu vidio to što mu

Da nije posjedovao pomenute osobine to bi spomenula trojica prvaka, koji su bili protiv diktature već da se to pitanje prepusti *šuri*.

Pa ako bi rekao: "Bilo je stotinu ili možda hiljadu zaslužnijih od njega, učenijih i pravednijih."

Kažemo: "Vođstvo manje zaslužnog u situaciji kada postoji bolji od njega je *mes'ela* oko koje postoji razilaženje među učenjacima, kao što smo to spomenuli."

Buharija je po ovom pitanju izdvoji posebno poglavlja koje nam razotkriva istinu u pogledu pomenutog događaja. U svome *Sahihu* on bilježi predaju koja pobija sve prethodno izrečeno na račun Muavije, tj. kako je on održao govor u prisustvu Ibn Omera. Bilježi Buharija od Ikrimeta b. Halida da je Ibn Omer rekao: Ušao sam kod Hafse a sa uvojaka njene kose kapala je voda.[1] "Vidjela si šta se desilo, meni nije ostavio udio u ovoj stvari." Ona reče: "Uistinu, oni te čekaju, bojim se da tvoje odsustvo može izazvati raskol." Nije ga napuštala sve dok nije otišao. Nakon što se ljudi raziđoše Muavija održa govor. On reče: "Ko želi da nešto rekne o ovoj stvari neka izvoli. Mi smo po ovom pitanju zaslužniji od njega i njegova oca." Habib b. Mesleme upita: "Jesi li mu uzvratio?"[2]

---

pripisujete. Kada sam boravio kod njega vidio sam da je ustrajan u obavljanju namaza i činjenju dobra. Interesovao se za fikhske propise i pridržavao sunneta." Pogledaj Ibn Kesira, 8/233.

A što se tiča učenosti to nije uslov za preuzimanje pomenute funkcije, ljudi su bili zadovoljni i više od toga. Prenosi Medaini da je Ibn Abbas došao kod Muavije poslije smrti Hasana b. Alije. Kod njega je ušao Jezid, pa je sjeo kraj njega i izrazio mu saučešće (*tazija*). Kada je nakon izvjesnog vremena ustao s namjerom da iziđe Ibn Abbas mu reče: "Kada otiđu ratnici otići će i ulema." Pogledaj Ibn Kesira, 8/228.

[1] Ar. izraz *nusat* je sinonim riječi *zeva'ib* što znači uvojak kose.

[2] Ime mu je Habib b. Mesleme Fihri Mekki. Kada je umro Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio je dječak. Poslije je je otišao u Šam, uključio se u džihad i

"Razmišljao sam da mu kažem: U ovoj stvari je zaslužniji onaj ko se borio protiv tebe i tvog oca zbog islama. Međutim bojao sam se da ne izazovem nered i krvoproliće. Pa sam u svom obraćanju spomenuo ono što je Allah pripremio od džennetskih ljepota." Habib je rekao: "Postupio si shodno Šerijatu zato si se i spasio."

Bilježi Buharija[1] da je Ibn Omer, u momentu kada su Medinjani pogazili zakletvu datu Jezidu, okupio poslugu i svoga sina, a zatim reče: "Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: '*Na sudnjem danu svaki će prevarant nositi svoju zastavu.*' Mi smo ovom čovjeku dali zakletvu kako Allah i Njegov Poslanik, zahtjevaju.[2] Ja ne poznajem veće prevare od toga da čovjeku damo beju' pa da mu zatim objavimo rat.

---

proslavio se kao junak. Smatra se osvajačem Armenije. Kaže se da je bio voskovođa jedinice koja je iz Šama krenula da spasi Osmana kada su ga okružili pobunjenici u Medini. U putu im je stigla vijest da je preselio kao šehid pa su se vratili.

[1] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, knjiga "Fiten", br. 92, pog 21, 8/99.

[2] Ova predaja, koju bilježi Buharija u svome *Sahihu*, rasvjetljava pomenuti slučaj a istovremeno sramoti one koji su falsifikovali prije pomenute kontradiktorne predaje koje se pripisuju Vehbu b. Džeriru kako Ibn Omer i ostali nisu položili prisegu Jezidu, i kako je navodno Muavija zadužio svoje ljude da ih ubiju ako bi se pobunili protiv onoga što je navodno slagao kako su dali prisegu njegovom sinu. Iz ove se predaje može zaključiti da nije slagao na njih. Jer ova Ibn Omerova izjava izrečena je u najtežoj situaciji kada su se Medinjani digli protiv Jezida. Ibn Omer opominje Ibn Zubejra i njegovog glasnogovornika Ibn Muti'a da su se obavezali na šerijatski punovažnu bej'u imamu onako kako su to Allah i Poslanik propisali. On ih opominje da je najveća obmana ako čovjek objavi rat onome kome je dao prisegu. Bilježi Muslim u svome *Sahihu*, knjiga, 33, hadis br 58, 6/22, dodatak na ovu predaju. On prenosi da je Ibn Omer došao Ibn Muti'i, Ibn Zubejrovom glasnogovorniku i agitatoru revolucije. On mu ponudi jastuk da se odmori, a Ibn Omer uzvrati: "Nisam došao da sjedim, došao sam da ti saopštim šta sam čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Pa je rekao: '*Ko iziđe iz pokornosti (vladaru) na Sudnjem danu će susresti Allaha a da neće imati opravdanja. Ko umre a ne dadne prisegu umro je džahilijetskom smrću.*'"*

Ja se ograđujem od svakog ko je učestvovao u pobuni protiv njega."

Nakon ove predaje koju bilježi Buharija - a koja se suprostavlja prethodnim predajama da Ibn Omer nije dao prisegu a da mu je Muavija služeči se lažima i intrigama to pripisao, te da je naredio vojski da ga ubije ako bi pokušao da se suprostavi - pozivam muslimane da uzmu pouku i da uvide kontradiktornost. Jer u Buharijinoj predaji stoji: "Ovom smo čovjeku dali prisegu kako Allah i Poslanik nalažu." Zato prema ashabima i tabi'inima zauzmite stav koji će vašim dušama donijeti spokoj. Allah vas je sačuvao iskušenja i smutnji kroz koja su oni prošli zato nemojte svojim jezicima suditi o njihovoj krvi, pa da budete kao pas koji liže kapljice krvi sa zemlje od rastrganog plijena čije je meso pojedeno.

Prenose povjerljivi prenosioci od Abdurrahmana b. Mehdija od Sufjana od Muhameda b. Munkadera da je Ibn Omer rekao onog dana kada je data prisega Jezidu: "Ako bude dobro bićemo zadovoljni, a ako bude zlo osaburit ćemo." Pouzdano se prenosi da je Humejd b. Abdurrahman b. Mehdi rekao: Ušli smo kod jednog ashaba Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kada je Jezid preuzeo hilafet, pa on reče: "Vi govorite da Jezid b. Muavija nije najbolji, niti je najbolji fekih niti je najčasniji. Ja to isto kažem, ali, tako mi Allaha, da vidim ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, složnog draže mi je nego da ga vidim razjedinjenog. Šta mislite za vrata kroz koja bi prošao čitav Muhamedov ummet da li bi kroz ta vrata mogao proći jedan čovjek?" Rekli smo: "Da." "Šta mislite kada bi svaki pojedinac od Muahemedova ummeta rekao:

---

*Ovaj hadis također bilježi Muslim.

Isti stav po ovom pitanju zastupao je Muhammed b. Alij b. Ebi Talib (poznat kao Ibn Hanefijje) što se može zaključiti iz njegova razgovora sa pobornikom revolucije Ibn Muti'om, što ćemo vidjeti kasnije kada bude riječi o Jezidovoj biografiji.

'Neću ugroziti krv svoga brata niti njegov imetak.' Bili im to bilo dovoljno?" Rekosmo: "Da." "Eto na to vam želim ukazati." Zatim reče: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: '*Od stida očekuj samo doobro.*'"[1]

Ove vjerodostojne predaje upućuju na činjenicu da je Ibn Omer mirno prihvatio Jezidovu prisegu, da mu je dao bej'u i pridržavao se onoga što i ostali svijet. On je postupio kao i ostali muslimani i zabrano sebi izlazak na vladara i narušavanje ugovora u tom pogledu.

Sada možeš zaključiti da je govor onih koji tvrde da je Muavija lažno izjavio kako je Ibn Omer dao prisegu ustvari izmišljotina i laž. Buharija potvrđuje riječi Muavije koje je izgovorio na minberu da je Ibn Omer dao prisegu, ali i da je Ibn Omer to priznao i sa time se pomirio. Pa koja je strana pouzdanija, Buharija ili oni drugi?

Zato uzmite ono što je razboritije i tačnije ili šutite pa će vas Allah sačuvati i uputiti. A što se tiče ashaba o kojem govori Humejd b. Abdurrahman, to je Ibn Omer, a Allah najbolje zna. Pa ako je po srijedi i neko drugi dva velikana se slažu oko ove izreke, a ona potvrđuje ono što smo spomenuli da je vlast manje soposobnog ispravna i punovažna iako postoji neko sposobniji ako mu ljudi daju bej'u. I nije dozvoljeno onome ko je sposobniji da se diže protiv njega niti da dozvoli ono što nije dozvoljeno niti da pravi razdor.

---

[1]Hadis je zabilježio Buharija. Muslim ga bilježi u sljedećem obliku: '*Stid ne donosi osim dobro.*" U drugoj predaji stoji: "*Stid je sav dobar.*"

Ako bi neko prigovorio: "Jezid je bio pijanica."[1] Reći ćemo:

[1] I pored toga što je mnogo volio sina i zbog njegove pameti, Muavija je odlučio da Jezid odraste daleko od njega u prirodnom okruženju u divljini pustinje. Kako bi se okitio osobinama koje će mu biti potrebne za obavljanje funkcije koju će kasnije obavljati. Zbog toga ga je poslao kod daidža u pleme Kuda'a i izložio surovosti pustinje.

U takvom okruženju Jezid je proveo djetinjstvo i mladost. Malo poslije toga preselio je Muavija na Ahiret, a Jezid preuze ono što mu je Allah odredio da naslijedi. Istovremeno po Muavijinoj smrti u Medini su stvoreni uslovi za prevlast Ibn Zubejra. Ibn Zubejrovi agitatori su u Hidžazu počeli širiti laži o Jezidu i pripisivali mu ono što im nije dozvoljeno govoriti bez dokaza.**

Bilježi hafiz Ibn Kesir u *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/233, da je Abdullah b. Muti'a (Ibn Zubejrov propagator) sa svojom družinom u Medini došao do Muhameda b. Alija b. Ebi Taliba (poznat kao Ibn Hanefije) i nagovaraše ga na raskidanje prisege Jezidu. On je to odbio, pa mu Ibn Muti'a na to reče: "Jezid konzumira vino, ostavlja namaz i protivi se propisima Allahove Knjige." On im odgovori: "Nisam vidio to što govorite. Posjetio sam ga i boravio kod njega. Vidio sam da je ustrajan u obavljanju namaza, čini dobro, raspituje se o fikhskim propisima i prakticira sunnet Božijeg Poslanika." Oni na to uzvratiše: "On se pred tobom pretvarao." "A zašto bi se mene bojao i šta mu ja mogu nauditi pa da se pretvara? Zar je pred vašim očima pio vino?", upita on. "Ako je to radio pred vama onda ste i vi sa njime učestvovali u tome. A ako to nije uradio među vama onda vam nije dozvoljeno svjedočiti o onome što niste vidjeli." Oni rekoše: "To je za nas istina iako ga nismo vidjeli." On im tada reče: "Allah ne prihvata takvo svjedočenje. Uzvišeni kaže: '...**osim onih koji istinu priznaju (šehide bil hakk), oni koji znaju.** (Zuhruf, 86)'" Zatim nastavi: "Ja ništa nemam sa tom vašom stvari." Oni na to uzvratiše: "Vjerovatno ti je krivo ako ovu stvar preuzme neko drugi a ne ti, ako želiš tebi ćemo prepustiti ovu stvar." "Nije dozvoljeno zapodjenuti rat zbog onoga što tražite od mene, svejedno bio sljedbenik ili onaj koga će slijediti." Rekoše: "Ali već si se borio sa svojim ocem." "Dovedite mi čovjeka kao što je moj otac koji će se boriti za istu stvari ja ću vam se priključiti", reče on. Oni zatim rekoše: "Naredi bar svojim sinovima Ebu Kasimu i Kasimu da se bore zajedno sa nama." On reče: "Kada bih njima naredio i ja bih se borio." Oni ponovo nastaviše: "Priključi nam se barem u podsticanju svijeta na borbu." "Subhanellah", reče, "zar da ljudima naređujem ono što ne radim i sa čime nisam zadovoljan? Tada ja ne bih bio iskren savjetnik." "U tom slučaju *ćemo te prisiliti.*" *Na to on reče: "U tom slučaju ja ću ljude podsticati na*

bogobojaznost i da neudovoljavaju stvorenjima u stvarima koje će rasrditi Stvoritelja." Poslije toga je otišao u Mekku.

---

* Jezida po tom pitanju optužuju Rafidije, želeći time indirektno napasti Muaviju kao pisara objave, što za sobom povlači zaključak da su pisari objave bili nepošteni. Time žele izazvati sumnje u istinitost Kur'ana, također žele izazvati sumnje u one koji su ga postavili, a oni su ti koji su prenijeli Kur'an i sačuvali ga.

** U momentu kada je umro Muavija, Jezid je bio odsutan iz Šama. Kada je došao u Damask obnovljena mu je prisega. Zatim je okupio svijet u džamiji i održao hutbu koja ukazuje na njegovu bogobojaznost. Nakon što se zahvalio Allahu, on je tom prilikom rekao: "O ljudi, Muavija bijaše rob od Allahovih robova koje je On obasuo svojim blagodatima, a zatim ga je uzeo Sebi. On je bolji od onih koji će doći poslije njega, a na manjem stepenu od onih prije njega. Ne tražim mu opravdanja pred Allahom, ta On ga najbolje poznaje. Ako mu oprosti pa to je od Njegove milosti, a ako ga kazni pa to je zbog njegovih grijeha. Naslijedio sam ovu stvar poslije njega a da je nisam tražio. Ne pravdam se zbog svoje neaktivnosti, kada Allah nešto odredi onda to i bude. Muavija vas je vodio u pomorske bitke a ja to nisam. On je s vama prodirao u Vizantiju po zimi a ja nisam. Muavija vam je izdvajao trećinu a ja ću vam dati sav imetak." Ravija ove predaje kaže da je se poslije toga svijet razišao i da nikoga nisu uzdizali iznad njega. Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/143.

Iz Jezidovih hutbi može se uvidjeti da je bio pametan, da je lijepo poimao stvari i da je bio bogobojazan.

U jednoj hutbi on veli: "Hvala Allahu. Njega hvalimo i od Njega pomoć tražimo. U Njega vjerujem i na Njega se oslanjam. Allahu se utječemo od zla naših duša i naših loših dijela. Koga Allah uputi nema toga ko će ga u zabludu odvesti, a koga ostavi u zabludi nema toga ko će ga na Pravi put uputiti. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinog, Koji nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik kojeg je odabrao za dostavljanje objave. On ga je izabrao za svoju poslanicu i poslao mu Knjigu u kojoj je sve potanko objasnio, uzdigao ga njome i počastio. On je tu Knjigu sačuvao i njome pomogao Svoga Poslanika. U njoj je naveo razne primjere, objasnio dozvoljeno i zabranjeno, propisao propise vjere kao opravdanje i opomenu da ljudi na bi imali opravdanja poslije slanja poslanika i kao istinit dokaz vjernicima. O Allahovi robovi, oporučujem vam da se bojite Velikog Allaha sa čijim znanjem otpočinje i završava svaka stvar, sa čijim znanjem nastupa smrt i završava se ovosvjetski život. Čuvajte se dunjalauka, zaista je on sladak i privlačan, prekriven je strastima, naslađuje se sa malim a prolazan je. Njegove ljepote su prolazne. Njegove blagodati nisu vječne. Pun je nesreća, zla i obmana. Mijenja se. Kada zaljubljenici u ovaj svijet dostignu maksimum uživanja on počinje nestajati. Otuda Uzvišeni kaže: "**Navedi im kao primjer da je život na ovom svijetu kao bilje, koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamo, ipak postane suho, i vjetrovi ga raznose. A Allah može sve.**" (El-Kehf, 45)

"Nije dozvoljeno optužiti nekoga za konzumiranje alkohola osim ako posjeduje dva svjedoka. Da li je iko to posvjedočio? Naprotiv postoji svjedočanstvo pravednih o njegovoj pravednosti." Prenosi Jahja b. Bukejr od Lejsa b. Seida da je rekao: "Emirul-mu'minin Jezid je preselio tog i tog datuma."* Primjećujemo da ga je Lejs oslovio sa "emirul-mu'minun" i to u vremenu kada je prošla njegova vlast i propala emevijska država. Da je ovaj imam smatrao Jezida nepravednim ne bi ga tako oslovio već bi se zadovoljio imenovanjem bez spominjanja pomenute titule.

Ako bi se reklo: "Jezidu je dovoljno grijeha to što je ubio Husejna." Kažemo: "O žalosti na gorkim nesrećama i hiljadu puta o žalosti zbog Husejnove nesreće. Njegova mokraća je poprskala Poslanikova prsa, a njegova krv je pokapala meku prašinu. Najtačnije što je preneseno po tom pitanju je da je Jezid pisao Velidu b. Ukbetu. On ga je obavjestio o Muavijinoj smrti i naredio mu da zatraži prisegu od Medinjana, (koja je još prije položena). On pozva Mervana, obavjesti ga o tome, a zatim doda: "Otiđi do Husejna i Ibn Zubejra i zatraži da ti polože bej'u, a ako odbiju odsjeci im glave." On reče: "Subhanellah, zar da ubijemo Husejna b.

Molimo našeg Gospodara, Stvoritelja, Boga i zaštitnika da nas na dan najvećeg straha učini spokojnim. Najbolji govor i najbolji vaiz je Allahova Knjiga. Uzvišeni Allah kaže: **"Kada se uči Kur'an slušajte učenje njegovo i šutite da bi vam se milost ukazala."** (Earaf, 204)

E'uzu billahimineššejtanirradžim bismilllahirrahmanirrahim: **"Došao vam je Poslanik, jedan od vas..."** Pogledaj *El-akdul-ferid*, 2/378.

Prenosi se da je Ibn Abbas posjetio Damask nakon smrti Hasana, radijellahu anhu, te da je Muavija tom prilikom naredio Jezidu da mu izrazi saučešće. On je otišao, sjeo ispred njega i to učinio. Abbas je htio da mu dâ počasno mjesto u sijelu ali je on to odbio pravdajući se riječima: "Ja sam sada u poziciji onog koji izražava saučešće a ne onog koji se dočekuje." Zatim je spomenuo Hasanovu smrt pa reče: "Neka se Allah smiluje Ebu Muhamedu iz Svoje velike milosti. Molim Allah da ti poveća nagradu i da ti tvoju nesreću zamjeni onim u čemu će za tebe biti veći sevap i bolji završetak." Kada je Jezid napustio sijelo Ibn Abbas reče prisutnima: "Ako otiđu sinovi rata otići će i učenjaci."

Aliju i Ibn Zubejra." On uzvrati: "Ja ti to naređujem." On je poslao po njih, pa mu je došao Ibn Zubejr. On mu je saopštio da je Muavija umro, a zatim zatraži da mu da prisegu. On mu na to reče: "Zar neko poput mene da ti ovdje dadne prisegu? Popni se na minber, pa ću ti javno sa ostalim svijetom dati prisegu." Mervan skoči i reče: "Odsjecite mu glavu. On je kolovođa zla i smutnje." Ibn Zubejr reče: "Ti si, također, učestvovao u smutnji o Ibn Zerka." Zatim su jedan drugog izgrdili. Velid naredi da ih obojicu istjeraju. Zatim je Velid poslao po Husejna a da ga nije ni o čemu obavjestio. Kada su izišli od Velida on ih je držao pod kontrolom. Sljedećeg jutra su ubrzano otišli za Mekku gdje su se i sastali. Ibn Zubejr mu reče: "Šta te sprečava da otiđeš stranki tvoga oca." "Tako mi Allaha, da ja imam nekoga kao što su oni ja bi im otišao." Ovo je vjerodostojno prenešeno.[1] Istoričari spominju da su Kufljani slali Husejnu pisma.[1]

[1] Iako zamjerimo Ibn Zubejru zbog revolucije koju je započeo, a nema sumnje da je bio mudžtehid, mi ga ne optužujemo za prevaru Husejna zbog toga što ga je podsticao da otiđe u Irak kako bi sebi osigurao utjecaj u Hidžazu. Taberi bilježi nekoliko predaja koje negiraju tvrdnju da je ovaj ashab prevario Husejna. Spomenućemo neke od njih ukratko:

Taberi spominje da je Ibn Zubejr rekao Husejnu nakon što je ovaj izrazio želju za odlaskom u Irak: Što se tiče vlasti ako se nastaniš u Hidžazu i ako poželiš preuzeti ovu stvar ovdje niko ti se ako Bog da neće suprostaviti, 4/288.

U drugoj predaji se navodi da su Abdullah b. Muslim i El-Mizeri b. Mušte'il čuli Ibn Zubejra, kada je susreo Husejna između El-Hadžera i vrata, kako kaže: "Ako želiš nastani se ovde i preuzmi ovu stvar, mi ćemo te pomoći, bićemo ti savjetnici i dat ćemo ti prisegu." Ibn Kesir bilježi predaju u kojoj se kaže da je Husejn rekao Ibn Zubejru: "Došla mi je vijest o bej'i četrdeset hiljada ljudi. Oni su mi se zakleli na sigurni zakletvu."

On mu na to reče: "Zar ćeš otići ljudima koji su ubili tvoga oca i istjerali tvoga brata?" Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 8/161.

Također Ibn Zubejrovu nevinost u tom pogledu potvrđuje i predaja koju bilježi Ibn Kesir od Abdullaha b. Muti'a, Ibn Zubejrovog propagatora. On kaže: "Ibn Zubejr je susreo Husejna u Mekki, pa mu reče: "Ti si mi draži i od oca i od majke. Mi smo počašćeni tvojim prisustvom, nemoj ići u Irak. Ako te ubiju nas će pretvoriti u roblje." Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, str. 161-163.

[1]Shodno predanjima ši'itskog istoričara Luta b. Jahja, Husejnu su među prvima slali pisma sljedeće ličnosti: Selman b. Sadr, Musejeb b. Nedžbe, Rifa'a b. Šedad i Habib b. Muzahir. Pisma su poslali po Abdullahu b. Sebe'i Hemedaniju i Abdullahu b. Valiju. Pomenuta pisma su stigla do Husejna 10 ramazana, 60 h. g. u Mekki. Dva dana poslije toga su poslali Kajsa b. Mushira Sajdavija i Abdurrahmana b. Abdullaha b. el-Kednija el-Erhebija i Imaru Selulija sa pismom od pedeset i tri stranice. Dva dana poslije toga poslali su mu nova pisma po Ibn Hani'u Sebi'iju i Seidu b. Abdullahu Hanefiju. Taberi je zabilježio sadržaj nekih pisama kao i imena onih koji su ih slali, 6/197.

Uglavnom suština sadržaja tih pisama ogleda se u tome da oni ne žele da klanjaju džumu za svojim emirom Nu'manom b. Beširom, zbog toga pozivaju Husejna da ih on predvodi, pa ako bi došao oni bi odmah protjerali svoga emira u Šam. U nekim (pismima) stoji: "Plodovi su uzreli, pa ako želiš dođi čeka te spremna vojska." Husejn je poslao svoga amidžića Muslima b. Ukajla b. Ebi Taliba da se uvjeri u njihovu iskresnost i slogu, da bi poslije toga i sam lično otišao. Muslim je sa svojom pratnjom zalutao u putu pa su oni oko njega umrli od žeđi. On je potom napisao Husejn,u moleći da ga razriješi te dužnosti. On mu je odgovorio: "Bojim se da iza tvoga zahtjeva stoji kukavičluk." Zatim je Muslim produžio dok nije došao do Kufe. U Kufi mu je dvanaest hiljada ljudi dalo prisegu za Husejna. Nu'man b. Bešir, emir Kufe, je primjetio njihove djelatnosti, pa je održao hutbu na kojoj im je zabranio sektašenje i izazivanje nereda. On im je tom prilikom rekao: "Neću se boriti ni protiv koga dok se ne počne boriti protiv mene i ne želim nikoga ni za šta optuživati. Ali ako prekršite datu mi prisegu, znajte da ću se boriti protiv vas sve dok mognem držati sablju u ruci." Jezid je znao da je Nu'man bio blag i pobožan i da se neće moći suprostaviti pomenutom pokretu. Zato je on pisao Ubejdullahu b. Zijadu, svome namjesniku u Basri, da pod njegovu upravu stavlja i Kufu. Zatim mu je naredio da otiđe u Kufu i da traži Ibn Ukajla, kao što se biserje traži, te da ga uhapsi ili ubije ili protjera. Ubejdullah je za namjesnika Basre postavio svoga brata i uputio se prema Kufi. Po dolasku u Kufu ubrzo je preuzeo stvar u svoje ruke. A što se tiče prisege date Muslimu, njega je iznevjerila skupina od dvanaest hiljada, tako da je ostao usamljen i protjeran, da bi na poslijetku bio ščepan i pogubljen. U međuvremenu Husejnu je stiglo Muslimovo pismo u kojem se spominje prisega onih dvanaest hiljada na vjernost do smrti. Tako je na kraju sezone hadža i sam krenuo za Kufu. U toj odluci niko ga nije podržavao osim Ibn Zubejra* jer je znao da stanovništvo Hidžaza neće krenuti za njim sve dok je Husejn prisutan. Otuda je Husejn bio najveća prepreka za njega. Pogledaj Taberija, 6/196-197 i 6/216, 217. Svi njegovi rođaci, prijatelji i iskreni savjetnici su mu zabranjivali da

Kao odgovor na pisma on je poslao Muslima b. Ukajla, svog

---

ide na propast osuđeno putovanje i upozoravaše ga na težinu mogućih posljedica. Među njima se posebno isticao njegov brat Muhamed b. Hanefije. Pogledaj Taberi, 6/190-191. Zatim amidžić njegova oca, učenjak ummeta, Abdullah b. Abbas. Pogledaj Taberi, 6/216-217. Zatim Abdullah b. Dža'fer b. Ebi Talib, njegov amidžić, 2/219. Stvar je došla dotle da je Abdullah b. Dža'fer zamolio Jezidovog namjesnika u Mekki, Amru b. Seida b. Asa, da on lično napiše Husejnu pismo u kojem bi mu obećao svoju zaštitu, te da ga podsjeti na dobročinstvo, rodbinske veze i da ga zamoli da se vrati. Namjesnik Mekke je udovoljio ovom zahtjevu i još doda: "Napiši što god želiš ja ću to opečatiti." Tako i bijaše. I uistinu je Abdullah b. Dža'fer otišao sa Jahjom b. Seidom b. Asom, namjesnikovim bratom. Oni su uporno pokušavali da Husejna odvrate od njegova putovanja, ali bezuspješno. Sadržaj pisma namjesnika Mekke naveden je u Taberijinom *Tarihu*, 6/215-216.

Čini se da pored pomenutih ličnosti nije postojao niko pametniji, utjecajniji i iskreniji u tom pogledu.Čak ga je i Abdullah b. Muti'a, Ibn Zubejrov propagator, mudro i iskreno savjetovao.** Pogledaj Taberi, 6/196.Također se prenosi da su ga savjetovale sljedeće ličnosti: Omer b. Abdurrahman b. Haris b. Hišam Mahzumi. Pogledaj Taberi, 6/215-216, Haris b. Halid b. As b. Hišam, 6/216. Čak ga je savjetovao i pjesnik Firzdek. On mu je rekao: "Njihova srca su uz tebe, a sablje su im sa Umejevićima", Taberi, 6/218. Sve ove aktivnosti nisu urodile plodom da Husejna odvrate od putovanja koje je slutilo na zlo kako za njega tako za islam i ovaj ummet do današnjeg dana pa čak i do Sudnjeg dana. A sve to zahvaljujući njegovoj stranki (šiatihi) koja ga je bodrila s ciljem da izazovu smutnju, raskol i zlo da bi ga na kraju kukavički izdali, prevarili i obmanuli. Oni koju su poslije njih došli nisu se zadovoljili time što su njihovi prethodnici ispleli ovu intrigu Husejnu već su ubacili sumnje u istoriju islama i iskrivili istinu.

---

*Već smo spomenuli neispravnost ove osude, bez obzira što je spomenuta u Taberijinom *Tarihu*. Treba znati da Taberijin *Tarih* nekada bilježi kontradiktorne informacije. Prija smo spominjali način na koji je Taberi napisao svoj *Tarih*. Oslonac kod preuzimanja ovih predaja je njihovo naučno provjeravanje kao što je to slučaj sa hadiskim predajama.

** Primjećuje se kontradiktornost u izlaganju profesora Hatiba, Allah mu se smilovao. Naime on je prethodnon spomenuo kako je Ibn Zubejr prethodno bodrio Husejna na odlazak u Irak, dok se u ovom pasusu spominje da je ga njegov glavni propagator savjetovao da odustane od odlaska.

---

amidžića, da mu polože bej'u i da upozna svoje sljedbenike. Ibn Abbas mu je to zabranjivao, te ga podsjeti da su isti napustili njegova oca i brata. Ibn Zubejr je pak bio mišljenja da treba ići što je on na kraju i učinio. Husejn nije bio ni stigao u Kufu, a Muslim b Ukajl je već bio pogubljen. Izdali su ga i isporučili oni koji su ga pozivali da im dođe. U tome je dovoljna pouka za onoga ko pouku prima. To je povećalo Husejnovu srdžbu pa je odlučio da ustraje u ime vjere i pravde. Međutim nije prihvatio savjet najučenijeg čovjeka svoga vremena-Ibn Abbasa. Također nije prihvatio mišljenje šejha ashaba-Ibn Omera, radijellahu anhum.[1]

---

[1] U prvom redu je pozivao na oprost i zalagao se za jedinstvo muslimana, te isticao važnost muslimanskog zalaganja na putu da'veta i osvajanja. **U daljnjem dijelu teksta ćemo spomenuti molbe velikih ashaba i mislioca koji su sugerisali Husejnu na obavezu povratka.**

Bilježi Taberi da su Husejna, nakon što je izišao iz Mekke sustigli izaslanici namjesnika Mekke, Omera b. Seida, pod vođstvom njegova brata Jahije. Oni ga upitaše: "Gdje ideš", a zatim pošto su dobili odgovor zatražiše da se vrati?! Husejn je odbio da posluša, pa je došlo do manjeg sukoba u kojem su se dvije strane putukle s bičevima. Zajedno sa onim oko njega Husejn je uspio da se odbrani, a zatim je nastavio svoj put. Tada ga zovnu Jahja: "O Husejne, boj se Allaha, ne napuštaj džemat muslimana i ne cjepkaj ovaj ummet." On mu je odgovorio Kur'anskim ajetom: "**Meni moja a vama vaša dijela, ja nemam ništa sa onim šta vi radite a ni vi nema te ništa sa onim što ja radim**." A zatim je nastavio.

Također bilježi Taberi da je Abdullah b. Džafer, pošto je saznao za Husejnov odlazak, poslao mu pismo po dvojici svojih sinova Avnu i Muhamedu, u kojem stoji: "Kada otvoriš ovo pismo želim da znaš da sam žalostan zbog tvog odlaska kao i zbog mjesta u koje odlaziš za koje se bojim da bi mogao u njemu nastradati i tako iskorijeniti svoju porodicu. Ako ti pogineš ugasit će se zemaljsko svijetlo. Ti si simbol upućenih i znamenje vjernika. Ne žuri sa svojim putovanjem. Ja ću doći za ovim pismom." Bilježi Ibn Kesir, str. 291-292, da ga je Abdullah b. Omer, nakon što je saznao za njegov odlazak u Irak, a bio je u Mekki, sustigao na razdaljini od tri dana jahanja a zatim ga upita: "Gdje si krenuo?" "U Irak", reče. "Ovo su njihova pisma i bej'a koju su mi dali." Na to mu Ibn Omer reče: "Ispričat ću ti jedan hadis: Džibril je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pa mu

je dao da bira između dunjaluka i Ahireta. On je izabrao Ahiret. Ti si dio Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i to nikada niko više neće biti." "Allah je taj dio ostavio na najboljem od vas." Pa je odbio da se vrati. On ga je tada zagrlio i reče: "Neka te Allah sačuva od pogibije."

Također se prenosi da je Seid Hudrij došao kod Husejna i rekao: "Došao sam ti kao savjetnik i susosjećam sa tobom. Čuo sam da su ti ljudi iz Kufe od vaše stranke pisali i da te pozivaju da im dođeš. Nemoj ići! Čuo sam tvoga oca u Kufi kada je rekao: 'Tako mi Allaha, dosadili su mi i omrzli a i ja sam njima dosadio i omrzao, nikada neće ispuniti svoje dužnosti. Od njih će se spasiti samo onaj koga promaši strijela. Tako mi Allaha, oni nemaju odlučnosti ni nijeta da ustraju u ovoj stvari niti da se bore.'" Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*.

Spominje Ibn Kesir da je Jezid b. Muavija poslao pismo Abdullahu b. Abbasu u kojem traži od njega da spreči Husejnov odlazak. Između ostalog on kaže: "Mislim da su mu došli ljudi sa istoka i ponudili hilafet. Ti ih dobro poznaješ i imaš iskustva sa njima. Ako to uradi napravit će raskol. Ti si ugledan u svojoj porodici i onaj do čijeg se mišljenja drži, zato mu zabrani da pravi raskol." I zaista je Ibn Abbas došao kod Husejna i dugo razgovarao sa njime. On mu je tom prilikom rekao: "Zaklinjem te Allahom da to ne činiš, bojim se da ćeš upasti u neprilike i umrijeti, zato ne idi u Irak. A ako već moraš onda bar sačekaj dok se završe obredi hadža i dok se ne susretneš sa ljudima i vidiš kako se stvari odvijaju pa onda konačno odluči." On je to odbio. *El-Bidaje ven-Nihaje*, str. 161-163.

Također bilježi Taberi da je Husejna susreo jedan od Ikrimetovih sinova dok je boravio u Batnul-Kasbeh, pa ga je upitao kuda ide, na što mu je ovaj sve ispričao. On mu reče: "Zaklinjem te Allahom da ne ideš jer nećeš zateći osim jezike i oštre sablje. Da su ti oni koji traže da im dođeš obezbjedili put i poštedjeli te borbe to bi nešto i značilo." Husejn mu na to reče: "O Abdullahu, jasno mi je šta želiš reći, međutim niko ne može promjeniti Allahovu odredbu", zatim je otišao. Husejn je nastavio putovanje sve dok mu nije doprla vijest o Muslimovoj smrti, te da su se njegove pristalice raspršile.

Bilježi Taberi da je Muslim b. Ukajl, nakon što su mu uzeli sablju, gađali ga kamenjem i pošto se predao, rekao: "Ovo je početak izdaje", zatim je zaplakao. U njegovoj blizini je bio Amr b. Ubejdullah b. Abbas pa mu reče: "Ko traži ono što si ti tražio pa ga snađe ono što je tebe snašlo ne treba da plače." On mu na to reče: "Tako mi Allaha, ne plačem zbog sebe i uopšte ne poklanjam pažnju tome što ću ja umrijeti već plačem zbog onih koji dolaze, plačem zbog Husejna i njegove porodice." On se zatim okrenu prema Muhamedu b. Eš'asu, pa mu reče: "O Allahov robe, tako mi Allaha, neka te ne zavaravaju puste želje! Da li možeš poslati nekog svoga čovjeka da ispred mene obavjesti Husejna. Ja ne znam da li

je on već krenuo sa svojom porodicom, pa da ga obavjesti da je Muslim zarobljen i da će do mraka biti pogubljen i neka mu rekne da se vrati sa svojom porodicom i neka ga ne obmanjuju Kufljani. Oni su bili na strani tvoga oca koji je želio da ga smrt ili ubistvo rastavi od njih. Neka mu rekne da su mene izdali i slagali, izdat će i tebe. Reci mu da lažac nema časti." Ovaj mu je obećao da će dostaviti poruku. On je poslije poslao izaslanika koji je susreo Husejna i prenio mu Muslimovu poruku. On mu reče:

"Što bude određeno to će se i desiti", zatim je nastavio putovanje, a bio je u mogućnosti da se vrati, 4/278-281.

Taberi je, također, zabilježio, 4/292-294, da je Husejn nakon što se uvjerio u Muslimovu smrt, kao i izdaju Iračana rekao članovima svoje porodice, kao i onima koji su bili sa njim na putovanju: "Naša stranka nas je napustila, ko od vas želi da se vrati neka se vrati." Pa je se većina svijeta razišla i nisu sa njim ostali osim njegovi sinovi, rođaci i nekoliko iskrenih štićenika, čiji ukupan broj nije prelazio stotinu.

Prenosi Mes'udi da je Ubejdullah b. Zijad rekao Husejnovom ubici: "On je i po ocu i po majci bio najbolji čovjek i najbolji rob, zašto si ga ubio?" Zatim je naredio da ga pogube. Pogledaj *Murudž ez-zeheb*, 3/141.

Bilježi Taberi sadržaj Jezidovog pisma upućenog Ubejdullahu b. Zijadu po pitanje Husejna u kojem mu oporučuje: "Nemoj da mi se vratiš sa rezultatom koji ne volim. Saznao sam da je Husejn krenuo prema Iraku, Pripremi špijune i oružje, budi oprezan, ne prepuštaj ništa slučaju, uhapsi onog u koga sumnjaš i ne ubijaj osim onoga ko se bude borio protiv tebe." Taberi, 4/282-286.

Bilježi Ibn Kesir da je Mervan b. Hakem u momentu Husejnova odlaska za Irak napisao Ubejdullahu b. Zijadu: "Husejn je krenuo prema tebi. Znaj da je on Fatimin sin, a da je Fatima kćer Božijeg Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Tako mi Allaha, niko od muslimana nam nije draži od Husejna. Dobro se čuvaj da uradiš stvar koje se neće moći nikako popraviti, i koju niko od običnog svijeta neće zaboraviti i koju će spominjati dok je dunjaluka."

Muavija je lično oporučio svojim namjesnicim i svome sinu Jezidu da lijepo postupaju sa Husejnom.

Jezidova tuga zbog Husejnove pogibije i postupanje sa njegovom porodicom

Prenosi se da je Jezid zaplakao kada mu je donešena Husejnova glava. Njenom donosiocu on reče: "Želio sam da mi ispoljite pokornost bez ubijanja Husejna, neka Allah proklete Ubejdullaha b. Zijada. Tako mi Allaha, da sam se ja sa njim susreo oprostio bih mu. Neka se Allah smiluje Husejnu." Zatim nastavi: "O Husejne, tako mi Allaha, da sam te ja susreo ne bih te ubio." Potom je zovnuo

malog Aliju, Husejnova sina, i njegove žene, pa su uvedeni kod njega gdje su bili i uglednici Šama. Zatim se obrati Aliji: "Tvoj otac je prekinuo rodbinsku vezu, zanemario moje pravo i pokušao mi preoteti vlast. Allah je dao da se desi ono što si vidio." Zatim je naredio da se smjeste u njegovu kuću i da se snabdiju svime što im je potrebno. Poslije toga Jezid nije ni doručkovao ni večerao a da Alija nije bio u njegovu društvo. Nakon izvjesnog vremena on naredi Numanu b. Beširu da ih snabdije svim potrebštinama za put, te da im odredi dostojnu pratnju i uputi ih za Medinu.

Kada su htjeli da krenu Jezid zovnu Aliju, isprati ga i reče mu: "Allah prokleo Ibn Merdžane, tako mi Allaha, da sam ga ja susreo udovoljio bih na svaki njegov zahtjev i trudio bih se svim silama da ga ne ubiju pa makar na tom putu izgubi nekog od svojih sinova. Međutim Allah je odredio da se desi to što se desilo. Piši mi ako budeš imao bilo kakvu potrebu."

Bilježi Ibn Kutejbe kada su Jezidu donijeli Husejnovu glavu toliko je plakao da umalo nije izdahnuo. Sa njim su plakali i prisutni Šamljani tako da se mogao čuti povišen glas plača.

Bilježi Ibn Mesudi da je Ibn Zijad rekao Husejnovom ubici: "On je i po ocu i po majci najbolji čovjek i najbolji Allahov rob, zašto si ga ubio?" Zatim je naredio da mu se odsječe glava. Pogledaj *Murudžuz-zeheb*, 3/141.

Spominje Taberi nakon što je do Ibn Zijada u večer dovedena Husejnova porodica on naredi da im se pripremi stan, opskrba i odjeća, a zatim ih uputi Jezidu.

Profesor Derveze, 8/384, kaže: Predaje koje govore o lijepom odnosu Ibn Zijada, a zatim i Jezida prema Husejnovom sinu, kćerima i ženama, o Jezidovom ustezanju od ubistva, plaču za njim i druženje njegove porodice sa Husejnovom porodicom su tačnije od predaja koje govore da su grubo i hladnokrvno postupili prema njima. U prilog tome ide i činjenica da uopšte nije došlo do žešćeg sukoba koji bi uzrokovao osvetu i ugrozio čast i živote djece i žena. To što se desilo bilo je nenamjerno i protiv njihove volje. U prilog tome mogu se navesti predaje koje bilježi Taberi i Ibn Kutejbe, a koje govore o međusobnom dopisivanju Jezida i Husejnova sina. Tome se može još dodati činjenica da u medinskoj revoluciji protiv Jezidove vlasti nije učestvovao Alija niti neko od njegovih rođaka. Jezid je oporučio svome vojskovođi da mu po ulasku u Medinu ukaže počast, da ga obavjesti da je od njega primio pismo te da su ga pokvarenjac zabavili od njega, što je ovaj i učinio te mu je predao Jezidovo pismo. Pogledaj *Tarih* od Taberija, 4/379, i El-*Imametu ves-sijase*, 1/200.

Pa šta na kraju reći ako se ove predaje usporede sa predajama lažova koji spominju da je vrijeđan Ehlul-bejt i da su vođeni na devama bez povodaca nakon Husejnova šehadeta?! Nema sumnje da su to očite laži.

Muhamedov ummet nikada nije ohalalio psovanje i vrijeđanje Hašimija. Protiv Husejna su se borili iz straha da im ne sruši vlast. Pošto je preselio time ja afera i okončana, a njegova porodica otpremljena za Medinu. Rafidije zaboravljaju kako je došlo do takvog završetka. Nema sumnje da je Husejnovo ubistvo veliki grijeh i da njegov ubica, ali i svako ko je time zadovoljan, zaslužuje kaznu. Međutim, njegovo ubistvo nije manji grijeh od ubistva njegova oca niti čovjeka njegove sestre, Omera ﷺ, niti ubistvo čovjeka njegove tetke Osmana ﷺ. Zanimljivo da su ovi isti munafici iz Kufe ciljano pozvali Husejna da mu daju bej'u da bi ga potom napustili i uskratili mu pomoć. Oni su prouzrokovali njegovo ubistvo a zatim su izašli da ga navodno oplakuju.

Alu-bejt okrivljuje šije

Autor *Et-Tuhfetu isna ašerije* kaže: Prenosi veliki ši'itski učenjak ovog vremena Hibetudin Šihristani od Džahiza od Huzejme Esedija da je rekao: "Kada sam došao u Kufu slučajno sam ugledao Aliju b. Husejna kako sa djecom napušta Kerbelu i odlazi Ubejdullahu b. Zijadu. Tog dana sam vidio Kufljanke kako cjepaju džepove oplakujući Husejna. Čuo sam Aliju b. Husejna kako sićušnim glasom govori: 'O Kufljani, kako to da nas oplakujete a vi ste nas ubili?!'

Vidio sam Zejneb bint Alij, radujellahu anha, a tako mi Allaha nije bilo boljeg govornika, kako kaže: 'O Kufljani, vi ste ološ i izdajice, vaš primjer je kao primjer one koja je rasplela svoju pređu nakon što je bila čvrsto ispletena. Vi ste oholi i mrzovoljni, uzrokujete proljevanje krvi i namigujete neprijateljima. Vi ste kao pođubrena njiva ili kao srebro u grobu. Kakvo ste samo zlo pripremili sebi. Neka se Allah rasrdi na vas i da vječno budete kažnjeni. Zar plačete? Tako mi Allaha plačite i treba da plačete. Puno plačite a malo se smijte, spasili ste se a ponijeli ste hljagu i sramotu koju nikada nećete sprati. '"

Da li je Jezid odgovoran za Husejnovo ubistvo?

Istoričar Derveze veli: Iz prethodno navedenog možemo zaključiti sljedeće: "Ne postoji opravdan razlog zbog kojeg bi Husejnovo ubistvo pripisali Jezidu. On nije naredio da mu se oružano suprostave, a pogotovo ne da ga ubiju. Ono što je Jezid naredio je da se okruži i da se ne bore protiv njega osim u slučaju da on započne borbu. Isto ovo bi se moglo reći i za Ubejdullaha b. Zijada. On je naredio svojim vojnicima da ga okruže, te da mu ga dovedu kako bi mu pružio ruku ili da se obaveže na prisegu Jezidu, čija je bej'a šerijatski punovažna. Ovako

nešto se ne bi moglo pripisati čak ni vojskovođama pod čijom komandom je došlo do okršaja. Naprotiv, oni su svim srcem željeli da ih Allah poštedi iskušenja borbe protiv Husejna, a kamoli da ga ubiju. Uložili su maksimalan trud da ga odobrovolje da se pokori Jezidu i da mu da bej'u. Pošto je Husejn odbio da se preda i da prihvati ono što su prihvatili i ostali muslimani, i pošto se silom suprostavio onda je borba protiv njega šerijatski i politički gledano bila dozvoljena." Profesor Derveze, 8/383-384.

Neko bi mogao reći zar nije bila obaveza da Jezid i Ibn Zijad prime jedan od tri pravedna Husejnova uslova koje im je uslovio. Ti uslovi su: Prvo da se vrati odakle je i došao. Drugo da lično otiđe do Jezida. I treće da se priključi nekoj od vojnih postaja. Neki tvrde da predaje koje govore o ovim šartovima uopšte nisu tačne.

Bilježi Taberi predaju od Sema'na da je rekao: "Bio sam uz Husejna kada je napustio Medinu i otišao za Mekku, zatim kada se iz Mekke zaputio za Irak i nisam ga napuštao sve dok nije poginuo. Nikome ništa nije rekao u Medini, Mekki, u toku putovanja niti u logoru sve do dana pogibije a da to nisam čuo. Tako mi Allaha, nije im nudio ono što svijet govorka. Također im nije ponudio, kao što to svijet misli, da otiđe kod Jezida b. Muavije i da mu položi prisegu niti da se priključi nekoj vojnoj postaji muslimana. On je tom prilikom rekao: 'Pustite me da prošetam zamaljskim prostranstvom i da razmislim šta da naredim ljudima.'" Mes'udi, str. 313.

Ovaj Husejnov zahtjev ne bi prihvatio niko ko se i najmanje razumije u politiku iz straha da ne podstakne svoje pristaše po pokrajinama na novi val pobuna i nereda. Međutim mišljenja smo da je u datoj situaciji najbolje rješenje bilo da su Ubejdullaha b. Zijad i njegovi ljudi opkolili Husejna i njegovu delegaciju i tako ih zadržali, a da su im dostavili sve potrebštine do vremena uspostave primirja i smirivanja situacije. To je bilo moguće izvesti jer su bili malobrojni, naime, njihov broj nije prelazio stotinu. Na taj način bi izbjegli borbu. Također su mogli pokušati na razne načine da ih razoružaju, međutim Allahova odredba je morala da se realizuje. Na kraju kažemo mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Molimo Allaha da uputi one koji svake godine oživljavaju uspomene na ovaj nemili događaj. Oni time uništavaju sebe na dunjaluku prije Ahireta a da to i ne osjećaju, pogotovo ako se zna da su Emevije davno nestali. Neka Allah osramoti židovstvo i nacionalizam jer neprestano unose razdor u srca ljudi boreći se tako protiv islama i muslimana pod lažnom parolom podrške Alu-bejtu.

Na kraju ovog opasnog poglavlja navest ćemo riječi istoričara Izeta Derveza, 8/386, nakon što smo već citirali neke njegove stavke: Allaha pozivamo za svjedoka da ono što sam pisao nisam pisao iz pristrasnosti i mržnje prema

Tražio je početak na završetku, tražio je ustrajnost od onih koji su na krivom putu i svježinu u staroj i sasušenoj biljci. Oko sebe nije imao nekoga poput sebe niti pomagače koji bi zaštitili njegova prava ili se žrtvovali za njega. Ti isti su eto navodno htjeli da očiste

---

Husejnu i Alu-Bejtu, naprotiv mi ih visoko poštujemo i cijenimo i volimo zbog njihove plemenite veze sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme. Kao istoričari mi na osnovu onoga što smo uvidjeli nismo mogli pisati drugačije. Jer ono što smo spomenuli je plod predaja koje ove događaje tretiraju pravedno, logički, razumljivo i duševno nas smiruju.

Nisam ja jedini koji je došao do ovih zaključaka shodno pomenutim predajama. Mnogo je onih koji se slažu sa nama. U stvari sa nama se po ovom pitanju slaže svaki pravednik, onaj ko nije pristrasan i ko teži istini, pa makar pripadao različitim muslimanskim grupacijama.

Po ovom pitanju navest ćemo još dva mišljenja. Jedno je od velikog imama, Ibn Tejmijje, a drugo od istoričara, šejha Muhameda Hudarija, Allah im se smilovao. Nakon što je naveo predaje u kojima su savjeti Husejnu da ne ide na put zbog opasnosti koje to putovanje povlači kao i mogućnosti pogibije, on kaže: "Nije bilo koristi od tog izlaska, niti ovosvjetske niti onosvjetske. Njegovo putovanje i ubistvo je izazvalo nered koji se ne bi desio da je ostao. To što je namjeravao pribaviti korist i odagnati zlo nije postigao, naprotiv njegovim izlaskom i ubistvom zlo se uveliko povećalo a dobro smanjilo. I ne samo to, već se može reći da su ti događaji postali uzrokom velikog zla. Husejnovo ubistvo je najavilo sigurnu smutnju i nered." Pogledaj *Munteka min Minhadžis-sunne*, str. 287-288.

A što se tiče šejha Hudarija on je kao rezime ovih događaja rekao: Ukratko rečeno Husejn je po pitanju svoga izlaska uveliko pogrešio što je za posljedici dovelo do velikog potresa i razilaženja ummeta koji traje do današnjih dana. Mnogo je onih koji su pisali na ovu temu želeći time samo još više raspiriti vatru mržnje u srcima muslimana i još ih više razjediniti. Ukratko rečeno suština te stvari može se iskazati jednom rečenicom: Jedan čovjek je tražio stvar (vlast) u momentu kada to nije bilo moguće dobiti niti je za to imao odgovarajuću podršku i pomoć. Između njega i njegove želje se isprečila pregrada i zbog te svoje želje je i ubijen. Prije njega je ubijen njegov otac, a nijedan pisac nije ni pomjerio olovku da nešto o tome zapiše. Otuda je ova stvar ispolitizirana kako bi se što više proširila vatra mržnje među muslimanima. Husejn se suprostavio Jezidu dok mu je ostali svijet položio prisegu. Jezid nije činio toliku nepravdu da se u izlasku na njega ogledala neka korist za muslimane. Pogledaj predavanja šejha Hudarija u knjizi *Tarihul-umemil-islamije*, 2/235.

zemlju od Jezidova vina[1] a poprskaše je Husejnovom krvlju i tako nam doniješe nesreću koju ne može otkloniti ni radost vremena.[2] Oni koji su izašli da ga presretnu imaju *te'vil*-opravdanje. Protiv njega su se borili zbog hadisa koje su čuli od njegova djeda, Pečata poslanika, koji je upozoravao na opasnost od smutnje. Po tom pitanju se prenose mnoge predaje. Između njih je i predaja koju bilježi Muslim[3] od Zijada b. Alake od Urfudžeta b. Šurejha da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Svašta će se dešavati* (nastupit će razne smutnje). *Pa ko htjedne da razjedini ovaj ummet nakon što su se okupili* (oko imama) *posjecite ga sabljom bez obzira ko on bio.*"[4] Zbog ovakvih i sličnih hadisa na ovu temu je i izišla

[1] Ovo su izjave raspirivača smutnje, koji iznose svjedočanstvo o onome što ne poznaju.

[2] Unatoč neprijatnosti ovog događaja ipak nevidim razumnog razloga za preuveličavanje ove nesreće, pogotovo ako se zna da su Emevije i njihova vlast iščezli. Bez obzira koliko bila velika nesreća ova stvar je sitnica u odnosu na smrt halifa Omera, Osmana i Alije, radujellahu anhum. Pa ako iskreno vole islam, zašto ne organizuju godišnje žalopojke u znak sjećanja na njihovu smrt. Također, ne znam ko je dozvolio organizovanje ovakvih ceremonija kada se zna da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, u mnogobrojnim hadisima zabranio cjepanje džepova, udaranje po obrazima i naricanje za umrlim, kao i druge džahilijetske običaje. Neka Allah proklete iskvarenu politiku koja takvim postupcima zabluđuje svoje sljedbenike i stavlja ih na dunjalučku kaznu prije ahiretske. U tom kontekstu uzvišeni kaže: "**Reci: "Hoćete li da vam kažemo Čija djela neće nikako biti priznata? To su oni čiji će trud u životu na ovom svijetu uzaludan biti a koji će misliti da je dobro ono što rade."** (El-Kehf, 103-104)

[3] Hadis je preko Urfudžeta zabilježio Muslim u svome *Sahihu* u knjizi "Imara", br. 33, u pog. "Hukmun men ferreka emrel-muslimine ve hum mudžteme", 6/22.

[4] Husejn, radujellahu anhu, je bio mudžtehid pa ako je pogodio ima dvije nagrade, a ako je pogrešio ima jednu. A što se tiče Umejevića bilo je preče da su poštovali njegove iskrene namjere i nijete, te da su ga opkolili suzdržavajući se od borbe iako se on borio protiv njih jer on nije predstavljao potencijalnu opasnost s obzirom da je posjedovao malu grupicu ljudi, te da spor riješe mirnim putem i pronađu neki kompromis. Njihova brzopletost je njima, ali i čitavom islamskom svijetu. povećala probleme. Na kraju kažemo mi smo Allahovi i

vojska pred Husejna. Kamo sreće da je taj velikan, sin velikana, plemić i sin plemića uvidio da treba ostati kod svoje kuće, imanja i deva, pa makar i čitav svijet od njega tražio na čeli sa Ibn Abbasom i Ibn Omerom da preuzme vlast, i kamo sreće da tome nije nikakvu pažnju posvetio. Snašlo ga je ono o čemu nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, obavjestio kao i ono što je obavjestio o njegovom bratu Hasanu.[1] Njegov brat je ostavio vlast iako je posjedovao ogromnu vojsku i podršku svijeta, pa kako da Husejn povrati vlast sa kufljanskim ološom bez pomenute podrške koju je imao njegov brat?

Da veliki ashabi nisu uvidjeli da je riječ o Allahovoj odredbi koja se spustila na Alu-Bejt i da je u pitanju smutnja u koju ne treba niko da se miješa nikada ga ne bi pustili da ode.

Veliki pobožnjak, alim i asketa, Ahmed b. Hanbel je Jezida b. Muaviju spomenuo u poglavlju o zuhdu. On je naveo riječi iz njegove hutbe: "Kada se neko od vas razboli, a zatim počne zdraviti i sasvim se približi izlječenju neka pogleda u svoje najbolje dijelo i neka ustraje na njemu, a zatim neka pogleda u svoje najlošije dijelo pa neka ga se kloni." Navođenje ovog citata od strane Ahmeda navodi na zaključak da je on Jezida svrstavao u askete između ashaba i tabi'ina čiji govor i vaz treba slijediti i uvažavati. On ga je spomenuo zajedno sa ashabima[2] prije nego je otpočeo spomen

---

njemu se vraćamo. Husejn i Hasan su prvaci omladine u Džennetu, kao što je to prenosi Buharija.

[1] Asocira na predaju u kojoj je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Ovaj moj sin je gospodin, nadam se da će Allah njegovim posredništvom izmiriti dvije velike skupine.*"

[2] Jezid b. Muavija nije ashab. Rodio se 52 h. g. Kao što se to navodi u *El-E'alamu*. U pomenutom djelu se između ostalog kaže: "Za vrijeme Jezida su osvojeni najudaljeniji dijelovi Magriba na rukama emira Ukbeta b. Amira. U istom periodu je Muslim b. Zijad osvojio Buharu i Havarizme. Po njemu je ime dobila

tabi'ina.[1] Pa kako to spojiti sa navodima nekih istoričara koji mu pripisuju pijanstvo i razne razvrate? Zar se ne stide? Ako je Allah njih lišio stida i dostojanstva zato vi budite oprezni. Povodite se za vijestima pobožnjaka i dobrotvora ovog ummeta, a klonite se vijesti koje prenose bezbožnjaci i luđaci koji se deklarišu kao muslimani.

هَـٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ

"**Ovo je obznana ljudima, uputa i opomena za bogobojazne.**"(Ali Imran, 138).

I neka je hvala Allahu Gospodaru svjetova.

Pogledajte šta je uradio Ibn Zubejr, kada su mu Mekelije dale prisegu a cijela zemlja je bila protiv njega. S druge strane pogledajte

Jezidova rijeka u Damasku. To je bila mala rječica koju je on proširio i nazvao je po sebi." Za njega je Mekhul rekao: "Jezid je bio inžinjer."

[1] Kao rezime polemisanja o Jezidu možemo kazati da su se ljudi podjelili u tri skupin u pogledi njega kao što to navodi Ibn Tejmije. Dvije skupine koje su otišle u krajnost i treća koja je umjerena.

Prva je stava da je Jezid bio munafik-kafir. Ovo je osuda Rafidija koji ugone u nevjerstvo Ebu Bekra, Omera i Osmana, pa je tekfirenje Jezida u odnosu na njih sitnica.

Druga skupina drži da je bio pravedan vladar, dobročinitelj i uzdiže ga na stepen ashaba. Kažu da je rođen u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da ga je on držao na rukama i blagoslovio. Ovo mišljenje je djelimično zabluda...

Treći drže da je on jedan u nizu od muslimanskih vladara koji je imao i loših i dobrh dijela a koji se rodio za vladavine Osmana, radujellahu anhu. Nije bio kafir ali se njegovim uzrokom desilo to što se desilo. Ovo mišljenje zastupaju razumom obdareni, učeni i ehlu-sunnet vel džemat.

Ove tri skupine se različito odnose prema ličnosti Jezida b. Muavije. Skupina ga proklinje, druga ga voli, a treća ga ne psuje ali ge i ne voli, prenosi se da je tog stava i imam Ahmed, umjereni od njegovih sljedbenika i neki drugi.

Oni koji mole Uzvišenog Allaha za njegov oprost kao dokaz navode hadis Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kojeg bilježi Muslim u svome *Sahihu* od Ibn Omera u kojem kaže: "*Prva vojska koja napadne Carigrad biće joj oprošteno.*" A prva vojska koja je pohodila Carigrad je vojska čiji je emir bio Jezid. Pogledaj *El-Fetava* od Ibn Tejmije, 4/481-483.

primjer Ibn Abbasa koji se zabavio sobom. Zatim, pogledajte slučaj Ibn Omera, i njegovu mladost i njegov odnos prema dunjaluku. Da je protivljenje novom vladaru imalo osnove onda bi Ibn Abbas u tom pogledu imao povoda i bio preči da se suprostavi. Spominje se da su dva sina njegova brata Ubejdullaha nepravedno ubijena.[1] Međutim Ibn Abbas je spoznao i uvidio da pravo na Osmanovu krv nije rasvjetljeno, pa šta reći onda za krv dva Ubejdullahova sina. Stvar je bila zamršena i Ibn Abbas je odustao od svoga prava dajući prednost fundamentalnim prioritetima, a to je čuvanje muslimanskog jedinstva i zaštita njihove krvi, pa makar vlast preuzeo crn i osakaćen kao što nam je to oporučio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme.[2] Svako od njih je na velikom stepenu, svi su mudžtehidi i kao takvi zaslužuju nagradu. Allah je na dunjaluku između njih presudio i sproveo svoju odluku. On je odredio presudu za njih i na Ahiretu i sa tim je zaključeno. Zato ispravno ocjenite ove stvari i dajte im mjesto koje im pripada. Ugledajte se na postupak Ibn Omera i Ibn Abbasa pa i vi tako postupite. Nemojte se povoditi za nerazumnima i onim što blebeću njihovi jezici i pišu njihova pera a od čega nema koristi. Osim toga to kod Allaha ništa ne mjenja niti će nešto promjeniti na ovom svijeu. Ugledajte se na ugledne fekihe da li su se bavili time i da li su komentarisali ove izmišljotine i gluposti. Naprotiv oni su uvidjeli da to vodi u pagansku pristrasnost i nacionaliozam i da polemisanje o tim stvarima uzrokuje netrpeljivost i cjepanje muslimanskog jedinjstva. Desilo se to što se desilo. O tome su prenešene razne vjesti i razni komentari. Otuda je najbolje šutiti ili slijediti učene, a

---

[1] To se desilo 40 h. g. u Jemenu pri kraju mandata Ubejdullaha b. Abbasa, kojim ga je Alija ovlastio. Muavija je za namjesnika Hidžaza i Jemena poslao Busra b. Ebi Ertata. Kada primio prisegu u Hidžazu, on se zaputio u Jemen. Kada je čuo za njegov dolazak Ubejdullah je pobjegao u Kufu, a u Jemenu je ostavio svoja dva sina. Priča se da ih je Busr po dolasku u Jemen pogubio.

[2] Hadis o tome bilježi Muslim u svome *Sahihu* preko Ebu Zera, knjiga 33, 6/14.

kloniti se gluposti koje su iznijeli književnici i istoričari. Molimo uzvišenog Allaha da nama i vama iz svoje milosti upotpuni blagodati.

OPASKA

Čudno je da se toliko polemiše o vladavini Umejevića. Prvi koji ih je postavio kao namjesnike bio je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Na dan oslobođenja Mekke za njenog namjesnika postavio je Ataba Ibn Usejda b. Ebi Ajsa b. Umeje, a zna se da je Mekka Allahov harem i najvrijednije mjesto. U to vrijeme on je bio mladić na granici ponoljetstva. Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, angažovao Muaviju b. Ebi Sufjan kao povjerenika i pisara objave. Nakon toga je Ebu Bekr postavio njegova brata Jezida b. Ebi Sufjana za namjesnika Šama. Od tog vremena su Umejevići neprestano obavljali ove časne položaje dok se nije završilo njihovo vrijeme.

O njima su prenešene predaje koje nemaju nikakve osnove. Od tih predaja je i sljedeći izmišljeni hadis: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je u snu vidio kako Umejevići skakuću po njegovom minberu kao majmuni, pa ga je to potreslo, pa je noć Lejletul-Kadr odlikovana dobrom od hiljadu mjeseci..." Da je ovo tačno ne bi ih postavljao za namjesnike niti bi im povjerio najvrijednije parče Allahove zemlje - Mekku. Ovo su vrlo bitne činjenice i postavke koje treba imati na umu kada su u pitanju Umejevići.

Pa ako prigovore: "Muavija je uveo novinu u Allahove propise presuđujuću neispravno u pogledu Zijadova očinstva." U više navrata smo objasnili da se određivanje Zijadova očinstva temelji na ispravnim postavkama. Ovu stvar ćemo temeljito objasniti i dokazati da je postupak ispravan i da ne predstavlja skretanje nakon što spomenemo prigovore i optužbe koju su navede. Vidjet ćemo da su njihove pokvarene optužbe neosnovane.

Njihova pokvarenost je tolika da se ne može uvezati niti je jezici mogu opisati.

Između ostalog oni kažu: "Zijadov otac je Ubejd es-Sekafi, a majka mu je Sumeja robinja Harisa b. Keldeta."[1] Zijad je otkupio svoga oca za hiljadu dirhema, koji je bio u ropstvu, a zatim ga oslobodio.[2] Ebu Osman En-Nehdi je rekao: "Mi smo mu na tome zavidjeli." Omer mu je povjerio zekatsku imovinu u Basri. Priča se da je pisao Ebu Musau. Pošto nije svjedočio zajedno sa ostalim

---

[1] Navodi hafiz Ibn Asakir u Zijadovoj biografiji u *Tarihu Dimešk*, 5/409, od Avane b. Hakema Kelbija (jedan od velikih meda'inskih šejhova) da je Zijadova majka Sumeja pripadala nekom perzijskom poglavaru, koji se požalio na jak bol u stomaku. Strahovo je da boluje od trbušne vodene bolesti, pa je pozvao Harisa b. Keldeta Sekafija, arapskog doktora, koji je gostovo kod Kisre. On je liječio pomenutog činovnika, pa je ozdravio, na što mu je ovaj poklonio Sumeju. Ona mu je rodila Ebu Bekreta, a njegovo pravo ime je Mesruh ili Nefi'a, ali ga ovaj nije priznao za svoje djete. Zatim je rodila Nafiju, ali ni njega nije priznao za dijete. Kada je Ebu Bekrete otišao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, Haris b. Keldete je rekao Nafiji: "Rob Mesruh je tvoj brat, a i ti si moj sin." Toga dana ga je priznao za svoga sina. Haris je Sumeju udao za svoga slugu koji se zvao Ubejd, pa je rodila Zijada u njegovoj postelji. Ebu Sufjan je putovao za Taif, pa je na putu odsjeo kod čovjeka koji se zvao Ebu Merjem Seluli. On kaže da je Ebu Merjem doveo Sumeju, pa je imao sa njom snošaj iz kojeg se začeo Zijad.

[2] Ibn Asakir u okviru Zijadove biografije, 5/406-407, navodi vijest koju prenosi Zehre b. Mabed i Muhamed b. Amr o Zijadovom izaslanstvu kada je kao mladić došao kod vladara pravovjernih Omera, radijellahu anhu, u izaslanstvu Ebu Musa Eš'arije na dan Džalula. Oni kažu: "Kada ga je pogledao Omer primjeti njegov lijep izgled i lijepo pamučno odijelo. On ga upita: 'Kakvo je to odijelo?' On ga je obavjestio. Zatim ga ponovo upita: 'Koliko košta?' Pa mu je spomenuo neku skromnu cijenu. On mu je povjerovao, a zatim ga upita: 'Kolika su ti primanja?' 'Dvije hiljede', odgovori. 'Šta si uradio sa prvom platom koju si dobio', ponovo priupita? On reče: 'Otkupio sam svoju majku, a zatim je oslobodio. A za drugu sam otkupio svoga očuha Ubejda, pa sam i njega oslobodio.' Omer reče: 'Upućen si na pravu stvar.' Zatim ga je ispitivao o farzovima i sunnetima i Kur'anu, pa je uvidio da je učen i upućen u propise i naredbe Kur'ana. Zatim se vratio Ebu Musau, a namjesnicima Basre je naredio da ga slijede i drže do njegova mišljenja."

svjedocima protiv Mugire, Omer ih je bičevao a njega je smjenio. On mu tom prilikom reče: "Nisam te smjenio iz poniženja već ne želim da ljude opteretim tvojom pameću."

Prenosi se da ga je Omer poslao u Jemen kako bi popravio odnose između muslimana, pa je tom prilikom održao nezapamćenu hutbu. Amr b. As tada reče: "Tako mi Allaha, da je ovaj mladić Kurejšija mogao bi predvoditi ljude." Na to Ebu Sufjan reče: "Tako mi Allaha, ja znam ko je stavio zametak u maternicu njegove majke." "A ko to", priupita Alija. "Ja", reče. "Polako, Ebu Sufjane", uzvrati on. Tada je Ebu Sufjan citirao sljedeće stihove:

Tako mi Allaha, da se ne bojim jednog čovjeka[1]

Koji me, o Alija, drži za neprijatelja

Stvar bi obznanio Sahr b. Harb (tj. Ebu Sufjan)

I ne bi se govorilo o Zijadu.

Oduljila se moje umiljavanje Sekifijama

I to što sam kod njih ostavio plod mog srca

Na osnovu toga je postupio Muavija.

Alija ga je angažovao u Perziji na poslovima *hime*, sakupljanja poreza, bijaše osvajač i izmiritelj. Muavija je s njim potpisao ugovor o otkupljenju (*katebehu*) s ciljem da ga uništi. On je to pismo poslao Aliji u stihovima. Alija mu je odgovorio: "Ja sam te postavio na tu funkciju jer si dostojan toga, to u čemu se nalaziš nećeš spoznati osim saburom i jekinom. Bila je to Ebu Sufjanova nepromišljenost. Zbog toga ne možeš imati to porjeklo (*neseb*) i ne

[1] Prenosi hafiz Ibn Asakir od hafiza Ebu Nuajma da je Zijad pisao Ebi Musau Eš'ariju, Abdullahu b. Amiru b. Kerizu, Mugiri b. Šubetu i Abdullahu b. Abbasu da preuzmu namjesništvo Basre. Vladar pravovjernih Alija je htio da ga postavi za namjesnika Basre, pa mu je on sugeriso da postavi Abdullaha b. Abbasa. A prije toga mu je obećao da će mu pomoći u tome.

zaslužuješ nasljedstvo. Muavija prilazi vjerniku i ispred i iza." Kada je Zijad pročitao pismo reče: "Tako mi Gospodara kabe, meni je posvjedočio Ebu Hasan." To je ohrabrilo Zijada i Muaviju zbog onoga što su uradili. Zatim ga je pozvao Muavija 44 h. g. i udao kćerku za njegova sin Muhameda. Kada je ta vijest doprla do Ebu Bekreta, njegova brata po majci, on se zakle da nikada neće progovoriti sa njim, a zatim reče: "On je vanbračno dijete svoje majke i on se odrekao svoga oca. Tako mi Allaha, Sumeja nikada nije vidjela Ebu Sufjana. Šta će uraditi sa Ummu Habibom,[1] da je vidi i da ugrozi čast Božijeg Poslanika, a ako se zastre od njega osramotit će ga." Zijad je rekao: "Neka Allah nagradi Ebu Bekrete svakim dobrom, nikada nije propustio priliku da savjetuje kada je to potrebno." O njemu su kasnije pisali pjesnici. Prenosi se da je Seid b. Musejeb rekao: "Prva neispravna presuda u islamu je presuda o Zijadovom očinstvu."

Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao, kaže: U više navrata smo komentarisali ovu predaju i nevidim da to treba ponavljati. Međutim na ovom mjestu želim pojasniti šta se njome cilja.

Kažem: Sve što ste spomenuli niti negiramo niti potvrđujemo jer za tim nema potrebe. Ono što sigurno znamo jeste da je Zijad ashab i po datumu rođenja i po viđenju[2] Posalnika, sallallahu alejhi ve selleme, a ne na neki drugi način. Što se tiče njegova oca o njemu nismo znali ništa sve dok Muavija nije pokrenuo parnicu da se to utvrdi.[3] Ono što smo čuli o tome su samo ljubomorna

---

[1] Ummu Habiba bint Ebi Sufjan, majka pravovjernih i Muavijina sestra.

[2] Njegovu biografiju je naveo hafiz Ibn Hadžer u *Isabi* i hafiz Ebu Omer b. Abdul-Ber u *Isti'abu*. U pogledu datuma njegova rođenja se navodi da je rođen na dan oslobođenja Mekke, na dan Bedra i za vrijeme hidžre. Ibn Hadžer kaže: "Ibn Asakir tvrdi da je sigurno živio u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, ali ga nije vidio."

[3] Zasigurno se zna da je Haris b. Kelde priznao očinstvo nad Nafiom, Zijadovim bratom po majci. Otuda su ga zvali Nafi'a b. Haris b. Kelde. Međutim, nije

govorkanja istoričara. Što se tiče njegova otkupa (njegova oca) to je iz razloga jer ga je on odgajao kod njegove majke, ako je to uopšte tačan podatak.

Što se tiče njihova navoda da mu je Ebu Osman Nehdi zavidio na tome, mislim da je to daleko od istine. Mislim da Ebu Osman i njemu slični nisu na tom stepenu da nekome ko otkupljuje svoga oca ili očuha zavide. Ovo je situacija koju razumije i bogat i siromašan i plemić i obični čovjek. Da je podjelio veliko bogatstvo rodbini zbog rodbinskih veza možda bi takav prigovor i imao mjesta.

Ovu priču su naveli s ciljem spomena njegovog, navodno pravog oca, da bi mu poslije pripisali grijeh onoga ko je zanijekao očinstvo svoga oca.

Što se tiče tvrdnje da ga je Omer angažovao, to je tačno i to predstavlja garanciju njegove pobožnosti i čestitosti.

Što se tiče tvrdnje da ga je Omer smjenio jer nije htio posvjedočiti neistinu, kažemo to što iznosite je neistina. Naprotiv, prenosi se da je Omer govorio Mugiri kad su protiv njega, jedan po jedan, posvjedočila trojica[1] svjedoka: "Otišla ti je četvrtina, otišla ti je polovina, otišle su ti tri četvrtine." Kada je došao red na Zijada on reče: "Vidim ljepotu na tvom licu, nadam se da Allah neće na tvojim rukama osramotiti čovjeka koji je ashab Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme."

Što se tiče hutbe koju su spomenul,i a koja je navodno zadivila Amra, treba reći da on u tom pogledu nije bio posebno

---

istorijski potvrđeno da su Ubejd Sekafi ili Haris b. Kelde priznali očinstvo nad Zijadom.

[1] Tri svjedoka koji su posvjedočili protiv Mugire su njegova dva brata po majci; Nefia i Nafia čije se porjeklo pripisuje Harisu b. Keldetu. Dok je treći svjedok bio Šibl b. Mabed.

učen, niti je bio bolji jezičar od Amra ili nekog drugog. Onaj što je sklon izmišljanju i potvorama pripisao mu je i druge hutbe.[1]

Što se tiče njihove tvrdnje da je Ebu Sufjan priznao svoje očinstvo nad njim, a potom izrekao pomenute stihove, treba znati da se Ebu Sufjan nije imao razloga plašiti Omera jer ta stvar ne izlazi iz jednog od dva okvira; ili je priznao svoje očinstvo kao što se to prenosi u drugim predajama ili je odbio da to prizna što za sobom povlači neodgovornost u pogledu onoga što se desilo u pagansko vrijeme (*džahilijetu*). Otuda je ova neosnovana i izmišljena priča koja izlazi iz okvira vjere beznačajna.

Što se tiče činjenice da ga je Alija postavio za namjesnika, kažemo da je i to garancija njegove čestitosti.

Što se tiče navoda da je Muavija poslao po njega kako bi boravio sa njim, to je u globalu tačno. A što se tiče pojedinosti koje se spominju oko dopisivanja, sve je to izmišljeno.

Što se tiče Alijinih riječi: "Bila je to Ebu Sufjanova nepromišljenost (za vrijeme Omera), time se nemože potvrditi nečije porjeklo."

Kažemo da je ta predaja tačna bila bi na nivou svjedočanstva. Isto tako to ne bi negiralo Muavijin postupak zato što je to pravno pitanje koje se temelji na idžtihadu učenjaka. Alija je u tom pogledu imao jedno a Muavija i drugi drugo mišljenje.

Što se tiče Muavijinog priznanja Zijadova očinstva i tvrdnje da mu je svijet na tome zamjerio postavlja se pitanje kako mu zamjeriti na nečemu što je čuo od svoga oca? Isto tako se postavlja pitanje u čemu se ogleda Ebu Sufjanova sramota ako je priznao očinstvo djeteta koje se kao vanbračno dijete rodilo u paganskom

---

[1] Vjerovatno misli na Džahiza. Najveća hutba koju mu je pripisao u *Bejanu vet-tebjin* je hutba pod imenom "El-Betra". Nalazi se na početku drugog toma.

dobu (džahilijetu)? Poznato je da Sumeja nije bila u njegovom vlasništvu kao što nije ni Velida Zem'a bila u vlasništvu Utbeta. Međutim u Utbetovoj parnici postojao je protivnik koji se nije složio sa njim dok u slučaju Muavije i Zijada nije postojao niko ko se protivi.

Po ovom pitanju povela se šerijatsko pravna rasprava (mes'ela) između učenjaka. Postavka mes'ele glasi: Kakav je propis ako čovjek proglasi nekoga svojim bratom riječima: "'On je sin moga oca", u situaciji kada mu to niko ne osporava? Malik zastupa mišljenje da dotični ima pravo na nasljedstvo ali mu se time ne može ozvaničiti porijeklo (neseb). Šafija je mišljenja da time dobiva porijeklo i ima pravo na nasljedstvo a sve to u slučaju ako je porijeklo dotične osobe nepoznato. Šafija kao dokaz navodi hadis Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u kojem kaže: "*On pripada tebi, o Abdu b. Zem'a, djete pripada onome u čijoj je postelji a preljubniku pripada kamen.*"[1] On ima osnovu ovoga hadisa zaključuje da dijete pripada onome u čijoj je postelji i da time stiče pravo na porijeklo (neseb).

Kažem da ovakav stav predstavlja veliko neznanje. To da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, presudio shodno činjenici da je djete iz njegove postelje je tačno, međutim nije tačno da je time potvrdio i njegovo porijeklo (neseb). Jer je rob naveo dva razloga: Jedan je bratstvo, a drugi je rođenje u postelji dotičnog. Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: On je tvoj brat a dijete pripada postelji dotičnog. U tom slučaju to bi bila potvrda i razlog propisa. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je pravedno postupio kada je u pitanju brastvo i nije to osporio a pitanje *neseba* je zaobišao i nije se precizno izjasnio. U *Sahihu* se ova predaja navodi u sljedećem obliku: *"On je tvoj brat."* A u drugoj predaji se kaže:

[1] Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

"*On pripada tebi.*" Tj. ti najviše znaš o njemu. Ovu temu smo obradili u *mes'elama* u kojima ima razilaženja.[1]

Haris b. Kelde nije tvrdio da je Zijad njegov, niti je tvrdio da mu je otac. On je bio sin njegove robinje, koji se rodio u njegovoj postelji, tj. u njegovoj kući. Ako bi neko drugi tvrdio svoje očinstvo *nad njim to mu i pripada, osim ako mu se ne suprostavi neko ko je* preči od njega. Muavija se u tom pogledu ne može nizašta okrivljavati niti mu se to kao mahana pripisivati. U tom pogledu on je postupio pravedno shodnu mezhebu imama Malika.

Pa ako prigovore: A zašto su mu se ashabi suprostavili u tom pogledu?

Odgovorit ćemo: To je *mes'ela* koja se temelji na idžtihadu. Onaj ko se drži mišljenja da se porijeklo-*neseb* ne može pripojiti jednom nasljedniku taj je tu stvar negirao i preuveličao.

Ako bih rekao: Pa zašto su ga onda proklinjali, jer i Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "*Neka je proklet ko svoje porijeklo pripiše drugome mimo svoga oca ili proglasi da mu je neko drugi zaštitnik* (mevla) *pored njegovih pravih zaštitnika.*"[2]

Kažemo: Oni koji su ga proklinjali to su uradili iz dva razloga; prvo jer je svoje porjeklo ustvrdio na pomenuti način, a neki su ga prokleli iz drugih razloga. Po njima je Zijad opravdano zaslužio da se proklinje zbog toga što je Muaviju proglasio (istelhaka) bratom.

Ako bih prigovorio: Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je odredio zabrane i propise koji se vežu za blud. Otuda u jednom

---

[1] Slično prenose Buharija, Muslim i drugi.

[2] Za njih je važnije od toga polemisanje o razlogu Hidžrova ubistva. O tome smo već govorili.

hadisu on veli: "*Zastri se od njega, o Sevda.*"[1] Ovaj hadis upućuje na zaključak da blud za sobom povlači one zabrane koje se odnose na snošaj isto što to za sobom povlači validan brak. Ovo je stav učenjaka Kufe. Sa njima se po ovom pitanju, shodno rivajetu Ibn Kasima, slaže i imam Malik, međutim on ne podržaje njihov dokaz po ovom pitanju. Ovo smo već obradili u poglavlju o braku. Šafija je mišljenja da je razlog Poslanikove naredbe Sevdi o pokrivanju pred njim, unatoč potvrdi porijekla od Zem'e i ispravnosti bratstva sa njom shodno Abdovoj tvrdnji, to što se Poslanikove žene posebno ističu u pogledu zabrana jer imaju posebnu čast i vrijednost za razliku od ostalih žena.

Kažemo: Da je on njen brat po tačno utvrđenomm porijeklu, kao što tvrdite, i da Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, riječi, *djete pripada onome u čijoj je postelji,* znače potvrdu porijekla (neseba) onda Poslanik ne bi naredio Sevdi da se pokrije pred njim kao što ni Aiši nije naredio da se pokrije pred čovjekom za kojeg je rekla: On je moj brat po mlijeku, već joj je samo rekao: *Dobro utvrdite ko su vaša braća.*

[1] Predaju je zabilježio imam Malik u *Muveti*, Kitabul-akdije, pog. 21, str. 740. od Ibn Šihaba od Urveta b. Zubejra od Aiše da je rekla: "Utbe b. Ebi Vekas je oporučio svome bratu Sadu b. Ebi Vekasu da sin Velide Zem'e pripada njemu (bila je njegova robinja) zato ga preuzmi." Na dan oslobođenja Mekke Sad ga je preuzeo i izjavio: "Ovo je sin moga brata, u pogledu njeg mi je ostavljena oporuka." Tada ustade Abd b. Zem'a i reče: "On je moj brat i sin Velide moga oca, rodio se u njegovoj postelji." Pa su jedan za drugim otišli do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Sad reče: "O Allahov Poslaniče ovo je sin moga brata, oporučeno mi je da ga preuzmem." Abd b. Zem'a reče: "On je moj brat i sin je robinje moga oca, rodio se u njegovoj postelji." Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: "*On pripada tebi, Abde b. Zem'a.*" Zatim dodade: "*Djete se pripisuje postelji dotičnog, a preljubnik zaslužuje kamen.*" Zatim se obrati Sevdi bint Zem'a: "'*Zastri se od njega', jer je vidio da liči na Utbeta b. Ebi Vekasa.*" Aiša dalje kaže: "Poslije je do smrti više nije vidio." Hadis je, također, zabilježio Buharija, knjiga 34, pog. 3, i Muslim, knjiga 17, pog 10.

A što se tiče predanja od Seida b. Musejeba iz kojeg se može vidjeti njegov stav po ovom pitanju, tj. da smatra neispravnim određivanje Zijadova očinstva, treba reći da su tog mišljenja i drugi ashabi i tabi'ini. Dakle u ovoj *mes'eli* postoji razilaženje među ummetom i fekihima tako da je ovo pitanje iz kruga rasprave i kritike (intikad) preraslo u ubjeđenje (i'tikad). Otuda je Malik u *Muvet'i* jasno spomenuo njegovo porijeklo, pa je pri spomenu abbasijeske države rekao: Zijad b. Ebi Sufjan, za razliku od Muhazila koji je rekao: Zijad sin svog oca, jer on zastupa mišljenje da se porijeklo ne može priznati jednostranom potvrdom. Međutim treba napomenuti da se u prihvatanju porijekla u ovoj situaciji ogleda mudrost i pronicljivost. S obzirom da u *mes'eli* postoji razilaženje, a propis koji tretira s jedne strane je već sproveden znači da mes'elu ne treba vraćati na start. Kada se kadija, u *mese'lama* u kojma postoji razilaženje, odluči da postupi po jednom od dva mišljenja on time zaključuje *mes'elu* i uklanja razilaženje, a Allah najbolje zna.

Što se tiče predaje u kojoj spominju Omerov govor: "Već ne želim da ljude opteretim tvojom pameću." Ovo je izmišljeni dodatak u predaji koji nema osnove, a izmislio ga je neko slabe pameti. Kakvu je to pamet posjedovao Zijad u Omerovo vrijeme[1] s kojom se mogao odlikovati nad ostalim svijetom? Svaki ashab je bio pametniji i znaniji od Zijada. Otuda sve što je čovjek pametniji preče je da se mješa sa svijetom. Za njega kažu da je bio vrlo lukav i prepreden. Međutim, treba reći da je svaki ashab i tabi'in bio iznad Zijada.

Kao rezime svega navedenog kažem: Lažne predaje koje navode istoričari, a koje podstiču na rat i razdor, svako je u stanju da izmisli njima slične i još više od toga. Prava lukavština je ona koja se proširi a bude u skladu s načelima vjere. A što se tiče onih

[1] Zato što je Zijad imao sedamnaest godina kada je posjetio Omera, kako to bilježi Buharija u *Tarihul-evsetu*, od Junusa b. Habiba od Zijadove porodice.

predaja koje se suprostavljaju interesima vjere ni u njima niti u njenim prenosiocima nema pameti ni dobra. Kao što smo već rekli, svi su, a pogotovo Umejevićki namjesnici, bili pametniji i rječitiji od Zijada. Zato ne obraćajte pažnju na netačne predaje.

OPASKA

Postavljanje i smjena namjesnika imaju svoje značenje i razloge koje ne poznaje većina ljudi. Nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, smrti iza njega je ostalo oko dvanaest hiljada poznatih ashaba. Njih oko dvije hiljade su slavni i istaknuti. Od njih kao namjesnike Ebu Bekr je postavio: Sada, Ebu Ubejdu, Jezida, Halida b. Velida, Ikrimeta b. Ebi Džehla i druge koji su iznad njih. Enesa b. Malika, koji je imao dvadeset godina je postavio za namjesnika Bahrejna slijedeći Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u slučaju Ataba.[1] Pa zar nije bilo starijih da preuzmu tu funkciju? Omer je isto tako postavljao namjesnike, ali je smjenio Halida b. Velida ,a sve to ima svoje duboke razloge i temelji se na izvanrednom poimanju i razumijevanju tih poslova. O ovim stvarima smo govorili u usulskim knjigama koje tretiraju tematiku vođstva i politike. Zato nemojte komentarisati o ovoj znanosti. Ovo nije poglavlje u kojem književnici mogu donositi sud.

Što se tiče predaja da je Muavija pozvao svjedoke, te da je posvjedočio Seluli i drugi,[2] pitaj za istinu koja se prenosi od Selulija.

---

[1] Atab b. Usejd b. Ebi Ajs b. Umeje.

[2] Seluli Malik b. Rebia' Ebu Merjem. To se desilo 44 h. g. Sa njim je svjedočio Zijad b. Esma' Harmazi i Munzir b. Zubejr shodno navodima i senedima koje spominje Medaini. Zatim Džuvejrija bint Ebi Sufjan, Misver b. Kudame Bahilij, Ibn Ebi Nasr Sekafi, Zejd b. Nufejl Ezdij, Šu'be b. Alkam Mazini i čovjek iz Benu Amra b. Šejbam i čovjek iz Beni Mustalaka. Svi su posvjedočili Ebu Sufjanu da je Zijad njegov sin. Osim Munzira, on je rekao: Svjedočim da sam čuo kako Alija govori: "Svjedočim da je to Ebu Sufjan rekao." Nakon toga je Muavija održao hutbu i tom prikom proglasio Zijada svojim bratom. Zijad je također održao govor, pa je između ostalog rekao: "Ako su svjedoci iskreni u svome svjedočanstvu elhamdulillah, a ako su posvjedočili neistinu pozivam ih na odgovornost ispred mene kod Allaha."

On to nikada nije uradio. On se obradovao onome što se prenosi u Seidovoj i Sadovoj priči.

Što se tiče riječi Ebu Bekreta, njegova brata po majci, to ništa ne šteti Zijadu jer je to njegovo mišljenje i idžtihad.

Što se tiče dijela predaje u kojem navode da je Ebu Bekrete rekao: "Počinio je nemoral sa svojom majkom", kada bi to bilo i tačno to ništa ne znači jer je to bilo u džahilijetu jer je Allah sa primanjem islama oprostio sve ono što se desilo u džahilijetu i pobriso grijehe i sramotu iz tog vremena. Otuda ono što se desilo u džahilijetu ne spominju osim neznalice.

Kaže Kadija Ebu Bekr, Allah mu se smilovao: Ako ljudi nekome ne mogu naći nikakve mahane u situaciji kada ih obuzme zavist i mržnja prema dotičnom, onda mu izmisle i pripišu mahane. Zato uzmite savjet od mene, ne prihvatajte osim vjerodostojne predaje i klonite se, kao što sam vam to već rekao, istoričara. Oni nekada o prvacima ovoga ummeta (*selefu*) spomenu neku beznačajnu predaju da bi je poslije povezali sa netačnim predajama i tako ubacili u srca ljudi ono sa čime Allah nije zadovoljan, da bi tako ponizili naše dobre prethodnike, a sa njima i vjeru, a oni su uzvišeniji i plemenitiji od toga. Pa neka je Allah zadovoljan sa *selefom* uvog ummeta. Onaj ko pogleda u djela ashaba vidjet će neosnovanost blaćenja i sramota koje istoričari pripisuju *selefu* i kojima pune srca slabića.

Tako je i sa Zijadom. Pošto se pokazao kao vrijedan i čestit predložio je za namjesnika velikog ashaba Semureta b. Džunduba, što je ovaj i prihvatio. Pa zar bi on kao cjenjeni ashab prihvatio ovaj položaj koji mu je ponudio da je Zijad bio nepravedan. A znamo da nije bio prisiljen na to niti je morao da se pretvara. Zaista je to jasan dokaz. Zato na čijoj strani želite biti, na strani Semureta b. Džunduba ili na strani Mes'udija, Muberida, Ibn Kutejbe i njima

sličnih?[1] Mislim da pomenute činjnice predstavljaju vrhunac obznane.

[1] Kadija Ebu Bekr je ovako žestoko okarakterisao Ibn Kutejbu jer misli, kao što ćemo to vidjeti, da je on autor knjige *El-Imametu ves-sijase*. Međutim u pomenutu knjigu su ubačene neke stvari poslije njegove smrti. Ovo upućuje na činjenicu da ga je neki pokvarenjak htio ocrniti. A da je autor knjige bio upoznat sa tim onda bi umjesto Ibn Kutejbeta na ovom mjestu spomenuo Džahiza.

NAPAD

Džahilijetsko doba se temelji na principima pristrasnosti prožetim nacionalizmom. Kada je došao islam sa istinom njime je Allah Svoje robove obasuo blagodatima. Otuda Uzvišeni veli:

وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا

"Sjetite se Allahove blagodati prema vama, kada ste bili neprijatelji, pa je on srca vaša ujedinio pa ste njegovom blagonaklonošću postali braća." (Ali Imran, 103)

A svome Poslaniku Uzvišeni je rekao:

لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا مَّآ أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ

"«Da si udjelio sve što je na zemlji ti ne bi ujedinio njihova srca a Allah ih je ujedinio»."(El-Enfal, 63)

Berićet prisutnosti Božijeg Poslanika je držao njihova srca i redove složnim i brisao međusobnu mržnju. Kada je preselio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, duše su se razjedinile. Nesuglasice nisu postojale sve dok je postojao *mizan* (mjerodavnost). Kada je ona podignuta (tj. mjerodavnost), kao što smo to spomenuli u hadisu, Allah je podigao slogu iz srca ljudi i nastao je nered koji će trajati do Sudnjeg dana. Ljudi su se podjelili u dvije skupine plivajući u moru pristrasnosti.

Od tih skupina možemo izdvojiti Bekrije, Omerije, Osmanije, Alevije i Abbasije. Svaka od njih misli da je istina na njegovoj strani a da su ostali nepravedni, tirani i daleko od svakog hajra. To nije ispravan put niti je to naređeno. To su gluposti, neznanje, spletke koje vode u zabludu i zatiranje Šerijata. Bezbožnici žele da se

ismijavaju sa ummetom i da omoguće šejtanu da se sa njima poigrava kako želi, a već ih je udaljio od ispravnog puta.

Bekrije govore: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, shodno predajama, je rekao da Ebu Bekr predvodi ljude u namazu. Ummet je bio zadovoljan da ih predvodi u dunjalučkim stvarima, Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je izrazito volio i kod njega je uživao veliki ugled. Preuzeo je hilafet i bio pravedan. Pametno i promišljeno je odabirao službenike, osim kada je u pitanju Omer. U tome je pogrešio jer je Omer bio grub i strog, a spomenuli su i neke druge mahane. Što se tiče Osmana i Alije poznato je šta su radili. Što se tiče Abbasa njega nisu spomenuli."

Omerije kažu: "Ebu Bekr je dobar ali je bio slabić. Za razliku od Omera koji je bio pravedan i jak imam. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je pohvalio u hadisu koji govori o Poslanikovom snu, kofi i Omerovoj vještini kao što smo to spomenuli. A što se tiče Osmana on je skrenuo sa puta, nije ni u kom slučaju izabrao pravog namjesnika niti je odstranio svoje rođake, niti je slijedio praksu onih prije njega.

Što se tiče Alije bio je sklon krvoproliću. Čuo sam na nekim skupovima kako je Ibn Džurejdž[1] davao prednost Omeru nad Ebu Bekrom. Također je Tartuši izjavio: 'Ako iko kaže da je Omer preči od Ebu Bekra ja ću ga podržati.'"

Osmanije govore: "Osman je imao prethodno spomenute odlike. Posjedovao je mnogobrojne vrline i postigao mnogo dobra sa svojim imetkom, ali i lično. Ubijen je nepravedno."

Alevije govore: "Alija je sin njegovog (Poslanikovog) amidže, njegov zet i otac dva miljenika Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme."

---

[1] Abdulmelik b. Abdulaziz Mekki, jedan od velikih učenjaka. Umro je 150 h. g.

Abbasije kažu: "On je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, kao otac (njegov amidža Abbas) i bio je najpreči da ga naslijedi." Zatim su o tome nepristojno i nadugačko govorili tako da to nije vrijedno ni spominjati.[1] Također su u tom pogledu izmislili hadise koje nije dozvoljeno čak ni spomenuti zbog veličine izmišljotina i slabosti njihovih prenosioca.

Većina bezbožnika (*mulhida*) se u svojim tezama vežu za Ehlul-bejt[2] uzdižući Aliju iznad svih stvorenja. Tako su se Rafidije podjelile na dvadeset sekti, a najgora je ona koja tvrdi da je Alija Allah. Garabije tvrde da je Alija Božiji poslanik, ali je po njima Džibril poslanstvo iz pristrasnosti dostavio Muhammedu umjesto njemu... Dođoše tako sa hladnim nevjerstvom koje nemože ništa zagrijati osim vrućina sablje. A što se tiče zagrijavanja putem rasprave, znaj da od toga nema nikakve fajde.

[1] Ove se dešavalo za vrijeme njihove vladavine.

[2] Ehlul-bejt im služi kao izgovor, a ustvari napadaju i vređaju mnoge dobrotvore od Ehlul-bejta, a za uzor uzimaju imama Zejda. Također se otvoreno suprostavljaju Šeriatu s kojim je došao djed Ehlu-bejta pripisujući bezgrešnost i božanske osobine nekim svojim pripadnicima.

ODBRANA

Ono što sam vam rekao je da budete na oprezu od ljudi, posebno kada su upitanju mufesiri, istoričari i pjesnici. Jer su mnogi od njih neznalice[1] u pogledu svetosti vjere ili su ustrajni na novotarijama. Zato ne prihvatajte ono što prenose. Ne prihvatajte predaje osim od hadiskih učenjaka. Ne slušajte govor istoričara osim Taberija.[2] Sve drugo predstavlja crvenu smrt i veliku bolest. Jer oni šire predaje u kojime ponižavaju i omaložavaju ashabe *i selef.*[3] Ne

[1] Pod pomenutim mufesirima misli na one koji nisu upućeni u hadisku nauku jer hadis tumači Kur'an. Najbolji tefsir je tefsir Ibn Kesira.

[2] Vjerovatno kadija Ibn el-Arabi želi reći de se Taberijev *Tarih* odlikuje time što događaji, spomenuti u njemu, imaju lance prenosioca. U tim senedima ima iskrenih ravija ali i lažaca. Otuda učen istoričar, koji posjeduje adekvatno znanje o prenosiocima, može razlučiti istinu od neistine. A što se tiče onog koji ne posjeduje znanje o senedima zalutat će ako bude iščitavao Taberijev *Tarih*. Takav se može uporediti sa čovjekom koji nasumice govori, nosi zlo za koje ne zna da predstavlja njegovu propast i zabludu. U tom kontekstu vodio sam raspravu sa nekoliko profesora na arapskim univerzitetima i upozorio ih na greške koje su napravili u svojim radovima u tom pogledu. Oni su svoje stavove pravdali time da su za izvor svojih teza koristili Taberijev *Tarih*. Međutim, treba znati da je Taberi naveo izvore vijesti koje spominje, kao i to da je imenovao prenosioce istih tako da istraživač može provjeriti njihovu vjerodostojnost. Na kraju uvoda svoje knjige Taberi kaže: "Pa ako čitaoc nađe u ovoj knjizi predaje koje nisu tačne neka zna da to nije od mene već do onih koji su nam tu predaju prenijeli."

[3] Prenosi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao:"Uzvišeni Allah je rekao: '*Ko bude neprijatelj mome zaštitniku* (evliji) *već sam mu objavio rat.*'" I rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: "*Nemojte psovati moje ashabe, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas udjelio zlata koliko je brdo Uhud ne bi dostigao vrijednost njihova pregšta niti njegove polovine.*" Ovaj hadis je također zabilježen u dva *Sahiha*. Ovaj i slični hadisi obznanjuju stanje onih koji uzimaju ashabe na nišan poslije smrti Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, psuju ih, potvoraju, traže im mahane, napadaju i

ustručavaju se da izmisle i da im pripišu djela i govor gdje ih predstavljaju kroz prizmu dunjaluka a ne Ahireta i kako ne slijede istinu već strasti. Zato ako se kutarišete pokvarenjaka a ograničite se na predaje vjerodostojnih prenosioca izbjećete pomenute spletke i zlo koje otuda dolazi. Najgori čovjek za svijet je razuman[1]

ugone u nevjerstvo. U jednom hadisu se kaže: "*Ljubav prema ensarijama je odlika imana a mrziti ih je odlika licemjerstva.*" Da nije bilo njih do nas ne bi dospjeli ni temelji (usul) ni ogranci (fer') vjere, i ne bi znali farzove niti sunnete, niti bi šta znali o hadisima i vijestima. Onaj ko psuje i napada ashabe time izlazi iz islama i ne pripada ovom ummetu. Jer napad na ashabe upućuje na činjenicu da ih dotični mrzi i da niječe Allahove pohvale u pogledu njih koje se navode u Kur'anu, kao i hadise Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u kojima ih je pohvalio i istakao njihov značaj i vrline. Jer ashabi su posrednici u dostavljanju objeve i sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, otuda napad na njih znači napad na ono što su prenijeli, a ismijavanje sa njima isto tako znači omaložavanje onoga što su prenijeli i dostavili. Svako ko bolje razmisli vidjet će da je ovo logičan zaključak, te da je u poštivanju ashaba spas od licemjerstva, otpadništva i bezboštva kada je u pitanju čovjekova akida.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je jasno ukazao na obavezu slijeđenja ashaba u hadisu Irbada b. Sarije kada je rekao: "*Na vama je da se držite moga sunneta i sunneta pravednih i upućenih halifa poslije mene, to prihvatite kutnim zubima i čuvajte se novotarija...*"

I rekao je Uzvišeni: "**Kada je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bili u pećini...**" (Et-Tevba, 40) Nema razilaženje da se ovaj ajet odnosi na Ebu Bekra. Uzvišeni Gospodar je potvrdio njegovo prijateljstvo sa Božijim Poslanikom i počastio ih smirenošću (sekine) i odlikovao ga time što je on jedini bio sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme u toj situaciji. Na to je ukazao i Omer, radijellahu anhu, kada je rekao: "Ko je bolji od onoga koji je jedini bio sa Poslanikom a Allah je bio treći sa njima."

I rekao je Uzvišeni: "**Onaj ko je došao sa istinom i povjerovao u nju, oni su bogobojazni.**" (Ez-Zumer, 3)

Rekao je Džafer Sadik: "Nema razilaženja da je onaj koji je došao sa istinom Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a da je onaj ko mu je povjerovao Ebu Bekr, radujellahu anhu. Pa zar ima veće počasti i boljih vrlina od ovih? Neka je Allah zadovoljan sa njima."

[1] U izvornoj verziji na ar. stoji *akil*, vjerovatno je autor htio reći *gafil* što znači nemaran ili nehajan. Što se tiče Mesudija i njegovih napada i laži u pogledu

neznalica ili prepredeni novotar. Primjer neznalice je Ibn Kutejbe. Nije ništa ostavio nespomenuto u pogledu ashaba u knjizi *El-Imametu ves-sijase*, ako je tačno da je on autor onoga što se navedi u pomenutoj knjizi.[1] Isti je slučaj sa Muberidom kada je u pitanju njegovo pjesničko djelo.[2] Gdje mu je pamet? Zašto se nije ugledao na imama Sa'leba, prethodnika, i njegove težnje. I on se bavio književnošću ali nije povrijedio nijednog dobrotvora i velikana od ovog ummeta. Primjer lukavog novotara je Mes'udi. On je došao sa prljavim bezbožništvom shodno predanjima koja navodi i nema nikakvih sumnji da je ono s čim je došao novotarija.[3] Pa ako svoj sluh

---

istorijskih događaja on se poveo za šijom Memkutom Asfehanijem i njegovim djelom *El-Egani*. Naime, on Jezidu pripisuje da je pio vino i bio ženskaroš, te da je umro među svojim ljubavnicama.

Neka ga Allah kazni onako kako zaslužuje bog njegovih laži i izmišljotinja.

[1] Nije potvrđeno da je sadržaj pomenute knjiga djelo Ibn Kutejbe. Međutim kada bi pouzdano znali da je Ebu Muhamed Abdullah b. Muslim b. Kutejbe autor knjige *El-Imame ves-sijase* onda bi kritika Ibn el-Arabija bila opravdana i umjesna. Jer pomenuta knjiga se odlikuje neznanjem, glupostima, nerječitošću, lažima i falsifikatima. Kada sam prije četvrt stoljeća napisao knjigu o Ibn Kutejbi *El-mejsir vel-kadah* na početku sam spomenuo njegovu biografiju i nabrojao njegova djela. Na str. 26-27, sam spomenuo zamjerke uleme na knjigu *El-Imame ves-sijase,* kao i dokaze da to u stvari nije njegova knjiga. Sada još želim spomenuti jedan dodatak na ono što sam već rekao u knjizi *El-mejsir vel-kadah*. Naime, pravi autor knjige *El-Imame ves-sijase* mnogo prenosi od dvojice velikih učenjaka Egipta, a Ibn Kutejbe uopšte nije boravio u Egiptu niti je uzimao znanje od njih, što također upućuje na zaključak da mu je ta knjiga podvaljena.

[2] Može se primjetiti da Muberid* naginje pravcu haridžija. To što je on imam u jeziku i književnosti ne opravdava njegovu slabost u hadiskoj nauci o ravijama i senedim, kao što je i imam Gazalija** pored svoje velike učenosti slab u hadiskoj nauci.

[3] Riječ je o Aliji b. Husejnu Mes'udiju, kojeg šije smatraju svojim šejhom i velikanom. Spominje Mamkani u *Tenkihul-mekal*, 2/282-283, njegova djela koja govore o nepogrešivosti imama i oporukama, što razotkriva njegovu ši'itsku opredjeljenost i udaljenost od pravca ehli-suneta vel džemata. A od osobenosti pristalica ši'izma, sektaštva i pristrasnosti je nepravednost i neumjerenost.

---

i vid zaštitite od pokvarenosti i neistine i ne budete slušali o halifama ono što im se pripisuje a što im ne dolikuje, te što se pripovjeda o njima a što nije dozvoljeno prenositi znajte da ste krenuli putem *selefa* a da ste neistini (*batilu*) okrenuli leđa.

Imam Malik je kao dokaz navodio presude Abdulmelika b. Mervana u *Muveti'* i to je isticao u šerijatskim pravilima.[1] U jednoj predaji kaže: Zijad b. Ebi Sufjan. U ovoj predaji on je Zijada pripisao Ebu Sufjanu iako je upoznat sa aferom po tom pitanju. Međutim da je kod njega zauzimao mjesto koje mu pripisuje obični svijet sigurno ga ne bi pripisao njemu niti bi ga uopšte spomenuo u knjizi koju je napisao za potrebe islama.[2] Tome još treba dodati da je tu knjigu

---

*Učenjaci nisu prešutili njegovu slabost u hadiskoj nauci o senedima, onda je preče da to ne prešute Muberidu. U svakom slučaju za svaku vijest koja nam dospije, a tiče se našeg ili drugih ummeta, postoji mogućnost da je tačna ili lažna sve dok se ne dokaže jedno od to dvoje naučnim metodama i analizama.

** Ovo se ne misli u punom smislu te riječi jer Gazali ima mnogo ozbiljnih grešaka u svojim racionalnim ali i drugim svatanjima. Ko to želi prostudirati i proučiti neka pogleda knjigu *Telbisu Iblis* od imama Dževzija i *Fetve* od Šejhul-islama Ibn Tejmije, Allah im se smilovao.

---

[1] Tako imam Malim navodi u *Muveti'*, u knjizi o presudama, pog. "El-mustekrihetu mine-nisa'", str. 734: Pričao nam je Malik od Ibn Šihaba da je Abdulmelik b. Mervan presudio u pogledu silovane žene da je napasnik dužan da joj isplati mehr. Na drugom mjestu u *Muveti'* u knjizi "El-Mukateb", str. 788, nalazi se još jedna presuda Abdulmelika. U istoj knjizi, str. 872, u pog. "El-Ukul" se nalazi još jedna njegova presuda. A mnogobrojne su presude i fetve njegova oca Mervana koje bilježi Malik u *Muveti'* kao i u drugim knjigama koje tretiraju sunnet, a po kojima rade i koje su dostupne muslimanima. Pogledaj hadis o Mervanovoj i opreznosti (ver') njegova sina koji bilježi imam Malik od Ibn Ebi Ubleta u *Muveti'* u pog. "En-Nikah", str. 540.

[2] Imam Šerahil Ša'bi je jedan od velikih imama ovog ummeta. Imam Malik ga je smatrao svojim imamom. Hafiz Ibn Asakir navodu u Zijadovoj biografiji, u *Tarihu Dimešk*, 5/406, da je za njega imam Ša'bi rekao: "Zijadu je postavljeno pitanje da presudi o čovjeku koji je umro a iza sebe je ostavio tetku po ocu i tetku po majci, pa je rekao: 'Presudit ću onako kako sam čuo Omera da je

napisao za vladavine Abbasija i da mu oni to nisu negirali niti od njega tražili da to izmjeni jer su znali da je to *mes'ela* u kojoj su se učenjaci razišli, neki su to dozvolili a neki zabranili, zato nisu imali osnove da mu se suprostave po tom pitanju. Također je zadivljujuće kada je halifa pred Malikom pročitao Muvetu u kojoj je bio spomen Abdulmelika b. Mervana i njegovih presuda. A to znači ako su učenjaci kao dokaz navodili njegove presude da će i oni poslije to činiti. A da su ga napali i oni poslije bi tako postupili.[1]

Bilježi Buharija[2] od Abdullaha b. Dinara da je rekao: "Bio sam svjedok, kada su se ljudi okupili oko Abdulmelika b. Mervana, da je Ibn Omer napisao: 'Obavezujem se na pokornost i poslušnost vladaru pravovjernih Abdulmeliku b. Mervanu shodno Allahovom i sunetu Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Moji sinovi se također obavezuju na pokornost'."

Treba reći i to da su Me'mun i Vasik (Abbasijske halife) bili stava da je Kur'an stvoren i to su javno isticali. Otuda se postavlja poznato pitanje, 'Ako kadija ili vladar izmisli novotarije da li je validna njegova vladavina i da li je obaveza sprovoditi njegove

---

presudio u toj situaciji. On je tetku po ocu postavio na stepen brata a tetku po majci na stepen sestre'."

[1] Buharija također prenosi od Abdulmelika b. Mervana u *Edebul-mufred*. Imam Zuhri i Urve b. Zubejr također prenose od njega. Zatim Halid b. Ma'dan, fekih i pobožnjak od tabi'ina, također priznati učenjak Er-Radža'u Ibn Hajvete. Nafi'a mevla Ibn Omer kaže: "Kada sam bio u Medini nisam vidio boljeg fekiha niti većeg poznavaoca Allahove knjige od Abdulmelika b. Mervana." Prenosi E'ameš od Ebu Zenada da je rekao: "Medina je iznjedrila četiri velika fekiha; Seida b. Musejeba, Urveta b. Zubejra, Kubejsu b. Zu'ejba i Abdulmelika b. Mervana prije nego je preuzeo vlast." Rekao je imam Ša'bi: "Nisam ni sa kim sjedio a da nisam primjetio svoju odliku nad njim osim Abdulmelika b. Mervana. Nisam mu spomenuo ni jedan hadis a da mi nije dodao nešto na njega niti neki stih a da mi nije isto tako nešto dodao na njega." Pogledaj *El-Bidaje ven-Nihaje*, 9/62-63.

[2] Bilježi ga Buharija u svome *Sahihu*, kitabul-ahkam br. 93, pog. 43, 8/122. Pogledaj *Sunenul-kubra* od Bejhekija, 8/147.

naredbe i presude ili su nevažeće?' To je poznata mes'ela. Ovo je mnogo veći grijeh od onih kojeg istoričari pripisuju (emevijskim) halifama od pijenja vina, slušanja muzike, nemorala i sl. Jer, tvrditi da je Kur'an stvoren predstavlja novotariju koja je po nekima, shodno razilaženji učenjaka po tom pitanju, na stepenu nevjerstva. A što se tiče pomenutih grijeha, koje pripisuju (emevijskim) halifama, oni to nisu javno činili, ako su ih uopšte i činili. A kako bi se to moglo i ustvrditi kada im to pripisuju pjesnici i hladnokrvni istoričari koji su time htjeli umanjiti opasnost od griješenja u očima svijeta pod parolom 'ako to mogu činiti naše halife možemo i mi'. Njihovi pretpostavljeni su im davali podršku u širenju i iščitavanju knjiga koje su sadržavale tu propagandu kako bi svijet počeo da se povodi za njima. I tako je zlo postalo dobro a dobro zlo. Čak su dozvolili Džahizu[1] da svoje knjige rastura po mesdžidima koje su bile krcate lažima, neistinom i nepoznanicama. Čak su poslanicima pripisivali da su rađani vanbračno kao što su to rekli za Ishaka,

[1] Opisujući Džahizovu licemjernost Ibn Kutejbe kaže: "Naći ćeš da nekada govori u korist *osmanija* protiv *rafidija* a nekad u korist *zejdija* protiv osmanija i ehli-sunneta. Nekada ističe Alijinu dobrotu a nekada zanemaruje. U svojim knjigama navodi: 'Kaže Poslanik', a zatim nastavi: 'Kaže Džemaz, kaže Ismail b. Gazvan', zatim spomene njihove bezobrazluke. I tako napiše čitavu knjigu a da i ne spomene nijedan hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a kamoli da navede nešto od Poslanikova govora na svakoj stranice ili poslije svaka dva tri reda. Zatim ćeš naći da napiše knjigu u kojoj spominje kršćanske dokaze protiv muslimana. A kada počne da odgovara na njihove dokaze primjetit ćeš da ustvari upozorava kršćane od stvari koje nisu u pogledu muslimana znali i tako razotkriva slabosti muslimana. Naći ćeš ga da se u svojim knjigama zabavlja i ismijava želeći pridobiti omladinu i one koji piju opojna pića (nebiz) i ismijava se sa hadisima Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, što nije nepoznato učenjacima. Tako se npr. ismijava sa jetrom kita, šejtanovim rogovima, zatim sa crnim kamenom (hadžerul-esvedom). Za Hadžerul-esved kaže: 'On je bio bijel pa su ga mušrici obojili u crno, bila je obaveza da ga muslimani, nakon što su primili islam, ponovo oboje u bijelo'. Za njega se može reći da je najveći lažljivac i da je najviše izmislio lažnih hadisa i da je od onih koji je najviše pomogao neistinu." Pogledaj *Te'vil muhtelefil-hadis*, str. 59-60.

sallallahu alejhi ve selleme, u knjizi *Ed-dalal ve tedlil*. Također su im njihovi ministri omogućili iščitavanje filozofskih knjiga[1] koje

[1] Priča o muslimanima i antičkoj filozofiji puna je iznenađenja i katastrofa. Veoma je čudno da mnogi muslimanski kulturolozi misle da je uzrok procvata i napretka muslimana bilo upoznavanje antičke filozofije. Naprotiv, to je bio najveći razlog muslimanskog razjedinjenja i udaljavanja od njihove vjere i gubitka njihove slave. Muslimanima se desilo upravo ono što je predvidio jedan kršćanski monah. Priču o tome bilježi šejh Muhamed Sefarini, on kaže: Učenjaci spominju de je Me'mun, kada je potpisao primirje sa jednim kršćanskim vladarem, a mislim da se radi o vladaru Kipra, tražio od njega riznicu sa Antičkim knjigama. Naime, oni su posjedovali jednu biblioteku tih knjiga u jednoj kući na koju niko nije obraćao pažnju. Vladar je tada sabrao svoje uglednika i sa njima se savjetovao šta da uradi. Svi su mu osim jednog savjetovali da mu ne daje te knjige. Onaj monah reče: 'Isporuči mu ih, ova nauka nije došla ni ujednu šerijatsku zemlju a da je nije iskvarila i unijela razdor među njene učenjake'. Pogledaj *Levamiu' el-enwar el-behije ve sevati'ul-esrar eserije lišerh Ed-Duretu el-mudijje fi akdil-firkati el-merdijje*, 1/9.

Ovom prilikom ćemo reći i to da su ti isti kršćani ove knjige sakrili u podrume pod zemljom, nakon što su osjetili njihovo zlo i pogubnost za vjeru i moral. I zaista, muslimane je zadesilo pomenuto proročanstvo. Nakon što je islam dostigao vrhunac slave u osvajanjima, nauci i snazi, ulema je počela proučavati antičku filozofiju, počeli su dvosmisleno tumačiti tekstove Kur'ana i sunneta, kako bi ih prilagodili učenjima grčke filozofije. Tako su izobličili islam, te počeše tumačiti kako postoji vanjski (*zahir*) i unutrašnji (*batin*) islam. Vanjski poznaje obični svijet a unutrašnji učenjaci i mudraci. Zatim su počeli da se bave apologetikom (*ilmul-kelam*), koju nepravedno i iz neprijateljstva nazvaše tevhidom. A u toj nauci skoro da nema ništa od tevhida, osim imena. A što se tiče sadržaja te nauke, ona je ustvari čista filozofija. Širenjem apologetike uskraćeno je izučavanje onoga što je do nas doprlo od velikana *selefa* kao i imama poznatih mezheba poput Šafije, Malika, Ahmeda i drugih, koji i zabraniše njeno izučavanje.

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, je rekao: "Ne mislim da će Allah tek tako preći preko onoga što je uradio Me'mun, sigurno će ga kazniti zbog onoga što je uvezao ovom ummetu." Ovaj veliki imam se odlučno suprostavio onima koji su se deklarisali kao muslimanski filozofi, i koji su se povodili za antičkom filozofijom, te obznanjivao njihovu zabludu, neispravnost njihova pravca kao i skretanje sa Pravog puta u mnogim njegovim knjigama, do kojih je došla istorija. Fakulteti filozofije u Arapskim i drugim muslimanskim

zemljama bi trebali proučiti njegove stavove i odgovore na doktrinu antičke filozofije kao i odgovore onima koji su se poveli za njom.

Od ove zablude nisu se spasili osim sljedbenici *selefa* koji se čvrsto držaše upute Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Upravo je to razlog što ih je Allah dželle'šenuhu, sačuvao jer su se čvrsto držali Kur'ansko-hadsikih tekstova. Otuda su u naletu ove jake filozofske oluje, koja je brisala sve po zemlji, ostali ustrajni poput planine El-Ešem i poput čvrste stijene.

Oni su se čvrsti držali Allahove knjige i suneta Allahova Poslanka sallallahu alejhi ve selleme, nisu nijekali Allahova imena i osobine niti su ih alegorično tumačili.

Onaj ko bez dokaza kaže da meteor ima najveći plameni jezik

Pobijaju ga drugi realni dokazi

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nas je obavjestio o razilaženju koje će pogoditi ovaj ummet kao i putu spasa i izbavljenja iz te situacije pa kaže: "*Moj ummet će se razići na sedamsdeset i tri grupacije. Sedamdeset i dvije će u vatru a jedna će se spasit. To je ona na kojoj sam ja danas i moji ashabi.* "Hadis bilježi Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn Madže, od Ebu Hurejre ﷺ, sa vjerodostojnim senedom. Sljedbenici Kur'ana i sunneta, Allah se smilovao njihovim mrtvima i blagoslovio njihove žive i pomogao ih Svojom snagom i uputom, su svjetiljke upute i misionari ka Pravom putu i bogobojaznosti. Onaj ko im se suprostavi propast će, a ko ih ostavi zalutat će. Allah ih pomaže protiv njihovih protivnika. O tome ih je obavjestio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, pa kaže: "*U mom će ummetu neprestano jedna skupina ustrajavati na istini, neće im naškoditi onaj ko im se suprostavi sve dok ne dođe Allahova odredba a oni će biti jasni pobjednici nad svijetom.* "Bilježi ga Buharija i Muslim.

Spominje imam Ahmed b. Hanbel, Ibn Mubarak, Sufjan Sevri i drugi veliki učenjaci, da spašenu skupinu predstavljaju sljedbenici hadisa, oni koji čvrsto slijede pravac Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i odbijaju od njega zulum. Da nije njih muslimane bi upropastili mu'tezile i oni koji se oslanjaju na svoje mišljenje (ehlu re'j). Dovoljno im je hvale i počasti što su sunnet učinili svojom svjetiljkom i tako postali upućeni upućivači i svjetiljke upute. Magazin *Et-Temedun islami* broj 33, str. 191-192. navodi da je Ibn Tejmijje rekao: "Oni su govorili: 'U čvrstom pridržavanju sunneta je spas'. Imam Malik je rekao: 'Sunnet je kao Nuhova lađa, onaj ko se ukrca spasio se a ko izostane propao je'. Ovo je uistinu tako. Jer u Nuhovu se lađu ukrcao onaj ko je povjerovao u poslanike i slijedi ih, a onaj ko se nije ukrcao taj ih je u laž ugonio. Sljedbenici sunneta slijede poslanicu koja im je došla od Allaha, dželle'šenuhu. Onaj ko slijedi poslanicu je na stepenu onih koji su se ukrcali u Nuhovu lađu vanjštinom i unutrinom. A onaj ko

pobijaju Šerijat i niječu Stvoritelja, a sve zbog njihovih pokvarenih ciljeva i namjera Ako je malo pogrešio fekih ili se loše izrazi alim:

To se protumači kao da je vatra na vrhovima planine Kevkeba[1]

Iščitavanjem poglavlja ove knjige[1] očistit ćete vaše nijete i sačuvati srca od zlobe u pogledu onih o kojima ova knjiga govori. Vi

---

se okrene od poslanice je na stepenu onoga ko nije slijedio Nuhove sljedbenike niti se sa njim ukrcao u lađu. I tako, kada učen vjernik dobro analizira ostale izreke filozofa, ali i drugih naroda koji žive u zabludi i nevjerstvu, uvidjet će da Kur'an i sunnet razotkrivaju i obznanjuju njihov položaj i da razlučuju istinu od neistine. A ashabi su bili najučeniji ljudi u tom pogledu, kao što su bili najustrajniji ljudi u džihadu protiv kafira i munafika. Otuda je za njih Abdullah b. Mesud ﷺ rekao: "Ko od vas želi da nekoga slijedi neka slijedi one koji su umrli (misleći na ashabe), jer onaj ko je živ nije sigurno da neće pasti u fitnu. To su ashabi Muhameda, sallallahu alejhi ve selleme, ljudi najboljih srca, najučeniji od našeg ummeta. Ljudi koji se nisu pretvarali. Njih je Allah izabrao da budu drugovi Njegova Poslanika i da pomognu Njegovu vjeru." Pogledaj *Fetava* od Ibn Tejmije. 4/137-138. Opisao ih je kao ljude sa srcima savršene dobrote, velikog znanja i spoznaje, a ovakvih je malo među onima koji su došli poslije njih.

Kako je lijepo rekao imam Ahmed: "Temeljni principi kod nas su čvrsto slijeđenje onoga na čemu su bili ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme." Pogledaj prethodni izvor str. 155.

Nakon što smo se udaljili od naše teme da se vratimo na Me'muna.

I pored svih njegovih nepravdi, a već smo spomenuli neke, žalosno je da neki misle da vrijeme njegove vladavine predstavlja zlatni period u islamskoj istoriji. Volio bih da mogu nešto više kazati o njegovoj borbi protiv ehli-suneta, kao i mučenju istih, a pogotovo imama Ahmeda b. Hanbela, Allah mu se smilovao, na jednoj strani a ugošćavanju mu'tezila i otpadnika, na drugoj strani, ali nam to prostor ne dozvoljava.

[1] Kevkeb je planina sa koje se vidi Arefat a koja se nalazi iza njega. Autor stiha je E'aša a stih u potpunosti glasi:

Ko napusti svoj narod neprestano će gledati borbu mučenika

Njegova dobrota biće pokopana ako uradi nešto loše

To će se svatiti da je veliko kao što je vatra na brdu Kevkeb

nećete primiti jedan dinar pa čak ni dirhem ako niste sigurni u njegovu originalnost, čistoću i nepatvorenost. Pa kako onda da prihvatate vijesti o prvacima ovog ummeta i *selefu* [2] od onih koji nemaju vjerskog ugleda niti su pravedni u stručnom smislu te riječi?

---

[1] Nema sumnje da će ova vrijedna knjiga napraviti veliki preokret u srcima čitaoca, te da će doprinjeti uklanjanju onih mišljenja prema selefu koja su bila zasnovana na podvalama i lažima. Takvo mišljenje rezultat je iščitavanja istorijskih knjiga koje i dan danas proučavaju naša djeca i koje su ih zatrovale a koje su napisali protivnici islama. Sve prigovore koji su naveli neprijatelji ashaba, radijellahu anhum, kadija Ibn El-Arabi je stavio pod naslov 'kasime' što bi značilo 'napad' a odgovore na iste prigovore je oslovio sa 'asime' što bi moglo značiti 'odgovor' ili 'odbrana', argumentirajući to iz najistinitijih i najtačnijih izvora poslije Allahove knjige. Knjga nije izostavila nijedan prigovor bez adekvatnog odgovora. Zato dobro prostudiraj knjigu i očisti srce od mržnje spram vjernika i učenika Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, a posebno njegovih najboljih prijatelja. Njihovi neprijatelji su napunili knjige lažima koje su se proširile i pokvarila srca nekih muslimana, kada je u pitanju njihov odnos prema *selefu*-prvacima ovog ummeta, sve dok Allah nije dao da se pojavi knjiga *El-Avasim minel-kavasim – Zaštita od nesreća*, od koje su se mnogi okoristili. Pa neka je hvala Allahu na Njegovim blagodatima.

Iznenadit ćeš se cjenjeni čitaoče, nakon spoznaje istorijskih činjenica, kako je islamski ummet postao žrtva grupice ološa koji su napali na najpravedniji i najsretniji dio islamske istorije neprestano šireći laži tako da su obmanuli svijet svojim izmišljotinama a laži prikazali istinom. Međutim, Allah je htio da se objelodani istina. **Istina je došla a nestalo je laži, laž zaista nestaje.** Pogledaj *El-Munteka* od Muhibuddina, str. 374.

[2] U *Tahavijskoj akidi* stoji: Učenjake prvih generacija i *selefa* kao i njihove sljedbenike smatramo dobrim. Između njih su učenjaci hadisa, fikha i ostali mislioci. Ne spominjemo ih osim po dobru. Onaj ko ih spominje po zlu nije na Pravom putu.

Kaže uzvišeni:

وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ ٱلْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيرًا

"A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem, a loše je to stjecište!" (En-Nisa, 115)

Neka se Allah smiluje Omeru b. Abdulazizu kada je rekao: "Zar da komentarišu ono što se desilo između ashaba a Uzvišeni kaže:

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Zato je obaveza svakom muslimana da poslije ljubavi prema Allahu i Poslaniku voli i prijateljuje sa vjernicima kao što na to podstiče Kur'an. A posebno sa onima koji su nasljednici poslanika (ulema), koje je Allah uporedio sa zvijezdama zbog onoga što su nam dostavili od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, uz čiju pomoć se orjentišemo i idemo Pravim putem u tamama kopna i mora. Postoji konsenzus svih muslimana o njihovoj učenosti i upućenosti. Kod svih naroda koji su bili prije dolaska Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, njihovi učenjaci su bili najgori sloj društva, međutim u našem ummetu ulema je najodabraniji dio ummeta. Oni su nasljednici Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u svome narodu. Oni oživljavaju zamrle sunnete, rade po Allahovoj Knjizi i njene poruke opstaju zahvaljujući njima. Kur'anske vrijednosti se reprezentuju preko njih i oni govore njime. Svi se besprijekorno slažu da je obaveza slijediti Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Međutim ako se nekada govor nekog od njih suprostavi vjerodostojnom hadisu zato sigurno postoji opravdan razlog. Ti uzroci se mogu podijeliti na tri skupine:

Prvo. Da je dotični alim bio ubjeđenja da taj hadis nije izgovorio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme.

Drugo. Da (Poslanik) s tim hadisom nije ciljao određenu mes'elu, a drugi misle da se na nju odnosi dotični hadis.

Treće. Da je dotični alim bio ubjeđenja da je propis na kojeg upućuje dati hadis derogiran, a oni to bolje poznaju od nas i odlikovani su prvenstvom u islamu i dostavom poslaničke poslanice do nas. Otuda oni bolje razumiju neke stvari koje mi možda ne bih primjetili. Pa neka je Allah zadovoljan sa svima njima i neka ih učini zadovoljnim. Rekao je Uzvišeni:

رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

"Gospodaru naš oprosti nama i braći našoj koji su nas u vjeri pretekli i ne učini da u srcima našim bude mržnje prema vjernicima. Ti si zaista dobar i milostiv." (El-Hašr, 10)

"Taj je narod prošao; njemu pripada ono što je zaslužio, a vama što ste zaslužili, i vi nećete biti pitani za ono što su oni radili." (El-Bekara, 134)[1]

[1] Upitan je imam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, o sukobima koji su se desili između ashaba: Alije, Muavije, Talhe, Zubejra i Aiše, pa je odgovorio: "Preneseno je u vjerodostojnim predajama da su Osman, Alija, Aiša, Zubejr i Talha džennetlije. Također je preneseno u vjerodostojnim predajama da niko neće ući u vatru od onih koji su dali prisegu pod drvetom."

Ebu Musa Eš'ari, Amr b. As, Muavija Ibn Ebi Sufjan su ashabi i svi se odlikuju određenim vrlinama i dobrotom. Veliki dio onoga što se prenosi o njima je laž, ispravno je reći da su oni bili mudžtehidi. Pa kao što znamo mudžtehid ako pogodi ima dvije nagrade, a ako pogreši ima jednu a ta mu se greška oprašta. Pa ako bih smo i predpostavili da su grješnici, pa grijesi nemoraju biti garanat ulaska u vatru, osim u slučaju da dotični ne dođe sa uzrocima koji će ih pobrisati, a tih uzroka ima deset i to: pokajanje, traženje oprosta za iste, činjenje dobrih djela koja će pobrisati loša, nesreća koja briše grijehe, zatim Poslanikov, sallallahu alejhi ve selleme, šefa'at, šefa'at drugih ljudi, dova vjernika, ono što se pokloni mejitu od sevapa kao što je sadaka ili oslobođenje roba, zatim kabursko iskušenje i iskušenja Sudnjeg dana.

Prenosi se u dva *Sahiha* da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Najbolja generacija je ona u koju sam poslan, zatim oni poslije njih, a zatim oni poslije njih.*"

Ko nakon ovoga za nekog od njih može sigurno tvrditi da ima grijeha zbog kojih će ući u Vatru? Takav je sigurno lažac i sklon izmišljanju. Ako bi takav rekao ne posjedujem znanje o tome, bio bi *muatila tj. zanijekao bi ovaj hadis*. Kako da govori o nečemu u čemu mu se suprostavljaju mnogobrojni dokazi.

Onaj ko govori o sukobima koji su se dogodili između ashaba, a Allah je to zabranio, onaj ko ih prezire ili je posebno pristrasan nekome od njih na nedozvoljen način, taj je sigurno nepravedan i neprijatelj.

Bilježi se u sahih zbirkama da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Doći će vrijeme kada će se izdvojiti jedna skupina od muslimana. Prva skupina će će se s pravom boriti protiv njih.*" Također se bilježi u vjerodostojnim zbirkama da je za Hasana rekao: "*Ovaj moj sin je gospodin. Allah će preko njega izmiriti dvije velike skupine muslimana.*"

Bilježi se u dva *Sahiha* da je za Amara rekao: "*Ubiće ga buntovnička skupina.*" I rekao je Uzvišeni:

Hvala Allahu s čijim blagodatima završavaju dobra dijela.

وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا۟ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُوا۟ ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ
تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن فَآءَتْ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓا۟ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni onda ih nepristrasno pomirite i budite pravedni jer Allah zaista voli pravedne." (El-Hudžurat, 9)

Kur'an, sunnet i idžma *selefa* svjedoče da su oni muslimani i mu'mini. Alija i oni oko njega su bili bliže istine od protivničke strane. A Allah najbolje zna. Pogledaj *Fetava*, 4/ 432-433.

Kako je lijepo rekao imam Ahmed: "Ja sam po pitanju rata između njih ni načemu." Tj. ne želim ulaziti između njih u pogledu onog oko čega su se sporili Alija i njegova braća. Jer su oni po tom pitanju bili mudžtehidi i kao takvi imaju opravdanje (te'vil) za svoje postupke a bolje su tu stvar poznavali od mene. Nije to mes'ela koja me toliko zanima da bih trebao spoznati pravo stanje i ulogu svakog od njih u njoj. Meni je naređeno da molim oprosta za njih i da mi srce bude spokojno spram njih, kao što mi je naređeno da ih volim jer su oni prvaci u islamu i imaju toliko vrijednosti i vrlina koje se nikada ne mogu poništiti.

BIORAFIJA AUTORA

Ime i porijeklo

Njegovo puno ime glasi Muhamed b. Abdullah b. Muhamed b. Abdullah b. Ahmed el-Muafiri el-Ešbili el-Maliki. Rodio se 22 šabana 468 h. g. ili 31. marta 1076 g. u gradu Ešbiliji. Odrastao je u uglednoj porodici za vladavine Mu'temida b. Abada.

Naučni ugled i pohvale uleme

Rekao je šejh Sidik Hasan han u *Tadžul-mukelel*, 280/308: "Bio je imam u temeljnim (usul) i sporednim (furu') disciplinama. Slušao je od drugih, podučavao je fikhu, usulu, držao je vazove i predavanja iz tefsira. Pisao je iz više disciplina. Bio je ustrajan u pozivanju na dobro i odvraćanju od zla tako da je na tom putu bio uznemiravan, čak je zbog toga izgubio knjige i imetak pa je lijepo osaburio na tome. "

Uvaženi alim šejh Ahmed b. Muhamed poznat kao El-Makri u svojoj knjizi *Nefhu tajib min gasnil Endelus er-retib* za njega kaže: "Učenjak učenjaka, čiste odjeće i lijepih vidika...."

Koristi koje se prenose od njega

Njegove riječi: Učenjaci hadisa su rekli: Nema nijednog čovjeka koji izučava hadis a da mu Allah lice ne učini svijetlim, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Neka Allah svijetlim učini čovjeka koji čuje moje riječi, zapamti ih i dostavi ih kako je čuo...*"(hadis)

Zatim nastavlja: Ovo je Poslanikova dova za one koji prenose njegovo znanje. Zato se treba potruditi uz Allahovu dobrotu i postići ovaj berićet.

Prenosi se da je rekao: Jednog dana sam ponavljao sa našim šejhom Ebu Bekrom Fihrijem u Mesdžidu Aksa hadis od Ebu Salebeta koji se diže do Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u kojem stoji: "*Poslije vas će doći vrijeme u kojem će onaj koji bude radio* (dobra djela) *imati nagradu kao pedeset ljudi od vas.*" Pa su rekli: "Je li (pedeset) od njih?" Pa je ponovio: "Ne *već* (pedeset) *od vas. Jer vi u činjenju dobra nalazite pomagače a oni ih neće moći naći.*" Pa smo raspravljali kako je moguće da će doći vrijeme u kojem će ljudi zaraditi mnogo veću nagradu od ashaba iako su oni utemeljivači vjere, oni su je pomogli i bili njen simbol, zbog nje su krenuli u osvajanja, čuvali njenu čast i trasirali put ummetu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, u hadisu koji bilježi Buharija kaže: "*Kada bi neko od vas svaki dan udjelio zlata koliko je brdo Uhud ne bi dostigao pregršt nekog od njih,* (ashaba) *niti njegovu polovicu.*"

Zatim smo komentarisali o tome a zaključak toga sam pojasnio u komentaru *Sahiha.* Rezime toga bi glasio da su ashabi imali mnogo djela i niko ih u tome nije mogao sustići od ljudi. Međutim, kada su u pitanju djela ogranaka vjere (furu') tu ih može u nagradi sustići onaj ko bude iskren kao što su i oni bili i ko se sačuva od novotarija i pretvaranja (ri'ja) od onih koji dođu poslije njih. Polje naređivanja na dobro i odvraćanja od zla je veliko i ono je početak vjere i predanosti, a isto tako i njen vrhunac. U početku islama hajra i dobra je bilo malo jer su nevjernici bili jači u borbi protiv istine. Tako će se desiti i pred kraj ovog svijeta. A to potvrđuje i obećanje Iskrenog, sallallahu alejhi ve selleme, jer će nastupiti iskvarena vremena, proširit će se nered, neistina će se uzdići a ljudi će istinu zamjeniti neistinom. Također će ljudi slijediti

one prije njih od *kitabija* kao što je to nagovjestio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada je rekao: "*Slijedit će te postupke onih prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat pa kada bih ušli u gušterovu rupu i vi bi ste ušli.*"

I rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: "*Islam je počeo kao čudak* (garib) *i vratit će se kao čudak kao što je i počeo, pa blagoli se čudacima* (guraba'). "Bilježi ga Muslim.

Allah najbolje zna ali ovo obećanje Iskrenog, sallallahu alejhi ve selleme, će se ostvariti i islam će spasti na pojedince, kao što je i počeo od pojedinaca. Pozivanje na dobro a zabranjivanje zla će toliko oslabiti tako da onaj ko se digne da poziva na dobro biće okružen strahom i rizikom da pogine pa će se u dovi prikloniti Allahu tako da će zaslužiti mnogostruku nagradu u odnosu na one koji budu u situaciji da pozivaju na dobro bez straha i pri tome imadnu podršku, pomagaće i da'ije k Allahu. Na to upućuju njegove riječi: "*Jer vi imate pomagače na putu dobra a oni ih neće imati.*"To će trajati sve dok potpuno ne nestane dobra zbog slabosti vjere i ubjeđenja.

Otuda je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "*Neće nastupiti Sudnji dan sve dok na zemlji ne bude niko ko će govoriti Allah Allah.*" Bilježi ga Muslim.

Također je rekao: Jednom sam bio na sijelu kod pravednog vezira Ebu Mensura b. Džehir. Pa je neko proučio Kur'anski ajet: "**Na dan kada ga susretnu biće pozdravljeni selamom**". Nalazio sam se iza leđa Ebu Vefa'a b. Ukajla, imama Hanbelije u gradu Es-Selam a bijaše mu'tezila. Kada sam čuo ajet rekao sam mom prijatelju koji je sjedio s lijeva: Ovaj ajet je dokaz da će vjernici vidjeti Allaha na ahiretu. Jer arapi ne govore da su nekoga susreli osim ako su ga vidjeli. Ebu Vefa' se žurno okrenu prema nama pa reče: U prilog mu'tezila govori kur'anski ajet: "**Pa je on u srcima njihovim usadio licemjerstvo do dana kada će ga susresti.**" A po tebi munafici neće

vidjeti Allaha na Sudnjem danu. Tumačenje ajeta smo objasnili u *Muškilinu.* Postoji mogučnost da se zamjenica "ga" odnosio na "damir fail" u riječima "e'akabehum" a postoji mogućnost da se odnosi na licemjerstvo kao kazna za njihova djela pa bi ajet u tom slučaju imao preneseno značenje (medžaz).

Prenosi se da je rekao: Boravio sam u Mekki kao *mukim* 489 h. g. Puno sam pio Zemzem vodu i uvijek sam nijetio da mi Allah podari znanje i iman. Pa mi je Allah uz berićet Zemzema podario i olakšao koliko je htio od znanja. Ali sam zaboravio da ga pijem s nijetom rada po znanju. Da sam ga bogdom pio zbog te obije stvari pa da mi podari oboje. Ali nije bilo suđeno, tako je moj doprinos u sticanju znanja bio veći od rada po njemu. Allaha molim da me Svojom milošću sačuva i uputi.

On pripovjeda priču od Dževherija da je rekao: "Kad bih velikim prstom i kažiprstoma dataknuo jerezu vage ostali prsti bi se malo uzdigli i formirali takav oblik kao da ispisuju riječ Allah. Pa sam to svatio kao išaret od Uzvišenog Allaha da budem pažljiv prilikom vaganja jer On nad svim bdije, pa zato budite pošteni pri svom vaganju."

Njegova pisana djela

Imam Kadi Ebu Bekr el-Arabi je napisao mnoga djela od kojih većina nije doprla do nas. Proveo je četrdeset godina pišući, podučavajući i šireći znanje koje je stekao. Njegova djela ćemo spomenuti shodno njihovoj tematici. Nismo u mogućnosti nabrojati ta djela shodno datumu pisanja zato što se iščitavanjem njegovih djela može primjetiti da je u isto vrijeme pisao više dijela i nije se ograničavao na jednu knjigu dok je ne završi kako bi započeo drugu.

Kur'anske nauke

1. Ahkamul-Kur'an

Ovu knjigu je spomenuo u komentaru Tirmizijinog *Sahiha* koji je nazvao *Aridatul-ahvezi.*

2. Envarul-fedžr

Ovo je djelo koje je autor često puta hvalio. On spominje da je na njemu radio 22 godine i da ga je napisao na osamdeset hiljada stranica. Ništa od ove knjige nije doprlo do nas.

3. Kanun te'vil

4. En-Nasihu vel-mensuh

5. El-Muktebis fil kira'at

Hadiska nauka

1. *Aridatul-ahvezi* (komentar na zbirku Tirmizijevih hadisa)

2. Šerhul-hadis

Ovo djelo je autor spomenuo u *Ahkamul-Kur'an* na tri mjesta

3. Kitabu en-nejirejn

Ponekad je ovo djelo oslovljavao sa Šerhu *Sahihajn*

4. Muhtesar nejirejn

5. El-Ehadisu el-muselselat

6. Šerhu hadisi Ummu Zer'

Spominje ga El-Makri u *Nefhu tajib*, 2/242.

7. *Muškilul-kur'an vel-hadis.* Kao i druga djela iz ove naučne discipline.

Usuli din i ilmul-kelam

1. Ova knjiga koja je u vašim rukama *El-avasim minel-kavasim fi tahkiki mevakifis-sahabeti bade vefati Nebiji, sallallahu alejhi ve selleme*

2. *Ed-devahi ven-nevahi*

Spiminje ga u Ahkamul-Kur'an.

3. *Risaletul-gurra*

4. *Kitabul-mutevesit fi ma'rifeti sihatil-i'tikad*

5. *Kitabul-muksit fi šerhil-mutevesit*

I druga djelakoja je napisao na ovu temu.

Djela zuhda-asketizma

1. *Siradžul-muridin...*

2. *Siradžul-muhtedin*

3. *Meraki zulfa*

I mnoge druge knjige na ovu temu.

Usulu fikh

1. *Kitabul-mahsul fi usulil-fikhi*

2. *Kitabut-temhis*

Autor je ovu knigu spomenuo u *Ahkamul-Kur'an*, kao i u ovoj knjizi.

Djela iz Fikha

1. *El-Mesalik fi šerhi Muveta' imam Malik*

Ovu knjigu mu pripisuje Ibn Ferhun u *Ed-Dibadžu*, str. 282.

2. *Šerh garibi risale*

3. *Kitabu sitril-avreti*

4. *Kitabu et-taksa*

5. *Tahlisu et-tahlis*

6. *El-Insaf fi mesaili el-ihtilaf*

Kao i druge knjige iz ove oblasti.

Arapski jezik i gramatika

1. *Meldži'etu el-mutefekihin ila ma'rifeti gavamidi nahvijin vel-ligavijin*

2. *Redduhu ala b. Sejid el-Batlusi*

Istorija

1. *Tertibu rihleti littergib fil milleti*

2. *E'ajanul-eajan*

3. *Fehreset šujuhihi*

Ovo je knjiga u kojoj je spomenuo biografije svojih šejhova. Spominje se da je učio od četrdeset i jednog šejha.

Preseljenje

Umro je u Megili, u blizini grada Fasa, u rebi'ul evvelu 543 h. g. U Fasu je i ukopan. Dženazu mu je klanjao njegov prijatelj Ebu Hakim b. Hadžadž. Ukopan je u nedjelju, 7 rebi'ul evvela 543 h. g.

Njegovom smrću ugasila se rasplamtjela, baklja pameti i utrnula blistava zvijezda. Umrla je velika i ambiciozna duša. Umro je veliki mislioc koji je osvjetljavao ljudima put u smrtonosnim tminama i rješavao velike probleme i nejasnoće. Njegova duša je

čeznula ka uspostavi pravde, oživljenju ahlaka i vjerskih principa u svim porama društva, kao i oživljenje naučne i istraživačke atmosfere u društvu, te oformljenje jedne nove generacije na novim odgojnim temeljima. Vlasnik ove duše je ponikao na Istoku, a svoj procvat doživio na Zapadu. Molimo Allaha da mu se smiluje iz Svoje velike milosti.[1]

[1] Ovo su riječi dr Amara Talibija prenešene iz djela *Ara'u Ebi Bekr el-Arabi el-Kelamije*, 1/88.

SADRŽAJ